

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 00343

GEZAMLTE LIDER

Michel Licht

*Permanent preservation of this book was made possible
by Joanne Prives in loving memory
of her parents, Julius & Esther Prives
and her brother Abraham Prives*

FUNDING FOR THE CORE COLLECTION OF YIDDISH LITERATURE
WAS MADE POSSIBLE IN PART BY A GRANT FROM THE
DAVID AND BARBARA B. HIRSCHHORN FOUNDATION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

מיכל ליכט / געזאמלטע לידער

ביכער פון מיכל ליכט

עגאָעמען און אנדערע לידער, ניר
יארק, פארלאַג „לאַגלען“
תרפ״ב.

וואַזאָן פארלאַג „אידיש לעבן“, ניר
יארק, 1928.

פראָצעסייעס און אנדערע לידער.
פארלאַג געליע, ניריאַרק,
1932.

לעצטע לידער, בוענאָס איירעס,
1954.

ניט צו דערציילן (דערציילונגען).
פארלאַג געליע, בוענאָס-
איירעס, 1955.

וועלוול גאַטה (פאָעמעמאָר), פארלאַג
געליע, בוענאָס-איירעס.
1955.

אויף די ראַנדן (וועגן ליטעראַטור)
פארלאַג געליע, בוענאָס-
איירעס, 1956.

געזאַמלטע לידער, פארלאַג געליע,
בוענאָס-איירעס, 1957.

איבערזעצונגען

יורגען פֿין דושיימס ברענטש קעגן.
פארלאַג „גראַהאַר און סאַ-
דזאַלסקי“, 1929, ניריאַרק.

מאָדערנע אַמעריקאַנער פּאָעזיע,
פארלאַג געליע, בוענאָס-
איירעס, 1954.

הוצאת ספרים

מ י כ ל ל י כ ט

תל אביב

בעזאמל טע לידער

הוצאת ספרים

פ א ר ל א ג ג ע ל י ע

תל אביב

הוצאת ספרים

בו ע נ א ט א י י ר ע ט

הוצאת ספרים

1 9 5 7

הוצאת ספרים

פאָדערבלאַט געצייכנט פון עוועלין מאַרקאַן—ליכט

Copyright 1957 by Evelyn Licht, New York

MICHEL LICHT
POESIAS COMPLETAS

מִיכָל לֵיכֵט

א י נ ה א ל ט :

זייט

זייט

41	לעגענדע
43	פערספעקטיוו
45	אין שליסל פון ווייס
47	צירק
47	זוונטיק: פינפטע עוועניו
48	צו די גרינע צווייגן
48	Moment clasique
III	
49	פענטאד
50	סאפיסטן-גאלעריע
50	Baedecker
51	ליד פון די צוויי שיך
52	קעגן שטראם
53	קונסט אין גארקייך
54	פראגמענטן פון דעם וואס איז איך
55	מאטיוו
55	פסיכאאנאליז
56	בלאנדזשענדיק
57	ליד פון געטלעכער פארנופט
59	א שוור מיט קניפן
59	טראדיציע
	רעפלקסיע איבער דעם צוזאמען
60	שפיל פון מאן און פרוי
IV	
63	פראצעסיע I
73	פראצעסיע II

9	הקדמה פון נ. ב. מינקאו
עגאָעמען — 1922	
I	
17	רעגונג און שטילקייט
18	גראַטעסקן
20	סענטימענט
20	דעצעמבער
21	פון ערגעץ
22	פארפוס-בלעטער
23	נומער פינף און ניינציק
23	שטערן: געלע און רויטע
24	שטאַט-פאַסטעלן
	וועגן לידער: צו א ליבהאַבער פון
25	שיינקייט
28	אורסולאַ פאַפּטאַן
II	
34	נאַקטורן
35	קעטסקיל-בערג: אימפרעסיעס
35	קבורה
37	„בלייכע ליבעס געווערן“...
38	וועראַ פאַקיאַ
38	מישעל פאַקין
38	Oriental-
39	קוואַרטעט

- 117 — — — — רויס און ירושלים
- 118 — — — — ריז און מילב: דואליזם
- שאלעמויזן און שאר ירקות:
- 119 — — — — ד"ר קאראלניק
- 120 — — — — *
- 121 — — — — ** תיקו

פראצעסיעס — 1932

I

- 125 — — — — פראצעסיע דריי. פרעליוד
- 126 — — — — א. [פינדאר פינדאר]
- 127 — — — — ב. [וויזין גייט ייד]
- 128 — — — — ג. [קום, קום, נשר שוואכער, קום]
- 129 — — — — אינטערליוד
- 131 — — — — א. [ראב פון דער גרויער נאכט]
- 132 — — — — ב. [שניידט א דאמפער]
- 133 — — — — ג. [היינטיקע נאכט]
- 135 — — — — פאסטליוד [ערשטע ווערסיע]
- 138 — — — — [צווייטע ווערסיע]
- פראצעסיע פיר. יעדער גייער
- 141 — — — — דיכטער: פארליד
- 145 — — — — אדם קדמיון: 1—11
- 153 — — — — פראצעסיע פינף: Ab Ovo
- 154 — — — — ו. א מעשה מיט א מויז
- 155 — — — — דאס זעלבע: מער חכליתדיק
- די טיבלעך ווילן זיך נישט שיידן
- 156 — — — — מיטן בוזעם
- 157 — — — — שיר לה' ולמשיחו
- די קורטיואנע פון סאבאטאזש און
- 158 — — — — הארעפאזשנעם שטאנדפונקט
- 158 — — — — א ברעקל אויסקונפט כלאחר יד
- 159 — — — — Tragedietta
- ו. א. [וויפיל פרילינגס באזונגען
- 160 — — — — שוין זייגען...]
- 160 — — — — פרילינג, אויז
- 161 — — — — ב. [זומער-לעב!]
- א זומער-מאטיוו פון פארצייטן,
- 162 — — — — פונדעסטוועגן

- 76 — — — — באזונגען פון א סימפאניע

וואזאן — 1928

- 81 — — — — אייערנעכטן און איבערמארגן
- 82 — — — — בוקעט
- 83 — — — — געשמאק
- „גראם שטראם מאך מיר א
- 84 — — — — לעטניק“
- 85 — — — — „ריזי שינה נייאי תפלה“
- צום פעטער ישעיהן מיט דער
- 86 — — — — מומע פעסיע
- 87 — — — — האדסן, דער גרייער
- 88 — — — — העויה
- 89 — — — — ווידמונג
- 90 — — — — חדשות ביי א פארווייל
- 91 — — — — T. S. E.
- 92 — — — — טרוים... טרוים...
- 93 — — — — י. ג.
- 95 — — — — כשוף-כנופיה פארלירט א מיטגליד
- 97 — — — — ליד מיט גרוס צו ארטאלאן
- 98 — — — — „מה מליד“
- 99 — — — — מוזיק
- 100 — — — — נ. ב. מ.
- 101 — — — — נאכטליד
- 104 — — — — נארדישע מיפאלאגיע
- 106 — — — — E. P.
- פאנדארא צעפענט אויס צייטפאר
- 107 — — — — טרייב איר שאכטל
- „פארטרעט פון קינסטלער
- 108 — — — — אלס יונגערמאן“
- 109 — — — — פראלעט (סטראפטשע) קולט
- פון הייליקע אבסורדן און וויכ
- 110 — — — — טיקע לעכערלעכקייטן
- 111 — — — — ופראר: שיי.
- 113 — — — — פראגענטן פון דעם וואס איז איד
- 114 — — — — צווייגעשטאלטיקייט: דואליזם
- 115 — — — — 1921 — 1321 — 1265
- 115 — — — — Cul-de-Sac
- 116 — — — — רבי ישראל און פרימיטיווקייט

190 --- --- --- --- --- צו ח. --- --- --- --- ---
 191 --- --- --- --- --- ניימאדיש שורהגרוסל --- --- --- --- ---
 יב. [מיין באבע האט געווסט
 191 --- --- --- --- --- מוזיי־מיק־ווערטן] --- --- --- --- ---
 סע פלעגט זיך טאן אויף טיש און
 192 --- --- --- --- --- אויף בענק --- --- --- --- ---
 193 --- --- --- --- --- פראצעסיע אַכט. ערשטער לאַמענט
 195 --- --- --- --- --- סעסטינע --- --- --- --- ---
 196 --- --- --- --- --- פלאַנג --- --- --- --- ---
 197 --- --- --- --- --- באַלאַדע --- --- --- --- ---
 200 --- --- --- --- --- צווייטער לאַמענט --- --- --- --- ---
 פראצעסיע ניין. די נאַטור איז
 202 --- --- --- --- --- גאַטירלעך --- --- --- --- ---
 אויף דער טעמע: „קיך־קנאים און
 203 --- --- --- --- --- לאַוועלאַס־לאַר“ --- --- --- --- ---
 204 --- --- --- --- --- ליד --- --- --- --- ---
 205 --- --- --- --- --- אינצידענט --- --- --- --- ---
 206 --- --- --- --- --- פאַרוואַרט צו אַ שטימונג --- --- --- --- ---
 206 --- --- --- --- --- בדהן --- --- --- --- ---
 207 --- --- --- --- --- דער הונט --- --- --- --- ---
 208 --- --- --- --- --- „ווי דורך אַ קעפל פון אַ נאָדל“
 209 --- --- --- --- --- מאַסקירטע שטימונג --- --- --- --- ---
 209 --- --- --- --- --- ליבעדערקלער --- --- --- --- ---
 210 --- --- --- --- --- פליג, פערד און שטאַרך --- --- --- --- ---
 211 --- --- --- --- --- קאַוואַלעריאַ אורבאַנאַ --- --- --- --- ---
 211 --- --- --- --- --- די צווייטע רעליגיאָזיטעט --- --- --- --- ---

II

213 --- --- --- --- --- באַטראַכטונגען --- --- --- --- ---
 219 --- --- --- --- --- דאָס ליד פון מיין שוואַרצן ברודער
 222 --- --- --- --- --- עקס --- --- --- --- ---
 226 --- --- --- --- --- פאַר אַ בלאַסער פאַווע --- --- --- --- ---
 231 --- --- --- --- --- פּרילינג־אַדע: אַ פאַרזוך --- --- --- --- ---
 236 --- --- --- --- --- קליינע אַנטאָלאָגיע --- --- --- --- ---
 240 --- --- --- --- --- דער ווינט --- --- --- --- ---
 אַ באַגעגעניש --- אין אומגעגנט
 258 --- --- --- --- --- פון אַרקאַדיע --- --- --- --- ---
 272 --- --- --- --- --- [יעקבס פרייד] --- --- --- --- ---
 274 --- --- --- --- --- מיין אַפּאָלאָג --- --- --- --- ---

162 --- --- [האַרבסט איז האַרבסט]
 162 --- --- דרויסן רעגנט ליריש --- --- --- --- ---
 164 --- --- ד. [אַ שניי איז געגאַנגען...] --- --- --- --- ---
 בענדעדיק xv ש"ע: אַ ווינטער פון
 164 --- --- אונדזער געשיכטע --- --- --- --- ---
 III. גאַלד אין זאַמדיקן
 קאַליידאַסקאַפּ --- --- --- --- ---
 165 --- --- --- --- ---
 166 --- --- נענטער צו דער אייגענער הויט --- --- --- --- ---
 „אַבער די שטערן, די ליכטיקע
 167 --- --- שטערן“ --- --- --- --- ---
 168 פראַצעסיע זעקס. Sirvente 1924
 169 --- --- ליד פון האַרמאַנישקייט --- --- --- --- ---
 169 --- --- מיטן וועג צו דערלייזונגען --- --- --- --- ---
 170 --- --- ליד פון מיטאַג --- --- --- --- ---
 171 --- --- אַרגומענט --- --- --- --- ---
 172 --- --- ליד פון יאוש --- --- --- --- ---
 172 --- --- יולינגאַטיצן, א—ה --- --- --- --- ---
 ליד פון געמאַסטענער און
 174 --- --- געוויגענער האַפענונג --- --- --- --- ---
 175 --- --- אַקראַפּערזן --- --- --- --- ---
 176 --- --- באַמערק צו אַ פאַרווייל --- --- --- --- ---
 176 --- --- איינקויפּנדיק זאַכן פאַרן הויז --- --- --- --- ---
 177 --- --- ליד --- --- --- --- ---
 177 --- --- ליד פון טרייסט --- --- --- --- ---
 178 --- --- אין וויפל יאַרן אַרום... --- --- --- --- ---
 פראַצעסיע זיבן.

179 א. [הממ — לאַמיר זאַגן:...] --- --- --- --- ---
 180 --- --- רעציטאַציע --- --- --- --- ---
 181 --- --- קטורת --- --- --- --- ---
 ד. [מיין ליד וועל איך אין קאַן
 182 --- --- גישט שטעלן...] --- --- --- --- ---
 ה. [אין אַ דערפל אין קליין
 183 --- --- רוסלאַנד...] --- --- --- --- ---
 184 --- --- שורות צו ב. ש. 1—3 --- --- --- --- ---
 186 --- --- ז. [כּוואַלט זיך וועלן אַנטקליידן]
 187 --- --- ח. [לאַמיר אַרויסכישופּן...] --- --- --- --- ---
 גיט „חזה און דער שלאַנג“...
 187 --- --- גיט „אדם און חזה“... --- --- --- --- ---

361 ארצינו — הארצעניו — — — — —
 362 ביצה שנולדה ביום־טוב — — — — —
 364 שאַדנווינקלדיק — — — — —
 בוקעטל מיט סטענגעלעך מילד
 366 מעלאַנכאַלישע — — — — —
 367 אויפגעריסענער זיגל — — — — —
 370 דער אַבעליסק — — — — —
 372 סאַנעט — — — — —
 372 דער דעמער — — — — —
 374 סאַנעט — — — — —
 375 דער טויט איז אַן אויסוועג — — — — —
 376 אויף שטענדיק אַנשלאַפן — — — — —
 378 „יתגדל ויתקדש האדם העברי“ — — — — —
 378 אשרי... — — — — —
 379 קוניע כוואַסקל — — — — —
 380 די הענט פון זשאַן־מאַרי — — — — —
 ראַבערט פרוטץ: די פאַמפע וואָס
 האָט מער קיין פיפס ניט
 383 געטאָן — — — — —
 388 מערכה — — — — —
 389 צו איר — — — — —
 390 י"ז תמוז — — — — —
 391 אַן גאַט וויל ניט... — — — — —
 392 צו הוהן — — — — —
 393 לעצטע רגעס — — — — —
 393 כ'באָנער צו לעבן... — — — — —
 394 אַש און שטויב — — — — —
 395 דערשיטער מיך, מיין האַרץ — — — — —

1935—1934 — וועלוול גאַטה

וואַרונג צו די אוראַלטע מוזעס:
 279 פראַגמענט — — — — —
 282 ממו"ס — — — — —
 284 פּרעליוד — — — — —

1929 — וועלוול גאַטה

287 וועלוול גאַטה — — — — —
 334 פון וועלוול גאַטהס מאַנוסקריפט
 337 העראַישע קופּלעטן — — — — —
 337 אין דער פרעמד — — — — —
 338 אינדערהיים — — — — —
 339 באַנעם — — — — —
 339 צאַרן און שיינקייט — — — — —
 342 וואַריאַציעס אויף אַ טעמע — — — — —

1954 — לעצטע לידער

349 „זיידע נח“ — — — — —
 351 אַן קאַליוועס — — — — —
 354 פון פאַליאַטיוון — — — — —
 356 פאַסטאַראַל פאַר אַטאַמישן דור — — — — —
 356 אַ בלעטל פון אַ פּנקס — — — — —
 358 גליווערשיין — — — — —
 באַך מאַרינאַ צוועטאַיעוואָס אַ
 359 מאַטיוו — — — — —

מיכל ליכטס ערשטע צוויי לידער זענען דערשינען אין 1917. אין ניו-יארקער זשורנאל „דער אנהויב“, וואס ז. וויינפער האט בשעתו רעדאקטירט. מ'האט די לידער גלייך באמערקט. דער סטיל איז געווען אן אימפרעסיאניסטישער. דאך האבן זיי זיך אונטערשיידט פון די דעמאל-טיקע אימפרעסיאניסטישע לידער. זיי זענען טאקע געווען העכסט סוב-יעקטיוו. די בילדער, אבער, זענען געווען אריגינעלע, און די פארם — א פריי-פערוויקע. די מוזיק אין זיינע לידער האט דערמאנט קלאר דע-ביוסיס מוזיקאלישע מאלערייען. די צוויי לידער זענען געווען: „בלאג-דזשענדיק“ און „פראגמענטן פון דעם וואס איז איד“.

זיין ליד „דערשיטער מיר, מיין הארץ“ האט ער שוין נישט באוויזן קליין צו שרייבן. ער האט דאס ליד דיקטירט. ער איז דעמאלט געלעגן אין א טראנס. דאס איז געווען אין 1951. אין מאנט-סאינאי-שפיטאל, ווען מ'האט דעם הארץ-קראנקן פאעט קוים געבראכט צו זיך נאך א שווערער הארץ-אטאקע. באלד ווי מ'האט פון אים אראפגענומען דעם זויער-שטאף-טאנק, האט ער געבעטן, מ'זאל די שורות פארצייענען.

אלע לידער, וואס ער האט געשריבן צווישן די יארן 1917—1951 געפינען זיך אין איצטיקן בוך „געזאמלטע לידער“.

דאס בוך „געזאמלטע לידער“ באשטייט פון פינף טיילן. אין פיר טיילן דרוקן מיר זיינע פיר לידער-ביכער: „עגאעמען און אנדערע לידער“ (1922), „וואזאן“ (1928), „פראצעסיעס און אנדערע לידער“ (1932) און „לעצטע לידער“ (1954). דאס לעצטע בוך איז שוין ארויס נאך זיין טויט. אין פינפטן טייל פון איצטיקן בוך געפינען זיך לידער און פאעמעס פון זיין מעמוארן-בוך „וועלוול גאטה“.

די פינף טיילן אין בוך זענען באמת פינף פאעטישע שטאפלען אין ליכטס דיכטעריש לעבן. אין זיין ערשט בוך „עגאעמען“ זענען די לידער

פול מיט אימפרעסיאניסטישער בילדלעכקייט. אלץ איז קלאָר געמאַלן. די שפראַך איז ליכטיק און זויבער. דאָך באַמערקט מען אין זיי צוויי אייגנשאַפטן. איינס — די ליניעס אין די בילדער זענען ווייך, אָפּט אומ- באַשטימט און אַביסל נעפלדיק. צוויי — די טאָנאַליטעט איז על-פי רוב שטיל, לאַנגזאַם און ראַמאַנטיש. די דאָזיקע צוויי אייגנשאַפטן רופן אַרויס אַ סך דוכטענישן, ווייטע פאַרבינדונגען. אַזוינאַך זען מיר אין זיינע ערשטע לידער — אַ מילדן עקספרעסיאָניזם. אָבער דער הינטערגרונט איז אַ סוביעקטיוו-ראַמאַנטישער ווי ביי די מערסטע אימפרעסיאָניסטן. אין זיין בוך „וואַזאָן“ ווייזן זיך שוין בולטע סימנים פון פאַרשיידענע עקספורסיעס אין פּאָעטישן צערעבראַליזם. דאָך זענען די לידער דורכ- גענומען מיט רירנדיקע לירישע סענטימענטן. זיי זענען פול מיט נאַס- טאַלגישע און עמאַציאָנעלע איבערלעבונגען. ליכט האָט זיי שטענדיק גע- וואַלט דיסטילירן, רייניקן. אָבער זייער שיינקייט איז טאַקע געלעגן אין פאַרבאַרגענעם אינטימען ליריזם, אין געלייטערטן סענטימענטאַליזם.

דאָס בוך „פּראַצעסיעס“ האָט שוין אין זיך גרויסע קאַנוועס. דאָרט האָט ליכט פאַרצייכנט דעם גרויסן איבערבראַך אין אונדזער לעבן בעת דער ערשטער וועלט-מלחמה. מיר זען דאָרט דאָס צעפּאַלנדיקע לעבן, דאָס כאַאָטישע. מיר זען דאָרט אויך דעם גרויסן דראַנג צו געפינען דיסציפּלין אין די דעמאָלטיקע ווידעראַנאַנדן. דאָס זענען געווען די כאַאָ- טישע סתירות, וואָס האַלטן אין איין מערן זיך ביז היינט — דורך חורבן, בלוט און אומקום. אויך וועגן טראַנסצענדענטאַלע אַנטרינגען דערוויסן מיר זיך אין טייל לידער. דאָס שלימותדיקסטע, אָבער, אין די לידער איז דער סימבאָליזם; דער סימבאָליזם אין תוך פון אונדזער ציוויליזאַציע מיט איר כאַאָס. דער הינטערגרונט און דאָס פּריערדיקע איז ווי אַלעמאַל ביי ליכטן; פאַרבאַרגן-ליריש און פאַרבאַרגן-סענטימענטאַל. דער קלאַ- טישסטער און פּאָעטישסטער מוסטער פון זיין סימבאָליזם איז די פּאָעמע „דער ווינט“.

זיין בוך „לעצטע לידער“ איז אַרויס אין 1954, אַ דרייפּערטל יאָר נאָך זיין טויט. ליכט האָט ליב געהאַט צו שלייפן זיינע לידער. ליב געהאַט אַרױסקריגן פון די לידער פּונקט דאָס, וואָס ער האָט געוואַלט אויסדריקן. נישט דאָס כמו-וואָרט, נישט דאָס כמו-בילד, נאָר אַרױסקריגן דאָס פינקטלעכסטע — דאָס איז געווען זיין חלום. די אויסבעסערונגען אין די מאַנסקריפטן פון די „לעצטע לידער“ זענען געווען אַ פּראַבלעם. טייל

לידער האָבן געהאַט עטלעכע אויסבעסערונגען. טייל אויסבעסערונגען איז געווען זייער שווער צו דעשיפּרירן. די לידער אין אַט־דעם בוך זענען געווען פּאַרטראָגן־ראַמאַנטיש, יחידיש, פּול מיט נאַסטאַלגיע. נאָך מער — פּול מיט אימהדיקער איינזאַמקייט. דאָס זענען געווען לידער, וואָס האָבן זיך אָנגעקליבן ביי ליכטן במשך זיין לאַנגער האַרץ־קראַנקייט. איי־דער ליכט האָט געשריבן די לידער פון זיין לעצט בוך, האָט ער אין זשורנאַל „באַדן“ (1934—1937) פאַרעפּנטלעכט פּראַגמענטן פון זיך „פּאַעמעמואַר“ — „וועלוול גאַטה“. די דאָזיקע מעמואַרן האָבן צוויי טיילן. דער ערשטער איז אַ פּרעלוד, געשריבן אין דער פּאַעטישער פּאַרעם. דער צווייטער טייל, געשריבן אין פּראָזע, באַשטייט פון מעמואַרן — פּאַקטועלע און פּאַנטאַסטישע. דער פּאַעטישער טייל, דער פּרעלוד, גייט איצט אַריין אין די „געזאַמלטע לידער“.

חוץ דעם פּרעלוד געפינען זיך אין דעם פּראָזע־טייל פון „וועלוול גאַטה“ פּאַרשיידענע לידער — אַנטבלויזנדיקע, פּסיכאָלאָגיש־אַנטפּלעקנ־דיקע. זיי זענען פּסיכאָגראַפּיש וויכטיק, נישט געקוקט אויף ליכטס באַ־דויער־שמיכל איבער זיך אַליין. ער — וועלוול גאַטה — איז דאָרט אַ כּריאַטיב, אַ בלאַסער שטערן, אַ פייערדיקע זון.

אין דעם דאָזיקן פּרעלוד אַנטפּלעקט זיך פאַר אונדז דער דרך פון אַן אַמאָליקן אינטעליגענט און טרוימער. און דער הינטערגרונט איז שטענדיק דער ייִדישער לעבן־שטייגער. די טיפּן זענען מערקווירדיקע און אויסטערלישע. אויף זייער אופן פּערזאָניפּיצירן זיי אייביקע סימ־באַלן. מיר זעען זיי אין טאַג־טעגלעכן לעבן. מיר טרוימען וועגן זיי. און אַלץ איז אַ פּראָדוקט פון דעם דיכטערס דמיון, מער — ווי ס'איז די ווירקלעכקייט.

ליכטס ערשטע ביכער זענען איצט יקר־המציאותן. ליכט האָט אויך אויסגעבעסערט אַ סך לידער זיינע, די פּרוערדיקע ווי די שפּעטערדיקע. דאָס זענען די סיבות פאַרוואָס די „געזאַמלטע לידער“ גייען איצט אַרויס.

* * *

מיכל ליכט איז געבוירן געוואָרן י"ז תמוז תרנ"ג, דעם 30סטן יוני, 1893, אין דאָרף פּליסק, קרעמעניצער קרייז, וואָלינער גובערניע, רוס־לאַנד. דער פּאָטער האָט געהייסן יוסף, די מוטער — בינה, פון דער היים־

וואָלאַשין. די עלטערן זענען געווען רענדארעס פון קליינעם שטאָנד. צווישן זייער גרויסער, פאַרצווייגטער משפּחה; באַלעבאַטים, דאָרפֿיידן, שענקערס, תּבואה-הענדלער, וואַלד־סוחרים, פּאַסעסאַרס — יידן פּאַר-וואַרצלטע אין טיפּן ייִדישן לעבן-שטייגער. פון זיי האָט מיכל ליכט גע-ירשנט דעם געזונטן, קערנדיקן אוקראַינישן ייִדיש. אייגנאַרטיק אידיאַ-מאַטיש, אייגנאַרטיק פּאַלקסטימלעך איז געווען ליכטס ייִדיש — אין אינ-האַלט, גייסט און פּאַרעם.

געווען אין ליכטס גרויסער משפּחה אַ רייכער פעטער, אַ זייער פּאַר-מעגלעכער פּאַסעסאַר. געהייסן האָט ער ישעיה־יודל. די מומע — פעסי-חנה, פון דער היים וויינשטיין. די דאָזיקע פעטער און מומע האָבן נישט געהאַט קיין קינדער. האָבן זיי אויסגעבעטן ביי ליכטס עלטערן — האָ-דעווען דעם קליינעם מעכלען. איז פון דריטן ביזן צוואַנציקסטן יאָר האָט אונדזער מיכל ליכט זיך געהאַדעוועט ביים פעטער־מומען, אין דער דער-בייקער ביליזערקע (ביעלאָזאַרקאַ). ליכט איז אַזוי אַרום אויסגעוואַקסן אין אַ וועלט פון גרויס ליבשאַפט, רייכקייט און אַפילו לוקסוס פּאַר יענע צייטן. מ'האַט געהאַלטן פּאַר אים די בעסטע מלמדים און לערער. זיין גאַנץ לעבן האָט ליכט געלעבט אין דעם פעטערס ברייטער האַנט אַט-מאַספּערע און אין דער מומעס האַרציקייט. דורכן גאַנצן לעבן איז ליכטס באַצונג צו זיי געווען אַ טיף אינטימע, וואָס האָט זיך געגרענעצט מיט פּיעטעט. ליכט האָט עס זייער פּיין אויסגעדריקט אין זיין ליד „דער מומע פעסיע און דעם פעטער ישעיה“. דאָס איז זייער אַ פּאַלקסטימלעך, רירנדיק ליד. דאָס ליד איז, אגב, זייער כאַראַקטעריסטיש פּאַר ליכטן. עס איז: איינגעהאַלטן סענטימענטאַל, תּמימותדיק פּאַלקסטימלעך און העכסט מאַדערן.

אין 1913 האָט ליכט זיך געקליבן צו פּאַרן קיין בעלגיע. ער האָט געהאַט בדעה אַנקומען אין ליעזשער אוניווערסיטעט. איידער אַריין אין די דלד־אמות פון אוניווערסיטעט און זיך אַפּגעבן אינגאַנצן מיט שטודירן, האָט ער געוואַלט זען אַביסל די וועלט. און אַזאָ געלעגנהייט האָט זיך פונקט דעמאָלט געמאַכט. ליכטס טאַטע און עלטערע שוועסטער האָבן זיך דעמאָלט געפונען אין אַמעריקע. די מוטער און די אַנדערע קינדער האָבן פּאַרלאָזט רוסלאַנד כדי צו קומען קיין אַמעריקע. האָט מיכל ליכט אויס-גענוצט די געלעגנהייט: ער וועט באַגלייטן די פּאַרנדיקע משפּחה קיין אַמעריקע, זיך זען מיט די נאָענטסטע און פּאַרברענגען אין אַמעריקע אַ

קורצע צייט. איז ער אָנגעקומען קיין אַמעריקע מיט דער מוטער, ברידער און שוועסטער אין יאָר 1913. ווען ער האָט זיך געקליבן צו פאַרן צוריק פון אַמעריקע קיין בעלגיע, זומער 1914, האָט אויסגעבראַכן די ערשטע וועלט-מלחמה. ער האָט אַלץ געוואַרט ביז די מלחמה וועט זיך ענדיקן אַ ליאָדע טאָג. פון זיינע וואַרטענישן האָט זיך אויסגעלאָזט אַ טייך און ער איז שוין פאַרבליבן אין אַמעריקע. ער האָט זיך שנעל אַקלימאַטיזירט. ער האָט דערלערנט פּרעכטיק די ענגלישע שפּראַך און ער האָט ממשיך געווען זיינע שטודיעס. ער האָט שטודירט ליטעראַטור, פּילאָסאָפּיע, סאַ-ציאָלאָגיע און געשיכטע. זיין גרעסטער אינטערעס איז, אָבער, געווען מוזיק. מוזיק איז ביי אים געווען ממש אַ ליידנשאַפט.

ליכטס ערשטע פּאָעטישע פּרוּווּן געהערן צו זיין קינדהייט. צו אַכט יאָר האָט ער שוין געשריבן רוסישע לידער. אין אַמעריקע איז זיין מוזע אוועק אויף אַנדערע דרכים. ער האָט זיך גרינטלעך באַקענט מיט דער ענגלישער און אַמעריקאַנער פּאָעזיע. די ענגלישע און די אַמעריקאַנער פּאָעזיע האָבן אים איבערראַשט מיט זייער טיפּיקייט און עשירות. און ענגליש איז געוואָרן זיין פּאָעטיש לשון. די ערשטע יאָרן אין אַמעריקע האָט ער טאַקע געדרוקט לידער אין ענגליש אונטער די פּסעוודאָנימען סאַנין און מ. ליכט סאַנין. די זשורנאַלן, וווּ ער האָט געדרוקט זיינע לידער, האָבן געהערט צו די אולטראַ-מאָדערנע, ווי, למשל, „פּעיגערן“, „פּלעיבאָי“, „סמאַרט סעט“, א. א. ער האָט זיך געדרוקט דאַרטן מיט פּאָעטן, וואָס זענען שפּעטער געוואָרן וועלט-נעמען. אגב, — ליכטס לידער זענען אויך אַריין אין דער צווייטער „פּעיגערן“-אַנטאַלאָגיע.

פּריער ווי אַלץ איז ליכט געווען אַ פּאָעט. אָבער אין יידיש איז זיין ערשטע זאַך געווען אַ דערציילונג, וואָס איז דערשינען אין 1916, אין ניו-יאָרקער „טאַג“. ווי דערמאָנט פּריער — זיינע ערשטע לידער אין יידיש האָט ער אָפּגעדרוקט אין 1917. זיינע זאַכן זענען דערשינען אין „אַנהויב“, „אין זיך“, „פּעדער“, „שריפטן“, „אונדזער בוך“, „אַנזאַג“, „די נייע צייטן“. אינאיינעם מיט יעקב גלאַטשטיינען האָט ער רעדאַקטירט דעם מאָדערניסטישן זשורנאַל „לאַגלען“ (1921—1922). מיט נ. ב. מינ-קאַזון — די זשורנאַלן „1925“ און „1926“. ער איז געווען אַ מיטערדאַק-טאָר פון זשורנאַל „קערן“ און אַ זייער נאַענטער מיטאַרבעטער אין פּערטלי-יאַר-שרישט „באַדן“.

אין ליכטס אַרכיוו איז געבליבן אַ באַנד ענגלישע לידער, וואָס ער האָט געשריבן אין פאַרשיידענע צייטן.

ליכט. האָט חתונה געהאַט מיט עוועלין מאַרקאָן אין 1924. זייער צור-זאַמענלעבן איז געווען דאָס אידעאַליסטישע, וואָס מען קען זיך פאַרשטעלן. די לעצטע צוואַנציק יאָר פון זיין לעבן איז ליכט געווען כמעט אַן אינוואַליד. ער האָט געליטן פון האַרץ-קראַנקייט. ליכט איז געשטאַרבן זיצנדיק אין דער זון אין קליינעם פאַרקל לעבן זיין הויז, 2411 וועב עוועניו, בראַנקס. ער איז געזעסן און געלייענט דעם נייעם נומער פון זיין באַליבטן זשורנאַל — דעם לאַנדאָנער „ניו סטעיטסמען ענד נעישאַן“. גע-שטאַרבן איז ער אין עלטער פון 60 יאָר. נישט געקוקט אויפן קראַנקן מצב די לעצטע צוואַנציק יאָר, האָט ער טיף געלעבט יעדן טאָג פון זיין לעבן. און זיין לעבן איז געווען — ביכער, מאַלעריי און מוזיק. ער האָט פאַרמאַגט אַ רייכע קאַלעקציע פלאַטן פון דער וויכטיקסטער מוזיקאַלי-שער ליטעראַטור.

די לייענער, וואָס אינטערעסירן זיך מיט ליכטס אַנדערע שאַפונגען, זועלן געפינען פאַרשיידענע ידיעות וועגן זיין שרייבן אין די הקדמות צו זיינע אַנדערע ביכער.

ליכטס זעקס ביכער, וואָס זענען אַרויס גאָך זיין טויט, זענען אַרויס אַדאַנק דער אומדערמידלעכער זאָרג פון דער אלמנה, פרוי עוועלין מאַרקאָן-ליכט. אין דער אַרבעט האָט אויך צוגעהאַלפן דער שרייבער פון די איצטיקע שורות. אַ באַזונדערן דאַנק קומט דעם פּאַעט, דערציילער און קינסטלערישן מעמואַריסט — אברהם זאַק. אַן זיין הילף און איידעלער באַציונג וואַלטן די ביכער קיינמאַל נישט דערזען די ליכטיקע שיין. אין די הערצער פון ליכטס מקורבים לעבט אַ טיף דאַנק-געפיל דעם דאָזיקן חשובן און עטישן שריפטשטעלער.

נ. ב. מינקאָוו

פּעברואַר, 1957.

ע נ א ע מ ע ו

און אנדערע לידער

ב. ל. און ס. ד. ק. געווידמעט

I

רעגונג און שטילקייט

פיל איך ווען נאָר רעגונג, באַוועגט זיך דאָן מיין קערפּער
אַזוי מאַדנע און ציט מיך צו עטוואָס וואָס איז פּוסט און ליידיק. ס'איז גוט
צו פילן שטילקייט. שטילקייט איז אַ לאַבירינט פון זאַכן וואָס געווען
פאַרוואַנדלט דורך מאַגיק אין זאַכן וואָס זענען. רעגונג —
ניין. רעגונג אַנטבלויזט פאַרלאַנגען. שטילקייט
דעקט זיי איבער מיט אַ טייערן קילן שאַטן.

רעגונג איז אַ פּוילער הונט וואָס בענקט
נאָך רו. שטילקייט איז דער פּלינקער יעגער
פון עכאַס. רעגונג לויפערט מיך אין טאַג-ליכט,
שפּאַנענדיק איבער די אומריינע שטאַט-גאַסן. שטילקייט
פילט מיין וועזן אָן ווי איך וואַלט בלאַנדזשען איבער די
פאַרגרינטע שטעגלעך פון וועלדער. רעגונג
איז אומוירדיק, ווייט פון שייך, אַפּשיילעך. שטילקייט
אַבער — וווּ נאָר איך זאָל ניט קומען, דאָרט איז אויך
פאַראַן דער ווונדער פון לעבן. און דאָס איז —
שטילקייט.

גראטעסקן

א

אויף דער גראַטאַגיקער שאַטן-ליניע
אַ שרעקלעך גרויסער שוואַרץ-געקליידעטער האַז
קרייט קרעסטשענדאָ —

האַלבע עכאַטענער און
אַ שרעקלעך גרויסער שוואַרץ-געקליידעטער האַז.

ב

איך טונקל פון נאַכט —
ליבע טרוימען.

אַ קוילער גאַלאַפירט
איבער מיין קאַפּ.

עפעס די פריילעכסטע —
צעלאַזנסטע באַשעפעניש
אויף דער מאַמע ערד.

עס האָט זיך מיר פאַרוואַלט צו זיין אַ קוילער:
אַזוי פיל קוילער גליקלעכע פאַראַנען!

ג

פינגער שפיצן: שטודיע

זיי שמייכלען
ווי ראָזער באַרכעט —

חן-גריבעלעך
איך פעטיטע באַקן —

אַבער עפעס
וויינט רויט
און פאַרלירט דעם אַטעם
אונטער זייער באַרכעט־שמיכל.

ד

מאַציאַנען: שאַטן שפּיל

שטעל איין דאָס לעבן
אין אַ שפּיל.

עפעס פאַרפלאַנצט
אין דיין האַרץ —

עפעס פאַרפלאַנצט
אין דיינע געהירן —

קלאַפט, קלאַפט,
פאַרלאַנגט —

(דער איידעלער פלאַנץ פאַרלאַנגט)

אַ ריזיקע אין דיין לעבן,
אַ שפּיל.

ה

געטערדעמערונג

פאַרהאַסטע, ציינלאָזע געטער
שמייכלען מעטאָדיש
אין אַריענטאַלישער שטימונג.

אַרום זיי
אין אַ צירקל
מענער און פרויען
לאַכן דעקאָדענטיש

פון זייער אימפאטענק,
וואָס לויכערט אויף זיי,
מענער און פרויען.

סענטימענט

פאַר רות וואַרטערס:

איך האָב אויסגעשניצט מיין נאָמען און דעם נאָמען פון „זאָל זיין אַ פריינט“
אויף דער פרישער קאַרע פון אַ בערעזינע בוים.

דער זאָפט פון בוים איז גערונען ביז דעם פרימאָרגן נאָך דעם שניצן.

עס וואָלט געווען נאַטירלעך פאַר דעם זאָפט פון פריינטשאַפט
צו פליסן אַזוי לאַנג —

(וואָס, גראַדע, האָט אָדער יאָ אָדער ניט צו טאָן מיט דער זאָך)

דעצעמבער

איך גיי פאַרביי דיר
אַן אַ צייכן, אַן אַ וואַרט.

דער האַלבנאַכט ווינט

וועט וויינען, בלאָזן,

ביז די כמאַרעס —

שוואַרצע ווינטערדיקע כמאַרעס —

וועלן פאַרגיין

אין קלאַרן פּרילינג־מאַרגן.

און דו,

אוווּ דו ביזט,

פאַרבלייבסט אַליין

אין צאַרטער איינזאַמקייט.

אין יענעם טאג,
ווען די ערד וועט זיך באנייען,
וועט מיין ליבע ארויסשפראצן
מיט די בליטן
אויף די ווייך-פארצווייגטע ביימער.

איך וועל ניט גיין פארביי דיר
ד א ן
אן א צייכן, אן א ווארט.

פון ערגעץ

די נאכט איז שוין אויך דא ;
געקומען ראשיק, האסטיק אויף אירע טונקעלע פיס
און טרייבט ארויס דעם שיין
וואס פאלט אויף מיר אין הויז.

נאכט ! וועסט זען : אויך דו, איצט אלמעכטיק,
וועסט באצאלן פאר דיין ווילן צו געוועלטיקן.
הינטער די בערג, אין „יענעם לאנד“,
גרייט זיך אויך אלמעכטיק דיין שונא
מיט דיר טאן דאסזעלבע וואס דו
זוילסט טאן מיט מיר :

דער טאג אין זיין זוניקן פאנצער
מיט לאנגע קופערנע שפיזן
קומט דיר פארזאגן צוריק אין דעם טונקל
פון וואנען דו קומסט פארטרייבן דעם שיין,
וואס פאלט פון לאמפ אויף מיר אין מיין הויז.

פארפום-בלעטער

א

בלמען.

זיי האבן מיך ליב און גיבן מיר פארגעניגן.
מיינע באקן רויטלען זיך שעמעוודיק.
גלייך איך וואלט ווארפן א בליק
אויף מיין געליבטער —
א בלום!

ב

מיין הארץ
פול ליבע גיסט זיך אויס פאר זיי
און קלאפט פארפילנדיק א ראנדעוון
מיט שטאלטנע קערפערלעך —
שייניקע זאכן.

א דין הייטל פון פארלאנג
וועקט אויף דארט דאס אנרירן
פון הערצער.

ג

רויזן.

זיי פלאטערן און חנדלען זיך
נאך איידער איך קוש זיי.
כאטש זיי גיבן זיך גיריק איבער צו מיר.
איך רייס זיי, טראג זיי, פליק זיי.
פארגוואלטיקונג!

אין דער עוועניו פון זינד און שיינקייט
ליגט טויט
א רויז!

נומער פינף-און-ניינציק

איך האָב זיך דיר געגריסט היינט פאַרנאַכט
ביי נומער פינף-און-ניינציק. (איך האָב געטראַכט אַ וויילע —
דו דערקענסט מיך!) דו, אָבער,
האַסט ווייטער געשפּאַנט ווי אַ שיינער טרוים
מיט הענט געמאַכט פון זייער ווייס פּאַפּיר
און קליידער אויסגעשוירן פון בלאַ און בלאַ.
אַזוי האָב איך דיך אפשר ליב
ווען דו דערקענסט מיך ניט.

דיינע ליאַלע-באַקן וואָלטן זיך פאַרענדערט
פון שווער שוואַרץ-רויט בלוט,
וואָס וואָלט אַניאַגן אין גרויסע שטראַמען;

די „ג“ סטרונעס-אַדערלעך אויף דיינע שלייפן
וואָלטן אויסקוקן ווי סטרונעס פאַר אַ סאַטיר-באַס
און ניט פאַר אַ ווענוס-פּידל.

אַזוי האָב איך דיך, אפשר, ליב: מיט דיין געלאַסענעם בליק —
הימל-בלאַער קאַליר און עטוואָס גראַע כּמאַרע, —
ווי איך צולייג, אומבאַמערקט פון דיר, פאַר דיר
אַ פייער ביי נומער פינף-און-ניינציק. (ווי האָב איך געקענט
אַפּילו פאַר אַ וויילע טראַכטן: דו דערקענסט מיך?)

שטערן: געלע און רויטע

געלע און רויטע ליכטער
צינדן זיך

אין דער וואַכלאָזער נאַכט.

דער מיראַזש פון טאַג:

אויסגעשרייען פון געפייניקטע.
בלאַקייט פון הימל.

שוואַרצע ערד,
בלאַקייט פון הימל.

ווייכקייט.

אומענדלעכקייט.

געלע און רויטע ליכטער
צינדן זיך
אין דער וואַכלאָזער נאַכט.

שטאַט-פּאַסטעלן

א

טראַמווייען גייען פאַרביי.

אַ פולער פּוס
אין אַ בלאַען דורכזיכטיקן זאַק
פון זייד-בראַקאַד —

פלאַם-רויטע האַר און אַ פּראַכטפולע פיגור.
איר גאַנג איז פון אַ טאַכטער פון אַ קיניגין
וואָס איז אַמאַל געוועזן יונג און ווילד.

אַ יונגעראַן וואַרפּט
הייסע בליקן
אויף די קליינע-קליינע שיכלעך —
זיינע אויגן פינקלען אַלץ העכער און העכער.

(ער וועט נאך רוען מיט זיי היינט אין הימל!)

... יא, אלץ העכער און העכער.

טראמווייען

גליטשן זיך פארביי.

ב

קלויסטער־ראג.

איינער

פון א מענגע מענטשן

אויסגעקליבן אין א קילן צוונט.

זי שאקלט מיט איר גאנצן קערפער

נענענדיק זיך צו אים:

„מיר וועלן עס היינט א לעב טאן, בחור?“

זיינע ברעמען הענגען שווער איבער זיינע ווונדער־אויגן.

ער באטראכט זי: קוקט אויף אירע קאלירלאזע שיד.

איר געזיכט — עטוואס געשוואלן.

איר גאנץ וועזן — אָפן.

ער טראכט. טראכט.

זי ווארט. ווארט.

קלויסטער־ראג איז טויט.

זי אַטעמט שווער און שלוקערצט — (הונגערדיק

נאך ברויט פון לעבן, ברויט פון ליבע?)

קלויסטער־ראג.

טראמווייען

שלענגלען זיך פארביי.

וועגן לידער: צו א ליבהאַכער פון שיינקייט

באַשיינט,

באַזחנט,

גיסן זיי געזאנגטענער
אין דעם פלאטערדיקן רויש פון „זיין“.
רייך געמאלן אין אוואַרן —
ציללאַז; מיט אַ ציל.

אויפגעכאַפט אויף די דורכזיכטיקע פליגל
פון גאַלדענער אייביקייט,
זייערע לענדן אַנגעגורט מיט טרוימען,
אַרומגעכאַפט פון פאַרלאַנגען —
וונטשן צעפלאַנצט ווי בלומען;
געפלאַכטן פון פעדים אין רוים,
באַצירט מיט טאַפאַז-געלע צייט-שטיינער —

געזאַנגען פון ליבע,
געזאַנגען פון טויט.

די אומזעבאַר-האַרטע עקזיסטענץ
אינמיטן.

באַפריידיקט,
באַצויבערט,
שאַפן זיי פאַר זיך אַנטוויקלטע געהירן
ווי געדאַנק קומט ביי געפיל, —
מענטשנהאַרץ
ווי געפיל געווינט איבער אינסטינקט,
בלוט-און-פלייש געוועב
ווי אינסטינקט דערגרייכט אויפסניי צו דעם
וואָס געדאַנק וועט שפעטער רעכטפאַרטיקן
צו סטאַנדאַרדזירן אַ נייעם אָנהויב.

מוזיקאַלישע, זעליקע אויסדרוקן
ווי פון פייגלשע זינגזאַמע העלדזער,
שפרייטן זיך אין דעם אומענדלעכן פורפור פון רעטעניט —
פאַרצאַפלענדיק דאָס האַרץ פון האַרצלאַזע —

באַשיינט —

געזאַנגען פון טויט,
געזאַנגען פון ליבע

(און די רונדע ווייסע ספערע
פאַנגט זיך אָן וווּ,
לאַזט זיך אויס וווּ,
ערגעץ, למשל —
די אומזעבאַר־האַרטע עקזיסטענץ
אינמיטן).

פריידיק פאַר די פילפאַכע אומענדלעכע
געזאַנגען פון ליבע,

יאַ

מוטיק אין די וואַריאירטע, גראַטעסקירטע
געזאַנגען פון טויט,

פאַרנומען מיט מיין צוגעבונדנקייט צו ביידע,
פול מיט זיי און זייערע באַגריפן,
בלייב איך פאַר אַ וויילע שטיין אויף דעם בערגל
פון אומזעבאַר־האַרטער עקזיסטענץ
און הער זיך צו אין עקזאַלטירונג:

ליבע־געזאַנגען,
טויט־געזאַנגען,

אַזוי אַלט מיט בעסטיאַלער הייליקייט,
אַזוי ניי מיט יונגער, אומגעניטער באַועגלעכקייט —

טויט און ליבע:

געזאַנגען פון ליבע און טויט.

אורסולא פאפטאן

א

אורסולא אולטימע

אִדאָ זענען דיינע זאָמען, אורסולא.
דאָס צעגליטע גאָלד פון דיין נשמה, ווי דער זונס.
וועט מאַכן זיי פאַרדעקן די פלאַך
אונטער וועלכער עס ליגן באַהאַלטן
עמבריאָס פון פאַרמען.

ניט ווי איך ביסטו.

ניט ווי דו ביסטו.

דער אויבערשטער, וועלכער האָט דיר געשאַנקען דיין קריסטלעכן פאַטער
(ווייל דיין מוטער איז אין געבורט־אַגאַניע אויסגעגאַנגען)
האַט פאַר דיר אָנגעמערקט דיין וועג — אַ ציקל־פּאַנאַן.
און צוגעגלעט די נאַסע ערד
מיט זיינע פון אַרבעט פאַרמאַזאַליעטע הענט.

דער צייכן: אַ צלם.

און „פיטער־פענס“, און „הייליקע גייסטער“
דופליצירן אין מיין פאַרערונג
דעם מזבח און הייליק־הייליקטום פרוכת.
אַ, מילעדי אורסולא.

דאָס רעדט צו דיין געשטאַלט — צו דיר אַליין.
טאַכטער פון קאַטוילישן קאַרק און גרינעם שאַמראָק,
אַ זון פון גלות און יאָד־טראַדיציע.

און האַסטו מיין שטים ווען פאַרנומען —
ציין־קריצנדיק, האַסטיק־ציטעריק מעג זי זיין —
וועט דיין געהער וואָס נעסט זיך אין דיין קליין דעקאַראַטיוו אייערל
אויך אויפציטערן און נערוויזירן:
מיר ביידע זענען האַרמאַניע.

די אטאמאנע אין ביכער-פלאץ

זיצן מיר ביידע, אורסולא, דא
וואו אַלערליי ביכער (דו קרוינסט זיי
מיט נעמען פון דימענטן, בריליאנטן) שטייען
אויף געטאַקטע קורץ־פּיסיקע רויזנהאַלץ־טישלעך
אין קורצע קינסטלידיקע רייען: מילטאָנס „פאַרלוירענער גן־עדן“.
(איך האָב אים ליב נאָר דערפאַר ווייל זיין דיכטונג
געפינט אים, געווינט אים פאַר מיר צוריק!)
„רעליגיאָ מעדיטשי“ פון בראַון. (דער בוך איז דיינער
אינגאַנצן, אורסולא: מיין גלויבן טאָר ניט ווערן דעפינירט!)
דער יונגער קאַרלייל, זיין שכן, קוקט מיט גענוס
אויף זיין עלטערן ברודער, דעם שיינ־חקרן,
און פאַרטיפט זיך אין דער פּאַעזיע
פון קליידער. דער „סאַרטאַר־רעסאַרטוס“ אָפּוס.
ווי פרעמד, אורסולא, טייערע אורסולא, מיר איז דאָס געווען
נאָך נעכטן
בינאַכט
ביי עפעס אַ שיינ (ניט לבנה — איך גלויב ס'איז געוועזן עלעקטריק)
ווען דו האָסט מיר דאָס דערציילט. — „קליידער
האַבן אויך אַ נשמה?“
„יאָ“, האָסטו געזאָגט, און דאָס ליכט אין דיינע אויגן
האַט זיך ווייך אויפגעלייזט
ווי פון אַ טיול־פאַרהאַנג וואָס האָט עס איידל פאַרצויגן.
(קליידער
האַבן אויך אַ נשמה?)

... די ליבע פון אמנון און תמר ;
אַבשלומס לאַנגע האָר פאַרטשעפעט אין די געדיכטע סוקעוואַטע בייער ...
דודס האַרפע ... (ציטער, ציטער ...
און ווייך געקלאַנג ...)
און שלמה דער חכם ... (און פּרץ דער קלוגער ...)

און שאול און שמואל ... (און הערצל און אַחד־העם ...) און נאָך — גאָט מיינער, אורסולאַ, ווהיז זאָסטו מיך פאַרפירט? האָסט מיך געפאַנגען אין אַ נעץ פון קערפער און איבער־קערפער קליידער.

איך זינק טיף אין דיין קריסטלעכער וועלט פון קליידער־נביאים, און זינגער פון אויבערפלאַך וואָס וויברירט קוים, און שאַפער פון כלים און טעפ — צעבראַכענע טשערבעס.

ג

איך רוף צו דיר אין מיין בלוטיקן שפּיל און דערקלער דיר מיין ליבע, צי איז עס דען דערפאַר וואָס די יידישע טאַכטער איז פאַרשאַלטן מיט רו און געלאַסנקייט.

טאָר ניט אויפהויבן די האַנט צו גלעטן מיינע האָר? (די איראַניע: מיין יידישער קאַפּ וואָס ברענגט מיר מיין קללה אין דיינע הענט — די הענט פון קוילערס טאַכטער!)

דיינע ליפן, בלוטיק און פול מיט חשד פון פעטע געריכטן, ציען, ציען מיינע בלייכע ווי אַסקעטישע ליפן, — דער ריטואַל פון ליידנשאַפט, געבוירן אין דיין וועזן — ווי פייערדיקע בליצן, אין מיין וועזן — ווי קילע אייז־געפרוירענע פיילן.

פאַר מיר ביזטו אַ שכינה (די שכינה איז וועזנלאַך, זי אַנטהאַלט אָבער אַלץ).

איך פאַר דיר — דיין ראַמעאַ, (גערעכט, דו וועסט קיינמאַל, אַפילו אין גרעסטן ליבע־עקסטאַן, מיך ניט מאַכן דעם פאַרדאַכט צו פאַרגעסן!)

דו לאַכסט — און דיין געזיכט ווערט אַ ברונען פון גלוסטן — פון מיר, ווען איך זינג צו דיר דעם „געזאַנג פון געזאַנגען“. איך קאָן ניט סערענאַדירן — ווי האַמפרעי, דער לאַנגער שלעגער פון צירק מיט זיין באַנזשאַ — אונטער דיין פענצטער.

פאר מיר איז זיין ליבע — דער באַדן.
דו אליין — באַדנלאַז.

דיינע ווונדער־שיינע פיס שפארן אָן אין Gael
איך האָב מיט דיר מיטלייד און האַלט דיך צוזאַמענגעפרעסט
אין מיניע אומגעאיבטע דינע ייִדישע הענט.

פאר דיר בין איך דער באַדן. די ליבע דער מיטל,
דער זין, וואָס מאַכט דיר לייכט דיין פאַרלאַנג אויף מיר צו טרעטן,
צו טאַדלען מיך פאַר מיין קורץ־פּעריאָדישער ליבע.

דאָס איז דיין האָס צו מיר, אורסולאַ.
דו קרוינסט עס מיט דעם נאַמען ליבע.
איך ווייס בעסער. דאָס איז האָס.

די ייִדישע טאַכטער איז מיין ווייב, מיין הייליק אומבאַפּלעקט ווייב,
דו אַבער — מיין קעפּס־ווייב.
איך ווייס עס און פּייניק זיך דערפאַר.
דו ווייסט עס און שעפּסט דערפון אַ ים מיט פאַרגעניגן.

מיין ווייב צי מיין קעפּס־פרוי —
אַצינד איז דער סוד פון מיין לעבן אינגאַנצן
פאַרצווייגט אין מיין באַצונג צו דיר,
אין דיין ליידשאַפט צו מיר,
אַ קריסטלעכע מילעדי אורסולאַ.

ד

איידער איך טו פאַרגיין אין די זינד פון די אַבות,
זועל איך זעלבסט אַ זינד באַגיין :

פאַר יעדן קוש פון דיינע ליפּן —
אַ לויט כבוד פון משיח־געזאַלבטן פּאַלק;
פאַר יעדן ברויז פון בלוט אין דיינע אַדערן
דאַרט אַ צווייג פון בוים ישׂראל.

איך פאררייס די נאָז? ניט שוין
וועסטו מיט מיר זיך פרווון פאָרגלייכן?

דיך האָט געהאָדעוועט דער היישעריק אין פעלד אין וויסטן,
מיר האָט די טויב גאַלדענע עפל אונטערגעטראָגן.
מיין מאַמע האָט יעדעס מאָל איר לייב געוואָשן,
ס'זאָל אויף מיר קיין פגימה ניט זיין.

דיך האָט אַ בלודנע מוטער-טראַכט געטראָגן,
און ... ניט דערטראָגן. עס סודן זיך די ביימער
אין די ווינטן וועגן דעם און די שכנים אין די גאַסן.

און וויפל מאָל האָסטו זיך זעלבסט באַגנבעט?
אַזוי פיל מאָל וויפל איך האָב זיך אַליין גענאַרט.
און וויפל מאָל האָסטו זיך געוואָלגערט אין די זומפן?
וויפיל מאָל איך האָב מודה-אַני געזאָגט.

און אַט האָב איך פאָרגעסן אָן די תּשׁוּלָהִים
און ברענג קרבנות אויף דיין מזבח:
מיין זיידנס קיטל (אַ ווייסע צירונג פאַר זיין זילבערנער באָרד),
דעם רבינס ווונדער-שטעקן פון פּימסענהאַלץ געשניצט,
אַ פּרוכט אַ ריינע, אָן ערשטלינג אויף די זומער צווייגן,
בלעטלעך פון ספרים, פאַרשטויבטע אַנטיקן ... אין דו?

צוויי בריסט מיט צייכנס פון אומריינע הענט,
אַ לייב געבייטשט פון אַן אינווייניקסטן גיהנום
און רייך און רעגונג פון אומגעצוימטע היהס.

אַז אַך און וויי, אורסולאַ.

מיין אויסקויף-געלט ליגט ביי דיר אויפן נישל,
די שטייג איז פאַרמאַכט, קיין וועג ניט אַרויס.
נאָר אַ פאַרצערונג פון אונדז ביידע וואָס ווישט אַפּ
די מחיצה צווישן דיר און מיר.

די נאכט איז גרויס. נענטער, אורסולא.
דער פינגער קריצט דעם רעכנונג פאר אונדז
אויף דעם ווענטל פון מיין אומבאווסטזיין.

ה

די גלענדיקע זומערנאכט לאזט מיך קאלט.
אורסולא,
ווי די פריקרע גאלד־ארבעט
וואָס הענגט אַראָפּ פון אַ דין דין קייטל
צו דיר אויפן האַרץ: דער געקרייציקטער גאַטמענטש.
איז דער צלם ניט יעזוסעס פערספעקטיוו? —
בלייבט דער איינדרוק און עס איז דרינגלעך פאַרדראַסיק
וואָס גראַדע אַ „ליגן“ איז דיין וואַלענטין
און דיין פרוישאַפט פאַרשפילט זיך מיט אַזאַ „נענאַציע“.

II

נאַקטורן

זיי זענען נאך ניט געקומען די באַגרעבער
מיט פינצטערע שטורקאַצן אין זייערע ביינערדיקע הענט.
נאך ניט. אַלץ ניט.

באַהאַלטן טיף אין שאַטן פון נאַכטלעכן טויט,
אילן זיי, די באַליבטע באַנדעס,
ווייל איך בעט צו גאַט,
וויין פאַר אים,
קני פאַר אים.
ווייל —

פאַרגעסן איצט —
פאַרגעסן —

יעדן גראַז-בלעטל די באַגרעבער
פאַרשטעלן פון די אויגן.
יעדער גרעזל פאַרצערט מיט גאַלד
פון געלער בענקעניש —

אין האַלבע האַפענונגען
באַנגע פאַרלאַנגען וויגן זיך ווי וואַסער-וועלן

אין מיין הארץ — דער רויטער קנויל —
ווייל —

פאָרגעסן איצט —
אַ וויל זיך פאָרגעסן —

קעטסקיל בערג: אימפרעסיעס

נאַכט־שטיק

מאַסיווע וואַלקנס הענגען איבער שאַקלענדיקע ביימער
ווי טונקל געוואַנט דראַפירט אַרום אַן אלמנה אין טרויער.
די נאַכט ליגט שטיל, פאָרגעסן. נאָר אַמאָל
דערטראַגט זיך אַ פאָרגוואַלדיקטער קלאַנג.
ווי אַ פאָרשטיקטער סאַפען פון אַ ברוסט,
פאָרויסזאָגנדיק אין אַ שמערצפולן ציטער
רעזיגנאַציע צום גאַלדענעם מאָרגנדיקן טאָג.

מאָרגן־שטיק

די בערג־הויך פרעסן אַרויס ווייסער ווי ווייסע טרערן.
צעוואַרפן ווי פערל צום קלייבן
פאָרוואַנדלט זיי דער מאָרגן אין טוי.

פון אַ דערבייאַיק וועלדל נענט זיך
אַ פויגלס געזאַנג ווי פון אַ גאַלדן פייפל:
אַ ליד אין לויב פון טאָג.

קבורה

א

איך קום פון דאָרט
ווי זיידענע פאָרהאַנגען

הענגען איבער סודות,
שפילנדיק מיט דעם ווינט.

ביינאכט פארוויילן דאָרט גרילן
אויף זייערע טאָראַלייקעס, און מיין
לויפן אום דזיאָבענדיק די ברעטער
אין מיטן העלן טאָג.

זאָלן סטרונעס זיך רייסן אונטער
די אומגעאיבטע פינגער פון שפילער.
זאָלן סטרונעס זשאָווערן און פאַרסמען
דעם אינסטרומענט מיט ראָסט.

איך גיי אַהין
וון עס פוילן טויטע פייגל
און מיט מיינע הענט אין זייער בלוט איינגעטונקען
וועל איך זיי באַערדיקן.

זאָלן אַנדערע האָבן אַפשיי
פאַר טויטע זאָכן.
איך וועל זיי האַלטן פאַרשלאָסן
הינטער די טירלעך פון מיין באַווסטזיין.

וועט אַמאָל מיד דערפאַר עמיצער צו גוטן דערמאַנען
וואָס כ'האַב באַערדיקט די טויטע פייגל.

ב

טויטע פייגל האָבן אַזאַ אויסקוק
זוי זייערע פליגל וואַלטן
מיד געוואָרן פליענדיק.
די פליגל זינקען טיף אין דער ערד,
דער פויגל רייסט זיך אַרויף־צו.

טויטע פייגל האָבן קיין עלטערן ניט,
אַבער זיי לאָזן נאָך זיך אייעלעך.

און אפטמאל טאָקע קינדער.

א. פעדערן מיט הערצלעך צוגעקלעפטע!

א. אויגן וואָס ווערן פאַרוואַנדלט אין שטיינער
אינמיטן פליען!

א. פלוך וואָס רייסט איבער אַן איינזאַמקייט.

„בלייבע ליבעס געווערן...“

La lune, objet d'art ancien.

Paul Morand

קום, לבנה,

גיב מיר דיין לאַטוס־אַרעם.

לבנה,

וואָס איז אויך דיין ווונדער־שיינער פוס, לבנה,
וואָס איז אויך דיין קאלט, נאַכט־געקושט האַרץ,
מיין וואַלענטיין, לבנה.

קום, לבנה,

צו דער פאַרלאַזטער פאַרק־באַנק

און ווי אַ פאַר הינטער־הויף פייגל
לאַמיר זיך פאַרגעסן אין אומאַרמונגען
פון טראַציקער לוסט.

א. לבנה,

מיט דיין לאַטוס־אַרעם.

לבנה,

מיט דייע בלאַסע אויגן, לבנה,
איך וועל צעשמעלצן דאָס אייז אין דיין האַרץ,
לבנה,

ווער מיין געליבטע, לבנה.

וועראַ פּאַקינאַ

גריכנלאַנד,
דיין האַמער — ניט עפּיש גענוג;
אַריסטאָפּאַן פאַרמאַגט קערנער פון קאַמישקייט,
דיין סאַפּאַקל — שפּילעווודיקע טראַגעדיע;
דיינע געטער — בלייכע שאַטנס
פון אַלטעגלעכע שטערבלעכע.
זאָל דיין נאַמען דאָך זיין געגרויסט
ווייל דיין קינד איז זי וואָס טאַנצט
דעם מיטאַלאָגישן טאַנץ:
„איך טאַנץ מיט אַ מאַסקיטאַ“.

מישעל פּאַקין

זאָלן זיינע פּיס
ניט אַפּטיילן זיך פון דער ערד.
וועסט זען — ס'איז איינגעשטעלט:
פליענדיק אַרויף
וועט ער אין אַ שיינעם טאַג
קיינמאַל צוריק ניט קומען
(אונדז איבערלאָזן דאָ ווי אייזלען
אַנגעלאָדן מיט דעם יאָך פון שווערע זאַכן).
פליענדיק אַרויף
צו גאָט.

ORIENTALE

הענט געוואָשן אין פּיקאַנטן גערוד
פון כריזאַנטעמען.

קויל-שווארצע האָר
צעפלאַכטן איר דיקע צעפ,
צוגעשטארקט מיט אַ הימל-בלאַען
ביין-געשניצטן קאַם.

אַ פולער ציטרינענער קערפער,
ווי אַ רייפע געשמאַקע באַרנע,
פאַרוויקלט
אין שאַרנדיקן בלוט-קאַליר זייד
אין אומדערטרעגלעכן פאַסאַן.

צוויי קליינע שפּיל-פּיסלעך,
ווי צוויי עקזאָטישע ערשטלינג-פּלאַנצן,
שטעקן אין מאַנדל-קאַליר סאַנדאַלן.

בלאַער,
טשווירענדיקער אַווער אינעם גאַרטן
טאַנצט אום אין רויט
פון פינפטן חודשס מאַרגן.

קוואַרטעט

מאַט-זילבער

דעם קרעציקנס געזיכט שיינט מיט אַ ווייסקייט,
ווי אַ געפרעסט בלאַט פון אַלט מאַט-זילבער.
זיין ליליען-האַנט זוכט קלעפּיק
דעם טיר-קנאַפּ וואָס עפנט דאָס פאַרלאַזטע צימער.
אויסגעטאַן פון זאַכן וואָס קומען פון דרויסן,
קיין אַפּקלאַנג פון שיינקייט
אין האַלב-פאַרפוילטן האַרץ —

ווער ווייס? — אַ געפּילפולער אינסטרומענט
פון אַ שפּילער וועמעס מוזיק
איז ניט צו באַגרייפן.

ראנדא

דער גלאַק קלינגט אָפּ : איינס —
דער יונג — אַריין.

אויגן גרויסע, ריינע, בלאַע —
אימפולס שפּילט אין זיי —
נעמען אַרום דעם קי-גלעכן זאַל,
שטעלן זיך אָפּ אויף אַ פּונקט :

דער כּיטאַן פּאַלט —
ער פּאַרניגט זיך.

די קיניגין — אַריין.

אַ באַגלייטער אין גאַלדענע פּראַנדזשן
פּאַרניגט זיך און שמייכלט —

דער גלאַק קלינגט אָפּ : איינס —
דער יונג — אַרויס.

Bacchanale

קער זיך אַרום מיט דיין פּאַרפּירערישן שמייכל
אַזוי אַז דייןע ראָזע זייטן זאַלן זיך לייגן אין גראַציעזע קנייטשן.

דיין פּאַרלייב אַרומגענומען אין רויטן סאַמעט.
דאָס זייד דריקט ליידנשאַפטלאַז דייןע אַלבאַסטער-ווייסע בריסט.

די אויעררינגען שאַקלען זיך איבער דייןע בלוט-און-מילך באַקן
ווי צוויי צייטיקע טרויבן.

נעם מיין קאַפּ אין דייןע ווייכע אַרעמט —
ניט צום שלאַפּן, רוען.
איך זועל אומרוק וואַכן.

Memento

- סטענגעס ציען זיך — פאלן — סטענגעס —
טרוימען: בלאָע, רויטע —
אלערליי קאלירן —
- טרוימען — וועגן דיר —
— דו — דאָן —
- סטענגעס ציען זיך — פאלן — סטענגעס —
פאָנטאַטיש טויט פייער —
פארלעשן געדאַנקען —
- טרוימען — וועגן דיר —
— דו — אַצינד —

לעגענדע

(נאָך סעסיל וו. ראַבערטסאָנס בילד. מאַריאַנעטן־טעאַטער מאַטעריאַל)

הענגען שטאַנגען
פון דעם הימל,
ציט זיי
צו דער ערד.

זיצן שוועסטער
איינע און איינע:
איינע אַ גרויסע,
איינע אַ קליינע.

ווער פון די
צוויי איז די
וועמען ס'ציט
צום הימל צו?

האַבן זאַכן
זיך פאַרלאָפּן
אין ווינקל-רויט
אין מיידלשן.

און ס'וועט נאָך
און נאָך געשען.
זיצט די גרויסע
אויף אַ סאַפּע.

טראַכט פון נעכטן,
אָונט-שיין,
אַנגעטאַן דאָך ;
אַבער נאַקעט

אין די האַר
דעם סוד פאַרוויקלט,
דרעמלט שטיל
די קליינע איין.

און אין חלום
ווי די וועלטן
"יאָ" און "ניין"
זענען בלויז

— "איינס" אין "איינס" —
דאָרט איינע און איינע —
איינע יונג און
איינע אַלט.

עס האָט דרעמל
דאָס פאַרביטן
וואָס די איינע
זיצט און וואַכט.

און די איינע
וואָס איז ערדיש
וועט זיין הימלידיק
צונאַכט.

און די זונען
וועלן שיינען
ווי די האָר וואָס
אויפן לייב

פון דער איינער
וואָס וועט ווערן
ווי די צווייטע
פרוי און ווייב.

וועט דאָך עפעס
ווי פאַרלויפן
אין דעם אַמפער
צווישן זיי:

(בלוטן וועלן
מויל פאַריאַגן,
ביינער קנאַקן,
קאַפּ פאַרשלונגען)

אין דער מינוט
קומט שטיל אַריין
מיט אַ פליג אויף דער נאַז
מינערוואַ —

פערספעקטיוו

א

געוואָלד איז געזיכערט. מיט איילנדיקע טריט
שוועבט נענטער פאַטום צו מיר

און דורך דעם גראָען טוך
קלינגט טעמפ און פאַרבלאָז אָפּ:

„וואָס זוכסטו, יונגעראַמאַן? אַ פענצטער צי אַ טיר?”

„אַ פענצטער וואָס האָסט אַמאָל אָפּן געלאָזט,
אַנפילן דאָס צימער מיט טויאיקער פאַרנאַכטלעכער לופט,
און דערביי, מיט דעם קין אויף די געשניצטע הענט,
פאַרגעסן זיך זינקענדיק אין לענשטול,
מיט זיידענע האָר אויף דיין יונגן קאָפּ,
מיט אַ ניי־געבוירענעם באַגער אין געשטרויכלטן האַרץ

„אַ טיר וואָס האָט זיך צעעפנט מאַיעסטעטיש
און געזאָלט דיך פאַרשלינגען —
צונויפברענגען אייך ביידע, זי און דיך —
און רויבן פון דיר דיין באַגער —

„וואָס זוכסטו, יונגעראַמאַן?”

מיט בעלמעס אויף די אויגן
שוועבט פאַטום ווייטער.
פאַטום זוכט עמיצן
אַ לונג-און-לעבער אים אויפן נאָז אָנהענגען —
פאַטום טאַדלענדיקע מיסיע.

ב

„ווער קוקט עס אין שפיגל אַריין:
איך, פאַטום, אַדער דו ביזט עס, יונגעראַמאַן?”

צוויי פיס מיט די פיאַטעס אַרויף
פאַרפלאַנצט אין אַן איבערגעקערטן קערפער
און דאָס אַלץ טיילט אָפּ פון דיל
אַן אומגעדרייטער קאָפּ.

דאָס בין איך דער באַשאַפער פון קרומען שפיגל.
דו, פאַטום, טראַגסט עס נאָר נאָך,
ווייל איך נויטיק זיך אין דעם
פון צייט צו צייט מיין וועזן צורעכטמאַכן,
ווען עס פאַרווילט זיך מיר מיין דיאַגנאָז שטעלן.

אַ ברירה געהאַט צו רעאַגירן,
האַט פאַטום דאָס פענצטער מיט ברעטער פאַרהאַקט
און די טיר פאַרשלאָסן אויף אַלע זיבן ריגלען.

היינט צו־טאָג
האַבן די האָר פאַרלאָזן
מיין יונג־אַלטן קאַפּ,
און דער באַגער איז ווי צערונגען אין מיין צער־פאַרגליווערטן האַרץ.

נאָר פול מיט פלעקן פון פליגן־שמוץ און שטויב
שטייט ווי נישט אים מיינט מען אין אַ ווינקל
דער קרומער שפיגל.

„פאַר דיר, יונגע־מאַן, איז זי
פאַרלוירן אויף אייביק!“

מיט אויגן־פּויסטן —
דער בליק צעברעכט —
דעם שפיגל.

אין שליסל פון ווייס

לידער זענען:

ווייכע צאַרטע פינגער וואָס ציען צו
פילן דעם פולס פון לעבן.

דער דיאַגנאָז

איז אַפּטמאַל ניט דער וואָס דאַקטאָר נאַטור

וואלט געשטעלט.

צוויי מאָל צוויי אין אַ קאָפּאַטע

פון אַטלאַס

און זיגזאַגן

לויפן פאַראַלעל צו אַ ראַמבוס.

ביז זיי שלאָגן זיך אָן אין רינצלען.

אַ רינצל :

דער בליק פון אַ מאַיאָווער יונגער וואָס
פאַלט אויף איר געליבטן. (און נאָך אַ וויילע צוריק האָט
זי גאַרניט געוואָסט אָן ער עקזיסטירט!)

אַ רינצל :

דאָס רעווען פון אַן אַקס אין די לאַנקעס וווּ
פאַשע און קי זענען איבערפול — (און וואָס נאָך דאַרף
אַן אַקס?)

אַ רינצל :

דאָס מורמלען פון טייכל :

עס לויפט

אַזוי בויגיק ווי דאָס בלוט וואָס שלאָגט זיך אָפּ אין
די ווינקלען פון די אַדערן אין געליבטנס הענט וואָס
רירן אָן דער יונגערס האַרץ ;

בויגיק ווי עס לויפט דער צוג

אַרום אַ בויג אויף וועלכן דער אינושעניר האָט
פאַרווענדט זיין בעסט קענטניש אין קאַלקולוס ;

ווי דער בויג פון

אַ ליד וואָס פאַרנייגט זיך ווי אַ מאַדים אין
באַגיין זיך מיט מענטשן און זאָגט דאָס לעצטע
וואָרט —

(עס רעדט זיך נאָר אַזוי „דאָס לעצטע וואָרט“ :

עס בלייבט ווי ביי גאַט, ביים טייכל, ביי ליגנער
דאָס ניט דערזאָגטע —)

צירק

קארקאטורן סווישטשען אין באַרבאַריש־ריטמישן דיסקאָרד
און דזשאַזן מאָנאָטאָן־עראַטיש אויף צעקרומטע זווילן.
(דער גראַער אומעט טוליעט זיך אין יעדן פלאַכן וויץ און וואָרט).

באַלאַדן טרעט אַ בלאַנדער קעמל, האַרב־צווייגאַרנדיק און שטאַליך
מיט מאַסקן פון אויף פּריז ווי הינט דרעסירטע לופט־זשאַנגליאַרן
וואָס וואַרפן זיך מיט שטעקעלעך געשאַליעוועט פון וואַנשלהאַליץ.

דער קאַרליק מיט די פּערד־באַרשט האָר גלאַצט אויגן פיפּיק אויף דעם זאַל
אַ פינגער אין דעם שוים וואָס מערט זיך אויף גראַטעסקע ליפּן.
(אַלון־בלאַ שווימען שוואַנען־שיפּן אום אין אַ מיראַזש־קאַנאַל).

דער אומעט גענעצט פון לאַנגוויילן זיך. לאַכט ביטער אין דער שטיל.
צעבלוטיקט וואַלגערן זיך רייטערינס אויף דעם אומריינעם דיל.

זונטיק: פינפטע עוועניו

צוויי פּערד אין אַ לאַק־געשפּאַן
און זייערע העלדזער
געבויגן ווי פייער ראַקעטן.

די גומי־רעדער פון פּיאַקער
זאַפן איין אין זיך
דאָס שטילע גערויש פון שפּאַצירער אין גאַס.

די יונגפרוי וועמעס רו טוליעט זיך
צום גלאַט־באַשלאַגענעם געוואַנט פון פיַקער
באַטראַכט אין האַלב־ליגנדיקער פּאַזע
די וויטרינעס: גרויסע, בלינדע אויגן.
די בייטש איבער די פּערד־רוקנס
בליצט ווי אַ קאַפּריזער זיגואַג.
און עמיצער פּאַרלויפט דעם וועג
מיט פּאַרכטיקער איילעניש אין די אויגן.

צו די גרינע צווייגן

קינדער, איר גייט מיר ניט אָן.
איר זענט מיר נאָענט, טייער.

קינדער, איר זענט מיר ווילד-פרעמד, ווייל כ'האָב קיינמאָל
ניט געשפּילט מיט אייערגלייכן אין מיין יוגנט;
איר זענט מיר ליב, ווייל עס ברויזט אין מיר די מענערשאַפט —
דער פּאָטער פון אַ קינד אין דער צוקונפט.
דערפאַר מיין בענטשונג אייך, גרינע צווייגן.
דערפאַר אַכציק שוואַרצע יאָר אייך, קינדער.

MOMENT CLASSIQUE

דאָס מיידל איז אַ שוואַן
מיט פּליגל פון קלאָרערער ריינקייט
ווי די בלאַס־ווייסע פּליגל
פון שוואַן.

דער שוואַן איז אַ מיידל
מיט ליב פון צערטלדיקער שיינקייט
ווי דאָס נאַכגיביקע לייב
פון מיידל.

דער שוואַן שווימט נענטער
צו דעם מיידל —

דאָס מיידל בויגט זיך צאָרטלעך
אַריבער צו דעם שוואַן —
אַ מיידל און אַ שוואַן.

III

פּענטאָד

- 1.] מידות טובות
2. דער סנה
3. אונדזער זיכער לעבן: ס'גאַנץ לעבן
4. ס'שטענדיקע ברענען, פלאַטערן, שוועבן
5. דער קומלוס]

פינף שוואַלבן

מיט שטרועלעך אין זייערע פיסקלעך
קומען זינגענדיק.

פינף שוואַלבן: איינע

פירט פאַראַד; צווייטע

קוקט אויס דעם געגנט; דריטע —

פילט זיך זיכער — אינמיטן. פערטע —

מאַכט חשבון פאַר זיך, פאַר אַלע.

פיפטע און לעצטע קוקט אויס אומעטיק,

באַגרייפנדיק די פאַראַנטוואַרטלעכקייט פון לעצטן:

די דערשעפונג פון אָנהויב ביז סוף.

פינף ריון-שוואלכן
מיט ווונדערלעך-אקארדירטע אינסטרומענטן
פארפלייצן די וועלט מיט געזאנג.

סאָפיסטן-גאלעריע

שטייט אַ באַקאנטער
פאַר אַ געלונגענער גראַוויר-אַרבעט
פון מיקל אַנדזשעלאַ'ס בילד.
די געבראַכענע שטריכן
פון דעם סקולפּטאָרס פאַראַומערט-קרעפּטיקן געזיכט
מאַכן אים זאַגן :

„מען זעט דעם קאַלאַסוס
דורך די ווי-פון-שטיין-געהאַקטע
און האַרטע ליניען אין זיין אויסדרוק...“

און די פאַרגאַנגענהייט פאַרגראַבן
אין די מיריאַדן פאַלדן פון פינף הונדערט יאָר
שעפטשעט קוים אין זיין טויבן אויער :

„דער ברוטאַלער טאַריגיאַנאַ דעל טאַריגיאַני האָט צעקריפּלט חבּריש
דאָס געזיכט פון זיין מיטשילער בואַנאַראַטי ווען ביידע האָבן געלערנט
סקולפּטור אין בערטאַלדאָ'ס שול אין מוזעאום פון אַנטיקן, אויסגעהאַלטן
פון לאַרענזאַ דע מעדיטשי אין די גערטנער פון סאַן-מאַרקאַ.“

BAEDECKER

דורכפאַרנדיק ראַדאָן, ביזשו קאַונטי, דזשאַרדזשיאַ,
פול מיט מיסט, אומפלייט און צעלעכצטע היימן
שיין יאַסמין, סירינגאַ און קאַלאַקאַנטהאַס גערטנער
באַמערקן מיר די נאַקעטע קויל-מענטשן ביי אַ גרעבליע
שפילן מיט פירעקיקע שוואַרצפינטלדיקע שטיינדלעך.

בעטן מיר זיי אונדז לאָזן מיטשפילן מיט זיי,
 ענטפערן זיי דערויף מיט פאַרדעכטיקע שמייכלען.
 צי פון רעגינאַס פאַלם־ביטש קלייד דעקאַלטע
 אויף איר קאַלסאַמירטן בוזעם,
 צי פון מייערס האַנטשו אויף מיינע אויסגעצערטע הענט
 און האַנאַנס לאַקירטע שיד אויף מיינע שפּאַן־דאַרע פּיס —
 זיי כיכען און שוין! די שטיינדלעך
 דרייען זיך פלינקער, פלינקער,
 זייערע לייבער — געבויגן ווי גראַציעס זין און טעכטער.
 דעגינאַ און איך דערפילן פּלוצים זייער אומאַנגענעם
 מיר קאַנען ניט פאַרטראַגן דעם גערוך פון אונדזער אייגענער אַנוועזנהייט.

גוטע מענטשן! פאַרענדיק אין ביזשו קאַונטי, דזשאַרדזשיאַ,
 בעמט מיט זיך מיט פירעקיקע שוואַרצפּינטלדיקע שטיינדלעך,
 נאָר לאַזט הינטער זיך די פּוץ־קליידער, האַנטשו און שיד.
 אפשר וועט אייך, אַזוי קלוג פאַרבאַרייטעט, געלינגען אויף אַן אופן
 זיך מתחתן זיין מיט גראַציעס אייניקלעך,
 מיט גראַציעס זין און טעכטער קינדער.

ליד פון די צוויי שיד

דאָס איז אַ ליד פון די צוויי שיד
 וואָס זוכן אַ גלייכן וועג.
 דאָס איז אַ ליד פון צוויי שיד
 וואָס האָבן פאַרלוירן דעם גלויבן אין פּיס.

האָט זיך איינמאַל אַן איבערגעוואַקסענער נאָגל
 פאַרטשעפעט אין זייד פון זאַק,
 האָט די לעדער אַ טשוואַק ווי אַ צונג אַרויסגעשטעלט
 און אַ ראַץ־לעק געטאַן אין פּיאַטע.

האָט זיך פאַררויטלט די פאַרהאַרטעוועטע פּיאַטע
 און פאַרצערונג איבערן פּוס צעשפּרייט.

ליגט אַ לירישער פּוס ביינאַכט
און קאַן זיך מיט זיך אַליין ניט אייניקן.
ליגט אַקעגן אַ הילפּלאַזער פּריינט:
כאַטש שפּרעך אים אָפּ: קאַטשענדיק אייער, מיט קרייטעכער.

אוי, פאַרשאַלטן איז אַ לייב
וואָס האָט אַ לייב פאַרלוירן.
אוי, פאַרשאַלטן איז אַ פּוס
וועמעס בלוט איז פאַרסמט.

ערגעץ קושן זיך פאַרווירט
שיך און זאַקן און פּיס.

קעגן שטראַם

לאַמיר זיין אַפּגעריסן איינער פון צווייטן —
אַפּגעזונדערט-פאַראייניקט.

וואָס איך וועל רופן שטראַלן פון דער זון
זאַל ביי דיר אויסקוקן
ווי קאַלטע שפּיזן פון דער לבנה.

איינער קעגן דעם צווייטן
וועלן מיר זיין פאַראייניקט.

צווישן מיר און מיין נשמה — אַ שאַטן!
ווער איז דאָס? איך דערקען די געהיטע טריט
פון דער פאַרזיכטיקייט.
זי וויל מיך אָפהאַלטן —
אַפטיילן פון דעם וואָס איז א י ד .

ניט נאָר איך און דו — מענטש און מענטש —
איך איך און מיין נשמה וועלן זיין צוזאַמען
אַפּגעריסן איינער פון דעם צווייטן —
אַפּגעזונדערט-פאַראייניקט.

קונסט אין גארקיד

...אָט ווערט לעבעדיק אַרום אַ טישל
און ווי פון דער ערד וואַקסט אויס אַ טויבער קעלנער,
וואָס דערלאַנגט דיר טיי ווען דו האַסט פאַרלאַנגט גאָר קאווע.
און —

„נ. נ. אַרטיקל איז אַ שטיק קוואַטש“.

אַ קאַרגנס גאַב

אויף אַ מילדער מיידלס חתונה. ביים טישל זיצט
גרום פ., דער פאַרשפייז־עקספּערט פון בלאַט „נייעס“.
„... אַ שיינע מתנה האָט געקראָגן דער רעדאַקטאָר
פון זיין פרוי צו זיין געבורטסטאָג, אַ גאַלדענע פּאַונטיין־פען.
דער פּורצע וועט מיט איר קיין אַרטיקל דאָך ניט קאָנען אַנשרייבן...“
— די צענזור ביי אייך, ה' גרום, איז ניט צום אויסהאַלטן!
ווער איז דער לידער־לעזער ביי אייך? ס'מוז זיין אַ יונג
וואָס האָט דערפּאָלגרייך צוואַנציק יאָר פאַרקויפט הערינג
אין אַ גאַסטראָנאָמיש־געשעפט. —

די טיי ווערט קאַלט און

מען מוז זי דאָך אויסטרינקען.

„מיין ליד איז אַ ווונדער. איך

בין ניט זיכער, אָז אַזעלכע לידער קאָנען אַנגעשריבן ווערן
אַפטמאַל“.

אַ יונגן דיכטערס אייגן ליד. אויך

איגענע לויב. צום דערליידן.

„קינזשאַלס, פרעלוד“

איז אַ מייסטער־ווערק. יאָ, ווער איז קינזשאַל?”

„קינזשאַלס אַליבי,“

א. ב. ג., שטעלט די שטוינענדיקע פּראַגע און עמיצער האַקט אים אָפּ
און שמייכלט פּויל, טענדענציעז . . . באַלידיקט אַ געדאַנק, און ער
טראַכט זיך: „ווי גרין די חברה וואַלט פאַר פאַרדראַס געוואָרן,
ווען זיי ווייסן ווי לייכט מיר איז די לעצטע זאַך געראַטן!“

די טיי איז קאלט און באַלד טאַקע אויסגעטרונקען.
ביים גרויסן דיכטער שוויצט ערגעץ אין קעשענע אַ ניקל
פאַר זיין קאַווע,
פאַר זיין מיינונג,
פאַר זיין ווערק.

פראַגמענטן פון דעם וואָס איז איך

דאָס וואַנדערן פון די שטימונגספולע כמאַרעס
אין דער הויך ;
די זיך-איבעריאָגנדיקע כוואַליעס
אויפן ים ;

דאָס לאַנגזאַמע פּוּזען :

אַפענעס

פאַרשטעלטעס

קלאַרעס

פאַרבלענדטס

שטאַרקייט

אומבאַהאַלפּנקייט

קאַליררייכעס

קאַלירלאַזעס ?

טיילן פון דעם אומענדלעכן
איך.

ווי אַ פּוּיגל אין דיין האַנט,
דיין האַרץ אין דיין ברוסט,
אַזוי :

אין דעם בליק פון דיין אויג
בין איך אַ געפאַנגענער.

דאָך —

ביסטו ניט מער

ווי אַ בלאַסער אַפּשיין

פון דעם וואָס איז
איד.

מ א ט י ו ו

און אַז גאַט וועט די וועלט באַשאַפן
און וויסן וואָס ע ס א י ז .
וועט ער דעמאָלט זוכן אַן ענטפער :
— און וו אַ ס בין איך אליין ?
וועט ער דעמאָלט זוכן אַן ענטפער
און וויסן וואָס ע ס א י ז .

און אַז גאַט וועט האָבן געפונען אַן ענטפער
און וויסן וואָס די וועלט א י ז ,
וועט גאַט די וועלט צעשטערן. —
— און וו אַ ס בין איך אליין ?
ד ע ר וואָס ווייסט דעם ענטפער
וועט גאַט אליין צעשטערן.

באַשאַפן קאָן אַ יעדער,
אַ קונץ איז דאָס צעשטערן ;

דאָס וואָס ע ר אליין איז
ווייס ניט גאַט אליין.

פסיכאָנאָליז

איך וועל נאָך היינט פיליכט דערגיין
דעם סוד פון מיין לעבן.

אַפגעפאַרטיקט מיט דעם גאַרדעראַב.

דעם גומען דערקוויקט מיט אַ טערפּקן געטראַנק
פּון אַ ביליק-געגילטער שאַל,
מיש איך נערוועז די בלעטלעך
פּון קאַבעלס „יורגען“.

(אַ גליק: געקויפט עס פאַר דעם פאַרבאַטן!)
און טראַכט וועגן דער אומערדישער פאַרטרעטירונג
פּון ליליאַן גיש אין „ווי דאָן איסט“.

אַ לייכטע סענסאַציע פליט מיר אַדורך:

אַ נומער —

אַ גאַס —

(און פליניס „פאַרכאַפּן פּון וועגן“).

איך וועל שוין אַן אַנדערש מאַל פּרוּוון דערגיין
דעם סוד פּון מיין לעבן.

בלאַנדזשענדיק

די טויטע אַרן מיך ניט —
איך בין צווישן טויטע.

זיי זענען קאַלט —
פּנימער קרעציק-ווייסע.
איך טאַנץ אַרום זיי
און וואַרעם זיך אין דער זון.

די לעבעדיקע אַרן מיך ניט —
איך דריי זיך אום צווישן זיי,
זוך מיין פאַרשפּעטיקטן גייסט.

(פאַרבלאַנדזשעט ערגעץ אין וועג!)

מיד אַרן ניט די טויטע.
מיד אַרן ניט די לעבעדיקע.

איך וועל בלאַנדזשען
אַזוי לאַנג — אפשר ניט אַזוי לאַנג! —
זוכן דאָס, זוכן יענעס —
פאַרבלאַנדזשען ניט אומיסטן
צווישן לעבעדיקע אין לעבן;
פאַרלירן זיך ענדלעך
צווישן טויטע אין דעם טויט.

ליד פון געטלעכער פאַרנופּט

לחקן עולם במלכות שדי

א

בלינדע מוסקלען רעגן, רייצן, —
רופן אונדז צום „זיין-אין-לעבן“;
מאַגיק-שליסלען עפענען טירן:
זאַכן האַלטן זיך אין וועבן.

דיינע ענגלען, שדי, פלאַטערן,
זינגען אין דיין לויב קאַלענדן;
אויגן אומווערט דיך אייננעמען
וועט דאָס „ליכט“ פאַרלענדן.

אונדזער שפּראַך — געברודיקט קופּער;
אונדזער מוח — הויפּנט פייער.
אונדזער האַרץ — גינגאַלד-לאַווע;
שטן, ביסט מיר ליב און טייער.

אינדערפרי

וואָשן דעם מאָרגנס זונשטראַלן מיר

די פאַרשוויסטע פיס,

פאַרשוויסט פון נעכטן: איך האָב געזוכט און —
ניט געפונען.

יהוה —

פיער און בליץ און ווינט און דונער —

אַ גלוטיקער צייכן.

אויף וועלכן עס פינטלען

מיינע אלטע עטער־דורכזיכטיקע אויגן.

און מיינע פינגער־שפיצן:

זייער סענזיטיוויטעט —

באַטאַנט, דאָס פילן — אַטראָפירט.

זיי פלעכטן זיך אַריין

אין רוים, אין עכאָ, אין תוה־וּבֵהוּ —

אין אַל־גאַרניט.

עס זינגט אין מיר די פרימאָרגנדיקע געוווּנהייט.

קאַל. ל.: איר מעגט זיך לאָזן ווילגיין

מיט די וועספערס.

מיד לאַזט פראַלן איבערן פרי

ווי ער, ב"ה אַליין, קומט זיך אַרומוואַשן

און גאַלן

און פרישטיקן

און איילט זיך צו דער אַרבעט —

אינדערפרי.

א שׁוֹר מִיט קניפן

כ'הויב זיך אן אַרומצוקוקן:
אַט־אַט ...
ניטאָ.

טאָג איז געווען —
פאַרגאַנגען ;

נאַכט איז איצט —
באַלד פאַרגיין ;

(כ'האַלט אין מיין האַנט דעם שׁוֹר
וואָס ציט זיך פון אַ פאַרבאַרגענעם אָנפאַנג,
די קניפן פאַרהאַלטן זיך צווישן די פינגער —)

דער שאַטן וואָס פאַלט פון אַ שאַטן
האַט אַ שאַטן וואָס געבערט באַלד זיין שאַטן —

כ'הויב זיך אן אַרומצוקוקן:
אַט־אַט ...
ניטאָ.

ט ר אַ ד י צ י ע

איך בין אַ רעליקוויע.

איך בין אַ רעליקוויע אין אן אורנע —
ניט אין קיין גאַלד־קאַסטן —
אין אן אורנע
פון גראַשטויביקן ליים.

מענטשן קומען,
קניען אין שפראַצלאָזן שייך,
שפירן מיך אין מיין ליים-אַנצוג —

ניי פאַרווינדערט —
אין מיין אַטמאָספּערישער אומזעבאַרקייט.

אַזא הייליקער עמפירישער הויך
וויקלט מיך אַרום
אין מיין פולשטענדיקער שטילקייט.

אין לענגלעכן שאַטן
פון טיפן אַפּגאַנג:

אַ שפּין,
זוי אַ פעטלעכע שוואַרץ-געקליידעטע נאַנע,
היט איבער מיר,
זואַכט —
איבער מיר, דער קאַנאַניזירטער רעליקוויע.

רעפלעקסיע איבער דעם צוזאַמענשפּיל פון מאַן און פּרוי

זוי אַ פּרויען-געשטאַלט פון אַ וויסטלער-בילד,
קומסטו צאָרט צו מיר אין אַ זומער-פאַרנאַכט
אין דיין פּריש האַלענדיש לייוונט.

איך עפּן פאַר דיר
אילוויזע מעגלעכקייטן פון אומאַרמונגען;
דו אַנטפלעקסט פאַר מיר
פּערספּעקטיוון פון יוגנט-פאַרצערנדיקער ווייבלעכקייט.

באלד פאָרגעסן מיר זיך אין די רעכענונגען
פון פראָפּאַרציאָנעלער ווירקלעכקייט.
דו צייסט אָן די סטרוגעס פון דיינע גערוון
און איך קלינג צו צום טאַקט
אויף מיין מאָרעטאַנישער מאַנדאַלאַ.

דער שכן פון אונדזער צימער
קערט זיך אום דאָן אַהיים ברענגענדיק מיט זיך
די מידקייט פון אַ שאַקירנדיקער זומער־טאַג אַרבעט.
און רוט אויס זיין דערשיטערטע שטימונג
אויף די פּיאַניסמאָ־טענער פון אונדזער צוזאַמענשפּילן.

זיין ווייב איז פאַרטאָן אין קיך מיט דעם אַוונט־ברויט
און אירע בייזע טאַג־חלומות פלעכטן זיך אַריין
אין דער עווענטועלקייט פון אונדזער צוזאַמענזיין.

„באַלייטנס ... קינדער ...“ טראַכט דער שכן,
און דערגרונטעוועט זיך געדאַנקלעך צו דעם
וואָס זיין ווייב האָט פון זיינע אויגן פאַרשטעלט
פאַר אים מיט דער קראַפט פון איר לייב
פון גוטשטייענדיקער צוואַנציקיעריקער דינסט.

אַוונט־ברויט.

און אַלץ קומט צוריק צום אַוונט־ברויט.

ווען־מיר דערשפּירן זיך מיד פון אונדזער צוזאַמענשפּילן,
ווילט זיך מיר אויך דאָס אַוונט־ברויט;
דערמאָן איך זיך אַז כ'האַב קיין ווייב נישט
וואָס זאָל עס האַבן פאַר מיר צוגעגרייט.

אויך דיינע דינע קינצלדיק־פאַרמירטע ברעמען
הויבן זיך אַזוי בולט־אַנדייטנדיק: איצט.

ווען אונדזער שפילן איז דערליידיקט, דערמאָנסטו זיך
אַז עס ברענגט דיר ניט קיין מאָן,
יעדן אויסצאל־טאָג פאַרנאַכט,
אַ בייכיקן פאַפירענעם בייטל מיט פאַפירלעך געמאַלטע:

געמאַלט פאַר דעם עסנוואַרג־געשעפט:

גיב ברויט;

געמאַלט פאַר דעם קצב;

גיב פלייש;

געמאַלט פאַר דער קלייט;

גיב זיידנצייג פאַר קליידער,

גיב לעדער פאַר שיכלעך,

גיב לייזונט פאַר ציכן און דעקן.

„באַלייטנס ... פאַרדינער ...“ ריזיקירט דיין געדאַנק;
„באַלייטנס ... הויז־פרויען ...“ קלינגט צו צום טאַקט
מיין ווילקירלעכער מאָנסבילשער מאָגן.

מיר דערגרונטעווען זיך ביידע געדאַנקלעך צו דעם
וואָס אונדזערע יאָרן פאַרשטעלן פון אונדזערע אויגן
פאַר אונדז מיט דער גייציקער קראַפט
פון אונדזער יוגנט.

(מיר ווייסן פון אַ רעסטאָראַציע

אויף אַ ווינקל פון אַ גאַס

וואָס קרייציקט זיך מיט אַן עוועניו.)

אונדזער שכן ווייסט פון אַ הויז, וווּ געלע לאַמטערנעס
ברענען אין זייער אינדעפערענטער פּרעכקייט
ביז אין שפעטן פּרימאָרגן.)

IV

What would be the use of a procession
... if people had all to lie down
on their faces so that they couldn't see it?

"Alice's Adventures in Wonderland"
(p. 103, Med. Hib. Ed.)

פראצעסיע : I

(Taedium Vitae)

יעקב בערי א געשאנק

א

שילדן אין רוים. גלאַנץ
פון שפרודלען און רעגן.
סילוועטן פון ריטשקעס צעגאַסן
איבערן איי. ווידעראַמאַל —

אַ נאַכטיגאַל. דרינוזשעט מיטן שנאַבעלע
איבער אַ בלעכענער פאַן
אַרומגעשוירן

צום קוויטשען מיט איוואנציוניוס
ערדענע הענט.

מיט בייכעלעך
און טוזליקעט די קריכערס
אלע זעקס
אלע צוועלף
שווימט עס
שפונענווייז אין עראטישן מיסט. ליב
און ניט ליב.

דערלאנג דאס נויטיקע
וואס עלעפאנטן זוכן און נאכדעם
ווי די געסט פארקלייבן זיך
איינס נאך איינס
אריבער דעם פארקאן
(ווי סטרונעס וואס פלאצן
אין טשעליסטס קני
שנאלן די נאז אים —)

ב

האם
איז דער בייגל. טו
אים אן
אויפן קאפ

און לאך
און פארגיי זיך —
ניט פלאצן אבער פאר געלעכטער :
דער וואקוא איז עלאסטיש.

ג

וויפיל בערגלעך קאנסטו
וואס וואקסן ארויס
מיט א פינקטלעכקייט
פון פראפעסארישער פרעסקריפציע?

פראטאפלאזם לאזט אלעס צורו: אבי
דאס טייג יורט
די ראשטשינע שטייגט.

די צעלן —

פאזיטיווע פון גארניט —
(יא, יא, מאטעריע, מאטעריע!)
וועלן אכטונג געבן דערויף
דאס אויג זאל דערבליקן
דעם וואס לעבט אייביק

און מיט דעם ערשטן בליק
אים פארניכטען —

דעם וואס לעבט אייביק —

ד

צעשמאלצענע לאווע וואס פליסט אריין
אהין ווו מען דארף ניט:

מיין עגאָ למשל איז אַ ריכטיקער
מיט אלע פישטשעווקעס אָן עגאָ:

אַ קלאַסיפֿיצירטער אינדעקס פֿאַר עקסטערעמען
(אַ ציוויליזירטער עגאָ)

זינלאָזע טעג סערענאָדירן עמאַציאָנלאָזע נעכט
(א בלוטלאָזער עגאָ)

קלייבט פאַטשערקעס
צאָלט חובות
פאַראַדירט איבער גאַסן
באַהויכט שפּיגלען

איז דעפּערענטיוו
צו דעם וואָס איז ניט
איבער דעם וואָס איז:

(וואָס איז ניט — איז פּראָבלעמאַטיש
און פּראָוואַצירנדיק פאַר עגאָס —)

ה

ווייסטו גאַר וואָס איך וועל דיר זאָגן? מיר
זענען דאָך איינס
און דאָס זעלבע: איך און דו —

גירואנא.
פאַראומערטע אויף אייביק
אַרויס פון די ברעגעס
אומפּערזאָנירט

מיט געהויבענע פּאַנטאַנען
פון ווערטער כוואַליעס
קומט עמיצער
דעקט אונדז איבער
שליסט אונדז אָפּ פון אַלעמען
אויס פון אויסערן
קלאַפט איבערן צודעק

מאַכט אַ ליאַרעם
און עס קריכט אַרויס:
קאַסמאַס.

1

קאַסמאַס ברודער.
(אַנאַלאָגיש — אונדזער גלייכן.
פאַטאַלאָגיש — אונדזער זיידע.
אונדזער קינד —)

טייערער קאַסמאַס:
איך וועל ניט באַשולדיקן דיך
ווי עמיצער האָט געהאַט אַן עזות
דיך אַמאַל באַטיטלען:
קאַלירלאָזע ציבעלע.

גייסטו באַרג־אַרויף
הויבן דיינע פיס זיך
ווי טויזנט־יעריקע דעמבעס
וועמעס יעדער וואַלע זיך
מיינט טויט און בויונג.

דער שטויב וואָס דיינע פיס הויבן אויף
שטיקט און בלינדט —
און בלענדט:

(פאַרברייטערטע מיראַזשן
פון ראָזע קאַלירן
טומאַנע קאַנצעפציעס —)

דיין צוריקקער איז אויך אזוי:
מער ניט
באַרג אַראַפּ
איז שנעלער

נאך דער קאצקער
האָט געמאַכט אַ טעות :

ניט ער וועט
ניט איך וועל טראָגן „דאָס ביסל ליזעכץ
פון יאָריד“.
דו ביזט דער קאַסירער

איך וועל יענעם באַראַבעווען
דערקוילן אָן זילבער-מינץ אויך
צו רעכטפערטיקן :
Homo homini..

‡

אַט באַווייזט זיך אַ פינטל פייער : איך
ליג הילפלאַז
אויפן רוקן :

דיאַגנאָל.
איז די וועלאַסיטעט איינשטיינישע ?

(ס'האָט זיך מיר פאַרוואַלט
אַ רים טאָן מיט מיין „וויסן“.
רעכן עס אָפּ אויף דעם עגאַס קאַנטאַ
[און עס ווייזט ווייטער
אַן עגאַטיסטישן עגאַ
וואָס איך האָב פאַרפעלט
איך ריכטיקן פלאַץ צו רעקאַרדירן.] —)

פינטל-פייער פינטלט פייערן :
פייערט פינטלען
נאָך און נאָך.

אַ בויגן פייער-פינטלען פינטלט :

פיער פיערט פיער-פיער פינטלען.

פינטל-פינטל פיער.

פינטלען.

פינטלען פיער.

פיערדיקע פינטלען פינטלען פינטלען — פינטלען פיער — פיער

פינטלעך פיער: פינטלעך פיער: פיער פינטלעך:

פינט — פינט — פינטלען פיער — — פיער — — פינט — —

פיער-פינטן פינטלען פינטלעך:

א גאנצער רינג געקייטלט: שלעסער:

געפיערט מיט פיער אויף פיער-פינטלעך.

לעשט זיך ווו אויס א פינטל: הויל:

פיער — פינטל — הויל. פינטל. הויל.

הויל פיער. פינט. הויל. הויל.

פינטל. הויל. פינט.

— — הויל

— — פינט

הויל.

פינט.

אויס פיער.

II

נאך פיל איך ניט די נויטיקייט

זיך צו אידענטיפיצירן.

כ'האב א טארבע פון פלייש

געפאסאגירט

אין וועלכער איך שליידער אריין

מיט מיינע הענט

(א שייכות צו דער טארבע)

דארע זאכן

פעטע

טרוקענע און פייכטע.

כ'האָב אַ בלוטיקן שפּאַלט
אין מיין געזיכט
וועלכער פאַרנעמט און פירט אַדורך
די אַלע זאַכן
ווי אַ דערפּאָלגרייכער געשעפטס־אַגענט.

די טאַרבע און דער שפּאַלט
זענען דופּליצירט —
און מער ווי דאָס:
טאַרבעס און שפּאַלטן:

טאַרבעס טראָגן
און שפּאַלטן פאַרשלינגען
און שליסן אויף
ווי געזאַגט — דעפינירן
די ראַמען פון עקזיסטענץ.

כ'האָב נאָך אַלץ ניט די מאַכט
עפעס צו טאָן:

סיידן געבן נעמען
אַנרופן זאַכן
קלאַנגן זיך
וויינען
לאַכן

אַנפילן די טאַרבע
שלינגען דורך די שפּאַלטן

אַנפילן די טאַרבע
שלינגען דורך די שפּאַלטן

אַנפילן די טאַרבע

האַסטו ליב באַבע-מעשיות?

הער:

הער ווי עס רירט זיך

ברעכט

לאַרעמט

זוכט

אַצינד

אין דער פערטער משמרה פון דער נאַכט.

וויינט

(פאַרגעס אָן „חורבן בית המקדש“!)

שטורעמט

(פאַרגעס דעם זיידנס „נעגל־וואַסער“ אין „חצות“!)

אַ נייע מאַס

מער וואַגיק.

אַ נייער נוצן

מער טראַגיק.

(„פראַגמאַטיקער!“ שפעטן די נעכטנס.

— שאַטנס! קאַלירלאַז שטויב! — מאַכן די מאַרגנס מיט די הענט אוועק)

עפעס געשייט אין פינצטערניש —

הער.

האַסטו ליב באַבע-מעשיות?

הער־זשע.

הער:

אַ יאָ: צוויי? נאָך אַ שפּאַן

און די דיסטאַנץ צווישן זיי פאַרלירט זיך.

נאָך אַ שפּאַן.

נענטער.

נענטער.

„אלעגאָריע“ זאָגסטו ?

„טאָג און נאַכט“ ?

גוטס און שלעכטס ?

ניין. ניין.

מאָן און פרוי.

מאָן און פרוי.

דער אייביקער סוד. קיינמאָל

קיינ סוד גיט געווען.

ד ע ר אמת.

דער א י י ב י ק ע ר אמת.

דער אייביקער א מ ת .

ד ע ר א י י ב י ק ע ר ס ו ד .

פאַרשוונדן.

ווי אין טייך אַרײן.

מיט אַ פאַרהאַנג פאַרדעקט.

י ס ו ד

(האַסטו ליב באַבע־מעשיות ?

הער־זשע :

הער —)

פראצעסיע : II

ציינו-געבלוטטיקטע

ראַסטיק און געל
שטויביקע אַל-גרויזאמע ברוטן
טייערע טיראַנען

מיר שפּאַנען אום
מיט סימעטריש-האַסטיקע טריט
פון לינדע הינדז

אַ שטרויכלענדיקן פאַרווורף
אין פאַנס פאַרשימלטן געזיכט געשליידערט

די סכעמע איז כמעט ווי קאַנסומירט.

שפּאַצירט דאָך אין דער זון
עמיצער אַרום,
וועמעס פייערדיקע בלייך-געזיכטיקע אויגן
לויכטן פאַרגעניגן און
זענען מיט הייטלעך פון צווייפל פאַרצויגן.

(אַמאַל)

צוריק מיט יאַרן לאַנג
האַבן זיי מיר איינגערוימט אין אויער :

שטאַרקע מיט שטאַרקע
שוואַכע גייען איינציקווייז אונטער
מיט אונדז
מיט אונדז

געוונען צו דאַרונטער (—)

ל ע ג ע נ ד ע

בלאָנדזשענדיק אין דער וויסטעניש
האַב איך געזען די שלאַנגען שמייכלען
זייער פאַרשטויבטע פעל
אין קאַנוולסיעס
פון לאַכן.

דאָס קאַווען פון גליק

פאַליעס —

באַרג אויף באַרג
סטאַס אויף סטאַס —
פאַליעס

פאַרשייטע צונגען
פלאַקערן און לעקן —
פאַליעס

איינער פון די פאַליעס :

— אַט אַזוי ברודער פאַל
— דאָס הייסט אַ קאַרניוואַל
— וואַרימער וואַרימער
— היציקער —

איינער פון די פאַליעס :

— טאַנץ פאַר פרייד ברודער פאַל
— פיינע שפּיל
— מיר ווערן געבאָדן
— אין אַ זונלאַזן הימל
— רויט פייער־הייס —

שאַטנס הענגען
האַלב־צעצויגן

הוידען
אין דער לופטן —

פאַליעס.

געזאַנג פון צעטרענצלטן בלוט

קליינינקע מיילכעלעך
ליפעלעך
ברענען פון קאַרמין

— קוש מיד
— קוש מיד

קליינינקע וועזנס
פילן אויס
אַ ריטואַל

— נעם מיד
— נעם מיד

עפעס פאַרקייטלט
מיט צוואַנגען
און ליידן

— האַלט האַלט
— דיין דו דיין איד.

אַ זיי־געזונט צו די געטער

זשוואַוע און סובטיל,
גרויס ווי געני,
זענט איר גרויס און הייליק,
הייליק ווי אַ יונגפרויס בריסט —

אַפפאַל פון האַס און ליבע,
באַפאַלן פון ראַסט,
געפאַלן אין שטויב.

באוועגונג פון א סימפאניע

כאמעלעאָן. שטרעקעס וואָס טראָגן אין אומפארדאכט פאסיוון פאָרגעניגן אין זייער טראַכט — פאָרזונקען אין בלאַסע טיפענישן פֿון הינ־הער־פלעט — כאַאָטישער ריטם טונקט זיך — שווימט אום אין טויאיקער בלאַקייט — ים־וואַסערן בלישטשען ווי ספעקטרישע בריליאַנטן — בלייערנע לופט שמעלצט זיך צונויף מיט בלעזלעך שוים — מוראדיק — הויך — קיל — עס גליטשן זיך מיריאַדנווייז אַראָפּ די מאַנטלען פון אומבאוועגלעכקייט — לעטאַרגיע — רו — הוילע וויברירונג קומט —

אוראַלטער שטיין מיט אַ בלאַס־ווייסן בויך אַרויף וואַרט געדולדיק; זאָל קומען דאָס מאַגישע העקל עס אַפּגלייכן — גראָזן — קינע־גריין אין אַנפּאַנג סעזאָן — אַסימעטריש־געבויענע פּלאַכע שפּיזלען מיט פאַרשאַרפטע שפּיצן לעכערן די געשוואַלענע ערד — אַן אַנדערש מאָל באַפּאַלט זיי אַ קרענקלעך געלעניש — צערט אָפּ זייער אויסקוק ווי שיטערע שטויב־קאַלירנדיקע הערעלעך אויף די מאַטע שאַרבנס פון שפּעטיעריקע — ביזער ווינט רעגט אַן צייטנווייז דאָס אומענדלעכע לערע פּלאַץ אַרום — זאַמד באַרגט פּליגלען ביים זעפּיר — לאַזט זיך ווילגיין אין אַ שטורעם־קאַראַהאַד אַ פּאַר צאָל איבער דער פּלאַך —

נאָך אַ שטיין.

נאָך אַ שטיין.

אַרכיפּעלאַגן פון שטיינער טוישן זיך מיט זייערע ערטער — קיינמאָל ניט קיין טיף־אינגעזעסענע — איבער די נאַקעטע שולטערן פון באַרג הויבט זיך דער מיסטעריעזער שפּיץ־קאַפּ — מאַטעריע בלייבט פאַרשטוינט — אין גרויסן אומעט פאַרשטיינערט — דאָס העקל גלייכט די שטיינער אַרום — געשווילעכץ וואָס לאַזט זיך אַריינקלאַפּן אינעווייניק פאַרבלייבט אַ טייל פון הויז — בייכעלעך וואָס פאַרגעסן ווערן עלטער איז ווערן אַפּגעהאַקט — מיט בודיסטישע הערצער לייגן זיך מיט אַראַפּגעלאָזענע הענט פאַר דעם פּונדאַמענט — געהובעלט שטאַלץ געהילץ (ערשטווייליקע פּרייע אַנאַרכישע וואַלד־סטראַשידלעס) — פאַרפאַרטיקט די מאַס פאַר די

אויגן — לייגט זיך ווי אן ענוודיקער קאמפראמיס אונטער די קריפטישע פיס אויף בייגעקומענער ערד — גלאז קוקט צווייטיק — אריין און ארויס — אינעווייניק — אויגן פארזשמורעט אין ווייכן גערוך פון שאטן-ליכט — זעען דאס געפעס — טעפליכער — דיל — טיש — בענקלעך — ס'פארבעט געלעגער — אין דרויסן בליאסקען די ליליפוטישע שויבן — באטראכטן עזותדיק דעם שארלעך-רויטן קיילעכדיקן פייער-רינג — שפיגלען אים אפ גראטעסק אין זיך — טויבע ווענט — רעכטס — לינקס — קעגנאיבער — גאפן אין זייער אפאקער שטילקייט — ציען די אויערן אויס טאמער שפאנט פארביי א סימבאליש באשעפעניש מיט אן אפן מויל און פארלידט אומבאוויסטזיניק רכילות מיטן וועג — רעקארדירן עס אויף זייער קינעטישן באוויסטזיין — טראגן עס פארבארגן מיט זיך ביז צום יום-הדין — קיל-שטיל האלטן די פענצטער אויף די מידע וויעס וואס פאלן אלעמאל איבער זיי (אנגעשטרענגטע פון אומהפסקהדיקער וואכנאמקייט) — אפשר וועט געלינגען צו דערבליקן אזוינס וואס וועט זיי דערפרייען אין זייער מיוזאנטראפישן גארניט-זען — דער דאך ליגט באקוועם איבער דעם חלל פון בוידעם — ווארט טאמער פאלט ווען ס'איז פארט דאס פון קיינעם קיינעם-ניט צוגעזאגטע וואס מוז קומען פון אויבן אראפ — קאנטראלירט מיט זיין שטאלענער ראם דאס קרעאטיווע וואס ברויזט פארגוואלטיקונג אין די רערן פון גאנצן הויז

נאך א הויז.

נאך א הויז.

געוואגט-פליגן ווי א שלאנג וויקלט זיך די געקלאמערטע גאס רעכט-צו — ניט געלונגען — א פיינטלעכער פאראפעט פארשטעלט דעם וועג — מיט א קאסקאדע פון גערויש לאזט זיך ארויס אויף איר אערנאוויטישער רייזע איבער לופט-בריקן לינק-צו — שלאגט זיך אדורך די קרישטאל-ריינע פריזמען פון אווער — לויפט — לויפט אן אפהאלט — פריער גלייך ווי א ווירע — דאן עטוואס געבויגן אין א קרומלעכער שורה — אפ — אפ — די אויגן פארמאכט — די גאנצע ענערגיע קאנצענטרירט אין דעם טרייבן — עס עפנט זיך פלוצלונג א ווילדער תהום ווו שלאנגען און עקדישן פארוויילן זיך מיט עקזאטישע טענץ — האלטן אין ארומשפרינגען — גליטשט זיך אריין צווישן זיי איינס צוויי — אפטמאל אין מיטן לויפן

כאפט א געוואלדיקן קלאפ אין קאפ אזש פונקען פליען: אן אנדער גאס
איז דעם וועג פארלאפן — קומט צו זיך פאמעלעך — כאפט אפ דעם אטעם
— גורט אן די לענדן — דראפעט זיך מיט צעבראכענע ריפן אריבער
צו דער צווייטער זייט — דערפילט אויפסניי דעם לוסטיקן אימפולס אין
ווייטן פאררעטערישן וועג אויף גאטס באראט זיך לאזן — אוואנטוריסטישער
קוראזש רייצט אונטער — שטויסט זיך ווידער אן אין א דורכרייצנדיקער
גאס —

נאך א גאס.

נאך א גאס.

דער ישוב. געמאסטענער רעפּלעקטירטער ריטם פון נעכטיקן כאאס —
לאנגהעלדויקע לאמטערנעס פינולען טילוועטן —

נאך א ישוב.

נאך א ישוב.

די וועלט —

1818

חזקתן, וועמען ס'ארן ניט די שטעכלקעס

אייערנעכטן און איבערמאָרגן

מיר ווייסן ניט וווּ מיר האַלטן
פאַרוואָר מיר האַלטן אין ערגעץ ניט

אַזוי בלוי ווי ס'איז דער הימלבלוי
(נאָך בלויער אויף ווער ווייסט ווי פיל?)
און גרוי ווי זיין קאָן נאָר דער שטויב
וואָס הילט סכעמאַטיש איין דעם ציל
פון מאַמינ'ס מוט אין האַפנונג רויב —
מיר בלייבן אומבאַזאָרגט און קיל
(ווייל ווער קאָן וויסן „ווען“ און „אויב“?)
צו דעם אַזאַרטן גאַטמענטש שפיל.

פאַרווישט די גרענעצן, ניט קלייב
פאַנאַנדער זיך אין רצונס וויל;
געגליכן ביסט צום קלייענדרויב
וואָס פאַלט צעזייט אַוועק אין מיל.
צום צער זיי בלינד, צום ווייטיק — טויב
ביסט מילשטיין ראָד, צעלעכצער דיל.
באַשערט אַן אַנדערן דער זשויב
אויף דעם אַזאַרטן גאַטמענטש שפיל.

נאָר הער זיך איין אין וואַרק פון טויב
און צו צום גרילן פון אַ גריל;

ניט שעלט, ניט לעסטער — בענטש און לויב
דעם קויט פון סומנעם נאכטאזיל.

דער וויין איז זויער, פויל די טרויב
און צעכרעשט דער חיהס בריל;
דער גורל גיט ניט קיין אורלויב
אין דעם אַזאַרטן גאַטמענטש שפּיל.

לאַקש: פרעג ניט וואָס און ווער; פאַרטויב
אין זיך דעם מינדסטן דראַנג נאָך טריל
פון פּוּיגלגליק, ביסט דאָך ס'אַפּקלייב
פון דעם אַזאַרטן גאַטמענטש שפּיל.

בוקעט

טויט, אַ דיכטער, יא, דיכטער זענען טויט —
טויט ווען געשטאַרבן, ווי אַ קאַץ איבערגעפאַרן
דורך די בלאַטיקע רעדער פון אַ בירוואַגן:

די קאַץ אין רינשטאַק פון זייטיקן געסל, דער
דיכטער אין ענגן אַלקערל אין מאַלבערי גאַס.

און עס איז גאַרנישט טראַגיש וואָס די קאַץ האָט
ניט געזוכט צו דערגיין וואָס דער דיכטער
וווּינענדיק אין מאַלבערי גאַס אין פאַרשטיקטן
אַלקער מיינט.

דו קאַמישער דיכטער, אויסהויכנדיק דעם לעצטן
אַטעמצוג דיינעם אין די גרויע פיר ווענט אין
מאַלבערי גאַס זוכנדיק תּופּס צו זיין וואָס
באַטייט די קאַץ געוואַלגערט אין רינשטאַק צוגע-
פלעטשט דורך די בלאַטיקע רעדער פון אַ בירוואַגן.

געשמאק

די היפשע איבונג פון רעאקציעס, אין עצם — רעוואלוציאָנער ;
די דעפיניציע, אָן אַלטע, קאָן געלונגען מיט אַ תנאי :
„די פעיקייט אַריינצוזאָפן פון דער קונסט און דער נאַטור
די שיינקייטן“. וואָס נאָך אין ביידע קאָן דען זיין כדאי ?
סיידן שטריכן פון געפּלעפטער טראַגיק און פּאַטעטישן הומאַר.

דער רויטער האָן צעצוויקלענדיק מיט פּאַרטע-שלאַג אַ קוקורעק
דערוועקט אין אונדז אַ חוש פון וואַכזאַמקייט און האַלבן דרעמל ;
די מאורע, אינמיטן מעלקן, פּראַוואַצירט פון מעקענע-אַרט „שטעקן“
... וואָס פּאַראַ טעם עס וועלן האַבן, אין וויפּל צייט אַרום די זעמל.
אונדזער אַפּרוף אויף אַביעקט אַפּוועקסלט איר צו-איינפאַך מעקען.

אַ גוט האַרץ, ווי אויך אַ גוטער קאַפּ איז ניצלעך ; דעליקאַטקייט.
אַבער אויך —

קאַרעקטקייט, און באַציונג, ווי באַזינטער אויסוואַל, מוז שטאַטזיק.
גוט האַרץ איז בודאַס ; אַריסטאָטלס גוטער קאַפּ, אויך זיין קאַרעקטער מח.
לאַנגינסעס, דער שיקזאַל פון אַ צאַרטער דעליקאַטקייט. סוויפטס דער פּיין.
(פּיין איז פון די נויטווענדע עלעמענטן. נאָך זעלטענער איז זיין אויפטויד.)

נאַטור איז ווערטלאָז אין איר מאַס-אויפּפּאַסונג. קונסט און קונסטווערק
פיל ווערטלאָזער, ווען נאָר דאַס גריבלען זיך אין איר און אים הערט אויף.
'אַן איי וואָס איז געבאַרן יו"ט' און 'די מעשה פונעם גרינעם טערק'
זענען ביידע שטאַרק אומוויכטיק ווען געשמאַק איז ניט באַוועגט אין
אומלויף

צווישן די אַפּגעזונדערטסטע חדרים און עפּנטלעכסטע רוימען אין די
מערק.

זאַל נאָר אין דעם טראַמפל פון אידייען ניט אַנטשלאָפּן ווערן דער סופּליאַר.
בעת די צייטן ענדערן סטאַנדאַרטן פון נאַטור-שנייים און פון קונסט-טאַט
„פּיקט“ דער רויטער האָן אין פּרישע הינדלעך, געבורט די מאורע
קעלבעלעך אַ פּאַר.

Opinionum commenta delet dies; naturae judicia confirmat.

(די צייט צונישט מאַכט די אילוועס פון מיינונג, עטאבלירנדיק די אורטיילן פון נאַטור).

און קונסט איז אייביק פון נאַטור דער בראַק.
איר איינציקער ראַטונעק איז געשמאַק.

„גראַם שטראַם מאַך מיר אַ לעטניק“

זיצט אַ ייד אויף דער פּראָווינץ
און דיכטעט אויס באַהעפטונג פון טעלעצע מיט ביק —
„ווען דערלאַנגט מען שוין דעם ייִש פון לאַרבערקרענץ
און די סמאַטשנע אייערקיקלעך פון קריטיק?“

„באַמאַנטע און באַווייבטע וויצן
קונדסן זיך אויס וועכנטלעך און זיטלעך —
ווייסט מען ניט אַז ס'טוט אַ ייד פּראָווענצלעך שוויצן
און ברענגט קרבנות לידער און פיזיטלעך?“

„יענע דאָרטן זייפן זיך די ליטקעס
פּראַנק און פריי אויף שטאַטישע אַספּאַלטן;
אַט מאַרגן זאָלן זיך אידעאָלאָגישע „נאַקריטקעס“
צעיהוסן אויף „פּרייהייט“-שפּאַלטן

„און ס'קאָן ניט פּאַרטראַגן דער געלער פּאָוויאן
דעם רויטלינקן פּלעדער־צעלאַרעם:
קאַק ניבע־זש סביראיעטסאַ וועטשי אב. קאַהאַן
אַטמסטיט נעראַזומנים בונטאַראַם!“

און אויף „דזש. מ. דזש.“-בייטן
זשענירט זיך פּאַרוועניו־אויפקומעריש אַ רעטעך.

א מאַמעליגע ווי אַ בוש פון טוכלע קווייטן
אויף אַ היפש-אונטערדיקן שטח.

„עס איז דאָך אַ בוש
ווי ס'קלעפט זיך ניט אַ וואָרט
צו אַ וואָרט
דאָס אַלגינישע, ניגער־ע!“ *

די ערד האָט זיך מיט פעטע זאַפֿטן צעחרוסתט
און אָדיע! מיט סוכאַטע;
זאָל ניט וואַגן ווער צו פיפֿסן אַז ס'רייבט זיך אויסעט
דעם אַסטראָפֿאָליער הערשעלעס קאַפּאַטע!

אַ, וועלט, ווי קולטורעל ביסטו מיט אונדזער
צייטונגס-דיכטערישן לאַמטאָדרידאָם:
מ י ר פ א ע ט ן (ס'הייסט די יורשים פון אליקום צונזער):
פינענזי ניצמאָם — אי יאַיע ניצדאָם.

„דיזי שינה ניאי תפילה“ (**)

גרוש אַלמעכטיק איזט דר גאָט
זן אברהם זון יצחק און' זון יעקב,
וועמין לאַב גיזונגן הט
געליע, ורום אין הרק, אין מונד אַ תקיף.

(* קריטיקירן.

(לו כל עם ישראל

משהס, שמואלס!

מ. ל.)

(**) זע „פֿנקס“, ב. ו' העפט 3, זייטל 280.

צוועלף יארין אין צייט מאַש אַלט,
דורות אין איר שטאַם אָפּזונדר,
הייש' אין ווינש, חכמה קלט
צוא דען גורל ון שמיס קינדר.

פאַרוורט תפלה עש זאָל דש ווערק
פאַטערשי ביגליקן,
אונ' ישראל, צוא הויז, אין מערק
אויכ' איין טריישט צוא זענדן.

אויש דערווילט זעך פריצים אין די רייכע שאַליעש.
פינשטרן וויר נייאַרט אין דען חרם.
לאַ ינום ולא יישן, הערר, זאָ לאַנג ווי געליעש
ברינגן פרט אונז ניקאַלשבורגר גרים.

צום פעטער ישעיהן מיט דער מומע פעסיע

דער רבי רב דודל איז געווען אין טאַלנע
און איצט איז ער אין ראַכמיסטריווקע;
ביי היינטיקן טאַג בין איך אין נעוויאַרק
און שטאַמען שטאַם איך פון מאַסקאליווקע.

אַ היפשע מהלך־רב פון נעוויאַרק קיין טאַלנע!
פון מיר צום רבין — אַ שיינער להבדיל:
אַ שבת צונאַכטס ווען כ'טאַנץ אויף אַ באַל, זינגט
דער רבי מיט גרויס התלהבות המבדיל.

נאַר פונקט ווי די טאַלנער מקורבים באַוויינען
דעם רבינס אַרויספאַר קיין ראַכמיסטריווקע
אַזוי אויך באַקלאַנגן מיין נעוויאַרקער יאַדע
די לייבלעכע קרובים מכפר מאַסקאליווקע.

ס'בענקשאפט פון קרובים, אזוי ווי ס'בענקשאפט פון חסידים,
טאלנער בענקשאפט, מאַסקאַליווקער —
אן עליה גיט מיין פאַרשייט היג לעבן,
גליקזעליקט דעם רבין בק"ק ראַכמיסטרייווקע.

די טעזע איז די: כאַטש ס'גלייכן זיך לפנים
דער רבי מיט מיר ניט, ניט איך מיטן רבין
האַבן ביידע פאַראורזאַכט מיט שנוי-המקום
בטחון און תשוקה אין יסוד פון לעבן.

און אזוינאָך זענען אין זיסן צער פאַרבונדן
די פעדים צווישן געוויאַרק-מאַסקאַליווקע,
ווי טאלנער צאַרטער אומעט באַהעפט זיך
מיטן התפעלותדיקן גייסט פון ראַכמיסטרייווקע.

האַדסן, דער גרייזער

פון איין זייט האָוועט מטושטשדיק
דער געצאַמטער וועלטכאַס נויאַרק;
פון דער צווייטער ליגן די ניו דזשורזי פּאַליסאַדן
ביינאַכט אין זייער נאַענט-ווייטער עלעקטרישער נאַקעטקייט
מעליק ווי אַ קאַלסאַמירטע זונה.
און ס'קומט בייטאַג די אויסגעלאַסענע אין שטאַט
קויפן ברויט-און-פוטער און שאר-ירקות,
טוישן איר געלט ביי שטאַטיקע חלפנים,
און ס'ציען זיך שערענגעס געלט-טוישער,
ברויט- און פלייש-פאַרקויפער
צו דער געשמיקטער אספּאַזיע אין אָונט
זוכן דעם ליבידאַ-מיראַזש
אין אירע געניטע העטערא-אַרעמס.

דער ראבער געמיטלעך שווימענדיקער האָדסן טראַגט
אויף זיינע אינדן־הענט פאַראַמען צו די פּאַליסאַדן
געלאַדן מיט עסנוואַרג און אַנדערע סחורות בייטאַג
און מיט אומבאַפּרידיקט־וויאַנענדיקער לוסט ביינאַכט.

אַמאַל,

ווען ס'פאַרבענקט זיך דעם גרייזן האָדסן
נאָך ברייטע מעגלעכקייטן, רינט ער אַרויס
פון זיינע קלאַמערדיקע ברעגן און באַגלייט אַ שיף
אַרויס אין קיניגרייך פון געהויבענעם שכן אַטלאַנט;
אַמאַל, אָפּגעבן אַ ברוך־הבא אַ געערטן גיגאַנטישן ים־גאַסט
וואָס האָט צו דערציילן שטוינענדיקע מעשות וועגן
אַלערליי טשיקאַווע ווונדער פון יענער זייט ים און וועלט.

(ס'האַט מיך אזא ים־גאַסט פּאַטאַל דערטראַגן
אין איינער פון זיינע נסיעות
צו די ברעגן פון האָדסן.)

די באַישובטע וועלן לאַשטשען דעם פאַרמויערטן,
באַן און שיף־רויך פאַרסאַזשעטן ראַנד
פון דעם געצאַמטן וועלטכאַאַס נויאַרק
און די הימלקראַצנדיקע פעלונשפאַרעס פון די פּאַליסאַדן.

העריה

אַזוי איז דאָס געווען — אַזוי וועט זיין:
מיט שטאַלץ און ווירדע ערע צו דערנערן,
מיט האַס און עקל ס'רויטע האַרץ פאַרצערן —
פון אָנהויב: מוט און פּרייד, און שפּעטער: פּיין.
בלייבסט שטיין: די רעטינאַ זאַפט אין זיך איין;
אויף דעם עקראַן פאַרוויילט זיך פרעך און גערן

א קאָמעדיאַנט און, שמיכלענדיק דורך טרערן,
ציילט ווונדער אָפּ נאָך ווונדער — אין סכּום: ניין.

דער זייפּנבלאָז וואָס שטויסט דײַך אָפּ פּון זײַך
און צײַט דײַך צו מיט כּוואַטסקע פּירועטן
צו זײַך (אַמאַל — אַזוי, אַמאַל — אַזוי)
איז איינער פּון אַ רײ געוועב־פּלאַנעטן:
יופּיטער, ווענוס, מאַרס, סאַטורן (גענוי
זע לעקסיקאָן פאַר נאָך אַ פּיר) און — אײַך.

ווידמונג

אײַך האָב פאַר דיר אַ פּינצטערניש, מיין בושקע, אַלטער גוטער פּריינט,
אַ פּינצטערניש וואָס איז ווי זווילן גרוי און גאַליק גרין:
עס האָט זײַך אויסגעשיילט פּון קױטיק־בלודנעם היינט,
אַריינגעפּלאַכטן זײַך אין לעבנס ספּלין.

אײַך האָב פאַר דיר אַ ליכטיקייט, מיין פּריינט,
אַ ליכטיקייט וואָס פּילט מיך אָן מיט זעלן־רויט:
און טאַמער שטעלן ניט צופּרידן דײַך די בײדע היינט
וועט מאַרגן פּינצטערניש ווי ליכטיקייט פאַרוואַנדלען זײַך אין טױט.

חדשות ביי אַ פאַרווייל

מיר זענען געזעסן. געזעסן און געטרונקען טײַ.
מיר, איר, זײַ.

געשמועסט. געפּלאַלט. געלויבט ליכטן — ניט מיכל, נאָר — האָנס
פאַר זײַן „זײַטנגעשיכטע גריכנלאַנדס“.

כאַטש „לױבן אַ צווייטן הייסט זײַך אונטערשאַצן“ (געטהע).
— איר זאַגט „סאַקאַ־וואַנזעטי“

און איך טענה „לינדבערג“ — האָט ווער צעכראַמטשעט מיט אַ קיכל
ווענדנדיק זיין סאַלפעטקע צו מרת מיכל.

אַ ברונעטקע שאַרט צו זיך דעם סלאַי מיט פּאַווידלע בעת זי
לעסטערט אייפּעריק די באַסטן עקספּערטיזע.

אַ מיטגליד ראַטשקעוועט זיך צו דעם וואַסער־צימער :
— אַמעריקע מיט איר האַבנגוטס, רייכטימער

קאָן זיך ניט פאַרגינען נ י ט צו מאַטערן — האָט ער מיט אומפּאַרדיי
געצאַפּלט ;

און אַנדערע האָבן רייד אין דעם זין געמפּילט.

ווידער נעמט דער פּריערדיקער (איינער אַ מר. צינבערג)
טענהן „לינדבערג“

און קריגט זיין ערלעך אויסקומעניש פון איינער אַ מיס נעטי
וואָס אַלט אים מיט „סאַקאָ און וואַנזעטי“.

ביי אַ בחור מיט קרישלידיקע ציין און פאַרגלייזטע אויגן
וועבט זיך אַ געשפּענסט פון „עלעקטריזירט“ „געפּלויגן“.

עמיצנס אַ קודלע רעגט זיך אויף צעפּאַטלט
ווי ער מאַכט מבטל

און נאַגלט צו צום חוזק־סלופּ די אייביקע טיי־טרינקער :
— „בלוט ! בלוט !“ — (ער איז אַ לינקער)

ברומען , זשיפען די ערשט־טיי־טרינקענדיקע ליפּן,
און ווי פון וויפל זיפּן

שפּריצט פון צווישן זיינע פעדערציין דער רויגן־צובייס.
און א י ם ענטפּערט מיט געשטייגטן כעס

אַן אַלטער גרימזער טעכערנדיק די טיילן פון אַ מאַרציפּאַן :
— וואָס אַמפּערט איר זיך, יונגע־מאַן ?

באשר־וואָס מען נעמט אין באַסטן קוילן אומשולד, זאָגט איר „בלוט“ ?
אַז מען שמייסט, איז אייער תּרופּה „נאָך אַ רוט“ ?

פע, ווי שעמט איר זיך ניט! — נאָר אַט דערהערן מיר אַ קלונג
פון טעלעפאָן. ביי אַלעמען — געליימט דער צונג.
ס'בלייבן אויפן טיש סערוויזן מיט האַלב־אַפגעשטשאַבעטע קאַפּלונען,
און יעדנס אויגן מ'צווייטנס שטומפיק מאַנען.
אַ באַיאָרטע פרוי נעמט גלעטן דעם דיוואַנס טשאַכאַל,
און ס'וועבט זיך יאוש און האַפּנונג מיטאַמאַל.
מר. צינבערגס ליפן קליאַקנען אנגסטיקער און באַנגער
פונקט ווען ער האַלט אין געשפרעך ביי דעם וואָרט „האַנגאַר“.
די טשאַקנדיקע פלינקע אַפּפּרעגערישע מיס נעטי
בליקט צום טעלעפאָן, דעם בשורה־ברענגער, רעטער און — פאַרעטער.
דער גאַסט וואָס האַלט דאָס אויער־רערל (לאַנג ווי עוג מלך הבשן)
שטייט דאָרט אומבאַוועגלעך, אַפּגענומען ס'לשון.
אין וואַסער־צימער הערט מען פּלוצים לויפט אַפּ וואַסער.
די פּנימער אַרום, צעשראַקענע און בלאַסע.
און מאַרגן זיצט מען ווייטער, ווייטער טרינקט מען טיי.
מיר. איר. זיי.

T. S. E.

עס האָט געזוכט ביי מיר צו פּוועלן דער אויטאָר פון אַ מלחמה־מעשה
(צו זיין עקזאַקט — „די מעשה פון די הונדערט“) אַז עס איז דיין
„חרובלאַנד“
ווערטלאַז פאַרגלייכנדיק — — — „די מעשה“ ליגט שוין אויף דעם
טויטן אַלטוואַרג ראַנד,
דיין קונסטווערק פאַרט האָט פּראַגנאַזירט דעם איצטיקן „לית דינא
ולית ביתא“.

דיין רייטשלען דאָך (געבאַרן ראַבינאַוויטש) און דעם פּערדינאַנד
סיר קליין

און בליישטיינען מיט זיין האוואַנאַ קומט מיר אויס ... נו, שווער
אַראַפּצושלינגען!
פרוּוו דו נאָר ווען צעפּאַטשן סוויניס פּיסקעס, ס'זאָלן אַזש די ווענט
אַפּקלינגען,
און איך וועל מיט דעם „ייד פון מאַלטאַ“ שוין אויסקומען ווי-ניט-איז
אַליין!

אייפּנעק (צווישן נאַכטיגאַלן) (מיט צעשפּרייטע קני) איז ניט צעשטרויכט
אַ ליאָדע האָר פון דיינע „ספּעקולאַציעס איבער דער אומשטערבלעכקייט“.
ניט פּאַביע קאָן אויסגלעטן קנייטשן אין דיין געמיטס גערינגצלט
לויטערקייט,
און אַ פּאַעט ווי דו דאַרף ניט פון האַס — פון ליבע זיין באַהויכט.

טרוים ... טרוים ...

כ'קאָן ניט פּאַרן אויף אַ לאַנג-געווינטשטער רייזע קיין איטאַליע
צוליב געלט — און — צייט — און כח —
טאָ אויף וויפל די דערשיינונג איז אַן אַנאַמאַליע,
נון, געאַגראַפיר איך מיר דאָס לאַנד אין מח.

צייט וואַלט איך נאָך ווי-ניט-איז אַפּשפּאַרן.
— כח? — ווער דאַרף כח דען פאַר קוקס טור וועלט-איין וועלט-אויס?
אַבער מיסטער קוק זאָל לאָזן מיך מיטפּאַרן
פעלט מיר אייגנטלעך באַרעס געלט בלויז.

איצט וואַלט ערשט געווען ניט מער ווי פּאַסיק
כ'זאָל מיט שאַרפּן וואַרט סטיגמאַטיזירן מעות:
„פּלאַרענץ, טורין, נעאַפּאָל, ווי פּאַרדראַסיק
ס'שטייען צווישן מיר און איך הוצאות!“

„ווי וואַלט איך כדבעי איך אַפּמאַלן
און גערעגט די לעזער מיט דער שיינקייט

פון די זוניקע פאלאצן, פיאצאס און גאנדאלן,
און דערהויבן זיי פון סיבאריטן-קליינקייט!

נאך לויט אייער ווי אויך מיין באגריף איז געלט אן אנאמאליע:
שיף פארמאגט עס, פונקט ווי רוים האט צייט, און דעמפטי — כח;
בלייבן הענגען מוז דערפאר מיין ריזע קיין איטאליע
ווי עס הענגט דער דובליקאט פון געאגראפיע אין מיין מח.

י. ג.

מיט דיינע אומריפע קאמפלעקסן און אינטוויטיווער אפאטיע
אויסגעפרעגלטער אין נירוואנא-וואליוטע
פרעגסט ניט וואס איז דעמאקראטיע
ענטפערסט גלייך געזאלבטע בלאטע
פרווט ניט שטירצן פערלמוטער-כמארעס
לייזן זיי זיך אויף מיאומאטיש אין רעגנווארעס

גאף און שטוין
דער בארג וועט זיך אין א בלוען אמאל
ארעפקרישלען אין גאלדיקן טאל
און דאס וועט זיין דיין לויך

סדרדיקע פערפעקטע אויסלעבענישן אפגעזונדערט
אין קורצזיכטיקע קלאסישע צירקלעז-קינות
רוכן אין פראמעטעאוס-צוואנג פון צוואנציקסטן יארהונדערט:
א טרער בלויז אויף דעם אינערטן באדן פון ערד-לאווינעס

גאנגרענע פרעסט בעטציכן, פרעסט
אין א פריש איינגעארדנט פאמיליען-נעסט —
דיך ארט ניט, גאטאמא-אינספירירטער שטילער בראנד
באישובטער מענטש, בליצגעצערטלטער

דיכטערישער ראָדיום, פאַרקערפערטער
שוונג און קילע ציללאַזיקייט (אין איין באַנד)

שוין, שוין אין די ניין טעג פון אַב
ווי אין די דריימאַל דריי חדשים פון אויסגעמוטערטער טראַכט
גרייטסטו זיך אַ קיילעכדיק יאָר צו שוואַנגערשאַפט וואָס מאַכט
פון טרויער פאַר דיר אַ קוואַל פון כל-טוב

(באַדיאַקעס שטעכן
רויזן שמעקן
אויערן
לויערן
צונגען איזדעקן
זיך איבער גייטיקן בויען און צעברעכן!)

אן אַפּווענד: פון דייע פּראַגראַמעס
אַ דריטל, צווייטריטל, דריידריטל
זוכט זיך ווי אַ וועווערקע „אין זיך“ (ד' על ד' אמות)
אין זיך — ווייניק (אַ טויב אין איר ווייסן קיטל
וואַרקעט אין דיין פּסיכעס צעצווייגטע פּריטשעפעס
גרענעצט מיט מינימאַלן „עפעס“)

פאַרפולט די לאַגלען מיט פּרוו-אוראַגאַן
היישעריקס בוזבוז (אין דרייפירטל טאַקט)
מאַסאַוון בלאַ-בלאַ (אַ געפערלעכער אַקט)
אַעראַ-צייטיקער באַלאַגאַן

ווילן זיי לידער מיט פאַסיקן טראַפּ
פאַרצייטיק טערפּסיכאַריש דעלינירטע
פּאַעזיע מעטריש ציפּאַפּ
געווירצטע געפּעפּערטע קאַנאַנען, פּאַזירטע

חלולדיקע רינגען
ציקלירטע ציקעלעך

(קינדערשע וויקעלעך
פארקאנראדוואלטערארענסבערגט אין „ינגען“)

וועג זיי אָפּ אויפן בעזמענט פון בדחנישקייט
אַ וויינענדיקן פּוּמון, אַ ווילגארן לאַך
שענק זיי אַ האָר פון דיין בלאַנדער יינגלשקייט
און זיי וועלן דיך לאַזן געמאָך

אַ שפּרונג אין אַגאַנישער סתירה
פון דיר און דיין צייט —
וואָס פאַראַ עטלעכע־און־צוואַנציק יאָר נאַענט, אייביקייטן ווייט —
דיין שוואַכקייט און גבורה.

כּשוף־כּנופּיה פאַרלירט אַ מיטגליד

איך אַן ערלעכער צייט לעבן אויף גן עדן קינדער
און מאַכן אַ טור אין שפּאַגל נייע גיהנום־פּלאַמען.
— ר. פּערשטער

דודע, טאַליאַנקע און אַקאַרדעאַן
קלאַגן קינדערש, קינדערש בעבענדיק
דער ליקטאַר פון דער צייט האַלט אַפּגעשמיסענע
ווערבע בעריאַזקע יעל און טאַפּאַל הושענות
אַפּאַנג וועקסלט יעדע אַקטיווע צאַרטקייט
מיט כּוּליאַניש פּערזונווייבערישע צונעמען

מיינט ער „מאַסקווע“
צי וואָס פאַראַ לעכער־געסלעך
מיינט ער „פּרויענבריסט“
צי ערד דערשוואַלענע צו בערגלעך

פּאַסטוך דודע און טאַליאַנקע פאַר האַפּאַק

מיטאמאל

א קלאוויש פון דער גראַן פּיאַנאָ פּושקין
און פּאַרטשאַילד האַראַלדטן לערמאַם קלאַוועסין
און אַ חנ'דל פון סאַראַטשין-דיקאַנקער ווּונדערלעכען פּראַטעזשירער

מכל-שכן שוין דער גלגול פון אַ קאַץ אַ הונט פּאַרקאַפּטשעטע כאַטינעס
קומט צום קינסטלערישן יום-הדין
לענין זאַגט מען פּלעגט פון אים אַנטייען
(ס'ליפען גרעסערע באַגערן אויף סערגיען)

האַבאַרע און פּאַלאַץ שדוכים אים נאַרייען
(האַבאַרע און פּאַלאַץ קאַנייען אים קאַנייען)

די לופט האַט אים ניט געפּאַנעוועט
די צייט האַט אים ניט געפּאַנקעוועט

און ער מיט דודע טאַליאַנקע און אַקאַרדעאַן
האַט גאַרניט טוענדיק פּאַרט עפעס א ו י פּגעטאַן

אויף דער דודע
שפּילט אַ פּויערל זיך טויטשענדיק אין דראַבינקעס אויף הרודע
סיודע-טודע

טאַליאַנקע
שלאַגט דעם דעך אַרויס פון האַפּקענדיקער ליובקע זאַסקע קאַטקע מאַנקע
יעוודאַשקע טאַנקע

אַקאַרדעאַן ראַודרעכנעט האַרטע הערצער, שאַרסקע לייבער
מענער ווייבער
קינדער
— וואָס פּאַראַ ביזוונדער!

הייבט די פּיס, צענעמט די וואַרגעס
מאַרגן

מעג זיין געשטאָרבן
היינט איז חיי-געלעבט כאָטש נומער אַרגער

הודע

דודע

סיודע-טודע

אַקאַרדעאַן

טאַליאַנקע

טאַליאַנאַטשקע

ביזער טאַלאַן

באַסורמאַנקע

באַסורמאַנאַטשקע

„קאַניפאַרשטאַן“

וואָס וויל האָבן מאַרקס און לענין

הודע

דודע

טענער גליענדיקע

באַשפעטע, שעפעטיגענדיקע

מוזע פון סעריאַזשיגאָ יעסענין

דערצייל אינאַניע

פון אַ האַרציקער אַגאַניע

.

די מוזע יאָמערט. איר שבעה שלושים יאַרצייט קלייד
מיניעט זיך אין לוסטער נאָך, אָבער בלויז אַ טראַנטע.
די טאַלאַנען פון דעטערמיניזם האָבן אויסן אינגעווייד
אירן זיך אַרויסגעריסן פאַר אומשטערבלעכקייט אַ פאַנטע.

ליד מיט גרוס צו אַרטאַלאַן

ווי אַן אַרטאַלאַן, נאָר אַן שום געלעניש אויף בויך און קאַפּ,
טוליעט זינגעוודיקער האַלדו מיין — פרייד און פיין אין גאַמע:

פעלזן-טאלן-אטאווזמען, סדרהס מעביר זיין דעם טראָפּ
לכבוד שטאַם, מיין פּאַלק, מיין לאַנד; לכבוד טאַטע-מאַמע.

ווי דער פויגל האָב איך זיך שוין באַלד אַלץ מער און מער געווענדט
צו דער דושקע וועמעס בליק האָט מיך באַגליקט ווי ראָסע
פּאַלנדיק אויף קוואַרן גרונט; צו אויף אַ ווייל, צי פּערמאַנענט,
האָב געהורבעט קלאַנג אויף קלאַנג ווי פעליאַן אויף אָסע.

נייערט זשענדע מיין מיצאַצע, אָט די דושקע מוזע, רופט
צו איר דורכויס מיטלמעסיק דיכטערישער ליאַמע;
צי פון נחת הויט פּאַרויטלט, צי פון קומער הויט פּאַרבלאָוט,
זי פּאַרטיליקט שטאַם, פּאַלק, לאַנד — פּאַרלענדט די טאַטע-מאַמע.

זי איז רעגלמעסיק — סיי באַזויפן סיי פּאַרהונגערט — וואן;
נויטס שלאַקסרעגן ליאַפעט ניט אויף איר. איך בין די חיה
וואָס געזעלשאַפט צוקט פּאַרצוקט.

פון מיר וואָס, שיינער אַרטאַלאַן,
ווינטשט זיך דיין ווינטשפינגערל.

מיט אַכטונג

מיכל פאיע.

„מה מליל?“

„די דעלפינען שווימען אום — אין דעם העכסטן

טייל פון זואסער.“

— ג א נ ג א ר א .

די שעה פון חושך איז די וואסער־שעה
וואָס ריזלט פריידיק אין דער נאַכטס געדערים
זיך מיניענדיק אין טראַפנס ווי גליווערים.
פאַר דעם ווי דער קאַיאַ רעכט אויס אַ רו
אַרום דעם מאַט־שאַרענדיקן גראַ

פון דער אשמורה פיר. אַ טשאַטע גרים
כרעשדיק פילגערט אויס פון נאַכטלאַנדס טורעם
צו לאַמעז, קיזלען, רידלען: טאָג איז דאָ.

דאָס זוניקע אומשמייען פון דעם טאַגליכט
פאַרוועבט געדיכטער מאַטעריאַלקייט (רק
ס'פאַרשווענקט אָן מינדסטער קעגנשטאַנדן-ריקזיכט
די וואַסער-שעה, פאַרוואַר, טאַקטילן בראַק):
מיר זענען דאָן דער שקלאַף פון האַרעוואַניע,
ביינאַכט — דער שר פון שלעסער אין הישפאַניע.

מזיק

פופצן הונדערט הערצער פלאַקערן איניינעם
צינדן ברענען טליען מיט הייב פון סמיטשעק
בלאָז פון האַרן
טרומייטערס יובלענדיקן שאַל
קעסלפויקס העמערל לופטיקן פאַך
— — — טליען אויפצופלאַקערן מיט פלאַטער פון אַנדאַנטע
פיטשיקאַטאַ-זיגזאַג
— — — צינדן ברענען טליען לעשן זיך אויס מיט לעצטן
שטאַרקן זיסן זשוואַון איינפאַכן איידעלן ביטערן אומבאַהאַלפענעם
דערשטוינטן

פאַרשליסן פון סימפאַניע-זאַץ

(בעטהאַווען היילט פאַרלאַנג
פראַקאַפּיעוו קיצלט אורלינג
ביידע צינדן בריען ברענען פלאַקערן)

ווען ס'לעשט זיך אויס לעצטע סימפאַניע-זאַץ
בלייבט מילגרוים-קאַלירטער אויסגעריבענער פליושטוך
מיט אַפּמאַל פון לייב-הינטערטיילן

צערבער-באוואכט פון וועלקע בלעטער-פראַגראַמעס
פינגער געשוויסטע
און סאַבוויי עלעוויטעד טראַמוואַי היים-מרגלים
און קאפע-צו שפאַצירער אין בעטהאָווען-פראַקאָפיעו גערייד
לייזן טשעלאָ-כאַרכל אויף צעפידלענדיק פאַרלאַנג-פרעלודן
צו נאַכטלעגערישע סימפאָניעס
אין פאַרבאַרייט צו טאַפעלע קאַמערמוזיק כאָרן
פון שטאַרקע זיסע זשוואַווע (עטצעטערדיקע)
קעגנזייטיקע ברוסטיקע פלאַטערס
(ווי טרומייטן צוויי אין „לענאַר“-אָווערטורע)
פון העלדישן אַטעם-געזאַנג (ווי אַ דריטע סימפאָניע)
פון פּיסיקן זיגזאַג און ווימוטיקן שאַלן
(„די ליבע פון די דריי מאַראַנצן“-פּיטישקאַטאַס)
ווען פופצן הונדערט מ י ל י אַ ן הערצער פלאַקערן
אינינינעם.

נ. ב. מ.

צוויי פליגן אויף דער וואַנט אין מילדן קאַיטוס.
אַ מיידעלע מיט ראַלערס אין פענצטער אויף דער גאַס.
קולות אין עסצימער דורכגעזייערט דורכן טיר-חלל.
פאַרגעסענע טענער פון אַ שערצאַ אין געהירן.
שאַלעכץ פון באַנאַנעס אין שמוץ-אַפּאַנג ווינקל.
אַ באַקאַנטערס ראַפּסאָדירן אין קראַטאַנאַ פאַרק אַלייע.
רעדערגערויש פון ביינאַכט אין פאַרוואַרפענעם געסל.
אַן אומגעקערטער קוש אויף ליפן אין די אַדיראַנדאַקס.
אַ טרער אויפן פאַראַט פון דעם דיכטער פּירדוסי.
„פאַרטאַג וועל איך אויפגיין אין אַ רויטן רעגנבויגן.“
כ׳וואַלט איצט גריילעך געוואַלט זיין ביי נחום-ברוכן
דער באַגער וועט מוזן בלייבן אַן אַ סיבה אומבאַפּרידיקט.

נאַכטליד

כ'שלאַף, און ס'שלאַפט זיך נײַט.
געלייגט זיך 12. איצט איז 2.
צווישן דאָן און איצט געראַט אַ הון
אויסטרעגן צומאַל אַן איי.

אַנטקעגן צאַרטן הינדעלע
וואָס זענען דיכטערישע טרוימען?
ניט פּיקאַנט און אומבאַשרענקט
דאַרף זיך דער דיכטער צווימען.

... אַט ליג איך גאַר אויף אַ טאַפּטשאַן
וון ס'איז די דינסט געלעגן;
אין מיטן דרינען — אַ קאַטאַרושאַן
באַגעגנט מיך אויף סומנע וועגן.

אַט קומט מיר אויס אויף האַצעפּלאַץ
זיך טרוימענדיק אַריענטירן:
אַן אשט-איש אַלס מיידל נעמט
זיך נעפּלדיק רעמיניסירן.

טשיקאַוו אויפּפאַלנדיק אין פרט
ציט צו זיך דאָ זייט-ביי-זייט
מיין אַלערשט אויפּמערק וואַכזאַם זייער
דאָס ליבטיף צאַרטזיס ווייב.

אַ, סוד פון דעמוטיקער וואַך,
אויף וואָס פאַרווענדסטו דיינע נעצן?
איך בין ראַציאָנאַל געשטימט
און דאָך עמפּיריש שטרויכלען געצן!

... ס'פּוילט דער קאַטאַרושאַן שוין איצט
אין אַ געפּענקניש-צעל;

און דער „היימישער“ טאָפּטשאַן
טרעט אַרויס אין טונקל — גרעל.

דער חלום אַ הינערפלעט שיילט אויס
אַנבליק פון אשת-איש (ברונעט!)
פאַרוועבט אינערט אין אַראַנזשמענט
פון בריק-אַ-כראַק אויף טאַבורעט.

פאַרן שלאָף געלייענט אַ סיפור
צערטלעך ציטעריק און שאַרף
נעמט געשפענסט און טוט „די וואַרהייט“
אויף אַ ביכער-דיכט-דאַכט אַ פאַרוואַרף.

אפשר איז דער יש שוין תמיד
בלויו דער הינטערשלאַג פאַר חלום
טאָ פאַרוואַס קאַן האַרץ מיט מח
אויף אַ האַר גיט מאַכן שלום?

דאָס ליבטיף צאַרטזיס ווייב
דינט מיר פאַר פסיכע פאַרטרוי;
זי אין ברויטהונגער, וואַסערדאַרשט; —
בעת האַצעפלאַץ איז טרוים און טוי.

... די דינסט וואַס אויף טאָפּטשאַן געלעגן
איז א ו י ך אַמאַל שיינ-יונג געווען;
מ'האַט אויף אונדורע טריט געלויערט
האַמיר געזינדיקט אומגעזען.

דער קאַטאַרושאַן האַט בלויו פאַרזוכט
צו מאַכן ס'יאַכיק לעבן לינדער;
אַז-אַך-און-וויי דעם וואַס פאַרמאַגט
אַן אייגן גוט מיט שאַף און רינדער!

פאַרמאָג איך שוין וואָס האָב באַגערט ?
כ'זופּ מיר גראַג, פאַרציי האַשיש ;
מיין אויסדערוויילטע לעבן מיר,
אין האַצעפלאַץ — אַן אשת-איש.

בלחש, פערזן מיינע, פיאַנאַ.
זינגט צו איר דאָ ביי מיין זייט ;
פאַרוואָרפן מיט איר מיטמי האָב איך
אַ ווענטקע אין דער אייביקייט.

זי, זי די מוטער פון דער שיינקייט
וואָס איך באַגער און זי טראַגט אויס ;
לויטער וואָסערדאָרשט, ברויטהונגער,
עקזאַלטירטער גייסט-אויפברויז !

יענע האָט געהאַדעוועט באַגערן,
פראַכטפול זיי אויך אויפגעבראַכט
ווי נחתדיק געשטרויכלט ווערן
איז אין לייב-און-זעל צעקראַך !

אין אַ שיער אונטער סטריכע
ליגט זיך מוטערדיק אַן עוף
פאַר די מאַרגנדיקע אייער
כחות קלויבנדיק צונויף.

זי וו ע ט זיך פעדערן קאַיאַ,
צעשעלעשטשען אירע פליגלען,
אין הויף אַרויספראַלן ווי גיך
ס'וועט עמיצער אויפריגלען.

.

איך וועל זאַמלען די אַנוואָרפן
אין צעשוואַלענעם אַרכיוו. —

מאָרגן ליפערט אָפּ בריווט־רעגער
אין ווייטן האַצעפלאַץ אַ בריוו.

(אפשר ז'אשת־איש נישטאַ שוין...
וועלק די רויז, גערוך פאַרלאָרן...
טרייסטלאָז איז געווען איר אַפשיד
כאַטש ס'האַט נחת זי געבאָרן...)

...
ס'וועט מיין ווייב זיך צערטלעך פילן.
אין דעם אויפלעב פון אַ מיף...
...האַצעפלאַץ וועט אויך ניט שווייגן,
צוריקליפערן אַ בריוו.

...
דער פינאַל וועט ערשט דערמאָנען
אין מאַיאָון קאַטאַרזשאַן;
שלאָף פליקט שטיקער וואָך אָפּ
פון ב ע ט־געלעגער און טאַפּטשאַן.

...
כ'זע שוין אַלץ ווי כ'וואַלט באַנומען
סיטואַציע דורך שפּאַקטיוו

...
צייט שטויבט צו די טינט־פאַרטרויען
אין אַ דיכטערשן אַרכיוו.

נאָרדישע מיפּאָלאָגיע

א

מאַרמאַר־בלאַסע יונגען ליגן אויף אַ טיש מיט קרענץ אַרום
לאַנגעקאַכיקע קעפּ.
מאקאבר־פוריעס טאַנצן מיט צעלאָזטע צעפּ אַרום די מאַרמאַר־בלאַסע
יונגען אויפן טיש.

מאַרמאַר-בלאַסע יונגען ליגן אויף אַ טיש. און די וואָס זיצן שבעה
מיט צעשטרויכטע קעפּ
וואַרפּן טרויערבליקן דורך די פּוריענצעפּ אויף די מאַרמאַר-לאַסע
יונגען אויפן טיש.

אַ פּלעמל פּון אַ חסד-ליכטל טונקט זיך, צאַנקט, און דראַט זיי אַלע
איניצוהילן אינעם רויט
פּון לעצטן „זיי-געזונט!“ — טעמפּ, באַוועגלאָז בלאַנקט
דער אייך-דימענסיאָנאַלער שאַטן פּון האַר טויט:

ער לענט אַכזריותדיק זיך אָן אין ראַנד
צווישן טיש און די אבליים א ו י ף ד ע ר ו ו א נ ט .

ב

צווישן טיש און די אבליים אויף דער וואַנט בלומט אַ גאַרטן
אין אַ הויכן צאַם פּון שטאַל.
און פּון אַ קאַשמאַר אָן עכאַ שאַלט אַמאַל צווישן טיש און די אבליים
אויף דער וואַנט.

צווישן טיש און די אבליים אויף דער וואַנט, שטאַרק און זויבער
וויאַ בראַזג פּון אַ קאַלאַנאַדע שטאַל,
ברעכט לעבנסרעגונג אויס, רויטויט צומאַל צווישן טיש און די אבליים
אויף דער וואַנט.

מענטש פּון קאַפּ לאַנגעקאַכיקן: עס דיין ברויט געווייקט אין שווייס
דיין הענטיקן. דאַס וואַסער טרינק
(3) וואָס קוואַלט פּון זויבערשטיין און וואַש דיך אָפּ פּון קויט ווייל באַלד!
מיראַבילע דיקטו! — נאָך באַלדיקער ווי פּלינק! — —

מתים און קאַשמאַר, אבליים און דער טויט!
צויט פּון קעפּ לאַנגעקאַכיקע, ר ו נ ד ע צ ו י ט .

E. P.

א

עזרא:

געלאסענער אַרומנישטערער אין קלאַסישע באַנאַליטעטן
און אַפּטמאַל מאַגישער קלאַון
פון קיין רייך:
דיינע בלעטער — מיינע וויזיעס באַיאַרטע.
דיין בוך — סעזאַמע פאַר מיינע פּסיכישע אַוואַנטורעס.
איך שליס אַן אַפּמאַך מיט דיר ווי דו
האַסט געשלאָסן מיט דעם „גוטן גרויען דיכטער“:
אויך איך בין אַ פאַרדאַמטע זשמענקע איינפאַך שטויב.

ב

דער זון פון ווייטן איידאהאַ
ציט פון זיינע טרובאַדור-אַרבל
קאַלירטע סטענגעס.

די אַראַגאַנטע אויגן
בלישטשען אויף אַמאַל סאַפּיסטיש
דורכן גאַלדשטויב פון כאַראַלן מיטלאַלטער
מיט געפעליקן שימער
פון ריהאַקוס קאַטהעיִ-ימ'שאַפּטן;
אַמאַל —
מיט המנס סמ'יקער ביזבלוט-חולאַת.

איידאהאַ-קילע לופט אין אַרנאַ דאַניעלס רייך
אַטעמט סובטיל מיט דעם אויסשפּרוך פון „לאַ דאַלטשע
לינגוואַ טאַסקאַנאַ“.

ווי אַלץ וואָס אומהיימלעכער מער היימיש.

די רעטאָריק פון קאַמאַען איז זיין שאַצערס רעטאָריק.
אין דאַנטע-אַדעס, באַלאַדענע מיט געטאַקטייט, גריבלט זיך
אַן אַלכעמיקער, אַ ראַמאַנסירער.

(נאַטירלעך, לאַקט „דער נעכטן“ מיט הויפּנס שטויב :
היינט איז דער טאַג געקליידט אין אַ באַקאַנטן זון-מאַדעל :
אַלבאַקאַנט איז דער אַדרעס וווּ זון-קלייד איז צו קריגן).

עס כּשוּפּט דער אימפּאַרטירטער שפּאַנישער פּאַוואַן
און פּאַרט זיך אומפּאַרשטענדלעך
סותרדיק
מיט המנס מאַניפעסטירטן בייזבלוט.

פּאַנדאַראַ צעעפּנט

אויס צייטפּאַרטרייב

איר שאַכטל

(אַ פּאַר מאַטיוו נאָך אַן אַבסורדער אַלט-ענגלישער ווערסיע)

גרינע קעזישע אויגן אין דער נאַכט.
שווער-אַטעמדיקער טיקטאַק פון אַלטמאַדישן זייגער.
אַ בינטל פּרויענהאַר אויף דער דלאַניע.
פּלוצימדיקער פּראַגמענט פון אַ רגע
און אויס מיט אינערציע.

ניט מער קאַן איך אָנגיין מיט טרענקען אויף דער ציטאַר
אונטערן שטילן צערטל פון ביימער אין זומערדיקן גאַרטן.
אויס מיטן באַפּרייטן אומפּאַראַנטוואַרטלעכן געפּיל פון לעבן :
די לבנה קרייזט גראַציעז אַרום מיין הוט
און דערוועקט צום עקסטרעמען רעגן די ספּערמאַטאָזאָידן.

און יענע וואָס האַלט מיר אין איין דערמאָנען אַז זי איז נישט פאַרליבט
 אין מיר, נאָר ;
 און די אַנדערע וואָס האַלט מיר אין געשפּאַנטקייט מיט מאַכן מיר פילן
 מיין איינפלוס אויף איר, אַבער ;
 און דאָס וואָס כ'קאָן נישט אַפּשפּאַרן קיין רגע פאַרצולעזן מאָרטיגען
 די צוגעזאָגטע אַנדערסען־מעשהלעך ;
 מיין אַרומנישטערן איבער קלייטן פאַר אַ לענגערער צייט נאָך אַ גרינעם
 קראַוואַט מיט ווייסע קראַפּעלעך ;
 און דאָס וואָס כ'זע ניט קיין מעגלעכקייט צו פאַרברענגען אַ פאַר וואָכן
 מיט מיין אשת־איש אין אַן אַפּגעזונדערט ווינקל ביים ים
 ווי לעצט יאָר ;
 און די וויפל צענדליק עקזעמפּלאַרן פון מיין ערשטער לידער־זאַמלונג
 וואָס וועלן סוף כל סוף דינען אַלס ספּאָרט פאַר ראַצן־צייך ;
 און דאָס —
 און דאָס —

כ'האַב אַלץ געזען אַפּגעשפיגלט אין
 די גרינע קעצישע אויגן פון דער נאַכט.
 דער שווער־אַטעמדיקער טיקטאַק פון אַלטמאָדישן זייגער
 טרייבט אַריין זיין שווער־אַטעמדיקן ריטם אין געפלעכט פון רעפלעקסן.
 די פריערדיקע איבערציע מיינע ווערט אומגעריכט פאַרטריבן
 פון אַ בינטל פרויענהאַר אויף דער דלאַניע.

„פאַרטערט פון קינסטלער

אַלס יונגערמאַן“

אַ געברוינטע שטודיע
 אין די גרענעצן פון אַ ראָם
 ערדיש קרעפטיק.

צו יענע פאַראַליזירט פון האַלדזגעלענק אַרויפצו,
 לערער, דומפער טומל —

בונטע קלאַנגען אין פאַרב
אין אויער פון די אויגיקע.

אַסקעטיש־אַשיקע כראַמאַטישקייט
אַנטפלעקט געבליאַקטן צווייט
און געמויזאַכץ־גרונט
ווערט טשיקאַוו־דערינערלעך —
לינדערנדיק.

אַ צאַרטער שטריך :
פאַרצווייפלט פון עקזיסטענץ
דאָך אַנענדיק דעם אַוואַנטאַזש פון לעבן.

פראַלעט (סטראַפּטשע) קולט

„זײַז טױב און שטום, קאַרופּט און לאַם,
„די פען פון שלומפּערע שײנשרײַבער ;
„די אינספּיראַציע גרייכט פון סדום
„די בורזשואַזע רכילות־טרייבער...“

איצט ווען כ׳פאַרצײכן אין קוים אַנזעעוודיקער טינט
די לויזע פרטים פון אומווערטע זאַכן
פאַרווייט צו מיר אַ צפון־בלאַזנדיקער ווינט
באַגלייט מיט פּרילינגבליצן, דונערקראַכן

אַז ס׳שפּאַלט אַן אַלטער ייד אויף דער באַליבטער אַרטשאַרד גאַס
אַן אוגערקע אַ זויערע פאַר איינעם פאַר דריי פענעס,
און אויף אַ ראַג — צוויי שכנים שלאָגן זיך ביז משוגעת :
די מאַרגנדיקע בלעטער וועלן ס׳קעפלען „ג אַ ס נ ס צ ע נ ע ס“.

און דער באַשיידענער טאַציט־קסענאַפּאַן־ליווי־
סוועטאַניוס־נעסטאַר־פלאוויוס איז באַהויכט מיט אַ פּאַטינע

פון שפילדיקער ווימוטיקער סכאלאסטיק. טאָ ווי
אַזוי ס'וויטאַלע אַרויסראַטעווען פון דער רוֹינע ?

איך גופאָ אפּשר האָב די האַלבע אוּגערקע געקויפּט
און, כּל־ב־אַרט, אין גאָס זי טאַקע אויפּגעפּרעסן ;
אויך איך בין איינער פון די יאַטן וועמעס מויל פּאַרלויפּט
מיט שוים פון וווּט אין שכנישע געפּעכט־עקסצעסן.

אַ ווונק פון לינקס : „קוים ווילסטו דאָ פון דיין געביין
אַ חשבון מאַכן, ס'הייסט, וואָס דיר אין מח עגבערט,
טאָ שטעל אַרויס די צונג, די סלינענדיקע ציין,
דאָס אינגעווייד וואָס דיר דיין שכן פליסיק טרייבערט.“

אַט דאָס, המון, פאַרגעס, און גאָט וועט שוין פאַרגעבן. אַט'ל איך —
אויג־צו, פאַרבייסנדיק די ליפּן — גאַרניט רעגיסטרירן ;
זאָל, גוידערנדיק זיך, דער צייטגאַנג מיט זיין פעבל־פּליך,
גורם זיין זיין אויער מיין בלינדאויג, שטוממויל עמולירן.

פון הייליקע אַבסורדן און וויכטיקע לעכערלעכקייטן

מיין פריינט וואָס זעצסט מיר אויס גערעכטיקע חסרונות אין מיין
פּערזנליכע : כ'האָב דורכגעלייענט דיין שפּאַגל נייעם בוך
רעגלאַמענטירט מיט עלעגאַנץ־פּראָוואַנסא, נויאַרק־הוך
וואָס ווייזט מיר דיין דערהויבנקייט און ס'שפּלות וואָס איך בין.
איך זיך און בלעטער דורך דיין טרוב־דור־וועלט ביים קאַמין
(וואָס מיין הויז האָט ניט, אָבער ס'פּאַסט צום רימל !)
און וויי ! אַ סקרוד
גייט מיר אַריבערן לייב ווי האַפּנונגלאָז איך נישטער, זוך
ביי דיר פון אייגנדיכטער־וועלט אן אינהאַלטלעכן זין.

פאַרוואָס די מזווה, זאָג, ניט מזכה זיין מיט אַ סאַנעט —
צי זענען דיינע ביישטידלעך גאָר ניט באַשיינט דערמיט ?

מסתם ז'אויך טלית-קטן ניט דער גרינשפאָן פון פּאָעט,
טאָ וואָס מכה אויסשליסלעך בלויז דיינס אַ שטריק, אַ זיט?
ביי מיר, למשל, זיצבעלקעס-מיט-אייער אַ מאכל נאָבל:
ניט שוין זשע, קעגנער, האַלטסטו ניט פון שישקעברויט מיט קנאַבל?

פּוראַר : ששי

ר. פּערשטער וועמעס „ווילדע ציג“ לויפט צו זעלטן
אום כעכיק אין דער ייִדישער פּאָעזיע. מיט איר
דערלויבעניש גיב איך איר דעם געערטן אויפרוף
צו א ו נ ד ז ע ר תורה. צוליבן פּאַראַינטענסיווירן
די לויזקייט פּאַרצוויי איך באמת יעדן באַדייט און
ווענד אין דעם קריפטאָגראַם, מיטן פּועל-יוצא פון
אַ בכבודיקערן שלישי.

דער וועלטקריג האָט זי אומגעשליידערט. איר באַזע
אין חכמת-השיר איז לייד פאַר סטאַזיס. זי האָט
געווונען. איר דאָס קרענצל פון דאַרע וואַלדווילדע
פרוטיקלעך: צו בליען מיט יעדן נייעם טירזאַס-
סעזאָן. זאָל אונדז דער גאָט פון „ווילדן באַק“
(וואַקד) אַלעמען, אין דער צייט פון פּאָעטישן
קינדלעך, ביישטיין; לינדערן מיט זיינע קרייטעכער
די פּאַרפּריעטע טיילן פון לידלייב. זאָל מענאַפּאָן
זיין דער גורל בלויז פון שקראַפּל, ראַכטיזום,
סוכאַטע. אָמן! כן יהי רצון.

פּרעכטיק פּערד געשיר
צום טאַקט
צוקיק פּיסיקער הירש
בלוט געקלעפטע
קנעכט געלעניש
מאַרק טענדלער

קום און רייץ זיך

רוים זשאנגלירער
פיר אונטער א רעכענונג
שפיזגעפעכט מאַרס
פאַרשאַזשעטער מייסטער
אַזוי: קאַרעסן אין וואַסער
אומבאַשעדיקט
„פלעכטן קראַקאַוואַקעס“
טשערעפאַכע קריג (דאַן)
„פאַרשמאַרגעטע גאַניע“ (דאַן)
מוסקוליעזע (בראַוואַ, בראַוויסימאַ)
נאַציאָנאַל געזאַנג
מולטיאַרמיק
דעמאָנסטריהאַפטער היישעריק
זשליאַקענדיק העויהדיק
וואַסער פון דרייעקיקן אינדזל
וואַרהאַפט
. . .
דורכגעטריבענער פּויליאַק
פאַרשלעפּערטער
פון ווירויך פאַרשימלטן גאַנגעס
היעראַך פון „ווילדן דאַרן“
קום און רייץ זיך
געליעס קומען בלאַסלעך
איינדרוקן
פאַרווונדעטע בייכער
סוואַש
מולאַהס
קראַנק מיט באַרנוויין
פע פע
מירמלהאַרציקע רייטער
אויפן טראַקט פון מאַניעזש
פאַרטייערט צום טראַ טאַ פון טרומייטן

מאָסיע לע מאַרעשאַל אויסגעפּוצט אויף סינקאָפּירנדיקער שקאַפּע
געהילף אויף מונטערן לאַשאַק
אַדמיראַל פּליאַנדרענדיק אין פּלאַכּוואַסער
נו

אין רו לפּנימדיקער אַזאַרט
צעטרענטע רעק געבייטשט פּון רעגן
האַרלויזיקע
קאַטראַי צווישן כּוואַשטשענדיקע צווייגן
פּליקנדיק פּיערוואַרצלען פּון אויסגעדינטע
טענדע-וואַרענדעס

איצט
קום פּאַלק
אַנגעטאַן אין בעסטן און שענסטן
מיט לאַרעם האַסאַנאַס פּאַר געצויגענע פּיקעס
אַ פעטער טעלערלעקער שוואַכלינג שמוכט אין פּראַצעסיע פּון
Pistols
Bantam Cocks
Bombastes Furiosos

פּראַגמענטן פּון דעם וואָס איז איך *

ד ו

ציכטיק חַג־גריבלדיק וועזן
אין אַ געמאַלטער ראַם.

ליבערשסט
און פּערפעקטסט
פּון אַלע אומפּערפעקטע שאַפּונגען.

(* זע „פּראַגמענטן פּון דעם וואָס איז איך“ אין „עגאָמען און אַנדערע
לידער פּון מ. ל.“

קיין גרענעץ ניטאָ צו די ספּערן
אין וועלכע איד קאָן דיך אומוואַנדלען
אין מיין כאַאָטישער ליבע באַזעסנקייט.

ן יי

עס שפיגלט זיך דאָרט ניט אָפּ מיין אייגענער בליק
אויך שפיגלט עס דיך ניט אָפּ.

עס איז וואָס איד וואַלט אפשר געקאָנט זיין
און דו וואַלסט קיינמאָל ניט געווען.

צווייגעשטאַלטקייט: דוואַליזם

מיין מזל איז ליכטיק גאָר טונקל מיין גליק :
מזל און גליק — צוויי פאַרשידענע מענטשן ;
דאָס טונקעלע האַלט מיך מיט צוואַנגען צוריק
בעת ליכטיקייט טוט מיך אויף ווייטערן בענטשן.

מיט וועמען זיך עצהן, ביי וועמען אָנפּרעגן
צו מ'טונקעלן גליק זאָל איד זיך אָנפאַרטרויען —
און אפשר וועט מזל ביי טונקלגליק ברעגן
אַ וועג מיר אויסטאַפטשען מיט ליכטיקע קלויען.

איז מזל אַ פּערד איצט כאַטש ס'ליכטיקט מיט צוואַג
און ערשט איז אַ מענטש גאָר געווען אָט דער פּערד ;
ניין, מזל-גליק איז אַ פּירפּיסיקער אָנזאָג
צווייפּסיקע שווערמער אויף שרצישער ערד.

דער מאַנאַסטישער חושך האָט אָנגעהויבן צו פאַרגיין.
וואַלקנס דראַענדיק אַריבער טויזנט יאָר זענען זיך
צעשווומען. אַ ווונדערפאַר באַזוכט די וועלט: ב ע א ט א.
ב ע ל א — צייט, בלייב שטיין!

די ווונדערמוטער, דריילינג-מוטער — זי אַליין צווייפלט
אין דער זאך: „איז עס וואָר? מ י י ז ו ן דער
גאַטהייטס מינעזינגער ג א ר ?“ און פון עקסטאַז
פאַרזאָטן ניט געוואָרן שיר אין שטיין.

עמיצן האָט זיך פאַרוואַלט אַ ש פ י ל געפינען, האָט
ער אָנגעצונדן בלויז אַ ווינקל וועלט. און ברענען האָט
גענומען ס'גאַנצע אַסטראַלע צעלט: גיהנום, פרודור,
עדן, עטער-סודות, זונען.

בעלאַ. בעאַטריטשע. פאַרטינארי. ד א נ ט ע.
כ'האַב דעם כבוד פאַרצושטעלן געטלעכע באַקאַנטע.

CUL-DE-SAC

זומפ איז איבערטיף מיט סרכא גליטשיקייטן.
מיין זומפ איז מיין מושטירפלאַץ פאַר מלחמה.
שלייכט אַ פנימלאַזער שונא אומדערבאַרמיק
זיך אַריין אין מיין — ווי רופט מען זי — נשמה.

זאַל אַפילו זיין אַז איך האָב פאַראומוירדיקט
די העל צעשטראַלטע רוחניותדיקע פליגלען
האַב איך אָבער ס'ביסל ריינבלוט מינס פאַרויגלט
מיט דעם טריפּוואַקס פון יסורימדיקע זיגלען.

נו, אודאי וואָלט איך גערן ווי געוונטשן
אַז עמיצער זאָל קומען און אָנזאָגן :
„ס'וועט די גליטשיקייט פון סרכא-זומפ ניט שטרויכלען
אויך ווי ניט אויסלענקען דיינע שווערע וואָגן“.

אַבער ס'האַבן זיך פאַרלייגט די האַרבע שונאים
און, ערגער נאָך, די זיסע רייד פון פריינטשאַפט.
פלאַגן ס'גשמיות די לעצטע, און די ערשטע
ציען ס'רוחניות מיט סקאַנדאַלירטער בענקשאַפט.

רבי ישראל און פרימיטיווקייט

פונקט ווי איינער לייגט אַפּ קלאַפטער האַלץ אויף קלאַפטער
כדי זיין טרוים פון וואַרים ווינטער זאָל זיין האַפטער

פּלוצים נעמט אַלץ ברענען — ער שטייט אַ פאַרגאַפטער

(ווילדע ציגן, בעק אין זייער וואָל לאַכונדרע
בייכיק-רונד, רונד-עקיק, אויג פאַרשפיצט מיט ווונדער
אויף דעם סאַמעטגרין געשווילעכץ פון דער טונדרע

ניט נאָר אויסגעלייזט פון זיין דעם וואַלפּס פאַטראַווע
און אַפילו שאַלטיקס ציין גראַוירטער וואַווע

סיידן צוגעקרוידעט מיט פאַרגיפטע שפּונטן
אינעם טרוימגעיעג-ציל, וואַכנדיק די גרונטן
ווי עס שאַלן אינטערואַליק דעם פאַרווונדטן

עגאַס „איך-איך“ ווי דעם אינדיקס „האַלדער-האַלדער“
האַב — פאַרהילטער אין אַ מיטלייד חלום-קאַלדרע —

די באַוועגונגען געהיט פון אַ מאַדאַנע

אין טעראָר-דורכזיכטיקער קימאַנע
שוועבנדיק געמיטלעך אין אַ כּשוף-ראנע

ווי ס'ריכט איינער אָפּ אַ סדר אין אַ קיטל
— ס'לייב פון חמץ אויסגעשייערט אין הייסן ביטל —

יענער שיינער סבלן-מענטש העט פון מעזשיבאָזש
זועמעס גייסט געווען איז אַזוי זיס און ליב אַזש

ער האָט זיך אין גאַרטלען איינגעקרעמפט פון אימאַנענטן
אינבילדל, נדבן פון, רעגירער איבער, הימלען און אַקרענטן
ביז געזונקען זענען אין באַוווסטזיין טרוימען-יאַכיק אינסורגענטן
האַבנדיק פאַרטיליקט: חדוהדיק — דעם פרעזענטירער,
פייניק — די פרעזענטן.

רוים און ירושלים

מען זאָגט, אַז פידל שפילן איז אַ יידישע מלאכה.
איך ווייס? קאָן זיין. קומט אונדז נאַטירלעך תיכף אויפן רעיון
חברותה מישאַ-טאַשאַ-יאַשאַ. אַט די מזל-ברכה
באַדאַרפן מיר אינ-ערגעץ, דאַנקן-לויבן, ניט אַנטלייען.

נו, פידל שפילן. — זעט איר, באַס גאַר, טשעלאַ דאָרט, וויאַלע,
די עובדה איז פאַר ל. מאַנאַלי, פ. קאַסאַלס, ל. בעילי.
ס'האַט זיך אין סטרונע-רייך אַריינגעגנבעט אַ קראַמאַלע
פון גויישקע פערפעקטאַס... טאַ וואָס זאָגט איר צו דער גזילה?

עס ברענט און פלאַקערט אויף אַ יידיש האַרץ ווען צימלעך מעסיק
און איידל צאַרט ס'דערטראַגן זיך אַ חסידלס טרעמאַלאַס;
מאַזשאַר, אַטאַקע פון קרעשטשענדאַס, ז'פאַר דער וועלט אַן עסק,
אונדז דערלאַנגט מינאַרע טענער, וואַלאַכישע סאַלאַס.

...הבדלה-ליכטל פלאקערט. „אליהו הנביא התשבי“
צעטרעגט זיך פון דעם זיידנס מויל באגלייט מיט ציבעק-פיפקען;
„גאָט פון אברהם“, דער באַבעשיס, איז אומעטיק נאָך כאַטשבע,
דעם אַלטנס אָבער סטאנסן בעטן זיך נאַכטופקען.

עס ווינטשט דער זיידע — טרערן אין געדיכט באַברעמטע אויגן —
דעם אייניקל הויך ביו צום פלאַם פון ליכטל אויסצווואַקסן.
פלאַמפיער איז דאָך שטענדיק, אַלס השגה, פאַרגעפלויגן
די יידן אין דעם גלות-מדבר — דזשעגאַכץ אויף די אַקסן

פון דעם שווער געדרייטן וואַגן: מוקע גסיסה-צאָפּלען
פון שנאה און פאַרדאַכט; איטלעך פאַלקל טוט אונדז נאָר וויי:
זיך אַנגעהויבן האָט עס וווּ אין בבל — דורך מיליאַסן שטאַפּלען
עטאַפּן לעצטע: מאַרשאַלקאָווער, דעריבאַסאָווער, ביז ... בראַדוויי.

...גאָט זעליקט שוין דעם זיידן, אויסגעוואַקסן, קיין עין-הרע,
דער שנעק דאָס אייניקל! נאָר ס'איז דעם אַלטנס ווונטש דער הייסער
צו שאַנד און שפּאַט: פון זויבערפלאַם איז טשאַדנער רויך געוואָרן:
דער יונג איז בלויז אַ שפּילער, אַ ממזר-קאַפּ, אַ ווייסער.

עס שפּילן פידעלעך צום שייטערהויפּן אַבליגאַטאַ,
און דאָ ערשט סימולירן מיר דעם לאַקיק-געלן נעראַן:
עס דוכט אַז ס'שפּילט די גאַנצע צייט אַ רוימער גאָר לעגאַטאַ
און מיר, צעווייטיקט און צעפידלט, צימבלען נאָך דערצערנט.

ריז און מילב: דואַליזם

עס איז ניט דער חושך פון פינצטערע וועגן
דאָס בלאַסנגעמיט בלויז פון שיינלאַזן ליכט
ווען ס'האַרבט זיך אַ גומען מיט ווערטער אַקעגן
דעם רוימלעכן שטח פון שפּראַך און איר פּל י כ ט.

דאָס לעצטע צו אייגענע — ווי נאָך, ווי אייגן. —
די שפּראַך אין אַחריות צו זעליקער לייזונג —
און דו, מיין פּולמאַטאָר פּון קריטישן פּלעגן,
דערגריבלסט אין זינלעכן אוסדרוק גענעזונג.

נאָר ס'זאָגט ווער אַז האַרבקייט איז דיין מאָס פאַר ווער
אַפהילכנדיק צווישן דיל, סטעליע און וואַנט:
„קונסט האָט ניט באַזינט דיין פּאַעטיש מערווערט,
ס'האַט נייערט געשורהט בלויז פּערזן דיין האַנט.“

שאלעמויזן און שאר ירקות: ד"ר קאַראַלניק

אתה בחרתנו, זעל! איך האָב ניט פאַרגעסן
דעם „רוסקאַיע באַגאַסטטוואַ“
(קרינא דאָגראַתא איהו להוי פּרוּנקאַ).
כ'געדענק דעם רבין מיינעם
און לאַרד פּאַלמערסטאָן,
וואָס איך האָב אויסגעקראַצט אין אַ ווינקל מאַסקווע!
און אין אַלטן וווינאַרט פּון שפּינאַזאַס אַמשטרדם!
ניט לעאַפּארדי און ניט פּאנין.

אין וואַטיקאַן וווּ פּלוגתות ראַיען זיך —
אַן אינטערוויו מיט קאַרדינאַל מאַנפעליע:
„די יידן, די הייוון פּון דער וועלט.“
מיט קולות וחרמות קאַן קיין זאך ניט העלפּן.
בלויז גייסט, גייסט, דער יידישער גייסט.

ווי ס'האַט מיר אַמאַל פאַרטרויט דער טרובאַדור
פּון טשעכאַסלאַוואַקיע, באַנדוראַוו:
„אייערע נביאים...“ און באַדלער

מיט די גרינע האָר וואָס האָט די קאָץ באַזונגען
און די נעגערטע

bizarre, sorciere au flanc d'ebene;

אין דייטשן „יאַרבוך“ אַ סאַלידע סטאַטיסטיק
פון העגל, חדקל און גראַף האַרי קעסלער.
(מאַקס מאַנטווגעלאַס איז אַ צווייטער — געניאַל!)
איך קלישיר עס מיטן טאַג-אַרטיקל
וועגן כל-נדרים אין טעסאַלאַניע
און דעם ערל אין ייִדישן קאַנגרעס.

**
*

איך קער מיושבדיק זיך אום צו אים וואָס איז מיר נאַענט און ווייט —
מיין זיידנס, עלטערזיידנס, עלטערעלטערזיידנס גרויסער גאַט.
מיין פאַטער האָט איראַניש שוין גענומען זיינע צען געבאַט,
און איך — די גאַנצע תורה זיינע בין איך אָננעמען באַרייט.

ווי ליב עס זענען מיר געווען אין יוגנט וועראַ, זאַיאַ —
די שיקסלעך האָב איך אויסגעביטן אויף אַ כשר מיידל חוה;
און ווען עס קומט איצט נאָך אַ פליישיק מאַלצייט טרינקען קאַווע
מיט מילך, ווערט פריקער — אָפּגערעדט אַז חזיר עסן, מלאַיעט!

צופרידן שטעלן-ניט נאָר בלוין די צען געבאַט פון וואָרט —
די תורה ניט גענוג אָפילו פון דער גאַנצער עדה:
איך קער מיושבדיק זיך אום צו אים וואָס איז מיר נאַענט און ווייט:
איך רוף צו אים פון מיינע טיפן: כ'פיל ער איז דאָך מיינער פאַרט;
און צעמענטיר דעם שלאַך צוריק צו עלטערעלטערזיידע
כדי ס'זאָל גאַנץ זיין מיין נשמה, גאַנץ מיין אַלטע ייִדישקייט.

ת י ק ו

א

מיין לעבן אויסערלעך איז א מאַטריץ פון וועלט
ווי ס'איז א וויץ אן אַפּקלייב בלויז פון אמת
און ס'ריוולט אין מיין אינערקייט אַוועמעס
צו־שאַרפּער דראַנגשטראַם פון אַ טונקלקייט באַהעלט.
ירושה האָט דורך פּורפּורבלוט אַריינגעקנעלט
אין מיינע אורשטאַם אַבות פילע טעמעס
געפילפּולאַרטיק סותרדיקע סכעמעס
פאַר וועמען איך דין נאָר ווי אַ באַקוועם געצעלט.

ניט אַנדערש ווי דער פּרייער ווילן איז אַ שפּאַס
פון די פאַרצווייגט מיט איינגעשפּאַרטקייט דורות
און ס'איז גאָר ניט פאַר מיר אַרויסצושפּאַרן
פון מיינע עלטערזיידעס שטרענגע מסורות.
ווען דער מאַטריץ זאָל זיין דער אייביקייט אַ מס
וואַלט מיך דער וויץ ניט אַנגעהויבן אַרן.

ב

און אפשר בליקט דער מאַקראַקאָזם צו מיר אַרויף
פון זיין פּלוראַל געוועלטיק אין־סוף ברייטער שוועל
ווי איך וואַלט ניט געווען קיין מיקראַקאָזם געשטעל
נאָר איינגעשלאָסן אים טאַטאל אין זיך, צונויף;
און דאָס באַגרענעצטע איז בלויז אַ מין אַדרויף
אויף דעם פּולקאַמען יחיד פון פּילפּאַכן תל,
באַטייט אין לויף פון דעם וואָס איז אַ וואַכע זעל
לגבי דעם וואָס איז פון הינערפלעט ניט אויף?

מייך גרונטאָווער טיפּער סוד פון מייך גוטמוטיקן אָנגאַנג
מיט האַווען לויפן האַרעווען, פאַרדייען שלעכט
ליגט אין בטחון, וואַרשיינלעך, און ס'איז די טיר
פאַרהאַקט פאַר אַנדערשדיקע סברות, ווי ווי עכט,
און איבער אַלע סבות גליט בלויז איין פאַרלאַנג:
איך, מיקראַקאָזם, שליס איין דעם מאַקראַקאָזם אין מיר.

פּראָצעסייעם

און אַנדערע לידער

I

פראצעסיעס

פאר יעקב בערי

פראצעסיע דריי

[פרעליוד]

היות אַ גרויסער וועלט־ווילקיר
צאָמט איין טריבע לעבנס
איין אַ סנאָסט פון אַזוי־אויך־ניט־אַנדערשדיקע שטאַנגען
גיב איך דערמיט אַ סיגנאַל צום מייסטער
צום אויפזועער: „האַלט ס'פּלאַגן!“

כ'האַב די זעט געכאַפט האַדעווענדיק זיך אויף ניט־שאַלאַכ־פּעט
שטייגן געמאַכט פון געוויאָנעטע מויל־עמאַנאַציעס
אוצרות געזאַמלט אין שפּל פון עקסטאַטישע אַפּאַקריפּן:
גענוג! (אָדער זאָל איך בעטער זאָגן: „גייט ווייטער אָן?“)

נאָר: ווי ס'קלאָרעוועט זיך אַ שטיק פאַרטונקלט הימל אַרויס
אין פרימאַרגיקן מזרח פון זונאויפגאַנג-ווילקיר
אַזוי באַהעפט זיך אַ טייל פון מיין אייגענעם ווערטער-כאַאַס
מיט דער קלאַרקייט פון אומצוויידיטיקע מיינען

און: דאָס קינפטיקע וואָס ווערט בייזוויליק געשטעמפלט „היפערמאַדערן“
איז דער נעכטן פאַרקליידט אין אַ הייבל פון קעגנוואַרט
געשטרויכלט דורכן לאַק פון אַ קאַפּ-נויג
פאַרוועבט און אויסגעוועבט אין אַ רשימה מאַרגנס

א

פינדאַר פינדאַר

געזשאַווערטע סטרוגעס

פון דער אַלטער ייִדישער האַרפע

צו דער אוקראַינער קאַבוצע

מיט בלוט-פאַרלאַפענע אויגן

בעלמע-אויגן

בלאַטער-אויסגוס

צאַם פאַרז היטל

Узялы братья Йо-о-си-фа

Хтилы його забы-ы-ты

דענעשקעס פאַלן

גראַשנס האַגלען

מיט געלן זשאַווער

ברויט-אַפּפאַל אין די הויזן-קעשענעס

זע

קוק דורך

דורך די

דורך די אומגעהייערע יאָרידן

פאַרוואַמלט דורך די ליזיקע קליידער

אומצוכט אין בלוט

דובנער פערד-יאַריד
יאַרמעליניצער דימענט-זייד-יאַריד

דער פאַרקויפער דעם קונה
מיט אַ שפיי אין פאַלע
אַ קופערנע מטבע

„זאַל זיין מיט גליק!“

די שול ציט מיט צעלעכצטע ווענט
דאַונט מנחה

דאַונט זינגט

מערט זיך דאַוונענדיק זינגענדיק

בענטשט גומל

דעם אומגליקס גליקלעכער אויסגאַנג

זאַלבעצווייט מיט זיין גאַט
(קלויסטערגלעקער פון באַרגטורעם)

שטרעקט אויס די הענט
טאַפט אין דער פינצטער
ייד גוי

ייד ווהיין גייט
גוי ווהיין

ב

ווהיין גייט ייד
גוי ווהיין
ערגעץ עכאַ אין ערגעץ ניט

(ערגעץ) מיט ל"ו בענד
אַנגעפיקעוועט מיט רמזים איינס און נולן אין צאַל
מיט מזלות-תכריכים
מיט האַק-און-פאַק בראשיתדיקע זאַכן

מיט אויסגעשטלטער ריינער פארנופנט
מיט געשיכטע (דער רבי מיטן קאנטשיק)
מיט סאמאוארן שיפן
טעלעפאן און ראדיא

דיין האנט ברודער אומגליק (און וויפל שוין געזאמלט פארן קרן היסוד?)
די שווערע טאן-האנט שרייבט רעצעפטן האקט אויס קיזלס
פלאסטערט וועגן ערגעץ עכא אין ערגעץ ניט

מיר דיר גאנץ עגאל: ערגעץ-אין-ערגעץ-ניט

קינד מיט מוטער-ניפל אין מויל
זקן מיט לילקע-ציבעק אין מויל
מוטער שטארבט
זקן שטארבט
ס'יונגע האפט צו דערציען דעם טויט
שטארבן לאזן עלנט
די צעווערימטע רוע ערד

ג

קום קום נשר שוואכער קום
פארוויקלט אין פעריפראזן שמאטעס
סכעמאטישער געברום
דערלאנג איבער די מאמעס און טאטעס

פארשטעל פאר א מינוט
א גאז-ביל מאנענדיק סענטן
אטלאנט? וויל פאסיפיק?
עפעס נייע אקרענטן?

זינדיק בין איך איין זינד:
אויסגעוואשן אין טונעיאדעווקער רכילות

ניט מיין שכנס ווייב ניט זיין רינד
פארלאנג איך אין מיינע תפלות

פויגל פייערטויב ווו
דער מוטער רחלס קבר?
שבת אויס עונג קיין וואַכיקע רו
רמ"ח אברים איין אבר

דער אַרעמאָן ביים טיר
מוז אַפּשטיין לאַנגע שטונדן
כ'בין פאַרנומען איינס ליגט מיר
אין קאַפּ: פּדיון־ברענגענדיקע קונדן

מיין קאַפּ ליגט אין אַ צערטל
ניט אויף דער שכינהס אויף דער געליבטערס ברוסט פּערדיש
אַ שעטנו הויזן־פּאַטיק ניט קיין תּכלת־גאַרטל
טיילט אַפּ הימלדיק פון ערדיש

קנייטשן פון סקאַברעזונעם נאַכט־דרימל
אויף קישן ווייס ווי פּוך שוואַרץ ווי פּעך
אָד! איך קען מיין וויסטיק רומל
מיין קאַשע־מיט־פּאַסאַליעס צעך

[אינטערליוד]

מיין קליין באַליבט אַלט דערפּל
פון די נאַענטע קאַרפּאַטן
האַט אַ פּאַטאַלע זשמעניע דיינע אַרעמע לייס־שטיבלעך
ווי אַ הענטל פון פּערד־פּיס צעטראַטענע פעלד־בלומען
אַ וואַרף געטאַן
איצט (ניט הערנדיק מער) זע איך דיין שטילקייט וואָס צערינט זיך עכאַלאַז
איבער דעם טייכל פון גלחס סאַד

איבער דער שקאלע ארויף צום בארג מיטן רחבותדיקן צווינטער
ווי א צעשפיצטע יארמעלקע אויפן בארגס קאפ
איצט זע איך דאס געסל ווו אן ערב פסח פאָרנאָכט
האָט זיך מיר גראָד פאָרוואָלט צו קריגן האָר
פון א פערד־עק פאָר א פידל־סמיטשיק
און כ׳האָב אויסגעפירט מיין שטערן
זאָל זיך בלוטיק צעקושן מיט א פערד־קאָפיטע
און פאַרשטערן מיין עולמס יום־טוב
איצט געדענקט זיך מיר דעם אַלטן גלחס באַגרעבעניש
זיינע יורשים צונויפגעלאָפן פון אַלע עקן וועלט
נאָך חלק אין דער אַרעמער דאָרפישער פראַכוויע :
דער זון פון אַ גרויסער שטאַט מיט געפלאַסטערטע גאַסן
אין אַ מיוזעראַבעלער דאָרפישער סלאַטע
איין טאַכטער די פרוי פון אַ הויכגעשטעלטן באַאַמטן
וואָס לעבט פון גרויסן איינקונפט
אין אַ מיאַמאָטישער דאָרפישער באַיורע
אַן אַנדערע פון ערגעץ אַנדערש „גרעסער שענער לעבן“
אַלע :

נאָך חלק אין דער דאָרפישער פראַכוויע־ירושה
און וואָסיל זשוליק :

בידנער בלודנער גנב —

(האָט אים געפאַקט די ביליזערקער קרעמערין ביי דער האַנט מיט אַ
שטיקל אומבאַצאַלט זייף אין זיין גויישן האַריקן בוועם האָט ער
זיך ניט געשפאַרט פיל צוריקגעגעבן : „דער ניט־גוטער האָט
אַנגערייצט דער רוח דער פאַרשאַלטענער ניט מיין שולד
הינדע טייערע ניט מיין שולד צום ליץ האָב טענות“)

אַך וואָסיל !

אַך גלח באַגראַבענער !

אַך זעלטענע שטילע נעכט מיט שיקסע־געזאַנג
מיט שקאַצישן פייף אין מיין אַרעם עקזאַטיש ווילד
אוקראַינער דערפל

בעט גאט פאר אייער „ווילטאָגיקן“ אַלצדערגרייכטן“ לאַנדסמאַן
אויף בראַדוויי

א

ראָב פון דער גרויער נאַכט
פּאָלג אַקאַרשט נאָך טראַט ביי טראַט
זע ווי עס רייצט זיך אַ מחבל מיט מיליאָסן שוואַרצע הענט
אויף יעדער האַנט מילימיליאָסן שפּיצאַסטע נעגל
שנאַבלען פון אור־וואַלד חיהלעך

דאָס נאַזנדיקע ליגן אין געלן קאַרן־שטרוי
דערמאַנט די נעסט־גריבלעך
אין שימערירנדיקן זאַמד־וואַסער
„אַן אינדישער פּאַקיר?“

בן־עמרם און איינער פון יענע זונה־זאַמען
די נאַזלעכער האַווען האַווען
איבער אַ געפלאַסטערטן גרונט (שוין וויפל מאַל
האַט דער קעלער צעשמאַלצן מענטשן
אויף דריבנע טראַפּן שווייס געזונקען מיט זיי
אין דער נידער?)

און

דער דיאַלאָג פון טייוול און יענעם
וואָס האָט זיין פעל געשוונדן:

„פאַרשאַלטן זיי רוסלאַנד“

— געבענטשט זיי וועלט —

פאַרפעלט די הענט אַפּצעוואַשן

רוסלאַנד

צוריקקערנדיק פון „הייליקן אַרט“

וון אפפאל איז באגראָבן

און

דאָס טהרה-וואַסער

האָט דער חזיר צעכרושטשעט מיט זיין מאַרדע

און

דאָס וואַס פאַרבלייבט אויפן דנאָ

שליסט חברותה מיט זשאַווער

בן עמרם דער קלוגער קאָן

און

וויל דאָס ניט פאַרשטיין

בן יוסף דער שוטה דער תם וויל

און

קאָן עס ניט באַגרייפן

ב

שניידט אַ דאַמפער דורך די גרינע וואַסערן

פון בערינגים שלאַגט אַ רויך-שפייער זיך דורך

די וואַסער-פעלזן אַרום אויסטראַלעזיע מיט ניס

סמאַלע קרייטעכער פעט מיט שוואַרצע

ווייסע געלע רויטע מיט שווייס פוידער

דימענטן אַפיום מיט גאַסניונגען גאַסנפרויען

מאַרקיון און חיות און אַלערליי אַנדערע זאַכן

פאַר אַן אויסשטעלונג אַלץ אַלץ פאַלט אַריין

אויסגערעכנט געטאַבלירט אין דעם בייזווונדער: ניו יאָרק

ניין די שטאַט זעט עס אַמאָל יאָ אַמאָל ניט די סמאַלע

גייט אויף פאַרשטאַרקן די שפאַלטן

אין די געבלידעס פאַרן באַדן די געלע פאַרן

קיים קאַליפּאָרניע העלפן פּלאַנצן דאָס געלע

אַמעריקאַנער לאַנד די חיות גייען אין זו די גאַסנלייט

בלייבן אין ביזווונדער
 צו מאכן אן אַנשטענדיק לעבן דער שווייס דער אַפיום
 פאַרבלייבט שוין איינוועגס דאָ מיט זיי אַבער
 אַלע גייען זיי אַדורך דעם קאַנאַל פון
 געטלעכן און טייוולשן ביזווונדער: ניו יאָרק

בן עמרם דער קלוגער קאָן און וויל דאָס ניט פאַרשטיין
 בן יוסף דער שוטה דער תם וויל און קאָן עס ניט באַגרייפן

ג

“I saw Eternity the other Night...”

Vaughan

היינטיקע נאַכט
 האָב דערזען אין חלום האַלב פאַרשמאַכט
 אַ מענטש אַ גוסס אַ האַרץ אַ ברייט
 האַרץ פּונוואָן ווי פון אַ פלייט
 אַ האַרץ־געזאַנג־געפיל
 האָט זיך געצויגן ווי אַן אַרפּיש שפּיל

איך ווייס ניט ווער
 ס'געווען: צי יענער אָדער דער

היינט ביינאַכט
 איז פון תהומס טראַכט
 פאַרברייטערט ווי דורך אַ פאַרגרעסער־גלאָז
 שאַרף אַרויסגעטראַטן
 פאַר מיינע אויגן: אַ נאַז
 אַ יידישע צוויי אויגן וואָס בעטן
 גנאָד פול מיט רחמנות
 און אַ מויל אַ מויל
 סוגעסטיוו מיט ווערטער־מתנות

ווי ווויל ווי ווויל

לעם אים מאַניש
קוקט אויס צעזייט בליקט בטלניש
און באַלד שפּיגלען די אויגן
קאַנצענטרירט און פאַרטראַכט
אונטער ברעמען ווי זומער־רעגנבויגנס

היינטיקע נאַכט

און דער באַשעפער זאָגט אזוי צו דעם וואָס ר'האַט באַשאַפן :

„קוק דורך דער מחיצה
„וואָס טיילט אונדז אָפּ פון זיי
„זע ווי פון אומגליק געטראַפן
„דיינע ברידער מיינע קינדער בעטן שטיצע
„פון יעדן נאַר פון יעדן פאַלשן פירער
„וואָס האָט נאַר אַ גוט וואָרט פאַר זיי
„און קוים טריקנט אויס ס'געמויזאָכץ אַמאַל
„פירט אין אַ ניי געמויזאָכץ אַ נייער רעגירער

„זיי וווינען אין טאַל
„ווי אַקסן וואָס זוכן פעטע פאַשע
„און לויפן פון זוניקן באַרג
„פאַרטראַכטן אַמאַל אויס לאַנגווייל אַ קשיה
„פאַרענטפערן ווי־ניט־איז און אַראָפּ פון מאַרק
„די פּיס געפענטעט דער קאַפּ אַפּגעשוואַכט
„ — — — — — ”

היינט ביינאַכט
האַב אַ חלום אין חלום פאַרטראַכט

[פאסטליוד]

(ערשטע ווערסיע)

- . . . ווער וועט אונדזערע העלדן פארצייענען אין „גאלדענעם בוך“?
— מיט וואָס זייערע נעמען שיצן קעגן לאַנגן אויסדויער פון
— שלעכטן וועטער קעגן טריבן פעסימיזם
— וואָס פאַרפלייצט די וועלט לאַנג פאַר דעם ווי די בלענדיקע שטראַלן
— פון אַ זוניקער האַפנונג קומען פאַר אַ קורצער צייט צופלאַען
— אויף די אומזיכערע וויסע פליגל פון שוואַכן אַפטימיזם?
— זייערע מעשים דראַט פאַרלוירן גיין אין ווילקיר
— פון אומריינע קלייניקייטן פון „אַלע טעג“
— די זויבערע ערנסטקייט וואָס האַט די מעשים באַגלייט
— און זייער שיינקייט מיטגעהאַלפן רוט באַוועגלאַז
— אויף די גרונטן פון סמבטיון! . . . —

„מיט אַ פאַרשטעלונג-מיטל
„ווי מיט אַ שם-המפורש איז דאָס מעגלעך צו דערגרייכן
„ניט אַנצושטרענגען די דענק-קראַפט ניט איבעריק צו דריקן
„אויף דער טויטקייט פון אונדזערע העלדנס לעבן“

- יאָ — מיר קאַנען
— אויך זיך פאַרשטעלן די אַלע זאַכן
— איבערשאַצן פאַרגרעסערן זייער ווערט לפנים
— מאַכן אונדזערע קאַמענטאַרן וואָס וועלן אויף זיי הענגען
— שווער און אַבסורדיש ווי די טראַדיציאָנעלע בלעכלעך
— מיט וועלכע די אַבאַריגינעלע אַמעריקאַנער, זייערע זין און טעכטער
— באַפּוצן זייערע צורות האַר און קליידער
— רייסט זיך פון ערגעץ (אין ערגעץ ניט) אויף אַ שטורעם און
— בלאַזט אויף

- דאָס אָש די רויכיקע שיריים פון די אייערנעכטנס
- וועט דאָס ווילקירלעכע וואָס ציט צונויף דעם באַשרענק פון געשעענישן
- אין אַ ראָם פון איין גרויס גאַנץ געשעעניש צוואַמענשמידן
- אונדז מיט זיי אויך זיי מיט אונדז . . . —

„און אויף דעם אופן

„צונויפשמעלצן די טוגנט פון די טוערס מיט
 „דעם ריינעם גאַלד פון יענע וואָס האָבן געחלומט
 „פאַרווישט מיט די גלאַנציקע פאַרבן אויף לייזונט אַנגעוואַרפן
 „פון אויסגעצערטע פינגער פאַרגאַסן מיט די קלאַנג־וועלן
 „פון יענע וואָס האָבן געזען דעם באַשאַף אין טערמינען פון טענער
 „באַשמוקט דאָס אַלץ באַרייכערט מיט דעם וואָס שטעלט מיט זיך פאַר
 „דאָס גרעסטע ברייטסטע ריינסטע אימפּאַזאַנטסטע
 „אַזוינע וואָס האָבן געמישט סם מיט טינט און געריסן
 „ווייכע זאַפטיקע קאַרע פון ביימער פאַר פאַפיר אויף זיי צו
 „זינגען לידער ?

(טאַטערן האָבן פאַרבאַטן צו דערמאָנען דעם נאָמען

פון יענעם וועלכער האָט דורך אותיות אוועקגעשטעלט
 אַ כינעזישע וואַנט צווישן זיי און גאַט)

— טאַטערן האָבן

- טאַטערן וועלן ניט איינמאַל נאָך פרווון דאָס טאָן
- קאַנען אַבער ניט קיינער קאָן ניט אָנהייבן אויף זאַכן —
- וואָס אימפּרעסיעס דערגרייכן זייערע געדערים
- זייער אינגעווייז און נאַכדעם עס אַפּווישן מיט דער האַנט

- די שנאה איז אין ה א ר ק ניט אין ק א פ
 - און ק א פ וועט אַזוי לאַנג נאַכקלערן ווי צו היילן ה א ר ק
 - ביז ער וועט געווינען און געלינגט עס ק א פ
 - נאָר איינמאַל צו געווינען האָט ה א ר ק שוין פאַרשפּילט דאָן
 - אַזוי פאַרשפּילט אַז עס בלייבט קיין פּרוטה ניט ביי דעם
 - אויפּסניי אין קאָן צו שטעלן פאַר דער געוואַנטער
 - אַזאַרטער שפּיל וואָס ביידע האַלטן אין איין פירן . . . —
- „קומט אויס

„קומט אויס (אויף וואָס פאַר'ן זיכערן וועג
קאָן עס ניט אַרויסגעפירט ווערן...)“

— לאָן עס גיין

— ווהיין עס וועט זיך גופא פירן שטרענג אָן
— די האַנט ביז צו אַ קראַמף כדי זי אָפּצושוואַכן
— ביז גאַרניט-טאָן און זאָל דער חשבון פון זיך
— זיך אַליין סומירן דאָס וואָס וואַקסט אַרויט
— פון בעכטן זיין שטאַם פאַרצווייגט אין אייערנעכטן

— אייער-אייערנעכטן און ווייטער צוריק צו יענער צייט ווען גאַרניט
— חוץ „צייט“ האָט עקזיסטירט וועט האַלטן קאָפּ איבערן וואַסער
— און הייבט זיך וואָס ער העכער צו פאַרטרינקען קאָפּ
— שווימט קאָפּ אַלץ העכער אַרויף און וועלן די כוואַליעס בריוון
— און זידן און שטייגן אַזוי הויך ביז זיי דערגרייכן אַ צאָל
— ווייט פון הימל
— דרינגט-אויף קאָפּ אַזוי הויך אַרויפדרינגען, ביז ער שלאָגט זיך אָן
— אין הימל און דאָן דאָן:

— פון אַלעמען שטאַרקער ווי קאָפּ וועט זיך ווייזן
— בלייבט פאַר אונדז נאָך ווייטער צו זען:
— ווער איז מאַכטיקער:
— קאָפּ
— אַדער
— הימל

— ווי אַרנטלעכע מענטשן מוזן מיר זיך דאָ אָפּשטעלן
— און וואַרטן אויפן רעזולטאַט צו זען ווער עס איז האַפטיקער

— קאָפּ
— אַדער
— הימל

— ק א פ
— אָדער
— ה י מ ל

(צווייטע ווערסיע)

קומט צופליען אַ זויבערער געדאַנק
וואָס אין פּראָצעס פון פּליען
פאַראומרייניקט זיך אַן עפּיר-פּליגל
און ראַיעט אויס אַ נעסט פאַר זיך
אויסצוויצן אַ לעבנספעיק איי

טרעט אַריבער אַ פאַר צעלעכצטע צאַמען
באַצויגן מיט פּאַוועטינער-וואַרפט
פּליטיקע בליקן אַרום און נעמט זיך
צו דער אַרבעט פון יוירן

ניט צופעליק ווי עס איז פאַר אונדז די זון
דער געשפּריינקלטער קאַפּוירער טעלער פון אָונטיקן הימל
דער צפון-בלאָזנדיקער ווינט וואָס זאַגט אַן שניי

אויסגעמאַסטן און פינקטלעך געוויגן
ווי דער גילדענער קערן אין אַן אומבאַאַרבעט רוי שטיק ערד
אויף אַ וואַג-מאַס וואָס מיר האָבן פאַרפעלט ביז איצט
פעסטצושטעלן פירט דער פּליטיקער געדאַנק אויס
אַ דיאַגראַם אויף די קאַנוואַלוציעס פון געהירן
מיט אַן אייטלדיק-פאַרשפיצטן בלייפעדער

דינע פּאַקוסדיקע וויבראַציעס
באַגליען גוואַלט איבער דער פּאַלקסטימלעכקייט
פון האַרץ

.....

טויזנט יאָר
וואַרפן אַ מטושטשן שאַטן

פון זייער אָפּשיין
אויף פּערספּעקטיווע פּאַרלאַנגען גאַלואַנזירן
אונדז מיט זייער געניטקייט אין אַ פּאַרגליווערטן
אויסגוס פון מחבלשן טאַנץ מאַכן
אונדז אַוועקשווימען צווישן צוויי סודותדיקע פעלזן

איין פעלז האָט ציללאַזע רעגונג גענענט: „טרויער“
„מוט“: דעם צווייטן האָבן מיסטישע ליפּן אַנגערופן
טאַנצט אויס אינסינואַציע אויף פּאַרשוועכטע אַטעם-צוגן
מוט רעגט אויס בלייערנע פּאַרגיפטונג פון טויט
טרויער

אויף שפיץ-פינגער אין צעפליקטע טראַנטעס
רעוועט אַקס-מוט אויס דעם באַשייד פון „וואָס ס'עט זיין“
שאַף-טרויער בעט אַ נדבה ווי אַ יאַמערלעכער יורד
ביי די שוועלן פון פּאַרזעסענער אַפּערוויליקייט

ווערן די טראַנטעס דורך רעגנדיקן כּשוף
אין בגדי-מלכות פּאַרוואַנדלט און טרויער
בלייבט פּאַר אַ רגע אייביקער עקסטאַז

.

ביי די טייטן פון בבל זענען מיר געזעסן
און גאַרניט אויסגעזעסן ס'האַט
צו פרי פּאַרלאַזן אונדז שאַף-טרויער פּאַרמיטן
צו קומען ווירבל-מוט

יובלען אין אונדז טויזנטיעריקע יסורים צישעט
בלוט פון אַן אוראַלטן לץ אין אונדזערע רערן
פּאַרוויגן מיר אונדזערע יונגערע שטאַמען
צום טאַקט פון וויי-ווינט און צופעליקע געדאַנקען
און דער איבערגעפוילטער שורש
האַדעוועט אומצוכט צו אונדזער קיום

פלאַמען אונדזערע הענט פון באַריר מיט קאַלטער
פאַרמעט-ערד אין
אונדזערע אויגן שפּרינגען אום פאַרוואַרלאָזטע
אותיות פון אמונה ציקלדיקע

אין אונדזערע אויגן שטאַרן
אַריין די זיבן זונען וואָס הערן קיינמאַל נישט אויף
צו שיינען האַלטן אין אומאויפהערלעכן באַנייען „דאָס
ווערן פון לעבן“

.
דער שליסל צו אַלאַדינס לאַמפּ איז פאַרפאַלן געוואָרן

נאָך לאַנג פאַר דעם האָט ער געזשאַווערט אין דער קעשענע
פון אונדזער פאַרגעסנהייט האָט אַקס-מוט
אויף אים זיין פאַרדאַכטיקן בליק געוואָרפן
און שאַף-טרויער אים אַריינגעשליידערט אין טיפן אַפּגרונט פון ים

נאָר די בויגיקע שורה וואָס דער שליסל האָט פאַרמירט
אין חלל קערט זיך צוריק ווי אַ בומראַנג
צום מיטלפונקט פון אונדזער האַרץ און השגחה
פירט אַלץ מיט איר מינדסט-פינגערדיקן נאָגל
סודותדיקע אותיות אויף פאַרמעט-ערד אויס

באַוועגלאָז ליגט ווירבל-מוט אויף דעם ראַנד פון
שאַף-טרויער ס'צישעט שאַף-טרויערס בלוט
אין די רערן פון ווירבל-מוט

(מיר האָבן קיין שליטה ניט איבער די געוועלקטע בלעטער
פון די ברוינ-פיסיקע ביימער וואָס האַלטן זיך קוים אין שורש)

מוט און טרויער פאַיאַצעווען איבער אונדז
מיט צופעליקע סגולה-געדאַנקען

פראצעסיע פיר

[יעדער נייער דיכטער: פארליד]

מיינע גליקן; איך וויל געפינען די געהויבענע, סטאטעטשנע ניכטערע ווערטער
און זיי צוזאמענפאסן מיט מיינע אייגענע, אויסגעטראכטע, פארקלערטע —
אפשר וועט מיר געלינגען אפשפיגלען דאס לעבן — דאס יידישע לעבן
דערהויפט:

כאטש קונסט האט גארניט צו טאן מיט לעבן, קעגן אלע אנאכראניזמען,
ניט אכטנדיק אויף שעקספירס פאטעטיק און באטעטישע בורשטייניזמען
(ביי מיינע ווירדיקע חברים ליגן אין שאכטלעך האלב פארשטויבט
די שטעמפלען „טאלענט“ און „גראפאמאניע“). — שוין פון די באַלדיקע ריסן
אין דעם געוועב זענען די ווידערשפרוכן. דער ערשטער ביסן,
שווער אראפצושלינגען, זענען די אויסגעטראכטע ווערטער. קעגן זיי שטייען —
(מיט גאלדענע עטרות און כשר געבונדענע ציצית) אין אלטע זיידענע
טליתים,

געוויקלט אין רצועות, באשולחן ערוכט, פארזוהרט מיט עולם-הבא תכליתים,
די ווערטערבוך ווערטער. אין אלפאבעטיש אויססארטירטע רייען
שאַקלען זיי זיך פלאַנמעסיק איבער אונדזערע קעפהאַר
ווי פרוכטביימער רייע.

און איך וויל זיין בבחינת נאטור

און שאַפן די רעגיימענטאַציע פון שפראַך וואָס וואַלט געמאַכט
א נייע אַרדענונג אין דער מענטשלעכער דערקענטעניש. מיט וואָס, ניט דאָ
געדאַכט,

איז אַן עפל פאַעטישער, כאַטש ניט זינלעכער, ווען געגראַמט מיט אַ קרעפל
ווי דאָס וואָס גראַמט זיך ניט אין קלאַנג נייערט אויסגעקנאַטן אינעם נעפל

פון איינגעשאפענער אַרדענונג? און וויפל זינד קעגן ווערטער וואָס
גראַפֿאָלאָגיש

זענען זיי זיך סותר, כאָטש גאַנץ און גרינטלעך פּילאָלאָגיש?

„ פ ל י י ש א ו ן ש ט י י ן א ו ן ג א ן ל ד א ו ן ש י י נ ע
ג ע ב י י ד ע ם “ זענען מער דער מאָטיוו

פון אימפעטיקן וווקס אין דער מענטשלעכער שפראַך ווי זון און לבנה
און שטערן.

אַ חבר, אַ פּערזאָנלעכער, מיינער אַ ליינער (פאַרשטייט זיך, פּיקטיוו)

לייענט מיין זאַך. איך זאָג דאָס לעצטע וואָרט — אזוי נעמט ער אָן:

אַנגעשריבן, מיינט ער, איז פאַרפּאַלן. ער ווייסט ניט אַז נאָכן דערשיינען,
שוואַרץ אויף ווייס, פון מיינע אייגענע ווערטער, די אויסגעטראַכטע,

טוען זיך אַ רודער פון זייערע ערטער די תּושבֿים־ווערטער. די הויכגעאַכטע,

און אויסגעשטעלט אין אַ געוויסן זין אין רייען (לויט

דער מענטשלעכער דערקענטעניש) הייבן זיי אָן שיסן מיט קאַנאַגען און
האַרמאַטן

פון זייער תּוכן.

מיין חבר, אַ ליינער אַזױ, שטייט פּונדעררווייטן

און האָט שטאַרק הנאה: זיינע ווערטער, די סטאַטעטשנע, די געהויבענע
באַלייטן.

טרייבן מיינע קאַסטראַי, שינדן מיט אַן על־חטא קאַנטשיק פון זיי די הויט.
די קריטיק, זאָגט ער פאַרכלינענדיק זיך אין קנאה־שנאהדיקן גאַל־אויסגוס.

די קריטיק איז אַ מומחה, אַ שני־שבשלישי מיט דעם וואָס

א י ז. די קריטיק, גייט אָן אַנדער חבר אָן מיט זיין ווילזיין, איז אַ
קאַרומפּירטער „דאָס“

וואָס ווייסט ניט ווער עס האָט איר קאַפּ פאַרשלייערט (דער חבר —

איינער וואָס איז אידיאָסניקראַטיש, ניי־ווערטערלעך, וואַכט אויס זשאַווער).

אַ ב ע ר, ס׳יִי ד י ש ע ל ע ב ן ? ד ע ר תּו כ ן פּו ן ד ע ר
קו ן ס ט ? ה א ? ה ע ר ט

אויף טשיקאָוואָסט: געווען אַ מאַל אַ פּאַל, אַ לאַנד...

אַבער האָט עס דען ווערט

איבערחזרן דאָס וואָס געשיכטע האָט איינגעטייטשט מיט גלות, נויט.

מיט שענדלעכן שוידער, מיט גיפטיקער תרעומות, מיט געבעטלט ברויט?
 „בו, געווען איז אמאל אין מיין לאנד, אין
 גרינעם אין טאליקן ווינקל אין גליל...
 „מיט דרייסיק מיט זילבערנע שטיק“. די מעשה
 פון א' ביז ת' שליסט איין דער דריי־פינטלידיקער חלל.
 „דער געשעענער אויפבראך“: איז דאס די דעפעשע
 וואס ס'קלאפט דאס פאלק
 צו זיינע קינדער? — „איך בין צו אייך פון גאט געשיקט“:
 הייסט דאס מיט טאלק
 אן אמת אפוועקסלען דורך א ליגן? אן אפשיילעכן אמת מיט א געגילטן ליגן?

קונסט, זאגט מיין חבר (דער פריערדיקער, ניט דער לעצטער), קונסט מוז
 באזיגן די ווערטער די אייגענע די פארקלערטע. קונסט, זאגט ער, איז דער
 „איך וועל זיך לאנג אין לעבן ניט פארזאמען“ נאר
 כל־זמן דא וועל כ'זך

ניט שפילן דערמיט, נאר רייסן ס'לעבן ביי די פאלעס, העצן,
 וועקן, ס'זאל אונדז צוליב טאן, פארבייגן ניוטאנס פעסטגעשטעלטע געזעצן
 (מיט „פעסטגעשטעלטע“ מאכט מיין חבר א טעות!); ס'זאל מיר
 ארויספילאזאפירן זענא

די אמתן וואס איך וויל; מיין גייסט וועט זיך חברן מיט יענע
 טיפע שארפע געהויבענע און סטאטעטשנע ווערטער. —

מילא! מיר וועט קוים

געלינגען אפשפיגלען דאס לעבן — דערהויפט פון יידישן לעבן דעם תהום.
 קונסט האט היפש־און־גארנישט צו טאן מיט לעבן: לעבן הייסט דער טיש
 אויף וועלכן איך שרייב איצט; די פליג וואס זשומט ארום מיין קאפ אן
 אויפהער;

דורכן שייבל די אריינשיינענדיקע זון (זעט מער
 ווי אנדערע צוויי, לויט דער טראדיציע פון געהויבענעם, סטאטעטשנעם
 ווערטער־געמיש:

זעט זי באמת? זעט זי וואס? כ'ספק); א מענטש פון יענער זייט שויב
 וואס קייקלט זיך פארביי אין אן אויסגעטראכטער זאך; דער שטויב;
 די בייער וואס שאקלען זיך אזוי ווי דאוונער בנעימות —

די ביימער אויפן קלויסטער צופאַר-פלאַץ.

נאָר דאָס איז אַלץ ניט אמת.

ניטאָ קיין טיש, זון, מענטש, פליג, ביימער, מאַשינעריע, קיין
קלויסטער-פלאַץ; ס'זענען אָבער יאָ פאַראַנען ווערטער סטאַטעטשנע וואָס
ליווליען איין

מיין חבר, — ווערטער געהויבענע נאָך לאַנג פאַר „דעם געשעעניש
אויפבראָכס“ מוזיק,

איי דער „געווען איז אמאל [א] לאַנד — אין גליל
... מיט דרייסיק מיט זילבערנע שטיק“.

לאַנג לאַנג פאַר „פלייש און שטיין און גאָלד און
שיינע געביידעס“. אַזוינאָך

פאַרבעסערן זיך מיינע גליקן; איך האָב מיין וועג געפונען צו דעם ווערטערבוך
און די געהויבענע, סטאַטעטשנע ווערטער צוזאַמענגעפאַסט מיט מיינע אייגענע
אויסגעטראַכטע, טאַבו.

און מיין חבר, אַ ליינער אַזוי, וועט זיי פאַרבינדן להבא
מיט גינסטיקער אָדער אומגינסטיקער קריטיק, און באַטראַכטן זיי לגבי —
מיט ליבע צי מיט גאַל-אויסגוס — דעם לעבן און דער קונסט.

אדם קדמון

1

אנגעהאלטן נ'דער אוראלטער ראַמפע פון צייט —
א טרייסל: און ס'פאלן ווי עפל פון ביימער
די קליפות וואָס ציען אַ רינגיקע קייט
אין געבראָזג-איבערקלענג . . . כלומר קלעזמער

אויספרוונדיק פידלען און בלאַז-אינסטרומענטן;
דאָס ראַשיק געפלעכט — אַ גלגול פון טענער
בבחינה סימפאָניע פון דעקאָדענטן;
נאָר טאַמער איז באַך אַדער בוירד גאָר דער איינער

וואָס קריגט די עליה און עבורט די שעה
וואָס וואַקסט פון מינוטן צו אייביק געווערן? ...
... עס בראַזגען די קליפות מיט שד'ישער רו
די קייט אַרום נפש: פאַרצערן! פאַרצערן!

און קליפות אין גלגול פון עבור — בול-בול:
די ערשטע עלף אותיות פון א' ביז כ'
מיט ספירות פאַרמערטע פון איינס (1) ביזן נול (0),
און סומאָ סומאָרום — פון ל' ביז ת'.

קערפער און לייב: אַ פיינפול געפעס;
 טשוכאַניעס מיט יויך — און דאָס אויג אויפן לוח;
 לויזלעך אין קאַפּ און האַרט דער געזעס —
 נאָר ס'מערקט זיך דאָ פּלוצימער צוקום פון רוח.

די כלי פון ווילן און טעטיקן דראַנג,
 דער גייסט וואָס דערנענט זיך צום סאַמע
 אינערלעך טיכטיקסטן זויבערסטן שטאַנג
 פון העכסט אידעאַלן פאַרבינד, אַ נשמה!

בלייב שטיין איצט ביי דער אַבסאָלוטער איין־אינקייט —
 יחידות — צענעם זיך אין ווערט פון געוויכט:
 מיר שווינגען אַרויף צו דער אַלער־אַלריינקייט
 פון אצילות — צום אייביקן ליכט.

און נפש און רוח און נשמה טאַן גאַפן:
 געמישט אין דער פיזישער גייסטיקער ראיה
 שפיגלט זיך מאַכן און פאַסן און שאַפן:
 עשיה, יצירה און בריאה.

די הימלשע ספּערע, די וועלט פון ערדקוגל:
 דער מאַך מיטן שטאַק פון צויבערער־מייסטער:
 זיינער דער אַפרו און ווייטערער וואַגל,
 זיינס ס'ביסל מינץ און זיינער דער טייסטער.

אַ לעבעדיק וועזן? ביסטו גלייך מיט מיר
 אַ געפעס פון זיין אויפטו אין גאַלאַן־הומאָר;
 און ניט מילב, און ניט גאַנער, און ניט וויזלטיר
 וועלן ווען עס איז נאַשן פון דעם שור־הבור.

ווי דו זעסט פלעכט עשיה זיך נישט מיט יצירה
אליין, נאָר מיט בריאה — דער וועלט פון באשאַף;
און ס'שפילט פעלערהאַפט אויס מיין געשטרויכלטע לירע
אַ ניגון פון מייסטער ווי אויך פון זיין שקלאַף.

... צוריק צו אצילות — דער וועלט פון ליכט.
און שטעל דיר צונויף די צען ספירות אליין,
און טאָש דיר די אותיות אין אַן איבערזיכט
און קלאַג אויף דיין חורבן, ווי כביכול, און וויין.

4

יהוה — אָבער לאַמירך דיר בעסער דערציילן
אַ מעשה פון דעם וועמען ס'האַט זיך פאַרוואַלט
זיין ענלעך צו אים און געקראַגן האָט האַלט
אַלץ, אַלץ אַן אויסנאַם, — פון אָנהייב ביז סוף;
די מענטשן, די חיות, די הייכן, די היילן —
אַזויפיל האָט ע ר כאַטש פאַרטיילט אַלס אַדרויף.

דער כעסט, דער בעטלט, דער קלייבט זיך צו זנות,
דער זאַמלט זיך אוצרות און ס'טוט אים ניט אַרן
וואָס טאַמער האָט איינער, צו שטילן דעם הונגער דעם באַרן,
אַ ברויטל געלאַטכנט און ליגט אין אַ גריב —
אַפילו ציטירן, באַווייזן, איז העזהדיק שטות:
אַז מען זאָגט דיר ע ר האָט יעדן ליב
— האָט ע ר ליב!

דיין טאַטע, מיין טאַטע, אַלמעגלעכע טאַטעס,
די מערצאַל פון מאַנסביל אויף דער גאַרער וועלט
זענען די שמעונס און משהס און נטעס
וואָס בלאַנקען פאַרומערט אַרום זיין געצעלט.

און די נשים — וואָס זאָגן אונדז דעות?
 זיי שטאַמען פון וואָס פאַר אַ טראַכט?
 די ריינע אַזוי ווי די טמאות
 תחת כנפי השכינה געפינען די פראַכט!

עס איז דאָרטן ווי אונטן געשלעכטלעך גראַדירט
 די ס י ב ה פון ע ר אַנטקעגן דער ז י ,
 און אַנטאַגאַניזם איז אויסגעגראַווירט
 אין ערדישן פּויען ווי אין הימלשן פלי.

נאָר עס בינדט ניט צונויף דעם אַלמעכטיקן האָר
 מיט דער הייליקער שכינה קיין צווייטיק גלוסטן,
 און ס'איז ניט פאַרצייכנט צי ס'איז אַ ווירואַר
 ווען באַזעסן די הייליקע דיכּן און ברוסטן. —

קיין תּאווה, קיין טומאה באַפאַלט דאָרט פּונויבן
 ניט קיינעם פון ביידע אין די הימלשע שלעסער,
 און ס'לעבט זיך דאָס פאַר ווי אומשולדיקע טויבן
 און וואַרקעט זיך זאַכט אין דעם אַנקער פון כתר.

וועמעס קרוין גלאַנצט ביינאַכט אין דעם פינקל פון שטערן?
 וועמעס שטערן ז'געקנייטשט פון אַ צו־שווערער קרוין?
 וואָס עס פלעגט אַמאָל קרוינען אַ קייסערש געווערן
 שטייט איצט איין אין פאַרהאַרוועטע הענט פון המון.

און עס שווינדלט אין קאַפּ אום גוף דעם עתיק יומין,
 צי איז עס אַ יחיד אין זיידנס און סאַמעט,
 צי דער קערער מיט פלידערן פאַרסאַזשעט אין קוימען —
 יעדער קאַפּ ווערט פון כתר באַקרוינט מיט אַ מעמד.

עתיק יומין און כתר — דער זון צי דער פאטער :
דער פארדאכט ווערט גענערט פון דער אוטאָריטעט.
און ס'הערט איינער דעם צווייטן ווי דעם שוואַרצן קאָטער, —
די מערערע פונקט ווי די מינאָריטעט.

מחמת כתר איז כתר ! און ס'העלפט גיט קיין ברייען
פאַר דעם עתיק (דעם „עניא“ ערשטווייליקן „לחמא“)
צי דו זוכסט אים אַ לאָם און אַ רידל נאַראַיען,
צי פאַרגיטיקן פרוווסט אים מיט בינה און חכמה.

7

אַזויפיל ספרים אָנגעשריבן — און וווּ איז עס ?
ענינים אין־סופיק פאַרטראַכטע און — גאַרניט ;
פון וויזהייט און קלוגשאַפט דאָדאַרט אַ כזית,
אַ באַגריף בלויז דערפון וואָס מ'מעג און מ'טאָר גיט.

חכמה פון זענאַ ; חכמה פון פילאַ ;
פאַרנוגפּט און סינטעז ; אַן אַן עק, מיט אַ גרענעץ ;
אַן אומענדלעכע וועלט ; אַן עלמא פון כולה ;
אַלץ מיט אַ שמיץ — און אַ ביסן אַ פענעץ !

— זינקט אין די טיפן פון וועלט־אַל אויפפאַסונג,
איר ווערטער, געשעענישן, וועזנס־חכמים !
עס טומטומט אַנדרוויגנוס אין אייער פאַרמאַסונג
פון אחד, גאַטאַמאַ, דרייאַיניקייט־צלמים !

די קוועלע איז אוראַלט. איר טיף ווערט באַווויגן
פון שעפּערשיקייט און טיפן פאַרשטאַנד,
און ס'טרערן זיך אויס די אַלזעזנשע אויגן
געפלעפט פון דעם פאַרלס דערשיינען ביינאַנד.

מיר זענען פאנאנדערגעגאנגען זיך אלע
דיקטירט פון געהירן מיט צומיש פון בלוט
אין וועזנס נאָרמאַלע נאָטירט, אַבנאָרמאַלע :
דער פּאַרטראַכט, דער פּאַרענדיקט דעם רעיון, דער טוט.

צעהעלפט און פּאַרטאַפּלט — דאָס דענקען און טאָן
פּאַרמישט אין אַ צוגאַנג פון רעאַליזירונג :
דאָס ערשטע פּאַרנעמט ברייטלעך רום אויבנאָן,
דאָס צווייטע מיינט בלויו פּראָפּאַנירונג.

נאָר ס'וועלן זיך פעדערן ביידע באַשטענדיק
פּאַרכאַפּן די ערטער פון איינער די צווייטע,
און אונדזער פּסיכע וועט פּאַרבלייבן אָפּהענטיק
פון שמאַלן דורכגאַנג אין די רוימען די ברייטע.

אויף חכמה באַשאַפּן דעם בחירה־יצירה,
דעם מענטשלעכען מאַרך מיט בינה פּאַרצווייגט :
רוטין דאָך מאַכט שלאַבעריק, פּויל די גבורה
וואָס וואַלט זיכער פּאַרצייכנט אין פּנקס : „ער שטייגט!“

אין ביידע הענט נעם איך דעם חסד פון מיין טאַטן,
דאָס מיטלייד און דעם גרויסמוט פון די ארין אנפין
און זע אָן פּחד צו דעם דין פון וואַריאַטן
אויף מיין מוטער בינה פון דעם שטאַם זעיר אנפין.

שטאַרק און שטרענג און פּאַרכטיק און גרויסמוטיק
פּאַרן זיך די ערשטע מיט די צווייטע
כאַטש גרויסמוט זעט ביי שטאַרקייט אויס — אַרמבלוטיק
און גדולה־דין זענען שורשדיק צעצווייטע.

אַבער פאַטער-מוטער פראַגע איז אַ פלאַנטער
פון אַלע חושים פירנדיק אַ שאַרף געפעכט
אין אַ באַצונג שונדיש-שטאַרק געשפאַנטער
וואָס שפראַצט אַרויס פון אַקט געשלעכט.

און ס'ראַזשעט, אין דער שיינקייט דורך די פראַכט
פון תפארת-היפטן אויף תפארת-ברוסט און לענדן,
די פרייד פון נצח אין דעם הוד פון נאַכט,
אין דעם נאַכט-רום פון תענוג-פיינלעך בלענדן.

10

די עמוּדה דאַמציט קומט צו שטאַנד אין ווונדער:
די גייע זון, דער זון, צישעט אין געפלעכט און מאַכט
צעשטראַלן שיינקייט, פרייד, און רום באַזונדער
שיין פריידיק און גערימט אין דעם יסוד פון נאַכט.

ווי שטורמדיק די היפטן פון דעם מאַן!
ווי ס'ריזלט אין די לענדן פון דער מוטער וויל-לוסט!
נאָר דו, יסוד פון מלכותדיקן זיין,
די מיטלסדיקע זייל צוגלייך געבורטסט און קוילעסט.

דיין גרונט איז פול מיט יסוד, דער באַדן פון דיין ריין,
דיין קיניגרייך אין וועלכן שטייסט אויף צוויי פיס
אין דעם פירפייסיקן צווישן, אויפן שליאַך
פון יענער און דער וועלט, און גייסט אָן מיט דיין מופת.

נאָר ס'גרוילט וווּ לייב פאַר אַריינפאַלן
אין דיינע הענט, יסוד, די הענט פון אומבאַקאַנטן;
און ס'ריזלען אין די אַדערן די שקוואַלן
פון מיטלזייל וואָס לייזט זיך אויס פון בלוט פאַרסמטן.

א קרוין באַשטראַלט אַדמס קאַפּ מיט אַ רחבות
פון נצח, תפארת און הוד,
אַבער חכמה און בינה דיקטירן דעם מלכות:
ניט חסד, גדולה — פחד, דין אין יסוד.

אַדם מגולגל אין קליפות־עשיה
רינצלט דעם שטערן און זוכט צו פאַרשטיין
דעם יסוד פונעם סוד פון יצירת־הבריאה
און נשמה פון יחיד אין אצילות אַליין.

קאַמבינירט זיך די ספירות אין געהער פון זיין אויער
און טאַשט מיט די אותיות כ"ב ווי מיט קאַרטן:
און ס'באַדן זיך פריידיק קבלה און זהר
אין דעם חכמה־טייך פון זיין בינה־גאַרטן.

נאָר ס'זענען די אותיות געוואַלגערט אין שטויב
זוי די ספירות געפאַלשמניצט פון סוחרשן לוייער:
און אַדם דער ערשטער — און לעצטער — איז טויב
צו די נעפֿל־חקירות פון קבלה און זהר.

דער סוף איז אומענדלעך: דער אָנהייב — אין־סוף
דער קץ איז סוד־צמצום, זייט אדרבה אַ בריה,
און פּלאַנטערט פון דעם געוויקל אַ צוויקל אויף:
מיסטעריע פון אַבסאָלוטן — אַבסאָלוטע מיסטעריע.

פראצעסיע פינף

[A B O V O]

פון די פינצטערע וועגן

פון די הוילע צאפלענישן

פון די סכעמאטישע טאראנטעלא-מאטיוון
פון גענוגנדיקע מאכינאציעס אָנגעזאפט מיט העלן שימערשיין
פון די שטילע רויכנדיקע פארענדערונגען
פון די קילע בלויע טומאנען פארשלייערט אין פרימאָרגנליכט
פון די האַווענדיקע מאַטאָר קאָוואַלקאָדעס
פון די אויסגעצויגענע אומגעשטערטע לופטזיילן

פון נייטראַלע זשאַנרן אין נאַטורגעמעל
פון געזונקענע וואַסער-סודות הוידענדיק "u" -שלופקעס
פון תמעוואַטן געהער און שוואַרצאַפּל באַקבליקן
פון פארלעגערטע טיולפעס און שוועסטער-בלומען אין לאַנג-איילאַנד
אַראַנושערעיען

פון A-g מינאָר קאַנצערטשטיק
פון פאַרוויקלטן באַגריף איבער גאַטלעסטערונג, כינעזישע צעפּ און בלאַסע
פאַרנאַסיער

פון פערלדיקן זומער-שטורעם אַניאַג

פון אילנדיקע געוועטן איבער צופעליקע יאָס און רעלאַטיווע ניינס
פון רוחניותדיקע שפראַצונגען און גשמיותדיקן וועלקן (און קאָפּיר)

פון טראַמוויי-קלאַנגען פאַרגוואַלדיקט דורך ראַדיאַס פּילפאַכן הויז
פון דער מידיקייט פון שטאַטגאַסן-פאַרבייגייערס טריט
פון דער אינערציע און גענויטער זשוואַועקייט פון קליידער- און אַנדערע
געשעפט-באַדינער

פון גלעקער אַנגעלוס-צוזאַמענרייד אין קלויסטער-טורעמשפיצן
פון נאַטוועכטערס באַלאַדענע אויגן
פון מוטערס און ניאַניעס מעכאַנישן נאַכפאַלגן נאָך קינדערוועגעלעך אין
סקווערן, גאַסן, פאַרקן
פון פאַרזאַטענעם רעווען פון פּראָדוקטיווער און דעסטרוקטיווער מאַשינעריע
פון בלינדע קעלערס מיאַמאַטישער אַטמאָספּערע
פון גענויטן איינבויען זיך פון הויכגעוויקסיקע אונטער פּלאַכלעך נידריקע
סטעליעס

פון מגונהדיקע ברואימס זשיפען אין הויזלעכער
פון פייגלס מיטלופט הייכן
פון אַלזייטיקע לופטשיף סיגנאַלן
פון געדולדיקן וואַרטן אויף ע פ ע ס נ י י ס

ס'לעבן זאָל זיך אויסלעבן

גענערירט זיך באַיאַרטע ענערגיע:

טויט

1.

[אַ מעשה מיט אַ מוידן]

אַליין. איינערליין, אַן וועמען, אַן זיך
בין איך
(מיר). ס'זאָל אימיצער, ווער ווייס,
אַפילו דורך אַ שפּאַרונע, אַ שפּאַרונקעלע די גרייס
פרוון אַריינטאָן אַ שפיץ פון אַ וועזן, אַ נעגעלע

פון א דראהאנט, — ווארפן א געדאנקלעך קישלע
 דעם איינגעשפארטן קאפ ווי ס'רוב
 צווישן יונגע ברויזנדיקע חברטעס דעם פרימארגן נאכן שלאף.
 איך פריילינג זיך פארשטעלטערהייט
 דעם צווישן־זומערווינטערדיקן־הארבסט. אַנדייט :
 מיין פרוי
 איז מיר (וואָס די וועלט דאַרף זיין) דער אַלטער ייִדישער כל־בו ;
 מיין מוטער —
 דעם בעקערס ברויט, דעם פאַכטערס פוטער ;
 מיין פאַליסאָדן געראָם הויז —
 דער מוזיי פון יעדן צוק און ברויז
 וואָס אויסשטעלעריש די חושים ; פאַראַדנע די געהירן. —

אַ סקרוד אין ווינקלצימער פון אַ מויז :
 די פולמאכט פון אַ גאַטס סופלירן.

[דאָס זעלבע: מער תכליתדיק]

בוזעמטייבלעך. מיינע, אייערע, יעדן איינעמס —
 קיינעמס.
 חלילה, איך הייב ניט אָן צו זיין אליין
 און זיסער ווי אַ וואָרעם אין כריין
 איז מיר דאָס צווייזיין (אונדזערס) : מויזס
 און מיינס. אַ מענטשן פון איינזאַם ! אַ יענע
 באַרימטע נכבדים, וואָס דרייען זיך אומאָפהענגיק אַרויס
 פון, אַריין אין, געשעענישן ווי פון־אין פלאַקס אַ ווערעטענע :
 רויבט דער שלאָף פון אייך אַ האָר
 קומט דאָן צו פאַעזיע־לאָר ;
 שלאַפט איר איבער אַ פאַר שמיצלעך
 רייסט איר ס'לעבן (ביילאָג צו דער פראָזע) אויף פיציפּיצלעך —
 מיט בוזעמטייבלעך לעבט מען ווי זיך אַפּ די זשמענקע יאָרן,
 זאָל נאָר הֵי־יֵי־אֵר ס'קאַפּל גלות־בוימל סטייען :

לשנה הבאה — אין סאָוועט־רוסלאַנד, אין מעקסיקאָ, אין גאַלװעסטאָן ;
פאַר אַ נױט — אין ירושלים.

[די טייבלעך ווילן זיך ניט שיידן מיטן בוזעם]

די מױז װעט מיט אונדז ערגעצװווי שױן קריגן רו
אַפילו ס'זאַל אונדז דאַרפן קאַסטן טױזנט־אױך־אַיין קראַפּ!
מיר װעלן זיך פאַרפירן מיט אַ קו
אַ בױזאַי, מיט אַ ציג און צאַפּ.

פאַר זיך װעמיר אַ הױז (אַ היים?) אױפבויען,
די פי — אַ שטאַל, און דעם שקראַבנדיקן מײזל?
מיט לעכער מעג' מיר זיך אױף גאַט פאַרטרויען
פאַר אונדזער דינסט אין קלױז און קלייזל.

מירן װי עס פאַסט אונדז קריכן פון דער הױט
דורך אַלע שפאַרעס צו דערלייז: סײ אַלס װעכטערס
פון אונדזער אײגענעם אױפֿלעב — זײען קרױט
מיט צװיבל, װערן בעקערס, פאַכטערס;

סײ אױפגעבנדיק פראַפעסיעס קאַרופטע, „פרייע“ —
מיט דעם צי אַן דעם אינטערנאַציאָנאַל; דער כל־בו
אױפסניי װערט אונדזער ליבע — מיזאַמע און נייע,
און ס'װעט זיך טראַגן אַדורכױסעט שיר לה'.

און שונאַי־ישראל װעלן װערן צעירי־ציון,
און אַלענבי און באַלפור — משה און אהרן,
און מירן נאָך װער װײסט װױהין אַנצײען —
מיר גײען שױן — מיר קומען — טאַ מאַכט פאַר אונדז אַ װאַרע!

[שיר לה' ולמשיחו]

דער בליק פון פאפעליאטן וווטנדיקן שמאי,
אן אנגעגליטער שפיו, נעמט אדורך מיין הארץ.
אליין א הארצמענטש, זיכער; נאָר ס'איז דער קנאי
וואָס דינט אים אומסובטיל אַלס שיצערישער שטאַרץ.

זיין גאָט האָט זיך געקעלעבט: געבוירן אַ משיח.
פון לעצטן צווייגט אַרויס אַ באַלשע-גולמש ריטל.
ער האָט זיך צוועקמעסיק אַ קרנץ געטאַן אין דיך
און יוסטעוודיק פאַרלייגט אַ האָנט אויף הינטן: ב ט ו ל!

און מיט דער צווייטער האָנט האָט ער זיך געקאלופעט
אין די נאַולעכער, אויסגעזונגען פאַר אַ וואַרע
אַ האַרעפאַשנעם שיר ליהוה. דאן, פאַציאָפּעט
דעם גרויסן רום וואָס אַלע עגאַניסטן גאַרן.

און — שוין? „אומשטערבלעכקייט“ גילט גאַר ניט לקאטאָועס
אויף סאַוועט-„אַוונטן“, אין פּוילישע קאַוויאַרניעס;
די פענטע איז עלאַסטיש דויערנדיק פון זעווס אָן
העט ביזן סאַמע לעצטן קריטיקאַלן פּרנס.

און ס'שוואַמען-אויף פּראַבלעמען — טומלדיק געלענדער —
געפיטערט אויף אַ „פּרייהייט-ניגערשן קוראַזש,
פאַרטיסימאַ באַטאַנט פון ליטוואַקאַוו, אויסלענדער —
די זרע פון מלחמה-גלות-סאַבאַטאַזש.

זיין האָנט, „די האָנט פון גאָט“, געזעגנט זיך. דער רוח
ווייסט ווי ס'וויל וויי טאַן ס'מויל באַווירקט פון פּראַלעטיאַך;
אַ מענטש אַ באַלשעוויק, אַ שרייבער אַ משיח
קריגט לוי: און אַנערקען — און ע פ ע ס פעלט אים דאָך.

[די קורטיזאָנע:

פון סאַבאַטאַזש און האַרעפּאַשנעם שטאַנדפּונקט]

ווער האָט אין רייכקייט פון פּאַנטאַזיע
פאַרלירן גראַציעז אַ גענעץ?
— וואָס איז, מיין טייערע אַספּאַזיע? —
„... צו אַלץ איז דאָך פּאַראַן אַ גרענעץ!

„שוין חנדלט זיך דער מאַרגן אין זיין רויט;
„די גלידער מיינע בעטן שלאָפן:
„אויסגעבוימלט שוין דער קנױט.“
און וואַרהאַפטיק, די בריסט אַנטוואַפנט

איצט זענען איר — דעקאַר-ראַקעטן:
וואָס פּאַראַ מאַדנע קערפּער-יאַטן!
ווי אויסגעסמאַקטע זאַפּט-ראַנעטן —
ווייל זי מער געלט, צי ז'טאַקע מאַט, האָ?

אַספּאַזיע דרעמלט. אַרום זיך, די הענט
ווי קרויזן-שטענגלעך אַרום חורבות:
אַ האַלאַוועשקע אויסגעברענט
אַספּאַזיעס שוואַמען-לייב וואָס נאַר-וואָס.

כ'פּאַרלאַז איר בעט. און גופיק שווערלעך
אַ מאַנסביל קומט נאָך מיר באַשיידן:
זי וועט זיך, מירצעשעם, פּאַרדיגען ערלעך
אויף ברויט, ער — אַ לעכטיקן גן-עדן.

[אַ ברעקל אויסקונפּט כלאחר-יד]

„בו זאָג, מיין גאַט, וואָס טויג אַ וויזלטיר
אַזאַ וואָס מ'קען אַנכאַפּן פאַרן עק?

מחשבותן: ס'א ביטער און וויסט פיר-
 אכץ פון א וויזלועלט: איך לייג פאר דיר
 אט דא מיין אקט אן מינדסטער וויזלשרעק.
 נון, איינער איז א ייד, דער אנדערער — א גרעק;
 זיי קומען מיט די ווייבער אין באַריר —
 און זע: א יידיש-גריכיש וויזלשנעק

דאן רעזולטירט: — אזוי שפייט קלעק
 א גאט אויף מילדער זרע פון א „טהיר“?
 דער האר פון מילדקייט טוט זיך גאר איזדעק-
 עווען אויף מדבר-ווילדע ציגן, בעק, —
 שוינט ניט די עובדא פון א וויזלנר?
 און ער: „כ'מאנארכיזיר, כ'באלשעוויזיר.“

[T R A G E D I E T T A]

„וואס פארא מחותן ביסטו מיט יעזוס?“ האב
 איך געהערט א קריסט פרעגן א יידן, זען דער
 לעצטער האט זיך געשווירן אין יעזוס' גאמען.

1

קריסט: „וואס קער דיר אן יעזוס? וואס קער דיר אן יעזוס?
 ייד: — נו זאג מיר ווער האט דיר דין יויזל געשאפן?—
 וויג-גייסט: — מיין גאט איז א קבצן, און דיינער א קרעזוס, —
 קריסט: — טא זענען מיר הארן, איר — פשוטע שקלאפן.“

דער געקרייציקטער: „כ'בין א מענטשלעכער זון, כאַטש א פרוו צו באַרויבן
 „מיך פון דער פרווילעגיע איז ערגעץ פאַראַנען
 „ווי פאַראַן איז א גלויבן אין מעכטיקן אויבן
 „פון רעכטגלויביקע איזלען אין מיסטיק-טומאנען.“

— וויי וויי אונדז, די ישוּס וואָס לייזן אויס וועלטן
פאַררעטערש אין אַפּקלאַנג פון זילבער-מטבעות
אויף אַפענע מערק, אין געהיימע געצעלטן
מיט ייִדישע בערד, טלית-קטנס און פאות.

אַ ליבע פון מענטשלעכן אורשטאַם וואָס חנדלט
צעפונקט אינעם פלאַקער פון האַס-שייטערהויפן,
דו האַסט מיטן יויזל געוואָרפן אַ ביינדל
אַ כשרס דעם וואַלף אינם פּיסק אינם טרפהן.

און ס'קאַפעט דאָס בלוט פון פאַרצוקטן לאַמט אבר
זיך בעטנדיק אויסלייזן, צו קבורה דערברענגען;
ס'קומט גרוילנדיק שוואַרצער דער מת אויף פון קבר
ווי אין אונדז דאָס לעבן טוט טיפער פאַרזענגען.

||

(א)

וויפל פּרילינגס באַזונגען שוין זענען (מיט שיק!)
פון אונדזערע דיכטער — וווּ ניט? איבעראַל:
אַ ליד — אַ פינפרובלשטיק, אַ ליד — אַ פינפדאַלערשטיק,
אַ ליד האַנאַראַרלאַז אין אַ „יונגן“ זשורנאַל.

[פּרילינג, אוי!]

(אַן אילוסטראַציע מיט קאַמענטאַר)

גיי איך ווען פאַרביי אַ גאַרטן
זע ווי אַלץ דאַרט גרינט און בליט
וואַכט אַ בענקניש אויף אין האַרצן
דליבעט, נאַגט, פאַרמוטשעט, ציט

ביז ס'פארבלאנדזשען אומגעריכט אין
וועמעס לידער מיינע אויגן
און איך זע עס האָט שוין דיכטער
פ א ר מיר לאַנג גענאָגט, געצויגן.

זע איך פייגל ווייסע פליען
אין אַ פּרילינגדיקער נאַכט
טרוים איך פון פאַרגאַנגע פּרילינגס
אין מיין אומעט, בענקשאַפט, שמאַכט.

פון א זאך פּאַעטיש איידל
האַב איך ליב צו טרוימען תמיד ;
נאָר דערשנאַפּ איך וווּ אַ קליידל —
וואָס מיר שמאַכט און ווער מיר אומעט ?

פיל איך זיך אַזוי אומגליקלעך
וואָס איך בין שוין אַלט און מיד
ווען איך גיי פאַרביי אַ גאַרטן
און זע אַלץ דאָרט גרינט און בליט

ביזקל ס'גרינס און בליאונג וואַקסט אויס
צו אַ לאַנגווייל : גו, אַ סוף און ... ?
ס'איינציקע וואָס איך קאָן טאָן בלויז
איז אַנשרייבן נאָך אַ סטראַפּע,
נאָך און נאָך און נאָך אַ סטראַפּע :
ס'דולדן טינט, פאַפיר און פען,
נייערט — צוליב וואָס-און-ווען ?

(1)

האַ, זומער-לעב! דער זיסער זומער איז געקומען.
דער אַפּגאַנג פון פּאַעזיע זומער איז ניט ווערט אַ „כ'בעט
איך איבער". בלויז די פרייע ליטעראַטלעך זומען
ראַמאַנטיש אויס אין בלעטערווערק זייער פּויגלש טעט-אַ-טעט.

[א זומער מאַטיוו פון פאַרצייטן, פונדעסטוועגן]

די דאזיקע וואלדוועגנס. איך וואלט זיי פאראייביקט.
— מאלארמע.

ער האט אַרומגענישטערט געטלעך ביי וואלדטירן און בערגפענצטער, געזוכט צו טרעפן וווּ דיאַנע, מענטשלעכס עפעס זאל מיט איר געשען; שטאַט זיסן וויין פאַרפולט זיין כשוף־בעכער מיט געשפענסט־געשפענסטער און אין געשפענסט־געפלעכט האט ער דאַנאיעס' ווילדע אַנבליקן דערזען.

דאָ האָט דער הויכער צויבערבאַרג פון שפרייענדיקע ציטראָנוועלדער אים אויף אַ וואַקאַנאַלער טאַץ דערלאַנגט אַ בלוטיק קעפל פון אַ האָז וואָס די דאַנאיעס האָבן אויסגעלייזט אין די עליזענפעלדער אַרויסן זשום פון שפילנדיקע פיערפליגלעך אין דעם טוי־טאַל גראָז

באַלד נאָכן לוסטיקן געיעג אין שלל פון העלע שטראַלנשטאַנגען פאַרבלאַנדזשעט יעגערן דיאַנע צו סאַטירן אין זיין ווילאַיעט: סאַטיר איז אין דעם ריטואַל ווי אַן אַנטיקלעכט אויסגעגאַנגען און מאַסטאַדאַנען גריזשען זיינע ביינער ווי אַ פערדישן סקעלעט.

(1)

האַרבסט איז האַרבסט: אַ האַרבער צייט־פּעריאָד. אַפּצוועצן איז ערגעצוווין שטימונגפול אַ לירישע פּאָעמע; הימלען פליוכען רעגן, וואַר, און וועלק דער בלינג־פאַראַדיו, און דאָך פאַרצוגלאַכער ווי זומער אַלס אַ דיכטונגטעמע.

[דרויסן רעגנט ליריש]

(האַרבסט־אימפּראָמפּטו)

דרויסן רעגנט — אַ געוויטער.
איניזאַם־האַרבסטטיק, מילד און פרום.

קלאַמערן שאַטנס מיך אַרום
און מיט גייסטערהאַפטע הענט
דראַפּען זיך אויף גלייכע ווענט.
כ'זיך אין ווינקל שטיל, און ציטער

ס'זאל קריטיק ניט, אַט־דער מום.
זאָגן, אַז כ'האַב בלויז געקענט
די שאַטנס נאַכטאָן דראַפּענדיק זיך ... איי ווי ביטער

אימיצער איז מיך באַפּאַלן
טרעט ניט אָפּ אַ לעק פון מיר ;
נאָך אים אַנדערע דורך דער טיר
האַרבסטיק אין מיין צימער פּראַלן.

„אימיצער“ — ז'א האַרבסט־וואַמפּיר,
„אַנדערע“ — כ'ביך פּאַרקעלטערט — זיינע קאַמעראַלן.

אויסגעשטאַרצטע פּוילע ציינער
זע איך האַרבסטיקן ביים טיר
ער פּוילט זיך ניט, סוביעקט געמיינער,
טאַנצט אַריבער גלייך צו מיר —
הענט ווי קלעשטשעס : קלאַמער־פּעסט
מיט זיי דריקט מיין ברוסט און פּרעסט.

דיכטער־ברוסט איז שוואַך, ווייסט איר,
פון נעקטאַר־טראַנק ; און דיכטער־ביינער —
ס'אַראַ מאַכט קאָן האַבן דער וואַס בלויז אַמבראַזיע עסט ?

וואַרפט אַ בליק ווי אַ געניטער,
שפּרינגט אַרויף צו מיר אין שוים
ער, און וואַרגט מיך ... האַרבסט אין הויז,
דרויסן רעגנט אַ געוויטער.

ס'רענגט, זייט־זשע וויסן, ביטע
בלויז אַלס ליריש חנדל אין מיין האַרבסטיקן צעברויז.

(D)

„א שניי איז געגאנגען“ — ניט געדאכט זאל זיין די שטאָט!
„די פערדלעך זיי שטייען“ — א נכפה אויפן אוטאָמאָביל!
וואָס מיר שניי און פערדלעך — ק ע ל ט ז'פראַבלעמאַטיש: אַנשטאַט
בערעט אויף ווען אַ ווינטערווינט — און ווייטער איז בלויז קיל.

[בענעדיק xv ש"ע:

אַ ווינטער פון אונדזער געשיכטע]

דריימאַל האָט דער זילבערנער האַמער
אויסגעקלאַפט אויף דעם פאַרויגלטן פאַרמעט־שטערן:

„דזשיאַקאַמאַ!“

און דער טויט עכאַ אין צינערנעם ווידערקול:

„כ'בין געקומען.“

„דזשיאַקאַמאַ!“

„כ'בין דאָ.“

„דזשיאַקאַמאַ!“

„כ'האַב געזיגט.“

און פון אויגן בלענדנדיק מיט חשך פון פאַרצייטנס,
פאַרשלייערט אין גרויען שפינוועבס פון מיטלאַלטערלעכע שפינען
לעבט אויף אַ שוידערלעכער סימבאָל:

דעם פילער פעטערס רינג ווערט צעבראַכן,

רינג פון טויט, וואַנזין, גסיסה,

רינג פון דער מיסטישער צאַל ד ר יי —

דרייהונדערט — דרייטויזנט — דרייהונדערטטויזנט

יידן, דער אַפּשטאַם פון יענע וואָס האָבן די רינגען

אויסגעשמאַלצן

זענען

ט ו י ט .

אין דער איבערטריבענער שטילקייט פון נאכט אַרום קווירינאַל, וואַטיקאַן,
 וואַקסט ווילדפּרוכט, אין עטלעכע טויז צעיוירענע קעפּ
 פון וועמעס כּתה ס'קומט באַלד אַן אַנדערער
 וואָס וועט אַ נייעם רינג
 מיט צוויי אַנדערע צוגלייך
 אויף זיינע פינגער אַנצירן, און נייע ד ר יי —
 דרייטויזנט — דרייהונדערטטויזנט — דריימיליאָן
 יידן, דער אַפּשטאַם פון יענע וואָס האָבן די רינגען
 געשמאַלצן
 ווערן
 זיין
 ט ו י ט .

III

[גאַלד אין זאַמדיקן קאַלידאָסקאָפּ]

צוערשט קומט די פּירזאָגערן אויף ימים-נוראים מיט איר פּזמון
 'אַז גאַט וועט שענקען ס'לעבן אויף איבער אַ יאָר',
 אַדער דער רב מיט זיין 'איה"ש בלי נדר';
 דאַן דער פּאַסעסאַר: 'ס'זאַל נאָר זיין פּאַגאַדע'.
 דער קצב מיט פּאַרשמאַלצעוועטע ליפּן:
 'דער שוחט זאַל נאָר ניט טריף מאַכן'.
 דער דאַרפּגוי מיט זיינע צען אַקער לאַנד:
 'ווי רייך דער ייד איז: זאַלסט זען חלות: איינע אין איינער'.
 דאָס שייגעצל: 'ווען איך האָב אַ גניפּיקל';
 דאָס יינגעלע: 'ווען איך האָב אַ פּייפל';
 דער געברייכטער גמראַ-ייד:
 'איך זאַל האָבן איוואַנס הענט, זיינע פּליצעס, טאַ...'
 דער קליינער געשעפטסמאַן: 'ווען איך קאָן באַנקראַטירן'.
 דער געקריוועטער שרייבער: 'וואָס בין איך, אַ טאַלסטאַי, וואָס?'
 אַ ליאָדע רעפּובליקאַנער: 'ווען איך בין קולידזש'.

און ניט לאנג האב איך געהערט אן אפגעריסענעם אבר
פון שטאם, א מענטש אויפן וועג צו קאריערע,
א פראפעסאר
זאגן:

ווען איך וואלט זיין א ייד
צווישן יידן
מיט זיי
ווי פון זיי
אן א וואס
און פארווען
אן אויסנאמען
פאר א צוקונפט
פאר איינפלוס
פאר בארימטקייט
בלויז א ייד
צווישן יידן
מיט יידן

[נענטער צו דער אייגענער הויט]

(שפיטאל-עטיוד)

שטעל זיך ניט אפ. קוק זיך ניט אום. גיי ווייטער, ווייטער. גיי ווייטער.
קוק זיך ניט אום. שטעל זיך ניט אפ. וואס הערסטו זיך צו צו דעם
שלאק וואס חלפט אין געגנט פון דייך האלדז?
טאמער בליקן פארביי אויגן, אויגן מיט וויסלעך פארגעלטע, אין קאפ
טיף אריין — מאך זיך ניט-סענוזיטיוו. פארשאר זייער ווייטיק מיט א
שיינעם בויג פון האנט. דעם זשאר וואס גליט אין זיי לעש, לעש מיט
קילנדיקן דעך פון מויל.

עס קאן געשען: דער קאפ וועט דיר שווימען אנטקעגן. דיין גאנץ וועזן
דורכצייטערן מיט זיינע היציקע געהירן. לייג זיך אוועק אונטער אים. זאל

ער באַלעבאַס זיין פאַר אַ ווייל... נאָר אַ ווייל. עס וועט ניט מער ווי
אַ וויילינקע נעמען ביו ער וועט דיך לאָזן צורו.

פ ל י ק ו ו י י ט ע ר ד י ש ט ע ר ן !

ניט שטרענג זיך אָן צו ריידן מיט דער וואַרטערן. אין האַרצן גרייכט דיך
אַ נייס אַז איר אויסזען שטייגט אַריבער אין צאַרטקייט די לידער פון וואַלאַס
סטיווענס — קאָן זיין. עס מאַלט דיר אַלץ אין שאַרלאַך דער געצונדענער
מאָרד. קוק זיך ניט אום. שטעל זיך ניט אָפּ.

[„אַבער די שטערן, די ליכטיקע שטערן...“]

(אַ פּלעיַאַדע־מאַטיוו)

עס האָבן זיך געשלענגלט מיינע יאָרן איין און אויס:
צוערשט מיט דריבנע אומגעניטע ריר פון פינגער
פון מינדעריערדיק קינד אין רחבות פון דער מוטערס שויס

ווי עס פאַרשפּילט מיט די באַוועגונגען דעם הונגער
וואָס נאָגט און קוועלט און פּלאַגט די ברעקלידיקע מאַגנרער
(פאַרפּולט — דרייט אויס די קרעלן־ליפעלעך דער יונגער

אַ טראָפּן מילך אויף זיין נעזל — קאַפּ! ווי אַ הימלטרער);
דאָן, ווי אויף שנעלצוגס ווירבלדיקן וועג די רעדער
וואָס שווימלען, דרייען זיך צייט איין און אויס אָן אויפהער.

פאַרשלונגען פון נאַכטשטילקייט און פון טאַגערודער;
דאָן, ווי פּיסגייער מידע בעטלענדיק פון הויז צו הויז
ביז זיי דערשלאָגן זיך צום וואַרלאַז־וואַרן גדר

און אויס.

פראצעסיע זעקס

And I also will sing war when this matter of a girl is exhausted.

—*Ezra Pound: "Homage to Sextus Propertius", V. 1.*

My genius is no more than a girl.

—*Ibid., V, 2.*

[S I R V E N T E 1 9 2 4]

עס לויערן אויף פרינצעסנס רעוואָלוציעס ;
אויף שוואַנען, וווּ ביי וואַסערברעגן, יעגער.
דאָך רופט אַרויס דיין שוואַן-פרינצעסן שטייגער
ב י י מ י ר פּאַעטיזירטע קאַנטריבוציעס
פון אַ פאַרערטער ווונדער־רעוואָלוציע.
אַך, דו, מיין מזג־טוב אַט—אַט, קטגור ;
מענטש־מיטגעפיל, ווייב־ליבע צאַרטער טרעגער :
דיין פרייד — זגענוס, דיין לייד — מיין עקזעקוציע !

להכעיס אַ ל ע מאַדנע אַטריבוטן
פון דעם באַגריף אין ריטערשע סירוואַנטן
בעט אַנדייטן זיך איינפאַך אויף דערמאנטן
מיט שוואַן־פרינצעסן פאַסיקע סטאַטוטן :
מיר (ריטער — איך און דו — פרינצעסן־שוואַן)
זענען (ווי סאַפּיסטיש) פרוי און מאַן.

[ליד פון האַרמאַנישקייט]

מיין האַרץ איז קיין באַריידעוודיקער אינסטרומענט ניט, קיין דערמינדיק אומאויפהער פלאַפּלער; דאָך, דאָך רעדט עס איין, רעגט מיינע ליפּן אָן זיך לאָזן זוכן דיינע.

און שעמעוודיק מיין האַרץ ווען ס'קומט זיך אויס אומאַרמען, דאָך קאַמיסיאָנירט עס מיינע אַרעמס אויפצומאַנען נאָך איבעראַמאַל מ'עקסטאַטישן באַריר פון דיינע.

עס איז צוריקגעצויגן אַלס שיינווערטערעהענדלער, און זע ווי מיין צונג געראַזשעט ווערט מיט לויטער אייפער פון אַ פּלאַם אינמיטן וועלכן דו ביסט, סט'זיין אַסבעסטאַס.

אין אַ באַשיידענער פאַרשטומטקייט פונקציאָנירט האַרץ מיין בלוז דורך דעם פּלעפּנדיקן קומער, מי־צעשטרייט פון דיין אַריינברענגען אין דעם באַריר קיין דיסאַנאַנסן.

[מיטן וועג צו דערציילונגען]

לאַמיר זיין געוואָרנט, זיך אַרומזען אויפן ראַג, איך מיט מיינע ריטמען, דו מיט דיינע פאַרבן קעגן פּליטער־פּלאַטער פון היספּאַנאַ־סוויזאַ. זאָמיר אַזוי זיין באַוואָרנט פון צו שטאַרבן ווי גערעכט דער זיידע איז געווען מיט אַפּטן זאָג: „אַנזען זעט דער מענטש זיך ווי אַ מילב אויף געמזע.“

באַלד ווע'מיר דערהערן האַרנט רום־און־רוים געשאַל צום באַגלייט פון פּיקאַלאַ, קלאַרנעט, טרומייטער; קלעטער אין געהער־גן־עדן, אַטעם־גיהנום אויף די לייסטלעך פון דעם אויסגעטרוימטן לייטער — זע ווי פּנימער זיך איבערווינדן איבעראַל אין דער לייטערונג, אין שקוואַל, אין אויסלייז יענעם.

איך, אַ מילב וואָס זיך מיר גלאַט אַזוי דאָ לעבן דיר?
דו, אַ מילביכע געצייטיקט אין פּרוּדור-פּרוּישאַפּט?
מיר — ביים לעבן עסן קעסט ווי שנוּר און איידעם?
לאַמיר פאַרבן (איידער עס פאַרמעסט זיך לעבאַפּט
שטעמפלען אונדז דער טויט מיט ערד-געליענעם קאַליר)
ווי אין שאַרף-ריטמדיק אונדזערע גענוסן קודם.

הער זיך איין און איך וועל דיר אויסכשוּפן אַ ליד,
„געווען אַמאַל אַ קייסער מיט זיך קייסעריניע...
אויך באַגלייט האָט ווילקלאַנג ס'צערטלען פון די גלידער...
אירע אויגן שטראַלן; זיינע אויגן מיניען...
'טייערע, מיר שיינט אַז דו ביסט איטלעך-גלידיק מיד...'
דו, מיין טייערער, זעסט אויס פון מיר נאָך מידער... —

זיך אַרומזען אויפן ראַג, זיין ווילגעוואַרנט, לאַז
סטאַטעק-אַרט אַזוינער וועמען ס'האַט פאַרדאַרבן
אַטעם אָן אַ קעגנצוק, אָן געהער אָן אויער;
איך מיט מיינע ריטמען, דו מיט דיינע פאַרבן
מוזן ביישטיין י ע ד ן אַגרעסיוון צייט-סקלעראַז,
דעם היספּאַנאַ-סוויזאַס שינעדיקן לויער.

[ליד פון מיטאַג]

אין מיין צימער נעכטן אַוונט האָט זיך אַנטפלעקט
פאַר אונדז דאָס לעבן פון אַ גייסט, אַ קורצעלעבטן —
צוליב וואָס און ווען? — ווי אַ בלוּם אין יונגן פּרילינג
שפּראַצט אויף אין גערוך פון פעטאַלן-געפאַלב צו דער זון-צו.

טאַגפאַרגאַנג, ווי אַפּגעוועלקט די קווייט.
גייסטציקל, ווי קורצעלעבטן דער דויער.

ניט אינגאַנצן אומפאַסיק האָבן מיר אַרויסשפּאַצירט
פון דער אַנטפלעקונג-הייל אין אַ געפעכט-סטעזשקע פון פּילאַסאַפּיע.

ס'געשעענע אין מיין צימער נעכטן אָונט
איז אַ ריטם פון אַ קאָדע
שטילער ווי דער קלאַנג פון סטרונעס אונטער אַ סורדין:

פרעליודן, אינטערליודן אין אונדזערע געמיטער
ווענדנדיק אונדז בלינד אין איבערפאלב צו דער זון-צו —

אונדזער האַלבטאָג... שטראַלן פאַלן גלייך ווערטקאַל
דיסטאַנצירט פון זון-אויפגאַנג און פאַרגאַנג.

[אַרגומענט]

דיינע ווערטער זענען טיפגעזונקען אין מיין מיטננאַכט שפאַציר
און געצונדן מיין קוריאָזיטעט מיט אַמוזאַנטע שפּעקולאַציעס —
— פרוּוו? — דאָס וואָרט אויפפאַלנדיק ווי אַ רעליעף,
אַ פלאַכער טאָן אַנטרונענדיק פון אַ מאַגישן פאַרוויילערס ליפן.

— פרוּוו? — וואָס פאַראַ באַווייז? צו וואָס פאַדערט זיך אַ פרוּוו?
האַנדלט ווער דען אויף קרעדיט? באַמבלט ווער דען מיט פאַלשע קלינגערס?
נעמט און גיט שוין דען ניט גלייכער ווער פון אונדז אויף גאַטס באַראַט?
וואָסער גליק טראַגט אויס איינעם קריגן מער, ווינציקער צוטיילן?

ניין. עס האָט גערעגנט. אַ פוילער וויי
פון ווינט. געשפרעכלעכער באַצוג אויף אַ קאַמונע... די לעצטע
„אַפגעטריבענע“ אַוואַנטורע צוליב אַן אורזאַך
וואָס איז קיין אורזאַך נישט... פ ר ו ו?

ניט האָבן דיינע ליפן געפליסטערט דאָס וואָרט
צום געפינען אין אַן ענציקלאָפּעדיע פון סטאַטעטשנעם חשבון;
ניט האָבן מיינע אויערן פאַרנומען
דעם וואָרטס שוידערלעכן קאַמבינאַטיוון סימבאָל.

[ליד פון יאוש]

איצט ווייס איך פארוואס נידער איז דיין קאפ געבויגן
ווען אונדזערע טריט קלינגען אפ ביינאנדער,
דיין קאפ, ווי א הענגל עדן-טרויבן
באשיצט דורכן וואיניקן אינהאלט
אין דער ווייסער היץ פון זון:

עס איז דיין רגע פון געבעט.
אין דעם אנטראקט קרייזסטו אום
דורכמאכנדיק אונדזער לעבנס קורצן דויער.

ווען קומסט ווידער צו זיך,
דיינע ליפן מיר-צו געווענדט,
ווער איך דורכגעדרונגען פון דער קעלט.
אומענדלעכקייט האט זיי פארזיגלט מיט.

[יולי נאטיצן]

א

די בליטן
האבן זיך פארוואנדלט
אין גרינער פרוכט.
אבער
אונדזער וויין איז דעם לעבנס
צייטיקע רויטקייט:
מאָנונג
רייף.

ב

ווי ביסטו?
געוויירבלט פון שלאבערן אומגעב
אין א געוועלבתן קאזעמאט פון ווענטבאדעקטע לאנדקארטעס
אָדער
פאראונטערטעניקט גרויען וויסן?

אין א בייוועג סמאלע-כאלופקע
ווי מיר האָבן גענאָשט
איינגעמאכטס פון איין סלאַי?

איך געפין דיך בלויגעצייכנט
אין איבערפליסיקן כאַאָס פון
א דיאָפראַם איבערגעוועלטיקט פון אימפעט־פרייד.

ג

מיט יאָרן צוריק האָב איך געדרוקט אין אַ זאָך
-י שורות (איך לייג זיי איצט צו דעם זוימ
פון דיין קלייד): „וויין די אויגן אויס אין איין לאַך!
לעב דיין זעל אויס אין איין טרוים!“
דערמיט בין איך ניט אומיסטן פאַרלאָפן (און בין קוים!)
דעם וועג פון דיין קומענשאַפט צו מיר.
נ ע נ ט ע ר , אַ , נ ע נ ט ע ר , מ י י נ ג ו ר ל , צ ו ד י ר .

ד

ס. איז אַ קליין און נישטיק ערטל
(ווי באַנען גייען אָפּ אין אומרעגולערע שעהן)
פלאַך און אומגעאיילט ווי וואָס פאַראַ דאַרפטאַל —
אויב איך דערמאָן זיך אין גן־עדן, וואָס זאָל איך טאָן?

ס'אַראַ טומל אין שטאַט.
 די דעמאָקראַטישע קאָנווענשאָן האָט נאָמינירט אַן עלטסטן
 פֿאַר דער נאַציע
 דער המון האָט געפונען אַ הערשער
 גרייט צו לעקן די שייך אים
 ער פון זיין זייט איז גערן
 צו סווישטשען און פאָכן
 מיט דער בייטש איבער די רוקנס פון די יאַקלס
 די וויכטיקייט אין פאָרגלייך
 מיט דיין אָפּוועזנהייט
 איז צו די פאָרגלייכבאַרע ווערטן
 פון אַ פּילאַקערדיקן הויפּן גנאי
 און דעם בריליאַנטענעם אָפּשטראַל
 פון אַ געשליפענעם דימענטפלאַך.

[ליד פון געמאָסטענער און געוויגענער האָפּנונג]

איצט הענגען מיר איבערן אָפּגרונט פון צעשלאָגענע חלומות
 פרענגדיק: ווען וועלן מיר פאָדערן די אַרבונג און דאָס האַבנגוטס פון לעבן?
 דאָס האַבנגוטס וואָס איז אונדז באַשערט
 אויס דער אַרבונג פון נעכטיקן זיין?
 דער זומפּ מיט זיין נעפלדיקן צודעק
 האָט דערגרייכט דעם מיטוועג פון דערשעפּ.
 דער סוף צייכנט זיך אויפן אומבאַקאַנטן האַריזאָנט.

(ליבעליבשאַפּט, בלאַסער לאַם, פיטערט זיך
 אויף דער זיסער לאַנקע פון אונדזערע געפילן.)

פאָרוואַר, ס'ליגן גענוג שטיינער אין וועג —
 ביז דיין צוריקקער-טאָג וועט שפּראַצן.

האַרץ : ווי ווייט איז די דערלייז־שעה ?
פון איצט אָן, אין די דריי וואָכן פון הפסקה, איז פּאַסיק
פאַר אונדז צו שאַפן וואַרנענדיקע געדאַנקען
און טרייסטנדיקע וואַרנונגען —
פאַר אונדז, פאַרוואַקסן אין געמויזאַכץ
פאַרטאַפיענדיק די ברעגן פון אונדזער צופרידנקייט.

(ליבעליבשאַפט, ווייסער לאַם, ווימלט אין
דעם רויען פיין פון אונדזערע געפילן.)

אַזוי וועסטו אַרומטאַנצן אין פּראַכט
פון גאַנג פון דיינע יונגע פיס ;
אויך וועט סאָלידקייט פון מיינע אומפאַרשעמטע יאָרן
זיך אָפּנייגן מיט דעם פאַרויסגאַנג פון אונדזער צובונד —

אויך וועלן אונדזערע פיין רויע געפילן
האַבן דעם טעם פון וויין
אויף די ליפן פון אונדזער ליבעליבשאַפט לאַם.

[אַקראַפּערזן]

עווענטועל, אַרום בין־השמשות ווען דו קוקסט די אויגן אויס אויף מיר,
וואַיעווען אום וויזלטיין דויאַבענדיק עלעגישע צוקערקעס.
ענדלעך טאַנצן שטראַלן־רעלסן אונטער באַנרעדער
לייזנדיק מיינע דערוואַרטונגען אויף פון פאַראַלייזירנדיקן בענקען.
יאָ, דו ביי דער פּעראַן־ראַמפּע : אַ גאַלדענער שטויבפלעק
נייטראַליזירנדיק אַכזר אויסדויער אין אַ גראַציעזן לעבנסרעטערישן אַקט.

עראָס שענקט מיר דעם ערשטן בוכשטאַב פאַר דיין נאַמען.
ווענוס, מיט די עטוואַס היפשערע היפטן, דעם צווייטן.
ווענוס איז צו מיר מיט דיין קומען געקומען
יובלענדיק. (איך, משטיינס געזאַגט, בין דער דובליקאַט פון עראָס.)

איך פאַרזוך צו פאַרדינען פאַר זיך לאַרבערקרענץ
(יאַלדיש ווי די אַרבעט זעט אויס פאַר אַ דיכטער)
ווענדנדיק מיין מוזע-חוש צו אַקאַסטישע פּערזן.

אויב איך זע, אַסור, לויב פאַר זיך אין די כּאַראַלע הייכן פון אַלימפּ
יום-טובדיק ווי כּשמעלץ שורה נאָך שורה:
ווייזט אויס די געטער זענען זיך מצתער איבער מייע
אינ-אַ-געוויסן-זין פאַרעטערישע ליריק-פרוּוון.

חנעוודיק און אומדערבאַרמיק אַטעסטירט דיך ס'לעבן
(ווי געהעריק) אין אינהאַלט-פאַרצייכעניש פון ראַסן
האַרב און מילד. דערפאַר טוישט זיך דיין נאָמען
לויט אָרט און צייט
ענלעך צום קלאַנג קאַלירלויף פון דיאַפּאַזאָן.

[באַמערק צו אַ פאַרווייל]

....און באַריס "וויאַ" שאַליאַפּין איז דערשינען
פאַרטערפלעך שיין, געטלעך טרויעריק צוליב קיין
אַנדער סיבה ווי צוליב וואָס דייע זיפּצן
פון באַוונדער האַבן פאַרפולט די בלייערנע
לופט אַרום און אַלץ איז ציטעריק
געהאַנגען אויף דעם גאַף פון אַ האַרצקלאַפּ.

[איינקויפּנדיק זאַכן פאַרן הויז נאָך איר אַוועקגיין]

איך האָב די פּלוימען און די עפל,
די קאַווע, ס'ברויט און דעם טאַגבלאַט.
מיין האַרציקע, הלואי וואַלט איך
אַנשטאַט דעם אַלעם דיך געהאַט.

אינדעסן ניט געזאָרגט, מיין ליובע,
ווי שווער ס'איז זיך באַגיין אָן מיר :
איך וועל מיט גאָטס הילף צוריקקערן
אַם סאַמע שפּעטסטן שוין האַלב פּיר.

[ליד]

זיס, זיס ביסטו, מיין מיידל
זיס ווי די ערשטע קאַרנבליטן.
ניט זיי מוטלאָז: באַלד ראַלט זיך איבער ס'דריידל:
עס וועט זיך אויסלאָזן צו גוטן.

דער סוף וועט מ ו ז ן זיין צו גוטן
כאַטש וויי איז איצט: באַלד ראַלט זיך איבער ס'דריידל.
ניין, פון די ערשטע קאַרנבליטן
פ י ל זיסער איז מיין מיידל.

[ליד פון טרייסט]

שיינקייט רייפט זיך אין שפּעטן פּרימאַרגן
פון דיין לעבן צו גאַלדגעשפּינטע שאַטנס.
דיינע הענט — שנעל באַוועגטע הירשן —
צעפעדימען די לופט־אינערציע
מיט זייערע הערנער־פינגער.
דיין פנים, איינגעראַמט אין גלאַנציקע זשמוטן האָר —
אַ מיסטישער אַאַז בין־הערבים אין אַ מדברדיק געוועלדל.

מזלדיקער היילגעטראַנק אין טאַטאַ וואָס שטאַרקט מיך
אויף אַלע אופנים פון באַדייטנדיקער עקזיסטענץ
מיט מיזאַמער שכרות און דער לאַסט פון פּרייד.

[אין וויפל יאָרן אַרום...]

קנייטשן מאַטורירן שוין דיין אויסזען מיט דעם שטאַמפּ פון לייד ;
מיינע האָר באַהויכט אַ נעפל פון געוויאַנטן אומעט.
ערשט ניט לאַנג, דוכט, איז געווען דיין פנים אומגעקנייטשטער זייד ;
מיין פאַרקעם, אין מאַנסביל-חן, אַ בלאַנד געדיכטקייט סאַמעט.

שעמעוודיק פלעגסט מיך אומאַרמען אין עקסטאַז ווען אַנגעלענט
איך האָב זיך אויף דיין האַלב־רייף אַנגעדייטער רונדקייט ;
מיט עקשנות צו דער עלטער־מי איצט קנאַכן מיינע הענט
ווי עס גליווערט מער און מער דער אייפער פון דיין בונטקייט.

היינט איז בלויז אַ קאָדע און רעפרעזן פון נעכטיקן געווערק.
רייד אַ וואָרט אויס, אין דער שטיל, ווי סאַזשעלקעס אַ פליסטער.
פראַסט האָט אין דער פרי אַ שויב צעפלאַצט. עס גרויען זיך די בערג.
ביימער־סנאַסטן קעגנאיבער טונקלען זיך ווי פריסטער.

וואָרעם דיינע פיס ביים פייער. שטריק אַ בליטשקע־יאַקל, זעל.
לעז דערינערלעך דורך האַנאַרע באַלזאַקס* ראַמאַנען.
פאַרפל זיך מיט ווינטער־בלומען אין דעם פאַרצעליי־געשטעל
נאָר פאַרשוועך ניט, זע, דעם סוד פון זייערע בוטאַנען.

ס'אויסזען מיינס גראַווירט פון לייזן און דיין קאַפּ געמאַלט מיט קרייד.
דרויסן שנייען אונדזערע יאָר, אונדז אין האַרץ — זיין אומעט.
ערשט ניט לאַנג, דוכט, איז געווען מיין פנים אומגעקנייטשטער זייד ;
דיין שיניאַן, אין פרויען־רייך, אַ בלאַנק געדיכטקייט סאַמעט.

* אַדער מאַרסעל פרוסטס.

פראצעסיע זיבן

א

הממ — לאַמיר זאָגן : געוויסע ציווילע העפלעכקייטן קאָנען מיר אַוועקמאַכן.
דער מאָדוס פֿון נאַטור איז קנאַפֿ־ווען ניט־אוטיליטאַר.
און כמאַריקע פֿיר הענגלעך באַזאָרגן מעטעאָראָלאָגן מיט פֿרנסה.
יעדער ווידמעט זיך עפעס אַן אַזאַרט. אַ קינד, דער צוקונפֿט אַ גאַב.
אַ ליולקע, אַן אַלטן מענטש געמיטלעכער צו שלעפּערן.
זע ווי ער זיצט אויף דער פֿריזבע ניט ווייט פֿון טיר.
ער איז אַ וועכטער, אַליין אַ שטיק גאַטערישער היטער.
אונטער זיינע פֿליצעס דער ליימיקער שליים פֿון אַ צעקאַכטער אַרכיטעקט־
פֿאַנטאַזיע.

אַנדרימלט אַן דער הילף פֿון קרייטער, ניקאַטין.
מיר ציען ווייטער : אונדזער פֿאַטריאַרד אין חומש בראשית האָט אויך געצויגן.
אַבער, אַנקומען? — אונדזערע אויגן, ביים לעצטן טראַט פֿון מאַרשרוט,
שטעלט זיך אויך פֿאַר אַן עוג, אויב אַפֿילו ניט דער רעגירער פֿון בשן,
דאָך, מיט זיין אַרויסרוף צו ווירקלעכקייט ווערט דער רוציל ענדגילטיק
צעגאַרנישט.

טראַכט ער זיך : פֿאַרטיק מיט אַלעמען, און וואָס ווייטער ?

טראַכסטו זיך : זאַכן הייבן זיך אַן פֿון אַן אויסלאַז.

און איך קאַמענטיר ווייט־פֿון־גלייכגילטיק די געציפּערטע קאַטעגאָריע

פֿון זאַלבן, כעמיע אַם פֿלאַץ, און מיסט, אומווירדיקע מאַטעריע.

ווער האָט געצאָלט מיט שקלים פֿאַר פֿרווילעגיע

און ווער מאַנט אויף די עסקא ?

לאמיר זאגן: ניט אלעמאל איז אמאל ווייל דאסמאל איז עס געוויס ניט
 דערפאר ווייל ס'איז ניט, ווי דער אומלייקנבארער געזעץ מיט צוויי מינוסן.
 איך בין מיין פאטערס. פאטער איז מיינער. ביידע, דער וועלטס
 און די וועלט אדער גאט איז יעדן קיינעמס פארגרייזטער שטח.
 אן צייט־אויסמעסט וואלטן מיר געקומען צו עפעס אן אביעקטיוון בליק
 שטעלט זיך דער טייוול הערנערדיק אוועק קאפויר
 און בטלט אלע שדישע חלומות אויס
 צו גאט וועלט פאטער און מיר.

[רעציטאציע]

איך וועל פאר איך געפעליק איצט פירלייענען א פאר לידער,
 נאר ניט דערפאר וואס איר וועט אן שום צווייפל זיי פארשטיין:
 אפטמאל ווי איר זעט מיך א לעבעדיקן, אין הארמידער
 פון זייער שטורם־און־דראנג פארשטיי איך זיי קוים־קוים אליין.

„בתמיה?“ — פרעגן די וואס זענען אויפריכטיק נייגערדיק;
 און אנדערע, צעפרעסן פון לצניש זלזל־בלוט,
 ברעכן אויס מיט בטול (אסור אויב עס ארט): „נו, ליריק,
 פאעזיע — לידער זענען גאנץ פארשטענדלעך אויב נאָר גוט!“

ועל כולם האמיר געמאכט א ברית מיט קלאַרקייט*
 און ס'לעצטע שיינט איעדן אויס צו זיין גאנץ איינפאך, קלאַר!
 דאך ווער ס'געפינט ניט, זעלטן־ווען, קיין זיסן טעם אין טערפקייט,
 ווייסט ניט און א גלאַטער ליגן ז'נאך ניט וואַרהאַפט א סומובר.

די זון איז קלאַר פאר איך? אד, ניין? טאָ לייקנט אפ איר בלענדן.
 דער ים איז דורכזיכטיק? ער ז'ניט? טאָ ס'ווייסט איר פון זיין טיף?
 ווי גרוילנדיק די קראַפט פון אומגעאיבטע לענדן,
 נאך ווי פארהילט פון אויגן־נערוו איז אן אנטפלעקונגמייף.

ווען איך באהויפט און ס'איז פארבארגן אפט דער זין פון ווערטער
 פון מיר אפילו גופא וואס האב זייער שטורם־און־דראנג פארצייכנט.

דאָן מיין איך: איך, דער לעזער, האָב קיין אָנונג פון די ערטער
אָווו מיין ליד אַלס גאַסט געוויילט האָט אין די גאַרע הויכן.

און דאָרט קאָן זיין האָט עס געשיינט אין ליכט פון יענע ז ו נ ע ן ,
געוואָרן מיטן מ י י ן פון יענע ז י נ ע ן דאָרט באַהויכט.
וואָס אונדזער אויג קאָן בלויז מיט גוואַלדיק אַנשטרענג אָנען,
וואָס אונדזער גייסט נאָר אין דער זעלטנסטער מינוט אויפלייכט.

דערפאַר טוט קלאַרקייט וו ע ן גראַד מיט פערפעקטן סוד לאַווירן,
און דאָס פאַרהילטע טיפּט ווי ים, שטראַלט ווי זון, און בלענדט;
נאָר זיכער ניט פאַר די וואָס בלויז מיט שפּלות מאַגעוורירן,
און ניט פאַר בעלמעלייט אויף אַ געאַנקערטן אַקרענט.

[קטורת]

מיין זיידנס ווערטער זענען פאַרגאַנגען
מיטן כראַפּ פון אַ נאַכמיטיק דרעמל...

וואָס האָט ער געמיינט מיט „רבקה רחל,
גיב אויף, זיי מוחל, דעם באַרשטש“?

אַמאָל, אין אַלקער, צו זיין חצות-אַפּריכטן,
האַט מיין אויערל פאַרנומען „גאַט דו זיסער!“
און „שלאָף, שלאָף!“ צו מיר מיט אַן אַדערדיקער האַנט.

צו באַטראַכטן: אַז ער וואָלט גאַט באַפוילן
זיידע-שטרענג צו שלאָפּן,
מיר, דעם באַרשטש דערלאַנגען

(* אַ פּרינציפּ פון דער אויפגעלייזטער געזעלשאַפּט „1925“, וווּ דאָס ליד איז
צוגערשט רעציטירט געוואָרן.

און די באַבען אינמיטן דרינען אויפנעמען
מיט „רבקה רחל זיסע!“
מאַכט מיך שטוינען האַלב פאַרווירט.

זיינע געדאַנקען: שטיינער אין דער וואַנט
וואַסער אינעם ליים
פייער אין די ציגל
שטרוי אין די שפאַרונעס

קאַלד
פליגן
מיז
ראַזרוכע.

נאָך אַלעמען: די גאַנצע וואַנט
מיט מאַמין פאַר רעשטאַוואַניע
און גאַט אַלס קראַקוועבוי פאַר דעם דאָך אויסדויער
און אפשר אויך דער גאַנצער בודינעק.

דאָס צו אַנען איז אַ גליקלעכע מערכה
וואָס פאַרגייט אין נאָז
מיט דעם גערוך פון מאַילציין געצירטע
שטאַלצע שמות-בלעטער
אין דער פרעמדסטער שפראַך
אין דעם אייגענעם מוזיי
— — — אויף דער ווייטסטער פּאָליצע — — —

און דאָס צו אַנען איז אַ גליקלעכע מערכה

ד

מיין ליד וועל איך אין קאָן ניט שטעלן. אַלץ וואָס איך פאַרמאַג.
טאָג נאָך טאָג
— אויפן ראַג —

קאַנט איר זיך איינהאַנדלען זון-און-הימל פריידן ערד-באַגעדיקט
ביז דער עפיר-עדיקט
איז דערליידיקט —

רויזנוואַסער פאַר דער הויט און גאַלד פאַר לוקסוס זאַבובאַנעס.
ווייב און קינד מתנות
געשלעכט און נאַנעס —

אַלץ וואָס פאַרגעניגן שאַפט און פאַדערט ציגן — גייסט זאַפטן-טריף.
אויב אינהאַלט איז מיף
מוז פאַרם זיין שטיף — — —

ווי אומדערטרעגלעך ערנסט אַלץ, ווי לעכערלעך די ערנסטקייטן.
דאַנקען גאַט און לייטן
ניט אויף לאַנגע צייטן —

צעבייס, צעגריזשע מיך, עקזיסטענץ! דיין שקלאַף צעקיי, צעפרעס.
איטלעכער מעת-לעת
איז אַרדינאַר, אַ נס —

ה

אין אַ דערפל, אין קליין רוסלאַנד, האָט רב ייד אין מיל
תבואה גויישע געמאַלן, פיין, און שאַ, און שטיל.

דורכגעקומען, דורכגעשטופט זיך, — גוטע, שלעכטע צייטן,
גאַטבאַשטראַפט, און גאַטבאַלוינט, ס'פאַסיר פון אייביקייטן.

ס'ערשט ווייב האָט געהאַט פיר קינדער, און אַוועקגעשטאַרבן,
נאַכאַמאַל, כדת פאַרבונדן, אַ ניי ווייב דערוואַרבן.

ניט געהויזט האָן צווישן זיך די שטיפמוטער און קינדער —
טיף אין האַרצן זיך אַ ווייטיק, פאַר דער וועלט ניט לינדער.

הייבט פרעמד קינד אָן קלאַגן, ענטפערט פרעמדמוטער מיט יאַמער —
שלינגט רב ייד אַלץ טיפער אין זיך שטומען פּיין און קומער.

האַט רב ייד זיין צווייט ווייב ליב, און ליב אויך זיינע קינדער —
טיף אין האַרצן זיך אַ ווייטיק, פאַר דער וועלט ניט לינדער.

עלטערט זיך רב ייד פון צרות, און פון קלייניקייטן —
דורכגעקומען, דורכגעשטופט זיך, ס'פאַסיר פון אייביקייטן.

שוין ניט מעל פאַרוויסט די האַר פון זיין קאַפּ באַרד און פאות,
ווייסן ווייסט דער שוואַרצער נענער, און פאַרציט די שלייעס.

זוי געלעבט, אַזוי געשטאַרבן, ווייט פון פרייד, אודא-יזש!
טרייסט בלויז וואָס אַ זון וועט זאָגן נאָכן טאַטן קדיש.

נאָר אַן אייניקל דערשטוינט איז פאַר דעם סוד פון לעבן,
זוכט באַשייד, דעם זיידנס פלאַנטער ווי איז צו אַנטוועבן.

אויף אַמעריקאַנער באַדן טראַכט פון זיידן אין דער שטיל
ווי אין דערפיל, אין קליין רוסלאַנד האַט געמאַלן מעל אין מיל.

און די זיידע־פאַטער־קינד נאָט איז צעשטעפט אין פלינדער;
טיף אין האַרצן זיך אַ ווייטיק, פאַר דער וועלט ניט לינדער.

[שורות צו ב. ש.]

1

(שפיל אין 41 סצענעס. פראַסטיקער נאַכמיטיק, טעאַטער: אומקינסט־
לערישער אורשפרונג באַוועגלעכער חלום. שיידוועג. דערפולונג.
Rienzi Overture; Gretry: Cephale et Pro-cris; Debussy: Printemps, suite.
דערלייז: גרינע קווינע, אַב הרחמים, חופה־מאַרש — איסטסאיד אַרקעסטער אויף
וויקטאָר רעקאָרד. אַנגענעצטע ווייעס. מוטערבענקעניש. אַזוי: טעג, נעכט,
ביז, פון)

פאַרהילט פון דיר די וויטיקע קראַפט
וואָס טונקט זיך אין דיינע תמימותדיקע וועגן.

דיינע הענט ווי אווגוסטזאנגען
מתפלדיק געהוידעט אין אייפערקן ווינט.
איך דער אויסדערוויילטער „צוצוזען“
צאל מעשר פארן פולן אינהאלט.

זאל ניט דאנקלאז בלייבן דיין מתנה מיר.

2

(אומדיאגנאזירטער פאראליז. הארצבלינד. עראס און פסיכע ווערסיע פארגווארפט.
פארגינגנדרייאונצוואנציגסט. שווארצע טאשמעס ארום א שוישפיל מאנוסקריפט.
גרוס פון לאנד צו לאנד. טומלדיקע ריי: „צאר פיאדאר“ ארומפאדקעווענדיק אין
„קארשן־גארטן“. לאנגער שפאציר פון דאנען ביז דאנען. צופעליקער פארקיל.
קאמוניקאציע מוטלאז געזוכט. נאך איינע, נאכגענישטערט. מוטיק שטילשוויגעניש.
מיר ליענען געטעס דיוואן־לידער. אסאנאנץ דערגרייכט דיס)

פארבליבן מיר פון א קארב „קווין ען לייט“
ד ע ר קילער אוונט,

י ע נ ע ר גליענדיקער ד ר יי בייטאג,
דאס פאלן פון געקרויזטע בלעטלעך צו דער כלהס פיס
אין טאג ווען אומשולד בלעזלט זיך
צו געוואגטער רייפקייט. כוֹזך א תקון
אין שלל גלוט טרייבנדיק דיך צו
מאן־פארטיידיקער, קינד־טרייסט.
רעטראספעקטיווע אוונטן פארענדיקן
ציקלען פון העלשייניקן ווירואר.

3

(דזין־דזין. צייטגלאק סיגנאל: טויטבאל. פאסיס פון עגיפטישן חושך. א
מעווע פארפלייצט צוויי בערג. א ים־מעווע — צוויי קאנטינענטן. א באגער־
מעווע — צוויי דאנגשפיצן. גאלע פארטרענקעניש אין גארניט. יאוש

John Milton: "Take away then my tortures. Nay. Take them not away!... Loving is such sweet wretchedness!")

אין ריזיקן געפעכט פון אונדזער שטומעניש
פאלט דער פיינט, אונדזער ערשטווייליקע
פרעמדקייט. דער רכילותדיקער ים וואָס פליסט
אין אונדזערע פריינט פאָרוונדערטע אַקסלקניטשן
טראָגט אויף זיינע כוואַליעס
אונדזער שיפלס ריפּנשפענער.
ס'שיפל האָט געזעגלט רוישיק
אין אומעטיקן ווירבל פון דיין ניטפאַרשטיין
דעם חלומס באַדייט אונדז בידן מיטגעטיילטן.

פליטיקע נאַטיצן פון אַ זיגעזונט
איבער דיין פאַרזינדיקטער מתנה מיר.

2

כיוואַלט זיך וועלן אַנטקליידן
פון טינט און פען פאַרפיינערונגען צוליב אייער גלויבן.
אומצוכט טוט דורך מיינע ליפּן ריידן:
— זענט איר ווירקלעך ווייס און ריין ווי טויבן?

כ'בין אַ נאַרנקינד, אין אייגנרעכט אַ נאַר.
אַ קלוגן דורס אַ זרע, איינער פון די קליגסטע.
כ'שעם זיך, און איך ווייטיק פאַר דעם דריבנעם וואַרעמס צער:
— מיינ נאַז־פאַריסנקייט און עגאַטיזם איז אַן גרענעץ, זאַגסטו?

כ'היט דאָך דייע ווענט, אַריינגאַנג און אַרויסגאַנג אָן.
קיטעווע די גלעזער וואָס שניידן מיר די פינגער
אין די טאַפליעס פון דיין אומגלויבן און אומרעזאַן.
אין דיר בושעוועט די זעט. מיך נערט דער הונגער

כיוויל אייך נענען וויל איך בין פון אייך דערווייטערט:
— האָבן ווירקלעך ליידן אייך געלייטערט?

לאַמיר אַרויסכשוּפן איינס פון די געבורטן
וואָס האָט דערצויגן ביז צו די פאַרגייענדיקע יאָרן.
געטראָנקען זיך שוין וויפלמאָל אין זומפּ פון ראָרן
און איצט — ביים ענדציל פון אויפגעבליטן גאַרטן.
דאָס לייב איז געמאַזאַליעט, און דעם גייסטס די לאָרן.

פעטער מיינער, פינצטער פאַר די קינדער, זיך אייגנליכטיק
קאָן ניט, האָ! פאַרגעסן ווי געהאַנדלט האָט מיט טייכן,
וועלדער — (יונגע קינדער, אייגן־פרעמדע, לאַכן לאַכן לאַכן,
ווי ליישגאַלדיק זייער העטעראַדאַקסיע, זיין אַרטאַדאַקסיע געוויכטיק!)
וואָס קאָנט איר, פעטער ליבער, מאַכן מאַכן מאַכן?

וואָס קער איך אָן זיין גייסט? — איך אָן ניט.
ער איז אומצופרידן. איך בין אומצופרידן.
ער ליידט פון מערידן. איך לייד פון מערידן.
אים קומט ניט, און ער מאַנט. מיר קומט ניט, און איך מאַן ניט.

[ניט „חווה און דער שלאַנג“... ניט „אדם און חווה“...]

דעם כסא־הכבוד אַנלען וועל איך ניט דערגרייכן
סיידן אין די קולואַרן צווישן שיר ניט אָפגענאַרטע
שטיין און תּמעוואַטע שמייכלען
טשאַטעווען די ברויטזאַנג, פלייש און פעל פון אַקסל
און, ניט אַכטנדיק אויף קרישלידיקן שניי און צוואַגרעגן, פּעכנען
ביז דעם עטאַפּ פון סעזאָן אָפּוועקסל

— מיין קול פאַרדומפן אין אַ וויסטעניש —

אַ צעכראַסטעטן גאַט וועט מיין אויג ניט דערוויסן
ניט שטאַרבן וועל איך, הייסט עס. —

אינעם ראק ניט זוכה זיין צו זיצן ביי דעם בעכן טרערן
בלויז אַ שטיקל ברויט אַ פיסנע
מעלה-גרהן
ניט אפילו, מאַל דיר, עמיצנס אַ ביזער הערן
פון דער אויבערבאַנק אין תפיסה

— דיין עכאַ רעווערבּערירט אין גלוסטעניש —

וואָס נוצט מיר דען דער זונבראַק
דער ראַצימאַרענער שטראַל
געשפּיזלט אין דער קאַלזשע?

— ניט די בלומען —

און ווי עגאַל
צי אין סאַזשע
אַדער קלאַזאַנע וואַזן
ווי ס'פאַסט דעם דיכטערשן פאַסטאַד

— וועלן מיינע אויגן פרייען

מייך נאַ גערוכיק שפּייזן:

בלויז אַפּשניצלעך פון זומער, צעדערעליעט קאַרשנווייז, אין מיין אַנזען.
ווי דער שיינקייטס פאַסקווינאַד. —

אַזוי ז'אַמאַל געווען

מיטן עדן

מיטן נחש

מיט עדיפּן.

דער סיגנעט פון זויער און גערונענקייט

שטעמפלט דעם פלוס פון חלב-ודבש

מיט אַפּלאַמב פון עגאַליטאַרקייט

לייגט זיין חותם אויף אַלעמען אַרום: אויף קינד און אַקושער.

זאַל דאָס אַמאַל ניט זיין די באַווילטע סטיפּענדיע

פון מיינע פאַרניגנדיקע יאַרן?
דער חפזון־טעמפּאַ דאָ-הי ? און דאָרטן ?
וואָס זשע לוינט דאָס גיין ביגראַנדע, סטאַטעק גלייך,
מיטן יאַמשאַוון שטאַק פון אַנשטעל ?

רימפלען אויף דער קיכפּאַן
צעפענען דעם דוממס שליוון
פאַרנעמען ספּריטנע ווערטלעך
און געשווינטע בליקן

זעמלמעל פאַרוואַנדלט אין יאַטער
אויסגעשפּיגעוועטע אַנטיקן־קאַליוועס קלישירט מיט אַ סטיסאַק
וואָס וועט שוין דער גוליע לינדערן דער יאַכנפלאַסטער
ווען צעווייטיקט איז דער גוטסקייטס באַק

דער ברית, דער מאַראַטאַריום
פון אייביקייט ביז אייביק
צווישן שטויב און שטויבל :

אַזויפיל דייזשעס צו האַדעווען אַ מענטש, און נאָר
אים !
אַזויפיל בעק און לעמער מיט פעטע בריסט און
זאָדיק
אַזויפיל קעלט פאַר שליאַמען הערמאַלין און סויבל

אַזויפיל רוטיניזירט לייב צו האַדעווען ערדווידמונגען

אויף טרוקעניש, דער וואַרעם
אין וואַסער, פיש און פּראַש
אַז ל ע ב ו איז דער נישטער פון אַ פרעכן חומרן שפּיגאַן
מיט אייפּעריקע לאַזונגען
וויסן קינדער אין די וויגן
פליגן

ווייסט די צויג ביים פלויטנאָש
די ליאָכע אינעם זשליאַק פון קאַרעטע פאַרטאָן

[צו ח.]

האַמיר ווען פון אייך אַ בריוו געקראָגן,
פלעגן מיר צווישן זיך אַזוי דאַן זאָגן:
„איבער אָפּשיד הענגט אַמאַל אַ הימל אויסגעשטערנט,
ליכטיקער ווי איבער אַ צוזאַמענדיקער פרייד.
צוזאַמענקייט איז אָפט אַ קלייד
פון גראַבסטע שטאַפּן.
אָפּשיד — פון פעדים דין צום פּלאַצן אַ געוועב.“

ווען אַ טעלעפּאָן פאַרשפינט אויפּסניי געפּלאַצטע פעדים,
אדרבה! לייקנט אין דעם פאַרשריטצויבער פון טעכניק.
צוערשט האָט אייער קול מיר בלייך געמאַכט דאָס פנים.
און באַלד, געמאַכט עס רויטלען ווי אַ צוויק.

מיר קוקן איצט אַרויס אויף אייך ווי איר
וואַלט זיין ס'געווינס פון אַ סכנהדיק געוועט.
זאָל ביי אונדז אין אַלקער היינט זיין יום־טוב:
יום־טובדיק דער הונגער, יום־טובדיק די זעט.

פאַרבאַקן טיף אין האַרצן אונדז אין משך שוין פון יאָרן,
ווי האָט איר ליאָדע פיר חדשים ווערן דען געקאַנט אין מח פאַרבלאַסט?
גייט שוין גייט! זאָל ווער עס וויל זיך טשמאַטשקען
מיט דער מעלאַנכאָליע פון צעשיידטער פריינטשאַפט.
אונדז איז פרייד גליקזעליקט היינט
מיט דעם קומען פון אַ פריינט,
אַ גאַסט.

[ניימאָדיש שורהגרוסל]

„אַ גליד־געשוועסטער־קינד איז געפאָרן קיין וואַרשע נאָך סחורה.“
די „ליט. בלעט.“ האָבן אים געגעבן אינטערוויו־קרעדיט.

ער גיט זיך אויס פאַר פאַניבראַט מיט זשיטלאָווסקין,
געהילף־סטרוזש אין אָפּאַטאַשוס „פוילישע וועלדער“,
אַן אַטעמצוג אין בלאָזאַק פון לייִוויקס גאולות.

ער איז אַ גאַנצער קנאַקער אין דעם „וועק־מיך־ניט“ דעפּאַרטמענט
פון דער מאַמע־ליטעראַטור ;

דער מלויאיקער שטראָדל אין וואַסער צייטונג־קאָפּעטעריע
נאָך יעדער קאַליע פּאַרציע גולאַש־נייס.

דעם וויפּלטן זמן ביים דרדקי־מלמדס סדור,
פאַררופט ער זיך גאַנץ ברייט אויף „טוירע“.

(אַפּשטאַטנדיק אין פאַריזש וועט ער אויך עפּעס נאַשן :
אַ נאַפּקע־לעק, איינהאַנדלען אַ מאַנטל, אַ פאַר קאַמאַשן.)

... העט־העט קיין וואַרשע איז אַ גליד־געשוועסטער־קינד
געפּאָרן טוישן אייגענע מיט „ליט. בלעט.“־סחורה.

יב

מיין באַבע האָט געוואָסט מוזיי־מין־ווערטן
לויט איר צדקניותדיק עסטעטישן באַנעם :
געווען זײַט „ווי צו האַלטן?“ קיין פּראַבלעם
פאַר איר די קופּערפּאַנען, קאַכליעס, קווערטלעך,
דעם טשייניק אָן אַ נאַז, דעם קב־הישר
אַ גאַרן (ערשטע אויסגאַבע) אַנטיק.

דעם שטערנטוך געבלעטערטן (צעפליקט):
 מציאות כ ל ל וואס מאַנען טעכניש לשון.
 איר גוף פאַרדינט באַזונדער זיך אַ נישע
 צווישן אַלע חדושים... איר גרייז פנים
 באַווינט אַזויפיל האָט געאויגטע קושן
 וואָס ס'כאַפט גרינג אויף דאָס האַרץ נאָר ניט דער גומען.
 עס האָט איר צוגעשפּילט אַלס קונסט־קוראַטאָר
 פון איר מוזיי צו זיין דער יוגנט־קוואַטער.

[סע פלעגט זיך טאָן אויף טיש און אויף בענק]

מיר לישטשען אונדזערע טעג ווי דיניעקערלעך
 און זידן אויס די נעכט אין סעקס־קאַרדאַן.
 אַ ניין מאָס רייד צעבעכעט פאַנטאַלאָן
 ביז ס'לויפט אויס די געוועלטע מענערמילך
 צונויפגעדראַלט ביי „איר“ געזימס. דער מלך
 געפלעפט פון זיין געפראַזשעטן פעאַן
 זיצט וויטער אויסגעטשוכעט אויפן טראָן
 פון טעג געלישטשעטע ווי דיניעקערלעך.

קיין טאַלק דערגייט ניט, בוצים, אָט דער „לבן“,
 כאַטש וויסנדיק אַז צ י י ט דער ליטשעקרופניק
 איז מילד מיט אים — ניין? — ווען אַלס אַלטער טשערעפּ
 מיט פוילע יאָדרעט נערט זיך ווי אַ סופניק
 מיט פוילער ליבע; מאַכט זיך פאַר אַ „יון“,
 דער וויסבילעטניק, ציענדיק דעם זשערעב. —

פראצעסיע אַכט

[ערשטער לאַמענט]

איך וואָס ערשט האָב באַזונגען דעם גליקלעכן ערן
דורך איין מענטשנס אומטרייהייט פאַרלוירן, זינג איצט
דעם פאַראַדיז צוריקגעוונענעם פאַר דער גאַנצער מענטשהייט
אין דזשאַן מילטאַנס ווערטער,
און ווידער פאַרלוירן.

אַ וועלט פון האַסט! אַ וועלט פון טיפן שלאָף! אַ פודן שווערער סכך
פון יעדן איינעם אַספּיראַציע און לייַדנשאַפט! אַ וועלט
פון נישטיקן געקליבענעם שטויב־פּרעפּערענץ! ניטאָ קיין סך
צום איבערקלייב. פון אַלע עקן שפּאַרט צו מיין צעלעכצט געצעלט

אַ זערגע אַ צעצוויטעטע פון „רעפּובליק“ פון פּלאַטאַס לאָר;
אַ טראָפּן טוי פון קאַמפּאַנעלאַס „שטאַט פון זון“; און אויך אַ קנאַפּס,
אַ מעטעאָריש פּלעמל פון „אָוטאָפּיע“ פון טאַמאַס מאָר;
אַן אַפּגעסמאַקעט, שופּן־שטעכיק בייַנדל פון „לוי־תן“ האַבס!

פון צייט צו צייט וואָס געוויזן, וועלט, נאָר אַלץ געוויקט אין בלוט;
ספּאַרטאַקן פון אוראַלטער און כאַרטיסטן אַרום רענעסאַנס;
אַ 1776, און 1848 גלוט,
העט ביו דער קעגנוואַרטקער (רע 1917) אינסטאַנס.

פּראַצעס „יציאַת־מצרים“ איז אַן אומפאַרענדערלעכער בונט;
עס דראָט מיט טעפּפּלייש פּרעסגעפּאַר אויך איצט אַן אויסגאַנג־סוראַגאַט;

די שטייף פון אויפשטאנדס שטריקגעפלעכט פארהאלט צייטווייליק בלויז
א שפונט — — —

ער פוילט מיט צייט — און ווי צרעתדיק צעבליט זיך קאזעמאט!

א וועלט פון גראדנווייזע שיינקייטן און אלץ וואס מיאוס איז,
מיט דיינע האבנגוטסן אומריכטיק צעטעכערטע אין הענט
פון אייניקע; דער גארטן פול מיט אויבסט איז בלויז דעם שרס קאפריז
און ס'יאטערט זיך די מערהייט, וועלט, דיין הערשערווילנס אפאנענט?

א וועלט, פארמדיקט פון פארלאטען אלערליי פראבלעם-תחתונים,
געקארטשעט, אפגעטראגן און געפלעקט פון איבער איבערנוץ;
הארט ביי די ראנדן פון דיין וואך, וועלט, טריפען זיך מציות-קונים
און שטשאבען זיך מיט רעטונג-נבולפה און טעארעטיש שמוץ.

מעפיסטאס היפשע פושקע מיט דער זאמלהורבע צירונגשטייער
מאכט מענטשן בלויז צו לאכן א געלעכטער איבערפילט מיט סם;
עס קרענקט דער גוף, זעל ווייטיקט, און די גאל צעפלאצט — א הויפן ביינער
פון אנגעדייטע עפיוזאדן שטופט פון ברעגן אויס דעם ים.

און ק י ו ם איינפאך, גראזיקע און ביימערדיקע עקזיסטענץ,
איז אונטער יעדן שכלדיקן שוין פאר מענטשן באַלד פרעגצייכן;
און האַפנונג — האַפנונג וועפט זיך אויס נאך האַפנונג; בלויז די פערימאנען
האַט האַפט אין עסן, ווי ניט איז פאַרדייען, און אין זיין זיך מכין.

פון אלע פארבן איז בלויז געלעניש די קלענסטע רעזיסטאַנץ,
און געלעניש פון גאַלד שאַטירט דעם קנייטש פון איטלעכן עמבלעם;
דער לעצטער קינסטלער, ווי טריבון, צי מאַן פון וויסן, טראַגט דעם קראַנץ
פון געל — ניט מאַריגאַלדן געלקייט! ניט געלער כריזאַנטעם!

האַסט, וועלט, דערפילט דאָס דראַען פון דיין וועזנס שטויס צו ראַנדגעפאַר
און פרוווסט אויפסניי איצט וועקסלען דורכפאַל פון פאַליטישן צעפיענען.
געווען אַמאַל אַ טעראַרמאַכטיקער זעלבסטערשנדיקער צאַר.
שוין אויך אַ מעשה פון „געווען, ניטאָ“ וולאַדימיר איליטש לענין.

[סעסטינע]

מיר זאלבן היינט א קיניג, דעם בראַנעמאַן.
דעם מאַן פון אַקעראַיזן. נענט זיך, נענט.
און בירגער פונקט אזוי ווי אונטערטאָן
איז אַנגעלייגט. שטרעקט אויס די בענטשונג-הענט.
דערפרייט וועט ווערן הרעטשקע, גערשטן, מאַן.
פלאַקס, סימניע, קאַרן פון וואַלין ביו קענט.

שטאַלצירן וועט אינדוסטריעלער קענט
אין אַנזיכט פון וואַלינער פויערמאַן
באַפרייענדיק פון יאָך זיין מה און הענט.
דעם רוקן וועט דער שקלאַף אויסגלייכן. טאַן
פאַרקוקטער פרייער מענטש, דערפרייט, זיך נענט
אָוועמעס גאַנפאַלאַן זױ בליט פון מאַן.

און וואָס אַז זיין סימבאָל איז בליט פון מאַן
ווען די פאַרשטעלונג-קראַפט וואַלין-ביז-קענט
איילט נ י ט צו די רעאַקציע פון מאַן
אָוועמענס ק אַ פ געפענטעט איה, ווי הענט
די זייניקע פריי זענען? אונטערטאָן
פאַרבלייבט דער בירגער כאַטש זיך פריימענטש נענט.

די פירער האָבן אים צו וואָס דערנענט.
געבראַכט גאָר נאַנט צו סטאַדיע פון מאַן-
פעטאַלן. ס׳ווייסט דערפון דער ראַשער קענט?
דערהויבן זיך דערהויבט (אזוי גלויבט מאַן)
נאָך אַלץ ניט דורך דעם מה נאָר די הענט.
צײַ איז ער בירגער אַדער אונטערטאָן.

ווינן ער פאַרקוקט זיך ווען אויף שטאַלצן טאַן
זעט ער זיין הויך בלוזן וואָס די וואַלקנס נענט
און באלד זענגט מעזשע-צו, מאַשין-צו מאַן

פון אַקער און טעכניק. וואָלין, ווי קענט,
פאַרנעמט קוים דעם סימבאָל פון בליט פון מאָן
וואָס כלומרשט איז געזאַלבת פון זיינע הענט.

און פענכערדיק די ערד- און טעכניק-הענט
צעאָדערט זענען — שלאַנג די הענט פון טאָן,
פון דער פאַרצווייגטער שקלאַפונג, אַפאַנענט.
אָך וואָס וועט טאַקע ווערן פון בליט-מאָן
ווען שקלאַף פון זייען, טעכניק, אַזש ביז קענט
העט פון וואָלין אָן איז נאָך אַלץ דער מאָן?

דערהייב זיי איבער דייענע בענטשונג-הענט,
באַזאַלב מיט האַפּנונג בירגער, אונטערטאָן
פון פלאַקס-וואָלין ביז איידל לייוונט-קענט.

[פלאַנד]

פאַרוואַרף אין כּף-הקלע
די קרוין.

טו אָן די העלע
די קליידער —

פאַזומענטלאָז!
פאַרניכט די כאַפּטע
בורזשויען,
פליכיק,

האַרלאָז!
און דו וואָס ביסט ניט טשובלאָז —
פאַרוואַרלאָז!
פאַרזינק זיי שפורלאָז.

אינצווייען און אינדריייען
די ביינער גוט אַנברעכן

איעדן וואָס אַ קעכן,

אַ דינער האָט,

אַ ניאָניע!

קיין צייט ניטאָ אומשמייען

די אויגן יענעם שטעכן

מיט ריידן, ברייען.

כהרף־עין,

צעך פון אַלע צעכן,

באַסורמאַניע!

די גאַל אין זיך צעקלויצע,

געזעל!

אַ נה צעטעסע!

פאַר וועמען זיין דאָ יוצא?

יהוה און די טראַיצע,

פּאַעט און פּאַעטעסע — —

צענישט די גאַנצע מעסע!

מאַלויצע!

[באַלאַדע]

א

צעיאַכמער זיך שוטה בן פיקהאַלץ!

— וואָס הערט זיך מכח די „איזמען“?

צעפּלאַסן, טינטיקע ריקעס

קייקלט וואָר זיך פון פּזמון צו פּזמון.

ב

נו קוק צו מיין ליאַלע, דעם שלאַמבאַן

ווי טריפּוואַקס פאַרגוואַלדיקט קאַנאַפּליע

אויסזינגענדיק צאָרט אויף דער טראַמבע
דעם רויטמיץ פון קאַנסטאַנטינאָפּאָל!

אַ רוחן דעם בלאַנדינקן ביקל
ווי ער האָט די ציין אויסגעוואַלעט;
די פיזשאַלעס ווערן אַנטיקן
און חתנים אויך ווערן צעכלהט.

אַט איינעם געפעלט גאָר אַ זונה,
דעם צווייטן איז ליבערשט מזונות,
דער דריטער איז „הגם חרבונה“,
דער פערטער איז גאַלע חסרונות.

ווען נאָר ניט דאָס פינצטערע מזל
פון דיכטער וואָס צעלאַפּאַצאַנעט
דאָן וואַלטן מיר, שעיר לעזאָול,
גענומען נאָך ריצנאָייל אַ קאַנע.

מיר וואַלטן „זיי“ דאָן אויף דער האַצקע
אַ הייב געטאָן העכער און העכער,
זוי איר זעט מיך אַ ראַטשילד, אַ טראַצקי
וואָס שפּרינגט זוי אַ באַק איבער דעכער.

ג

צעיאַכמער זיך גלאַמפּ פונעם שפינוועבס!
— וואָס הערט זיך מכה דעם „אמת“? —
מיר וועלן די אומקלאַרע אָנהייבס
ענדגילטיק אויפלייזן אין רמו.

מיר וועלן דעם רוימיקן שטח
אַנקליידן אין צייטיקע שפּאַרן;

א דראַניצע פונקט ווי א פעטאך,
וועט קומען צו ערלעכער קבורה;

א קוואַקע וועט אויסזיצן מאַילן,
א שישקע וועט דליבען טשוכאַניעס;
די קונסט וועלן פליאַסקען אין הוילן
במחילה מאַזאַליקע דלאַניעס;

און שוואַרץ וועט זיך אָנהייבן ווייסן
ווי ווייס וועט אָנהייבן פאַרשוואַרצן;
און קאַלט זיך פאַרוואַנדלען אין הייסן,
סענטיאַבס וועלן ווערן די מאַרצן.

-

צעיאַכמער זיך זכאי און חיב!
— וואָס הערט זיך מכח די „מיטלע“? —
זיי זענען במילא פאַרטאַיעט:
מיר וועלן זיי פערטלען און דריטלען!

ה

נו קוק צו מיין ליאַלע דעם סדר —
— וואָס הערט זיך מכח די „זאַכן“
פאַרוונקען שפורלאַז אין האַרמידער
פון זיבן-און-זיבעציק שפראַכן?

[צווייטער לאמענט]

O Captain! My Captain!

—Whitman

דו פירער, אָ! פון שיפמאַן, מעזשעאַקערער און סטעלמאַך,
פון שינדלדעקער, שוועלער, שמיד, בורלאַק פון געהילץ־טראַטוועס;
פיינט פון גאַלדשפינער, פערלציר און בורזשואַזן למך
וואָס וויסט רק פונש, און ווייב, און פּוּכקע זיסע קוראַפאַטוועס.

אָ, פירער! פּורפור פלאַם וואָס לעקט סכנהדיק די שויבן
פון זאַטער פּוילקייט מיט געשאַרפטע העק, געצאַקטע זעגן!
ווי סומנע שטרויכלדיק פאַרציט זיך נעפּלטאַג פון אויבן
צו הילן נעפּלנאַכט פון דיינע אויפגעברויזטע וועגן!

די באַלקנס פאַלן איין אין צונטער פון דער ראַנגלמעסע
פון גאַלדגעשטעפטע טופליעס און קאַמזווילן צו צוביסלעך;
אַ שפאַרבערנעץ אויף פּאַליט־עקאַנאָמישע מעטרעסעס
פאַרוואַרפן האַסט, אָ פירער, קונסט־האַפט, קינסטלעריש און קינסטלעך.

האַסט לויז געמאַכט די לייצעס: ס'זשומט אַרויס פון הינטער פּלויטן
אַ „דזשיין“ וואָס איז די יאַרן זיינע אָפּגעפאַרן נאַשפיץ;
דעם „נעפּ“ האַסטו אַליין באַווילט אַ שמץ פון די צוויטן
וואָס אונטער אַלע דיינע טאַבוס האַט געזוכט, געקאַשפּערט.

ער מינזשעוועט עקזעקוטיוו מיט דיינע אויפלעב־פלענער
און וועקסט שוין אויס די דילן פאַר זיין פּריינטשאַפּטס טערפּסיכאַרע;
פאַרנעם אָ! דעם געפילדער פון די יובלענדע באַלשמענער
וואָס סימולירן אין אויפפירונג דעם אַקאַרשטן שררה.

דיין גייסט פון ראַדיום־קוואַליטעט, געערטער מאַן, בלאַנקיעט
אַרום אין מיר, מיך דראַנג נאָך דיר, דיין מענטשלעכקייט, דיין צויבער!

מיין האַר, אויב כ'האַב זיך קעגן וועמען פון דיין שיכט זאָנאַיעט,
איז בלויז ווייל גייסטיק יענער איז אַ לאַמער, שטומער, טויבער.

פאַרוואָר: אויף קוראַפּאַטוועס האָב איך זיך ניט אויפגעכאַוועט;
געטרונקען, אויסער וואַסער, טיי, ציקאַריע — אפּשור סליזוניק;
(מיין באַבע, צו פאַרקלעפּן טשאַלנט, האָט אויף וועג סקאַרבאָוון,
פאַר פענציק קוגל און פעטשאַ-הייך, בלויז „גענאַשט“ אַן איווניק);

און פּופּצן טעג אין שבּט האָב איך געקראָגן טייטלען, באַקסער;
מיט וועלש און האַזניס זיך געשפּילט אין גריבל אַכט טעג פּסח —
איך בין אַ קינד פון פּאַלק: מיין עולם איז אין יאָך ווי אַקסן
באַשטענדיק אינגעשפּאַנט — איך שעם זיך ניט, און ניט איך גרויס זיך.

איך ווייס: דיין ציל געווען איז לויטער שימלאַז, אַ פּירער!
און צאַרט ווי ס'איז אַ טובערויו, טולפּאַן, מימאַז, ראַנונקול —
ס'פאַרבעקן דאָך די פּיסקעס דייע טאַטזאַכן רעגירער
און ס'ליכט פון דיין העלזען ווערט אין די הענט ביי זיי אַ טונקל.

דערלייזער דו און קאַלאַסאַלער וועלט צעטרייסלער,
דער לעצטער שפּראַך פון צויבערוואַלד וווּ ס'וואַקסן טאַן-טיטאַנען.
געווען אַמאַל אַ גרויזאַמער זעלבסטערהערשנדיקער קייסער —
שוין אויך אַ מעשה פון „געווען, ניטאַ“ וולאַדימיר איליטש לענין.

פראצעסיע ניין

די נאטור איז נאטירלעך

[א דאטשע מאַרשרוט]

דער הימל אַ געשטרייכלטער, די זון
מאַכט זיך אַ קאַרדינאַלע פּיסבאָד דערפון.

פאַרגייענדיק צינטער ווי אַ טראַט וואָס איכיל
מיטן בלאַסן סערפּ זילבערן זיין קנעכל.

קווינטיליאָנען מילבן פאַרשלונגען דעם טאַגשיין,
אויספלוס פון טאַגטוגנט, צופלוס פון אַונטשיין.

בוימשיטאַנג, געצווייג, און בלעטער-וואַרג
צערונדלט, צעקאַרבט, און אַראַפּ פון מאַרק.

ברויט-און-פוטער בלימלעך שאַקלען מיט
די גלעקלעפלעך זאַנפט זעפיריש, שאַקלען ניט.

זיין געלאַף, אין געאיייל הוייערן שטערן
איבער דעמענס טאַראַנטעלאַ פּאַינטיליסטיש,
פון קוימענס האַלב-רונירט מויל רויכערן
זיך דיאַגאַנאַל אַרויפצו טרומענס, ראַציאַנאַל און מיסטיש.

פינולען, איינגעטונקען אין נייטראלע פארבן,
טינטלען וואלקולאקן, שדיים-סילועטן.
אויבונזשאר, בליצלעמפשיין — פייערגארבן
פלעמלען גייסטעריש אין שויבן, קונקל-מונקלען פירועטן.

מעלקשעפל ביים טיר.
בילן פון א צויג, ליבידאָ-געיאַגט.
מוניע, גאַרנדיק ביים געגרויזטן סעדלס פאַרטקע, זאַגט:
„דאַס זייט א י ר ?“

פון דער ריטשקע דרענגט מיט אייזערנעם געדולד
קוואַקוואַקוואַ פון זשאַבעס.
נאַכט יאַכצט טאַלאַנטפול, אוממיטלבאַר אין קולט,
און שאַרכט אין שלעפעריקע שקראַבעס.

אין טוי אַ רויז
זשעברעט יעדן ברויז
דורך דער געהאַפטער קאַפטע פון אַ מיידלשוים.

[אויף דער טעמע: „קיך-קנאים און לאַוועלאַס-לאַר“]

זינג מיר אַ ליד פון
מעגעלעך-זאַטע פאַרנאַכטן
פון גלידזעט
צו שעפן מיט צעבערס

אויף אַלע מינוטן
אויסגעגאַסן צאַרן
פון בראַנדיקע רגעס
אין פלאַטער פון שעהן:
מיר זינג

זינג מיר אן אורלויב
פון קישקע טיראנען
פון ריינלייב
אויף ריינלייב פארמעסט

פון ווילן וואס שעלמעט
רויקן באראט
מיט טאפ-
און פאן-בראט :

מיר זינג

זינג מיר די באנקראטיק
איבערן לאנגן שלאך
פון זויף
און עראטישע צופוי-היכלים

פון מענטשלעך געפעסטאט
פילבאר געפייניקטן
„צענזאר נערוו“ אויסראט :

מיר זינג

זינג מיר א ליד פון מעגעלעך-זאטע פארנאכטן
פון ריינלייב אויף ריינלייב פארמעסט מיר זינג.

[ליד]

אווו און ווען איך זאל ניט זיין
בארוישט פון ניטזיין — ווי פארגאפט
וואלט איך דאן יא, וואלט איך דאן ניין
פאר קיומס שיינדלינג, קיומס האפט

אראפגענידערט אין „זיינ“טייך
אינזאפנדיק דעם אראמאט

פון דעם פארפליסניעטן וויזואט
ארטיקולירט אין בלומענרייך.

בלויו איינע דארט... ווען איך זאל נאָר
דערנענטערן זיך צו איר גראַט
פאָרוועבט פון דאָרן, וויינריב, ראָר —
און איר אַליין — וואַלט איך זיין גאַט.

[אינצידענט]

אַ צייט האָט ער זי ניט געזען:
און פלוצים, זעט ער זי. ער זעט זי
(געקומען איז ער האַלב נאָך צען)
ווי ס'זעט אַ מאַן אַ ווייב בלויו. „וועציע!

„איך האָב דאָך אייך געזאָגט איך קום —
אַנטשולדיקט, כ'ל אַוועקגיין—“ „ס'רעדט איר!
איר זייט אַ גאַסט ביי מיר!“ אַ בלום
שטייט זי; צעבליטע די פעטאַלן.
און ער טראַכט זיך: נו, גוט, פאַרפאַלן!
איך בין עקספערט אין פעטי־מעטי.

זי קעמט די האָר, און ער — ער קוקט
עטוואָס פאַרלאָרן. זי באַמערקט עס,
באַמערקט ווי אים אַ אַקסל צוקט,
און ווענדט זיך צו אים, „הערט, כאַלערטעס,

„ס'טוט אייך וויי וואָס? „יא, דער קאַפּ.
די פיס, דאָס האַרץ; נאָר עס איז גאַרניט.“
„איר זייט אַ גולן! נעמט אַראָפּ
פון זיך די קליידער.“ „אַך, מען טאַר ניט!

„איר, וועציע, זייט פון אַלעמען
די שענסטע פרוי ס'איך האָב געזען.“

„אין איך איז גרינג זיך צו פארליבן.“
געקומען איז ער האלב נאך צען.
אוועקגעגאנגען האלב נאך זיבן.

[פארווארט צו א שטימונג]

זיצנדיק דאָווען אין פאַרק באַצירט מיט אַסיען־חן
האַט מיך אַנגערירט די שיינקייט זיינע ביזן ביין.
בלעטער, קרייזן־רונדלענדיק, אַרום דעם שטאַם פון בוים
ששש—שעלעשטשען אומבאוועגלעך, אַ שעלעשטשע קוים.
געלנדיק, שטרעקט גראַזיק דין דעם דינעם האַלדו דאָס גראַז —
ניט אַ פיפּס אַז וווּ איז דאָ ס'באַהעלטעניש פון אַ האַז.
אין געצווייג פון שיטערן געוועלקטן בלעטער־ווערק
בלייבט זיך אויס דער עכאַ פון אַ פויגלשן געצווערק.
ניאַניע־רוף, קינד־פרעפל, און די ניאַניע ווידער־רופּט
אין דער טערפּקער אַטמאָספּער פון פאַרקס אַקטאַבער לופּט.
אווטאַמאַביל קאוואַלקאָדעס שיבן דורך דעם שליאַך
גלייך ווי גאַרניט וואַלט פאַסירט די מינדסטע אַסיען־זאַך.
און קיין זאַך פאַסירט ניט אפשר, אויסער ס'מיין געביין
קלעפט סקלעראַטיש צום געוועלק אַרום אַן אַנשפאַר־שטיין.
בלויז דער לעצטער איז באַוואַרנט קעגן שאַרפּן טשוואַך
וואָס דער וועכטער טראַגט פאַרביי־דאָ אויף אַ לאַנגן שטאַק.

[בדחן]

„לאַמיר זיין ווי די פייגל אין הימל“
איז איינע פון די אומצייליקע באַנאַלע שורות

וואָס קלישע־דיכטער האָבן אָפט ליב צו באַנוצן.
 אויב ניט בוכשטעבלעך, טאָ אין אינהאַלט.
 „לאָמיר זיין ווי די גראַזן אין די ווינטן“
 איז ניט נאָר אַלט: עס איז ניט איבערצייגנדיק.
 קיינער האָט ניט פעסטגעשטעלט אַז דער מעטאַבאָליזם
 קאָן דאָס אונדז מאַכן דערגרייכן.
 (אָפּגערעדט פון דעם צי וואָלט געלוינט זיך
 פאַר אונדז מענטשן, פלייש און ביינער
 אַרטעריעס און בלוט, דאָס אויסצופירן
 ווען מיר זאָלן עס אָפילו קאָנען).
 שוין צייט ניט איבערהוירן, שוין צייט פאַרגעסן
 אַזאָ ליגעריש זאָג ווי אַ שטייגער
 „לאָמיר זיין ווי די זאָרגלאָזע כמאַרעס!“
 איך באַנוץ זיך מיט דער שורה
 נאָר דערפאַר ווייל מיין פאַרלאַנג איז
 ווי זיינע נודנע ברידער דעם אויסדרוק אָפטווישן.
 זאָלן די איינפאַכע אומפרעטענציעזע פּערזן דינען
 פאַר דעם מין פּרעפּערענץ־אויסדרוקס אומעלאַקווענטער מצבה.

[דער הונט]

די פילקעס פליען הינ־צוריק אין שפיל פון קינד צו
 קינד בעת מיך האַלט עס אין נענטער נענטער שטופן
 מיט אַן אַכזריותדיקער האַנט אין צוקונפט נעפל.
 צו עמיצן באַשטימט אומאיידל מיטן רוקן

שטיי איך. און עמיצער איז צי יי ט, פאַרשווענדערישע —
 וויי! אוי וויי! — „וצדקתך“, קאַרגע היפּאָקריטקע.
 זי מאַכט פילבאַנעס אין מיין לעבן. אַן איר שטירצן
 וואָלט איך במילא ניט געהאַט קיין תקון.

און צו דער צייט ווען קינדער שפילן זיך אין פילקעס
 שפילט אויף אין מיר די בובנע טויז. איך מאָן (כאַטש איידל

נאָר ניט צוויידייטיק) פון דער זון מיין שיינ. דער הונט לויפט
שטוב, רעזיגנירטערהייט, פיס־צווישנדיק דעם וויידל.

און ווען עס שטומט אין מיר די מורא פאַר אַ פיגזטער
וואָס טריפט דורך שויב ווי לעצטע טראָפּנס פון אַ זיפּ,
פאַרגינט ניט מיין פּחדנות מאַנכן דינאַמיזם
אַנטפּלעקט אין מיין געלעגערס צאַפּלדיקן סקריפּ.

דאָך זי, וואָס זעט אַלץ צו פּונויבן, ז'פאַרט לבנה,
צו וועמען ער, מיט אַגרעסיווער שפּראַך, אָן אַכט,
קומט בילנדיק — פאַרשווייגט — ביז ווייטערן אויסטענהן:
אַ הונט, ט'ער האַוקען ווידער־ווען אַנאַנדער נאַכט.

[„ווי דורך אַ קעפל פון אַ נאַדל“]

לויזגעזוימט די קעשענע מיט דרויבלעך ביים צוהאַפט פון געוואַנט.
דער אַרבל פאַרווישט מיט פּרויקעס כראַניש סטרעמפל.
„קומסט פון חדר, פּרויקע?“ — סאָסל צאַליעס איז פאַרגאַפּט
פון ליגנערישן ענטפּער. „כ'ל דיר שוין ביים טאַטן צושטעלן אַ לעמפל.“

דעם ינגלס אומפאַרשפּיליעט פּאַלטעכן איז נאַטנווייז צעפּאַרן
(בייטאַג איז אין חדר אַנגעגאַנגען הייסער מסחר מיט קנעפּלעך);
פאַרפּלוסטערט און פאַררויגט די לאַצן, דער גאַנצער פאַרנט זיינער
פון סאָסלס פּיש, פון אירע קנישעס, אירע קרעפּלעך.

ראַזעוויילע פּאַלדעוועט אַרום די שבת פּיס רב צאַליעס;
און סאָסל, צאַלקעס ווייב און פּרויקעס מוטער,
פּוצן זיך אויס אין אַצענעם אַרנוס אין קלויז אַריין צו גיין
און טרייבט פון הויז (ביז אויסנעמענס) דעם פעטן קאַטער.

און מאַרגן רודעוועט שוין סאָסל צאַליעס אין קלייט.
פּרויקען נעמט דער רבי נעגען, רב צאַליע אין אַ רייזע־בורקע

דעקט צוויי דריי דערפער מיט א טייסטער פארסאליעטע פיזיטלעך.
אין אונט טאסקעט אים אהיים דער בלינדער פליארקע.

דער סטעפ איז ברייט. דער וועג איז לאנג.
לאנגער וועג. ברייטער סטעפ.
א גאט! די קלייט, דער ייד, דער גוי, דאס יינגל —
קריעה אויפן לאץ; און אויפן ארבל, קרעפ.

[מאָרקירטע שטימונג]

זאלכע ערנלייט ווי מיר רבותי
שטעלן זיך מיט ווינציק-וואָס צופרידן
צי ס'איז די עליה צי די מרידה
אַט ז'דער וויין און לאַמיר מאַכן אַ כוסה!
אלטע העלדנס טאַטן קליינע גרויסע
פיבערן אין אונדזער בלוט גערודער
פון פאַרשידענעם פאַרמעסט: פאַרשידן
יעדנס ספּעציפיק — גענוג! עדי־מתי?

רויז מיט שטעכלקעס פול, לאַזט זיך פאַקן
בליציק ווען איר גלעט דעם סאַמעטראָזן
זיסן ריח: — אַ פאַרוואָס איר עכו"ם
זאָל דער אַפּרוף שטענדיק זיין גערעגלט
פון זאך „שיין קווער מיאוס“, „שטיל קווער העזה“
— שיינע הענט דערגאַנצט מיינט שיינע נעגל

[ליבעדערקלער]

ניט לאַרבער
ניט רויזן אין צעבלום
קאַנען היילן אַ האַרץ־מאַנסן

מיין פריינט, איידעלע דו, זאָוליע
אה!

איך אַ אוקראַינער פעסטונעק
אַ מערב־באַנדדיקע זיניע דו

דערפאַר וואָס דיך ציט שטענדיק צו יאָדערדיקע זאַצן
האַב איך אין אַניכט פון אַלע געשפרעכלעכע „פויקן און טאַצן“

געקאַנט דען אַנדערש ווי „אויסגיסן די באַד“
אויף אַ גענעבעכטער ליבע, מיין געפוידערט נעזל —
אין געבליאַקטן צווייט (ווער לאַרבער?
ווער רויז?) אַפילו ניט קיין גרעזל

[פּליג, פּערד און שטאַרך]

זיי האַנדלען מיט באַוועגונגען
מעכאַניקער געזונט אָן אייזן אַלע:
אויף פּליגנפאַפּיר, אויף ערד, אין לופטן

מאַכט דען אויס אויב סענט־בעוו
האַט זיי פאַרזען אין די „מאַנטיקדיקע געשפרעכן“?
מיט איין אויסנאַם זענען צוויי
אינגעבירגערט אין „סיד“

אין אַ דאַרפישער סטאַניע
ביי דער קרעניצע
איבערן קלעפיקן פאַפּיר
אויפן פענצטער געזימס

צו פאַרענדיקן אַ קאַנסטרוקציע:
די שקאַפע ווערט זיך
קעגן די דערקישלעווע בייסערס
דעם הייסן מיטאַג

בויגנדיק איר נאָקן זייטנווייז
צו דעם עמערציער
טי - די - די - דאָם - טי - די
דער טאָג גענעצט
אין אָפענטפער צו דער מוזיק
זיינע זוניקע ברעכנדיק פּיסקעס

[קאָוואַלעריאַ אורבאַנאַ]

שפּאַצירנדיק מיט דער פּינפטער עוועניו
קניפט זיין בליק אויס מאַנעקענען
פילט זיך דערשלאָגן
אין אַנשווי פון אַ וויטרינע מיט הינטלעך
רוים-ניט-סטייענדיק
פון קוק-טור וואַרט-און-בילד געפילדער
באָדויערט ס'טאָבואירן
פון געטאַקטע קאַרניזן אין די לעצטע געבויען
ניין, ניין, ?? יאָהאַן כּריזאַסטאַמוס וואַלפּגאַנג אַמאַדעאָס
קלינגט אַזוי אַגרעסיוו „פּליישיק“ אין קאַרנעגי האַל
מחמת צוליב און איבער
דעם שפּעצערשן אַנשיקעניש אין דער זייט

[די צווייטע רעליגיאַזיטעט]

זוען טראַגעדיע לעבט איבער אַ מענטשן, לעבט זי אים איבער אין פּראָזע,
ניט אין פּאָעזיע. מר. טייפּלסדרעק, נרו יאיר, דער געטשמאַטשקעטער ליי-
ענער, קנייטשט דעם שטערן, לעקט איינצייטיק מיט אַ פּאַרקעלע אויס
שפינאַט פון צינערנעם שאַכטל, בלעטערט איינצייטיק אַ נישטיק ביכעלע,
מיט נישטיקע אותיות. „ווי גייט געשעפט?“ — „אַ דאַנק, ניט צו פּאַר-
זינדיקן. און באַנייך?“ — „אַ דאַנק. דאַסזעלבע.“ — „באַווייבט?“ —

„יא.“ — „קינדער?“ — „שייך זאגן?“ — „און לידער?“ איך ווער
 איינגעשרומפן פון דער פראגע. ניט שעמעוודיקערהייט, נאָר פון פאָרוויר.
 „לידער? ווער פרעגט זיך נאָך אויף זיי?“ — „מיין ווייב וויל וויסן...
 זי איז מעסיק אינטעליגענט... פאָלגט נאָך דער נייסטער ליטעראַטור...
 נו, און קינדערלעך וואַסן אונטער... גייען אין לייב נידוסעס שול...“
 — „שוין אָן אויפגעבויעטע?“ — מע פלאַנעוועט ערשט. אַ ביסל געלט
 פאָראַן. — „לידער? „לייענט“, זאָג איך, „צייטגענאַסן אויף צו געפעלן.
 די טעפ זידן דאָרט ביי זיי ווי די גולנים. ווייזט אויס ס'קאָכטצייך עפעס
 אינעווייניק.“ — „דער“, זאָגט ער, „איז באַנאַל. דער, קאָן ניט. דער, וויל
 ניט. דער, האָט ניט. דער — קאָסטריט.“ — „וואָס ווילט איר, מאַרציר-
 פאַנעס אונטער די ווערטער? גילדענע זייגערלעך אין דער יויד פון געמיט?“
 און האַלטנדיק ביי קיר-ענינים פאַרשטענדלעך פאַרזעט מען ניט דאָס ביסל
 אַפפאַל אין צעבויענעם עמער. „דאָרטן“, גיט ער אַ מאַך מיט אַן אויגל.
 „בלייבן ניט קיין אַבייס אומפאַרענטפערט. די מוזיק דאָרט מיזלט זיך.
 כשוף? אַ לעק ניט. די כנופיות זענען וואַנצנדיקע. איר פאַרשטייט.
 כ'מ ין לידער.“

ער מיינט לידער.

לידער זאָלן זינגען זאָלן הענגען זאָלן קלאַפן זאָלן שטעכן זאָלן שפילן
 זאָלן שיינען זאָלן שיסן זאָלן שפאַסן זאָלן קוצקען זאָלן שמעקן
 זאָלן קלינגען זאָלן זענגען זאָלן וועקן

לידער זענען מורא פאָרן טויט.

טרייסט ביים לעבן.

אַנזאָג פון אַן אייגנמאַכט.

דער אייביק הערמעטישער פאַר-איצטיקט.

אַ קרוין דער אַנמאַכט.

אַ פייג דעם צעשטערער.

דע-פראָוואַנס פאַר די אומגעהיילטע ווונדן.

אַ פייערפונק קעגן דער קעלט פון קעלט.

אַ צאָקע דער גאַל.

לידער ווי דראַבעס אויף שבת ביי זיי בלייב עס

II

פאר „וועלוועלער“

באטראַכטונגען

ווען אַלץ וואָס איז לויבווערט וואָלט טאָן
זיין אין עבר
וואָלט עבר גענוגט; אָבער —
ווי דער אויסגוס פון אַ שטראַם
דעפינירט ניט אַלע מעגלעכקייטן פון טייך,
יעדער וואָסער־צוג, אָנקניפנדיק זיך מיטן הויפטגוס,
איז אַ נייע שיינקייט, צוגעקומענער קאַליר, פרישער זין,
אַן אינדיווידוירטער ריין־שליאַך,
אַן אָפּגלאַנץ פון פרישוואַסער
זיך אויסלייזנדיק אין טייכס גירן. און אין דעם שטעקט
אַ שפּאַגלדיקע נאַר־וואָס פון־דער־נאַדל לויב. פון סאַמע אָנהויב שוין
מוז איך מודה זיין,
אַריינפלעכטנדיק אומפּאַעטיש,
פאַרעלטערט אַפילו קעגן צוגענגלעך פרוגישן,
פאַרגלייך און ווענד,
מיט ווייטיק אויסגעדונגענע האַלב־אַמתן, לויט די אומשטענדן.

ווייל אזוי איז דאָס גאַנצע לעבן. און פון זיינע אומפּאַעטישע לענדן
שפּרינגט ווונדער אַרויס פון אומווונדערדיקע געוועבן.
אַ זעלטנהייט, אַ פאַרצייטיקער גאַלדענער שקל
אומשאַצבאַר אין אַנטיקוואַרס אויגן.
אַ רעגנבויגן אין אַ זומער נאַכמיטאַג.
נאָך גרייפלדיקן רעגנס פאַרפלייצן די שפּאַרעס
פון פעלזן, און געוויטערן פאַרטאַפיענדיק
גראַז הייכן און טאַלן — אַ לאַקנדיקע דערשיינונג
פון וואַס־ניט־איז וועמעס מאַניפעסטאַציע
פאַרוואַנדלט ערשטוויליקן תּוהו אין כּשוף־אַרדנונג
אַדער נאַרמע־געשפּילט אויף די קלאַווישן פון זמרדיקן כאַאַס.

ווייל אזוי איז דאָס גאַנצע לעבן. און צו ווידערהאַלן, אַ יאַקל טאַאַס,
צוגעבן עפעס צו דעם ווערט:
אונטערשטרייכן פּונקטן וועמעס וואַקלדיקע קאַטעגאָריעס
זענען טעמפּ מיט היפּערנוץ פון שפּראַך, געדאַנק,
וון מיין איז אַריינגעשמוגלט צווישן רויזן
וואַס צווישן הימלדיק אויף אייביק און אונדזערע
מיזערנע געשעענישן זיך קייטלענדיק אָן ציל.

ווייל אזוי איז דאָס גאַנצע לעבן: ווונדערזאַם און סטאַביל,
אויסגעצערט און מיסבאַהאַנדלט, אומפּעשענעבל אין צעריסענע טראַנטעס
און אין בגדי־מלכות אויסגעפּוצט.

איך, אומפּערזענלעכער מייסטער פון לעבן (וועמען עס דוצט),
רעגירנדיק אין מיין שוואַכן געזונטצושטאַנד,
פאַרפּאַלט, דערהויפּט, פון זיינע איראַנישע אַנצוהערענישן איבער
מיינע רגעס אַפּשטאַרבנדיק, מינוטן אַפּשטאַרבנדיק,
וואַכן און חדשים אויסרינענדיק אָן וואַס פאַראַ קעגנשטעל
דורך יעדן אַטעמצוק און גלידנציק —

איך, מיסאינפאַרמירטער שלאַק, שוישפּילנדיק
אין דעם אומשטערבלעכן בדחנס (מק"ק סטרעטפּאַרד־אויף־אוואַן)
רעפּרעזענטאַציע פון דער גאַנצער וועלט אַלס בינע —

איך, דער יידישער מאַנעקען „פון לעבנס אימפּאַטענטער פּופּנשפּיל אין כינע“.
היידענדיק זיך צווייגלמעסיק מיט בלאַז פון ווינט,
בעבענדיק אייזל־אַפּירמאַציע צו דער לייכטקייט פון דעם עול
און צושטים צו דעם קריך־און־שלעפ־און־צי פון דער הליכה —

איך, נעבעכדיקער זייבלאַז, צעיוירענע טפה־סרוחה,
בייזאָפּט אָפּהענטיק פון דעם פּאַטומס אויסגאַנג,
צעגערער,
שטאַמלער,
אין הינערפלעט,
פּאַרטרויערט צי דערפרייט — טרערנדיק,
אַזוי און אַנדערש מיט איין צאַק —

איך, מיסטיש אויבערשט פון רעליגיעזן שטייסל, פיפּערנאַטער, באַק,
צוליב וועמען די זון ציט זיך פון איר פיטערפּאַס,
געווערן וואָס ווערט צו ניט, אויסגעזייערט
אַ דאַנק דער צווייפּנימדיקער גאַט־און־מענטש אויפּפּאַסונג —

איך, פּאַרקערפּערטער שפּאַן פון יאָך, מיט מורא פאַר פּאַרמאַסונג
אין מיינע אַנטצינדענע אויגן וואָס נישטערן נאָך דעם יחידס שטעג,
אַפּקאַפּאַרייענדיק ס'ביסל באַשערטע יאָרן
מיט פּאַרווייניגער טרייסטלאַזקייט
וואָס טאַטשעט יעדן פעסטטאַג־דיך —

איך, מענטש, האַלט אין קווינקלען זיך,
זוך אין צייטלויף מיין פּרזעריקן שפּעטער
פון יענער טונקלער דעטערמינירונג
וואָס מיינע עלטערן האָבן פּאַרפיקסירט
אין דער ליידנשאַפּט־ירושה פון זייער גלות.

אַבער אַלע לויבווערטע זאַכן (איך נעם זיך אָן מיט מוט)
זענען ניט דעם עברס. — טשיקאַוו: ע ב ר — וווּ האָב איך צוערשט
געהערט, אַדער שקאַציש דערשנאַפּט דאָס וואָרט?

מיינט עס עפעס פאַר מיר, אָפּגעזען פון מיינ גיין,
אומזיכער ווי דאָס קומען.

מיינ געדאַנק — די פינקלדיקע בליצן פון מיינ מאַרד,
אָפּגעזען פון יענע סודותפולע, שלאַנקע סאַלוטירונגען
פון מיינ בלוטס שוידערהאַפטן „ווי גייטס“ אין די נירן?
פון וואַנען וואַרצלט דער ביטערער,

פאַר מיר הוילער באַגריף פון דעם עבר?

איז ווען געווען „געווען“ אויסער, א ו י ס ע ר ה א ל ב מיר?
וואָס זענען זיינע מאַגישע עפעקטן אויף מיר, אויב יאָ?
וועמען האָט ער פאַראונטערטעניקט,

וואָס זענען זיינע געזעצן?

קלעפּ איך זיך דערצו? איז מיינ פינגער שטייף אַרום דער פען,
געפורעמט צוליב עברס עפעס אַן עצם קאַפּריז?

איז די האַנט וואָס אַפּ־ט און צו־ט איבערן פּאַפּיר

פאַרמירט, אומפאַרמירט

אין הסכּם מיט אַ צייט־אַטאָם פון דעם עברס גרעלקייט?

ס'איז דאָ, איך ווייס, אַ געוויסע „לעבעדיקע“ פעסטגעשטעלטקייט

מיט נויטווענדיקע שלוסן אין נאַטור־וויסנשאַפטן

וועגן דער האַרבער פּראַגע, איך קען די אַלע אָפּהאַנדלערישע,

יכוחהאַפטע דיספּוטן, און דאָך — איך,

ערשטער, אַנדערער און דריטער פּריער אויסגערעכנט,

זאָג זיך אָפּ דערפון, פאַרוואָר.

און דאָס, ניט נאָר ווייס איך, נייערט פ י ל, ווי יאָר

פאַרגייט נאָך יאָר, גלייכצייטיק ריזלענדיק דורך אַלע געפעסן,

קאַנוואַלוציעס, שפּאַרונעס און שפּאַלטן,

דורך אַלע מגושם־מעטאַלן וואָס שטעלן מיך צונויף,

פונקט ווי אַלע אַנדערע עלעמענטן, ניט ספּעציפּירט דאָך אַנווענד,

אַזוי גענאַנטע, מיינ באַגריף פון גערעכטיקייט,

עכטיקייט

אַכטונג

שיינקייט

ווילן און ענערגיע
 צוגעפאסטקייט און אַנשטענדיקייט
 און אַלץ וואָס האָט צו טאָן דערמיט —
 דאָס ווייס איך: אַז ע בר באַציט זיך אויף בבא־מעשות
 באַשריבן אין ביכער פון חכמים
 אויסגעשיילטע אין די פּעריאַדישע אויסברוכן פון צייטאַלטער
 רעפּראָדוצירט פון יענע פּאַטעִן זקנים
 וועמעס רום איז געווען צו קלייבן זשמעניעס מענטשנשטויב,
 אַפּגעשטעקט אין מוזייען, ביבליאָטעקן, מאָוזאַלייען,
 פּאַרטענאַנס, קלויסטערס, רוינען פון אוראַלטע וווינערטער.

דאָך איך — ערשטער, אַנדערער, דריטער
 דאָ אַזוי אומסיסטעמאַטיש אַנגערעכנט,
 הייב ניט אָן צו וויסן, פילן עס,
 בין ניט דער פּוֹן, פיל ווינציקער ע ס.

איך, שוידער־לידנשאַפט גענעזונג פון אַ געוועקסלטן שאַך־און־מאַט־צוג,
 איך האָב אויך פּאַרווכט צו בויען אויף שטיין מיט אונטערשלאַק פאַר ראַזוכע,
 איך האָב אויך צונויפגעזאַמלט שערבלעך פון פּאַרצייטיקע וואַסערן,
 און ציגל פון אייביקן פעלזשטיין,
 און שוועבל פאַר ליכט און וואַרימקייט צילן,
 און סמאַלע פאַר פּלאַסטערוועגן, וואָס פּאַרלייכטערן אַ צוטריט —
 אויפצובויען מיין טרוימלעבן, דאָך געוואַגט צו פּאַרניכטן מיין טרוים.

אַזוי אייטלדיק צו באַשטעטיקן מיין געוואַגטקייט, אין צייט און רוים,
 בין איך, ווייל מיין פּאַרלאַנג איז הויפטזאַכלעך
 ל ע ב ן ו ו י ל ע ב ן א י ז ;
 ניט צונויפצוליישן אַ געשעדיקטן רינג
 פּאַרשטשאַבעט, פּאַרלאַמפּיטשעט פון אור־דורות,
 מאַכן מיין וויטאַליטעט אויפּפלאַצן צום עכטסטן שוואַנגערפּונקט
 אין אַ וועזן ...

.....
 וואָס האָט איך געגלויבט ... און אַזוי ווייטער —

וואָרן צו זיגן פון דעם עברס אייטער,
אַנקייטלענדיק זיך אין עברס ספרוזשינעס
ווערט אַלגעמיינלעך פאַרשטאַנען צו נעמען אין באַטראַכט די צוקונפט.
דאָך, פאַר אונדז איז לויבווערטיק בלויז דער א י צ ט,
וואָס איז אונדזערער, בעת טייכן זינגען דאָס לעבן פון זייער איצטיקן שטראַם
און זייער מורמלענדיק היזלען איבער מאַך, טשערעפאַכע און שלייעז
איז זייער א י צ ט, און א י צ ט איז דער נאַמען פון הימלען
אין דעם הויב פון בלוי; און א י צ ט זינגט דער שנייטורעם
זיין פרינדליקסטן ווינטער־שיר; פאַרשלינגט דער שלאַמבאַן
פאַרבייראַלנדיקע מאַטאַרן וועמעס גורל איז איילעניש פון ערגעץ ניט
אין ערגעץ ניט; גלימצערט דער לאַנדשאַפט ווי אַ טויזנט־צענטנער דימענט
וועמעס רעמל איז די זון, פריש פון אַ לקוי־חמה.
א י צ ט איז פאַראַן בלויז א י צ ט און א י צ ט.

ניט אַלע לויבווערטן וואָס דער עבר שמיצט
אַפּ פון זיך אין טויבנשלאַק פון צוקונפט קאַנען צעטאַכליעווען
דעם א י צ ט אין וועלכן מיר זיצן אויף אַן אויסגעבעטער
גרינער קאַנאַפע, מויל צו מויל און היפט צו היפט געהעפט,
מיט צונג וואָס ראַזשעט אין פאַרגעניגנס באַק,
באַרוישט אין אַלץ וואָס איז א י צ ט. מיר וועלן זיך, אַגב,
צוריקציען אין אַמוזאַנט־באַזאַרגטער ליבשאַפט
איינער וועגן צווייטן אין דעם א י צ ט, א ו ן ד א ן,
אויפשטייגן געוואַשענע אין דער נאַכטס טרוימגענוס,
צו באַגריסן אַ ניי אויפגעאַנגענע זון.

דאָס ליד פון מיין שוואַרצן ברודער

ער איז געקומען צו מיר, מיין שוואַרצער ברודער ;
זיין „הויז פון גאָט“ גרענעצט זיך
מיט אַן אַנאַבאַפטיסט-אוהל
און אויבן פאַרקויפט מען שקלים פון פאַרהאַפּטן מאַרקוס גאַרוועי.
אינינעם צאָלן זיי בסך-הכל
(שטוינט !)

ביי היינטיקן יקרות אויף לאַקאַלן
קאַרגע הונדערט אַ חודש
אין אַ פאַרוואַרפענעם עק לענאַקס וועניו.

אַ געפּלעקטע סמיכה פון אַ נדבה-זאַמלער
מיט אַ געפּעלשטן אַדרעס פון אַ געפּעלשטער „חברה“
האַט פאַרפּעלט מיין האַרץ פון סקעפּטישער געניטקייט.
זאָל זיך וואַרים אַפּרופן מיט אַ פיזיטל, זילבערגעלט,
צי ניקל („געבן זי, מיין ווייסער ברודער, וויפּל-ניט-איז.
אין אונדזער געמיינזאַמער תורה איז יעדער געשאַנק
אַ געשאַנק, דער גרעסטער ווי דער קלענסטער“).
ער האָט פאַרזוכט צו עטאַבלירן אונדזער ביידנס יידישקייט
מיט הייליקע ציטאַטן, אין די ווענט פון מיין הויז
האַט אַפּגעקלונגען מיט שיר-השירים. זיינע ליפּן :
„כרמי שלי לא נטרתי.“ מיין וויליונגערישקייט :
„ישקני“ — אָבער מיין נבול-פה האָט געקראָגן צוריקגעשמיסן,
און געלייטערט זיך באַהעפט מיט זיינע זינגעוודיקע ברוינע ליפּן :
ער האָט אויפּגעכאַפט — מנשיקות פּיהו וכו’

ער איז געקומען צו מיר, צוערשט אַ שוואַרצע קראָ.
מיט שוואַרצע פּאות, שוואַרצער באַרד, און שוואַרצע אַפּלען.

מיין טונקל-הויטיקער ברודער. אָבער ווען זיין שוואַרצקייט
האַט צוריקגעווינען ס'גלייכגעוויכט מיט מיין ווייסקייט
(אַלס סימבאָל בלויז, ווייל מיין הויט איז גאַר געשפריינקלט)
האַט ער אָנגעהויבן, מיט דער באַסאָווער שטימ,
הללויהדיק
אזוי צו זאָגן :

„כ'וויל דיין ווייסע הויט פאַרמעסטן מיט מיין ווייס געוויסן.
ניט קנאַה פון דעם מערדערישן טונקל
לויטער אויף מיין ווייסן ברודער, דיר, נאָר ס'פליסן
פון דערזעלבער עטאַס-לאָווע אין אונדזער בלוט ;
אונדזער עתיד טראַגט אויף זיך דעמועלבן מום-קאַרבונקל,
אויף ביידן גליט דער ברי פון שונאס רוט.
ניט שוין האַסטו קיין מגע-ומשא ניט מיט מיר
ווייל ס'איז אונדזער פאַרשיידנקייט הויט-טיף ?
פאַלש מעג זיין די טינט, פאַלש איטלעכס וואָרט אויף ד ע ם פאַפיר
זוי הייליק-אמת ס'וועקסל פון אונדזער יחוס-בריוו.
אַנונסטן דאָ אַריינגעקומען אין אַ הויז
ווי געפלעקט איז אַלץ — דער לעבנס-שטייגער,
בליק אויף זאַכן — ווייס בלויז דער באַגריף פון זייער הויט ;
און עקל האַט זיי אָנגעכאַפט צו מיר ווי איך וואַלט זיין אַ ראַץ, אַ לויז ;
כ'האַב (איך קלאַג זיך ניט) אַ רגע
פון גסיסה-צאַפלען דאָן אין זיך אַריינגעזויגט.
כ'בין זיי נאָענט, יענע : רייניק זייערע אָפטרעטן,
טרייב די פערד ביי זיי אָן, שיייער זייערע הינטערטירן ;
מיין ווייב איז וועשנע דאָרט, פאַרבעט די בעטן,
קריגט דער באַלעבאַסטעס טראַנטעס — סווענירן
אין צוגאַב צום מיזערנעם לויין. זיי דולדן אויך
מיין זון אַלס עלעווייטאַר-, באַן-, האַטעל-יונג ; און מיין טאַכטער
טאַנצט אויס זייער ליידנשאַפט אין קאַבאַרע-סיגאַרנרויך
מיט ברוינער רעגונג פאַר אַ בונטער שמאַכטע...
... גענוג צינז געצאַלט דער שרץ-ניגער ?
בין איך דערצו אַ ייד, און מיר איז ליבערשט 'קול' ווי 'יד' :

דזשעק דזשאַנסאַן ז'קיינמאַל ניט געווען מ'יין זיגער
 און פלאַרענס מילס 'ניט איינגענומען האָט מ'יין ברודער
 נאָר טאַמער קומט מיר אָן אַ גרוס פון ווייטע קאַנטן
 וווּ ס'ווידמעט זיך אַ חלוץ טריי דעם לאַנד פון שמן-זיט
 קומט מיר אויף אויך אַ פּר י ק ע מיט אירע וואַלד-גיגאַנטן,
 טשערעט-כאַלופּקעס, פוטערניס און שבט-ריטואַל-העויות.
 איך בין צעצווייט: מיין גליק טראַגט אויס
 אינסטינקט פון לאַנד וווּ כ'בין געבאָרן.
 זיך אַריענטירנדיק אויף פעל און עלפאַנטביין;
 און ס'מאַנט אויך 'מילך און האַניק' אַן אינטוויטיווער אויפברויז
 ווייל כ'בין בן-אברהם, לויט פיל עלטערע לאַרן,
 קעמפנדיק מיט אַפריקאַנער ווייסלעך, יאַסלעס, ציין.
 אויך דו ביסט ניט דערזעלבער דורך וואָס פריער —
 דיין גורל רינט בלויז אַפּ געשיכטלעך מיט אַן אַנדער פלוס:
 מיר זענען איין גוואַלדאַוונע וועזן בלויז מיט אַנדערשדיקע ריטן;
 שוואַרץ מיין הויט — שוואַרץ אַמאַל דאָס האַרץ אין דיר,
 און כדי מיר זאָלן ניט פאַרלירן ביידע אונדזער עטאַס-מאַס
 וויל איך דיין ווייסע הויט פאַרמעסטן מיט מיין ווייס געוויסן—

ער האָט גערעדט... און קלאַרעוודיק אַ פלעמעלע
 איז אויפגעגאַנגען, הילנדיק אונדז ביידע:
 איינער אַ געפיטערט לעמעלע;
 איינער, אַן עקדה.

עקס

די פאריזשער וועגן זענען שא.
זענען שא.
זענען שטיל.

„פאכאזשע.“

ענלעך די פאריזשער וועגן
זענען שא מיט דעם גרויסן לארעמשא
קריגשא, קאמפשא, ראשראשא.
ענלעך זענען די פאריזשער וועגן צו דעם גאנג פון די מזלות
אויף די דרעמלענדיקע הימלען מיט דעם אַנלען, מיט דעם גלי,
מיט דעם פיינעם רונדן אַנלען, און געגלי
פון אַ פייערדיקן שא.
אַ געבלוטיקטן, געזאלבטן, אַ ניט גילטנדיקן שא.
רק אַ קירזשער מאַכט אַ היטל,
און אַ רימער רייסט אַרויף דעם דאַשעק צו דעם לופטבאַלאַן.
ווערזשע פליט עס, ווערזשע פאַרגעט,
קירעוועט, מאַשטאַלערט,
שלייכט זיך אין דער נאַכט פאַרביי מזלות: טויזנט ליכטיק אַנגעצונדן
און שלינגט אין האַוועדיקן מיטנדרענען פאַסמעס אייביקייט אין לופטן
מיט אַ לונג וואָס איז צעלעכערט, מיט אַ לונג העט אַנגערירט?
רק אַ פופצן טויזנט פוס וואָס מיינט נאָך ניט אַז ס'איז צו הויך
הייבט זיך ערדענע השגה איבער ערד ווי אין אַ ספאַזמע קוימענרויך
(און ס'איז זיך פון אַ ניט-געווינטשטן גראַם — אַ פחד! — גאַרניט
אויסצוהיטן).

אויף די ליכטיקע און בלאַטיקע קליינשטעלדיקע וועגן
פון דער גרויסער שטאַט פאַריזש וואָס האָט אַ שם

ווי סדום

ווי שכם

ווי אַ הינטערהויף מיט אַפּפּאַל און אַ שניטל זונשיין צווישן צישנדיקע וועזנט.
אונדזער וועלט איז נאָך ניט אַלט, און קיין באַשעפעניש אויף צוויי פּיס
אויף פּאַריזשער וועגן וועט ניט גלויבן
אַ דראַכמע אַז זי'ז ניי.

ניט ניי, ניט אַלט, איז זי פּאַרביי.

ווייל עס איז שאַ

שאַ

שאַ

(און כאַטש איך וויל ניט וויסן

פּונקט די מינוט אַז אַלע ליאַנדע האַפּנונגען אין מיין געמיט פּאַרימערט זיסן
לעבן אויס אַ קרובהשאַפט פון איינצלמענטש מיט אַ געוויסן הויז אין פּאַרק,
אין פּאַרק וווּ כ'זע מאַרצאַווע סנאַסטן.

ב י י מ ע ר ווי מאַרצאַווע סנאַסטן

שטרעק איך זיך, און פּיס, און רוף, און ענטפּער אַ צעכעסטן

שאַ! אויף די פּאַריזשער וועגן

וואָס קומען מיר אַנטקעגן

אין זעגן

מיד, און שיבן מיד, צעדראַלן מיד, ווהיזן איך טו זיך נאָר אַ קער)

איך הער

דעם טלאַיק פּוסיקן קוים־עכאַ פון פּאַריזש באַרימטן פּאָן.

דאָס האַרץ איז אים פּאַרגאַן

אין איבערדריסיק שלימען טע.

ביי אַווידן, דער הייד, דער דיכטער — ביים פּאַריזשער מאַלאַרמע

שפּהענקל אונדו דעם אַוונט אויס מיט אויסגעשטערנטע מתנות.

זאָל מיין צונג ניט זיין געשטרויכלט מיט לעסטער און מיט שפּאַט.

איך וויל אַזוי דערלאַנגען מיט מיין אייזהאַרץ אַלע מענטשלעכע אמונות.

איך גאַר אַזוי פּאַרבלאַנדזשען אויב אַפּילו ניט אומיסטן אין דעם היכל פון
אַ ווערטפּול כאַטש ווי קליינעם גאַט.

ווער טשאַדעט מיר פּאַרביי דער נאָז מיט אַפּיקורסישע געדאַנקען

און זוכט ביי מיר אין דמיון זיך אַ נעסט פאַר אַן עמפּירישן באַגעם פון וועלט?

איך שטארב פון הונגער און פון דארשט ביי מיר די צונג טוט קליאקנען.
כ'גיי ממש ווי אַ שאַגע ליכט אין ווינט אויס פון דער האַרבער קעלט.

נאָר ניט אַפטרעטן די פאַריזשער וועגן.

די בערלינער, ווינער, ווי בראַדווייער וועגן.

די שטראָזן וווּ עס שלייכט זיך שעמעוודיק אַ ניי געשטאַלט פון לעצטן
מאָדע אַנשטאַלט פלינק געטראָגן.

איך וועל זיך פלוצים ווי פאַרווירט אין שאַ אין זייערן צעיאַגן

און ס'וועט ביי מייע טריפענדיקע פאַלעס אין פאַרבלאַטיקטן געשפאַט

זיך נאָכשלעפן, אויך אין וואַנזין, אַ לאַנג שוין ניט דערקענטער גאַט.

(און כאַטש איך וויל ניט געבן

קיינעם גאַרניט פון מיין מיואַם זיין, וועל איך פאַרוועבן,

אפשר וועל איך גאָר פאַרוועבן אין פאַריזשער וועגן שאַ

אַן אַטעמציג, אַ הער, אַ הויכעלע, אַ קוק, אַ דראַנג, אַ פאַ

וואָס זאָל שוין קאַנען ביישטיין אַלע קינפטיקע מהומות פון יעדן מין אויסראַט.

און דאָרט, און דאָן וועט צו מיר לאַשטשען זיך פון ביימער, גרעזלעך,

זשאַווער שטיקלעך פאַר מיין טיר, און בראַך אויף די פאַרלאַזטע שטעגלעך

אַ לאַנג שוין אַנערקענטער, אויסגעדינטער, אַלטער אייביק ?ונגער גאַט.)

די פאַריזשער — אַבער כ'שטרעב זיך ווענדן צו אַן אַנדער שטעג.

בלויז זיין מיט דריבנע ערשט אַרויסגעשפראַצטע גרעזלעך

פילט מיך אַן מיט פאַרגעניגן אַן אַ ברעג.

זונטיק, זון.

מאָנטיק, מאַן.

רוען זונטיק ?

מאָנטיק טאָן.

אויבן פליט אַ פּישיק פאַרמיקער באַלאַן.

גרעזלעך גייערט ווייסן ניט פון זונטיק, מיטוואַך, פרייטיק,

ווייסן בלויז פון בליען, וואַקסן, ווערן צייטיק

און פאַרגיין

אַן עמיצנס אַ שטילן קרעכץ, אַ הויכן וויין.

און אויף וועגן פון פאַריזש, און ענלעך גרויסע שטעט

גייט מען אום אויף וואַלקנקראַצער קאַפּפאַריסן, לייענט מען בלעטער, ביכער,

אַ זשורנאַל, צי אַ פאַמפלעט.

און אין די ווייך פֿאַבריק קאַנטאַר-סטראַשידלעס איז פֿאַרשטייגערט אַ

געבאַט

אַז דו זאַלסט מער, מער ניט גלויבן אין אַ היידן-אַדער וואַסער אַנדער גאַט.
און דער טשאַקנדסטער באַווייז איז אין פֿאַמפלעט, בוך, צי זשורנאַל, אַדער
אין דער צייטונג. שרייבט די פֿלימאַשין:

„דער אַלטער גלויבן האָט מער שוין, שוין ניט דעם מינדסטן אורזין.“

שרייבן שרייבט זי עס גאַנץ ריכטיק מיט איר שווימענדן באַראַט
אויף די הימלען פֿון מלאַכים, ביי דער שוועל פֿון יעדנס גאַט.
אַך! דער פֿאַן;

דאָס האַרץ דאָס אַלטערטימלעכע איז אים פֿאַרגאַן

און ס'ווייסט ניט ווער וווּ זיינע איבערפוילטע ביינער וואַרטן אויף דעם
שופֿר-של-משיח

ווען צייט וועט זיך אויסלעבן ביז צום לעצטן דאַטום אין דעם לעצטן לוח.

(און פֿאַר מיר, וואָס וויל ניט איצט פֿאַרלייגן

אַ האַפֿנונגל אויף ווייטער שפּעטער וואַסער קינפֿטיקייט

ווייל כ'בין צופֿרידן מיט דעם איצט, און שוין, אָן תנאים.

שיינט מיין שטיקל גראַזיק שטחל

אַזוי אַנגענעם, און ליב אַז כ'זע אָן אין דעם קינדער-קאַראַהאַד

וואָס טאַפֿטשעט זיך ביים אומפֿאַרגרויזטן בידנע אַפֿגעלושעט וועלדל

דעם צאַרטן אַנווייז-פינגער פֿון נאַטור דעם גאַט.)

איך שפּאַן, און איבער מיר די לופֿטמאַשין.

וועהין?

וועהין פֿאַרמעסט זיך איר הויך ריטמדיק געשוויים און מיין געשטרויכלטער

פֿוסטראַט,

איר מאַשינאַווע מאַטאַר און מיין האַרצפֿולס זענען אינעם שאַ און שטיל

פֿאַרמאַסטן בלויו צו גאַט-צו און צו גאַט.

פאר א בלאסער פאווע

א

(ערגעץ: איינמאל: און ס'איז געשען —
אין א לאנד וואס ליגט צווישן א הויכער „פארענהייט“
זוארעמקייט און אומגעמאסטענע, אומגעהויער היציקע געהירן —)

גרונט באשאטן מיט אש-פלאנצן.
אסטראלע כימערן

— דארט שפרייט זיך א גרויסער פייער-ים מיט פלאמען-פאליעס,
האלט אין איין אומאויפהערלעכן זידן פון אייביקן געבערן.

(אש-פלאנצן
היציקע געהירן
אסטראלע כימערן)

צינגל-פלעמלעך בלעזלען אויף שוים-פאנטאנען
רויכיקע וואסער-וואלן אין א לאנד ווו עס שפרייט זיך
א גרויסער פייער-ים.

א ציטערדיקער קרענקלעכער שטראל
צאנקט

צאנקט

ביים ברעג פון פייער-ים
און יעדער בלעזל-שוים וואס שפרודלט אויף אין א פאנטאן-ווירואר-קאראהאד
פון שוים-בלעזלעך און אש-פלאנצן-גירלאנדן פארטרענקט אויף א ווילע אלע
אסטראלע כימערן.

א. צופעליקער גאסט פון זעלטענעם לאַנד
(ערגעץ : איינמאל : און
ס'איז געשען)
וואָס האָט מיר אויסגעטראָגן מיין „פאַרענהייט“-וואַרעמקייט אין
צעגליטן מאַרץ-בליי.
מיין סיביל
מיין פייער-ים טוב

ברעכסט אַרויס פון שפּרייענדיקן שוים
בלעזלדיקע גירלאַנדן
אוועק פון די אש-פלאַנצן
דורך די אַסטראַלע כימערן
ביז דו דערפילסט זיך פריי פריי הויך
הויך איבער די לופט-קנוילן פון פייער ים
— סיביל
מיין שוים-שפּרייענדיקע טוב.

ב

שווער באַלאַדענע שיפן מיט צימרינג אונדזערע שפיצנעגל צו ברוינען. וויין
אין צינערנע לאַגלען פאַר אונדזער פיין-זיסער נאַכטס סודותדיק געריכט.
אַ הערבאַריום מיט סם-גראָזן — אונדזערע אַטעמס צוקנדיק דעם הויך פון
איביקע טרוימען : שווער באַלאַדענע שיפן

(פון ווייטן ברעג שלאַגט צו אַ דעליריעזער
היציקער שירה-געזאַנג
שלאַגט צו אַ ציטערדיקער קרענקלעכער שטראַל
און עס ענטפערט אָפּ די סירען פון שיף
די האַפנונג ווערט ליכטיקער און די האַרץ-
[פייער-ים]-וואַלן שלאַגן האַסטיקער
באַנגער)
(— אַך די ליכטיקע האַפנונג.
— אַך

דאָס האַסטיקע באַגענדיקע בענקעניש)

זעגלען איבער די פאַליעס-טרעפּ פון פייער-ים
זעגלען מיט פילפאַכע פאַרבן פון פאַווע-עק. זעגלען מיט שווער באַלאַדענע
טריט. סוויש-סווישן. איבער גלאַטע פליסיקע טעפּיכער פון פייער-ים. זעגלען
ברענגען היילונג פאַר דיר
ציטעריקער קרענקלעכער זון-נימב

פאַר דיר

מיין סיביל

מיין פייער-ים טויב.

ג

(דער קראַנקער שטראַל ציטערט אָפּ ביי דייע עקסטאַטישע פיס
סיביל)

ס'קלינגען אָפּ קלאַנגען

(ערגעץ)

גלאַקן-קלאַנגען

(איינמאַל)

טומאַה-קלאַנגען אין אַ לאַנד וווּ ס'איז געשען

(ר-קלאַנגען).

— דער ציטערדיקער שטראַל האַט פאַרלאָזט שוין די אַסטראַלע
כימערן. עס וואַכן אויף פאַר זיינע קרישטאַלענע אויגן די גרונטן צעבליטע
מיט אַש-פלאַנצן אין לאַנד
(אין אַ לאַנד וואָס ליגט צווישן אַ הויכער „פאַרענ-
הייט“-וואַרימקייט און אומגעמאַסטענע, אומגעהויער היציקע געהירן —)

סיביל מיינע

שויס-שפרייענדיקע טויב

פון די שוים-פאנטאנען — צינגל-פלעמלעך בלעזלען רויכיקע וואסער-וואלן
אין א לאנד ווו עס שפרייט זיך א גרויסער פייער-ים
— און דער ציטערדיקער

קרענקלעכער שטראל

צאנקט

צאנקט

איינזאם ביים ברעג פון פייער-ים און יעדער
בלעזל-שוים וואס שפרודלט אויף אין א פאנטאן טאנצט ווילד
סיביל-גלייך
סיביל —

קראנקע

ציטערדיקע סיביל.

— א, צופעליקער גאסט פון זעלטענעם לאנד

(ערגעץ : איינמאל

און ס'איז געשען)

וואס האט אויסגעלייזט דיך

ציטערדיקע

שוים-שפרייענדיקע סיביל

און מיך

דעם

קרענקלעכן

קרענקלעכן

ציטערדיקן

ציטערדיקן

זון-נימב

מיין סיביל מיט אויגן ווי אש-פלאנצן ביינאכט
אין שאטנלאנד פון דערהיצטן מארך
מיין שטילע קרענקלעכע טויב
ווי א זעגל וואס גליטשט זיך
אין גרויסער פלאמיקער געפאר
צום ברעג פון מיין וואנזין-לאנד
אין די רוישיקע בלעזלענדיקע וואסערן
פון „פארענהייט“-פייער-ים.

(ברעכסט ארויס שפרייענדיק פון
שויים-בלעזלדיקע גירלאַנדן
אוועק פון די אָפגעבליטע אַש-פלאַנצן
דורך אַסטראַלע כימערן
ביז דו דערפילסט זיך פריי פריי הויך הויך איבער די לופט-קנוילן פון —)

— ערגעץ: איינמאַל: און ס'איז געשען:
— אין אַ לאַנד וווּ אַ ציטערדיקער קרענקלעכער שטראַל
צאַנקט
צאַנקט

סיביל
אַטעם-פאַרכאַפנדיקער
פאַרווירנדיקער אַנבליק פון מיין סיביל-טויב.

פּרילינג-אַדע : אַ פאַרזוך

PAPYRUS

Spring
Too long
Gongula

—Pound

געווען זענען זיי
צוויי
און דער שניי.

געמאַכט אַ סוף דערפון
האַט די זון

—גאַטא

אַך דער שניי ———

אַך די זון ———

די צייט איז אַ פּראָיעקטירט זומערדיקע.
טל-ומטר סעזאָן.
דער בעז בליט באַלד, באַלד.

מ'קאָן שוין הערן די שוועלבעלעך ווי זיי —
זאָלן מיר זאָגן, שטעלן אָן די העלדזלעך ?
פּיפּסן, פּישטשען — זינגען, זינגען זיי יעדנפּאָלס ניט.

וואָס נאָך אַ שטייגער :
אַריינזאָרפּן אַ פּאַר ווערטער וועגן ביימער אין אַלגעמיין ?
די מענטשהייט אין אַגלאַמעראַט,
באַניי ?

פארלעך געליבטע קאנען אלנפאלס ניט שאָדן.
אַבער דאָס האָט מער צו טאָן מיט אומעסטעטישן נאַש
ווי מיט אַנשטענדיקן דעקאָראַטיוון פּאַרדייען.

וואָס נאָך : —
דערווייל ז'דער שניי צעגאַנגען.
די זון פאַרגאַנגען. לעבלעך די לופט.
קאַלטלעך טאַקע אויף אַן אמת.
צו שווערן אַז ס'ברעכט די ביינער, אַזאַ ביטערע קעלט.

און דאָס, מיט אייער גאַלאַנטער דערלויבעניש,
איז אַ פאַרווך אויף אַ פּרילינג אָדע.

וואָס, געפעלט אייך ניט ?

אַהא, איר מיינט אַז דער קאָדעקס פון אַלימפּישן מפרעט
איז ווי-אַרום פאַרלעצט : אַמווייניקסטן זענען
פאַראַן שטשערבאַלעך אין געזאַנג-אינסטרומענטס שאַרף —

אייך קומען אויפן זין
'שידנערליי באַרימטע געדיכטן פון סעזאַן —
זיינע טעג,
זיינע נעכט —
(לידערשע, ביכלדיקע)

(איר ווייסט, איך אַליין טראַכט אַפטמאַל פון דער רייכקייט פון דער צייט
וואָס דיכטער, אַלע צוזאַמען, האָבן געמאַכט פון אַלע פּרילינגס אין ראַגישן,
פּראַנקן, פעזאַס, לעיס, רובלס, מאַרקן, יענעס, דאָלערס, פּונטן)

וואָס, געפעלט אייך טאַקע איינמאַל פאַר אַלעמאַל נ י ט ?

מיר פּערזענלעך, ווי אַמאַל.
אַזוינאַזוי.

ס'געווענדט זיך וואָס איר מיינט.
וועהין איר צילט.
וואָס איר באַצוועקט. פאַרלאַנגט און ווילט.

(דער גראַם איז מער עכאַלאַליע ווי עכטער פּרילינג־כּעך)

דאָך, זעט. פאַרגעסט אָן אַלץ. געדענקט
בלויז איין זאַך: פּרילינג געמיינט פּראַיעקטירטער זומער.
ווי אַלט — פאַרט, וואַרהאַפט, פּרילינג־פּליסיקייט פאַרשווענקט
יבשה; געמיט פון פּרילינג—קומער.

אַ קימאַלן:
יבשה (רעאַלאַראַ און גראַפיט);
גרענאַדין דרינגט שטופּנווייז אַריין אין צווייט.
ערשט תּמוז ברעכט אויף העלפט דעם פּורפּור־ברוין סעזאָן.

האַט פּרילינג שטאַנדהאַפּטיק געמאַכט דעם דיכטער־מין
צי שטאַמט זיין רענאַמע פון זיי?
ווער איז עלטער: ה ו ן
צי א יי ?

צו נעמען דיכטערשן רעוואַנש:
דער הימל איז פון זאַקסיש־בלוי —
לאַמיר אים באַזינגען דאָדאַסיש, אומגענוי
אין סטאַנסן אַפּריקאַז־אַראַנזש!

פּרילינג ז'אויך דער אָנהייב פונעם סוף:
גינגאַלד גילט ניט ווען ס'איז ניט פאַרמעשט
(אַ גראַם־מעטאַל): א ד ר ו י ף
און ר ע ש ט .

דער לעצטער סטאַנס פאַררעדט
די ציין, קאַנצענטרירנדיק זיך בלויז

אויף גאלד-מעש: ד ו ר כ ו י ס
ר א נ ע ט .

פרילינג קאָן אויך הייסן פסחדיקע מצה וועלכע (גראַמיק: וואָס)
ווערט אין שמאַלץ געפרעגלט. אויך — אַ בורעק-קעזל.
צוליב קאַנטראַסט, נעמט: (אַלאַן פּאַ) אַ ווינטער-נאַז
און (איילין פּאַ) פרילינג-נעזל.

אין פרילינג חמץ-רייך:
צימרינג אין די קיבלעך,
זאַפרען אין די חלות —
אַלע מיידלעך ווערן כלות;
ל"ג בעומר גיט קוראָזש פאַר נייע א י כ ל ע ך
(פון אַלעם לאַזט זיך אויס אַ טייך).

אַבער טייטשן פרילינג ד ו ר ך פרילינג
איז ניט פּאַעטיש: בילדער-בלאַס און אָנונג-אַרעם.
וואָס איז פרילינג? מינדסט גרעזל וואָס קאַלופּעט זיך אַרויס
פון דער (גראַמיק) מוטערערד-שוים,
אַ גרעלער רויער פּוּזנדיקער וואָרעם —
ד אַ ס איז פרילינג. דאָס איז ב אַ ל ד פרילינג.

געמייטלעך לויזער אַפּצאַ פון אַפּצאַס
פון דערוואַקסענע, פון קינדער אויף דער גאַס;
הנאהדיקער בליק וואָס שניידט אַוועק אַ היפּשלעך רייפּטל הימל
און שלינגט עס, מיט האַרץ-סובסטאַנץ געווירצט שטאַט קימל;
ווען געפיל-אינדן פאַרפלייצן דעם פּויל-מער-פּוילערשווערנדן
געדאַנק.

גענעזנדיק די חושים, בלויז שכל-הישר עטוואָס קראַנק,
אַנגעפּווישט (ערשטווייליק—ווינטער) מיט פאַרלאַנג
פאַרלאַנג פאַרלאַנג
ד אַ ס איז פרילינג. דאָס איז שוין א פ ש ר פרילינג.

די נאָטור, מויללאָזע, רעדט מיט שענסטער שפראַך
און מיר, צונג-באַשאַנקענע, זשליאַקען, כליעפטשען, ציען
אַלע אירע זאַפטן (לאַמיר פילן ווי צו קניען
אין דער פרייד). פלוצים, אַ צעשמוך און אַ צעלאַך
זיך גיט אין פנים אונדז — וו ע ר ? — זון. גיי, מאַך
עפעס מיט איר! ווען ניט די ערד זיך מיען
זאַל פאַר אונדז וואַלטן מיר געברענט ביז טליען
גענומען אַשיק — שטויב — אויס. נייערט ווען די זאַך
מיט זון-בראַט הייבט אָן ווערן ערנסט, קומט
די ערד, ראַטונעק אונדזערער, און מאַכט קלאַך
דורך ריזן-דרוזין איר: «מיין זון, מיין יי ג ג ל י ג ג -
טאַכטער, — טאַקע דאָ-און-דאָרט רינט זאַפט, זומט
אונטער אַ געווידמעניש, פאַרבן פלעקן זיך, ג אַ ר :
דאָס איז פּרילינג, אינגאַנצן ל י אַ ד ע פּרילינג.»

און אויפן שניי איז אַ ליכטיקער רחמנות.

און די זון טוקט זיך אין מיאָזמע.

און דעם פאַרל וואָס פאַרלירט זיך דעם פאַרנאַכט
אין סקעלעטאַנישן גאַרטן, אַט דעם ווונדעראַלגעמיינלעכן סעזאָן
פון וועלכן מיר שמועסן דאָ

(און עמיצער וועט אים נאָך ממש באַזינגען,
לייגן ריטמיש-גראַמענדיקע פּערזנקרעניץ
צו זיינע ווינטערפּיס אין זומערקאַפּ)

יאָגט דער צוציק-פּרילינג נאָך מיט פּלענציע-פּליסיקייט
לונגען-אַנטצינדונג לופט —
אין בעסטן פאַל, מיט פאַרונג-דריזן לויזע צו פאַרקרעמפּעווען.

און דאָס איז פּרילינג.
און דאָס, מיט אייער מיטלייד און באַווונדערונג
א י ז ע ר ש ט פ ר י ל י ג .

קליינע אנטאלאגיע

די גאלדענע קו האטאר

אונדו שיפיעט נישט דער ריינסטער געלער מעטאל:
מיר האבן פרייד, און מורא, און קינדער,
די אייטערס אויפגעדראָלן מיט ריינסטער קראפט פון מילך
צוכט און שטארקע ווערטער „פאַר אונדזער קיום.“
ליבע מוטער! גאלדן קועלע! שטאַלצע ערדאָ! זעליגע מאַיאַ —

משה רבנוס

רעטערנס

פאָטערס

אַבעליסקן-פעניקס לאַנדס בלענדיקע האַטאַר!

דער טויט פונעם געשפרעך—דער קאַמענטאַר פונעם געשפרעך

און יענע וואָס האָבן זיך ניט געוואָלט פאַרלאָזן אויף נסים
שטוצן אום מיט אויסגעמאַרכטע קעפּ אין ליסינעס.

LA ORANA MARIA

געלזיכטיקע מרים, שפיצניפלדיקע, קלעפיקע אייגלעך
מיט אַקסלען פאַר יויזלען אַ בענקל —
אין שענקל
טאַג טעגלעך.

אויף וויפל איך ווייס

זענען מיר די מידע איבונגען פון טעכניש אומגעניטע יעגער.
און אלץ נאך צווישטשערט פויגל. און זאלב לינדערט.

דער ראַנטשאַר

אַ טאַפּ געליישט.
צעבראַכן אַ טאַפּ.
אַ! טשערעפעס געדיינען אונטער פלויטן
שווימען אום אין דער אייגענער בלוט-יויך.

ראַנדאַ

ניט אַזאַ טאַנק, די מימאַזע. ניט זי מיינט מען.
דער געלער רמאי, שקיעה. „מימאַזע, זיי געזונט.“

טויבן, ריטער, טעלעגראַפּדראַטן, זשאַברעס

וויי ווייעט דער אונטערשלאַק פון שפענצער. גאַלדענע עפּאַלעטן. און די
פיש דרעליעוועט אַן אַראַפּניק. שטאַלצער פּערד צום רייטן. אַך! די יונגע
טייבעלעך רימענדלעך און בענדלעך — שפּאַרן קלינגען, אַן קלאַנג אַבער.
„ליליו קינד, זלול-טראַפּן, פאַר- און אויס- און איבערמישטע, ריז און
כניאַק און כליסט און רויז.“

דרויסן ניט. אין הויז בלויז

לאַווע. לאַוואַליר. לילקע. לענדן.
ליובע, לאַמיר זיך פאַרלענדן.
Mendin'. Tendin'. Never endin'.

אַט די אַלע ביכער

אויף הובליעווען, שניצן און טעסען.
מוטערמילך אָפּטמאַל ניט ווינציקער שעדלעך.
ווי קאָן מען שפּילן אויף אָפענע פּיר טייז?

גאַלואַניזאַציע

איך אין קליידערוואַרג.
מיר אין חדר.
אין הויז.
דורך די פענצטער סאָפען צענער העקער ביי דער נייער בוי.
אַלץ געהילט אין שטויב.

טעזאַן

אַט די געלע בלעטער אויפגעלייזט. דאָס האַקמעסער: קלינגל אין האַנט
און הענטל אין דער לעגענדע פון מאַלעריי.

ציצנראַן

רייד ווי געפרעגלט אין פוטער. און באלד ווי אין שמאַלץ. טשיקאַווע
פרעגצייכנס פלאַצן אויף אין אויסרוף.
רעטאַריק פאַרוואַשט פאַרווישט די רוימער.
דליבעט מיט אַ פינגער אַ טוריסט וועלקע וואַפנע אין דעם קאַלויזי.

מיר גייען אום שפאַצירנדיק איבערן פאַרנאַט

דער וועכטער קנאַקט וועלשענע ניס
און קוקט אויף אייערע קרעדענצן: „חשובער ה' גרונם? קינמאַל ניט
געהערט.“

זאמען מיר זיך עטוואָס לענגער
שפּאַרנדיק אים אַריין אין דלאַניע שורות.
אַן אָפּגעשטשאַבעט געצל טאַנצט אום מיט אויגן פון אַ בלאַזן
און נודיעט מיט אַ ווענוסמעסיקן מאַטיוו,
מאַטיוו פון ווענוס, אַ צעגאַרסעטע, מיט פּלאַכע פּיס.

דער קלימפּער ביי דער קליינערס פּיס

דער אַפּריס פון אַ ליאַנדן קלימפּער: — מיידל, דייע ציצן
שוויצן.

אונדזערע קינדער

אונדזערע טראַפּן קאַנקורירן מיט דעם טויטלעכסטן ליקער.

טונט

וואָס ריצנאייל פאַרן מאַגן.
איר קינדס האַנטגלעט פאַר אַן אָפּגענאַרטער פּרוי.
אַלע אַלע יאַגן
זיך נאָך דעם אַזוי.

שעלמישער ווונק

אַמאַל געזען ווי אַ בויערי-מענטש קוקט אויף אַ פענצטער אין לאַמבאַרד.
פּידל. פעלדגלעזער. אַ פאַר זייגערלעך מיחושדיקע. נאָך און נאָך. אַ שאַכטל
ט/זיך געשטיקט מיט אַן אימפּאַטענטן פּיסטאַלעט.

דער ווינט

[אנטקעגנגעשטעלט דער צייט, איז געדעכעניש. דאָס וואָס מיר זענען געווען, און דאָס וואָס מיר זענען, פאַרוועבט די צייט אין איין געדיכט שטיק געוועב. אָבער די קאַנטינויטעט פון געשעענישן איז פאַלש. נעמען מיר אָן אַז מיר האָבן אָן אידענטיטעט, מוזן מיר, אין באַצוג צו צייט, אַנווענדן די עמאַציאָנעלע דערפאַרונג פון געדעכעניש, כאָטש געדעכעניש קלעפט צונויף גיכער, איידער ס'פאַראייניקט עפּיזאָד פון איין רגע צו עפּיזאָד פון דער צווייטער, אַפילו פון נאַכפּאָלגנדיקער. וואָס מיר קריגן אַזוינאַך איז אַ קניפּל פון צעפּיצלטע פּראַגמענטן, דער געזאַמל פון אַזאַ קניפּל ביסטו, בין איך, זענען מיר אַלע. דעם מענטשנס לעצטער מיטל זיך צו אידענטיפּיצירן ווען ער פילט אַז ער אַנטלייזט זיך אין אייביקן שטראַם, אין דער אייביקער צערווענקייט, איז זיך צו דערינערן אַז דאָס בלאַס־אויפגעכאַפטע, כאָטש עס איז ווי שטויב אין ווינט, איז דאָס העכסט נאַענטע צו דעם „הכל“. (פון „הכל“ ביו „הכל“ איז דער באַטרעף ח"י.) די אייביקע רוינע פון דער עקזיסטענץ צעפאַלט זיך במילא. זאָל כאָטש דער אינדיוויד זיך ראַטעווען אין זיין אַפּשפיגלען זיך אין דעם קאַלאַמוטנעם שטראַם פון לעבן, אין פיזישער דערפאַרונג, און אין די געזאַמלטע טראַדיציעס פון דער קונסט: דער אייביקייט, וואָס בליאַקעוועט ניט אין באַגריף, כאָטש דער פיזישער אורטייל איז אַזוי פאַרגענגלעך.

*

די נאַטור, דערקלערט אונדז אַ געעלרנטער, איז אַ היעראַרכישע אָרגאַניזאַציע פון גאַנץ־טיילווייזע סטרוקטורן; נאַטור איז דער־פאַרונג, און דער חילוק צווישן גשמיות און רוחניות, קערפּער און גייסט, קומט פון דעם אַנאַליו פון דערפאַרונג: די דיפּערענצירן־דיקע קאַנצעפּציעס פון פיזיק און פּסיכאָלאָגיע זענען גיכער די אינטעלעקטועלע געבויען ווי סימנים פון עקזיסטירנדיקע „ענטיטעטן“.

אזעלכע ווי „פייזשע אביעקטן“ און „געדאנקלעכע צושטאנדן“; אלע שייכותן זענען אינערלעכע און אזוינאך זענען זיי טיילן און גאנצ-קייטן דעטערמינאטיוו און דעטערמינירנדיק; נאטירלעכע דערשיי-נונגען זענען שטענדיק אן אנטוויקל פון אזעלכע גאנץ-טיילווייזע סטרוקטורן, און דערפאר קאנען אלע פראצעסן פון טויש פארשטאן-גען ווערן ווי דער פאסיר פון גאנצקייטן אינערלעך דעטערמינירט.

*

זינט די כחות וואס מיר קענען אמבעסטן, אונדזערע אייגענע באווסטזיניקע דערפארונגען, זענען קאנדיצירט פון געדע-כעניש, און אפערירן דורך אבזיכט, און זינט, דורך וויסנ-שאפטלעכן באגרינד, איז נישט געדעכעניש ווי ניט פאר-שטעלונגקראפט באמערקבאר אין דער ניטארגאנישער וועלט, קאנען ניט דאס לעבן און ניט דער געדאנק באטראכט ווערן ווי פונקציעס פון דער ארגאנישער וועלט, און ניט אז זיי שטראמען ארויס פון דער ניטארגאנישער וועלט.]

דער אלטער זיצט אויף דער פיצנייע-באנק.
זיין צעפליקטער טלית-קטן באמבלט זיך
מיט צעווייטע ציצות.
איין ארבל ביי אים אויפגעשפיליעט,
און דער מאנקעט איז ניט געמאך
ווי ער שטופט טאביקע אין נאזלאך
נאך נאזלאך מיט געברוינטע פינגער.
איין אויג פארמאכט, דאס צווייטע האלב-צעעפנט;
ביידע שאטענען זיך אין געדיכטן ברעמענמאך,
פלאנטער-טארטשענדיקער בארד און וואנסן.

דער טאג איז כמורנע און אים שלעפערט.

וואס פארא מעטאמארפאזן סומנע
טוישן זיינע ווונדערוויסע איבער-חלומות.

רייצן זיינע פלויאיקע רעאקציעס אין טוזליק.
זיין ווערק, א לעבן ניט דערפארן,
און די געזאנגען אין אים שטארבן אפ צוביסלעך.

בעת ער זיצט אזוי אומכמורנע
קוים גערירט פון פאפעליאטן טאג,
דערחלומט ער זיין רעשטל אפשטארב,
דערשטומט זיין לעצטן, באלד־שוין־לעצטן זאג.

פארנט ברוינען זיך דעם צווינטערס בערגלעך.
אקטיוו־פאסיווע בליקן קריכן אום אויף זיי.
אין טייך דאָ ביי דער קרעטשמע
קיילט אַ גוי אַ חזיר:
אלע קוויטשקעס פון דעם אייביק
האָבן זיך אין אויער אָפגעשטעלט,
געמישט מיט דעם הצראַ־קירי רויש
פון בייערצווייגן, בלעטער.

אַ זאלבע איין־אַליינקייט, קימט אויס,
האלט וואָך דאָ ביי דעם קרעטשמעטויער
ווי ס'שפאָנט אויס פערד אַ זיך מיט איבערמאַס
דערקייטשליוו־צלמדיקער פויער.

אַקאַרשט איז ער, דער אַלטער, דאָ אַרומגעגאַנגען
אין פינצטערניש פון ישובס ווילדע קלאַנגען
ברויַן־און־גרוי אום מיטנוואָך,
ווייס־און־שוואַרץ אום שבת:
דער וואַלדגאַט האָט אים ניט באַשווערט
— ער איז אַ ייד —

און אין זיינע פאות ניט געפלאַכטן
גראַזסימבאַלן פון אַ ליד:
די מירטן זענען שוין פאַרגעלט
ווי מיטנטייך דער גאַלדענער שאַוואַר:

געווען איז אלץ געדולד אין יאָד :
אים אויסגעדערעליעוועט האָט צער.

ער זיצט און שטופט זיך טאַביקע אין נאָז
בעת די גרעזלעך וויאָנען פאַר די אויגן.
ממש אויסמענטש איז ער.
ער נעמט זיך פלוצים צום אַרומשניידן די נעגל
און נישטערט נאָך אַן עדות
אין אַ פאַרפוילטן פרוטיק.
טעסטניק דעם פוילן קערפער פונעם וואַלגערעהעלצל
פילט ער שטילן אויפואַך דאָ ביי זיך אין פעלצל.
שטילער ווערט דער גאַנג פון ריטשקע.
די ביימער אויף די בערגלעך — דיק צעשאַטנט.

אין אַ נאַס פיציניעווינקל וואַלגערט זיך
אַ קרעטשמע-שכור ווילד פאַרפאַפט.
מנחה, מעריב אַפּגעדעפּעשירט אין הימל.
אַ ביסן, אַ טרונק דעם אינגעווייד.
ער שלאַפט.

אויב איך האָב אים באַגעגנט פריער,
וועל איך אים שוין מער ניט באַגעגענען.
האַב איך זיך פריער געלאָזט גענאַרן —
לוייערן שוין ניט די לאַפעס פון מינדסטן גענאַר.
האַלט ער מיך מיט וואָס, מיט קאַלטענעס
אין באַרד, מיט לאַקן אין די פּאות ?
מיינע צווייגן זענען שווערער ווי די פּרוכט ;
פון צווייגן וואַגיקער דער שטאַם.

גרויסער אַלטער הערמעטישער שלאַס —
וויין פונעם צאַפן טרינקט די זון :
פאַררויטלטע מיידלשע באַק.

די לופט אטעמט מיט דעם קורצן האַרצשלאַג
פונעם אַלטן. ניט טרייב מיר, אַלטער,
פון זיך מיט דיינע ברעמען פון פעלזומאָך.
אַלע וואָס קומען מיר אַנטקעגן מיט „גאַטהעלף“
וואַלטן זיין שאַטנס פון דיין שאַטן.
דיין לעצטער, באַלד־שוין־לעצטער פאַרצווייפל.

— גרויסער דונערבליץ געהיימטער בוים —

דו צווייגסט זיך גאַנץ געלאַסן.
מיין פלעכטריטל אין שפינוועב פון דיין שאַטן.

אין אַ בערגלס גרינעם טעלער ליגן
קומט דער נעגל־פאַרסקאַרוזלעטער צאַפּ
מיט די קאַלטענעס אין באַרד. די קופערנע זון
פיבערט אין זיינע שלשלת־געפלאַכטענע הערנער.

ווען טאָג הייבט אָן פאַרמאַלן פעלערן
און פאַרליישן שטיקלעך אָפּגעלושעטע קאַלירן
רוקן פינגער זיך אַרויס פון בערגלס וועלדל,
פינגער פון פאַרשפינוועבטע שאַטנס,
ביז אַ זיסער טראָפּן פונעם הימל
וואַשט אַרום דעם אַלטן
פון זיין אויסערלעכן שימל.
די האַרט־הייסע הענט ביי אים מיט בייזן מאַך
געל,

געל ווי אַמבער אין דעם זונגעשפיגל.
נו, גוט. זאַל זיין איין־אַליין דאָס טראַכטן
פון דעם יאָדעשליווון באַק
ווי טיוטקע־ציגן פאַכן איבער אים
מיט זייערע עקלעך, ווי ער ליגט אויסגעצויגן,
דער אַלטער. דער ווינט קילט אים
ס'פאַרמאַכטע אויג, צעווייט די שטעכלקעס

פון באַרד אים, און מיידט אויס
די בורשטיגענע הערנער. דאָס וועלדל, געבשמיימט,
פאַרווייט די מוטנעקייט פון טייך מיט ווערב-בערעלעך.

אַקאַרשט האָבן די צווייגן זייערע אַרעמס געהויבן
אין פירווארף דעם מינדסטן דורך- און פאַרבייגייער.
אַט ערשט, זאָג איד, איצט אומשפראַצן בליטן,
אייגלעך אויף גלייך, צעעפנט, פאַרמאַכט,
און דער ברודער מאַך ליישט זיך טרויעריק
פון פעלז אָפּ. מיט דעם געקילטנס פעט בלוט
האַט זיך די ריקע אָנגעטרונקען
און זינגט באַזויפן קאַמישע שאַנסאַנס
פון אָפּגעהאַקטע וואַדעווילן.
דער שניי וועט אים קילן
מיט שטורמישן אַרגאַזם
בעת דאַרטן אין דעם מירטנבוים נעסט
וועט דער אַלטער ליגן מיט צעריטשעט לייב
און זיך קראַצן פון אומפלוּיט אין עליזיע.
אַ ביסן, אַ טרונק דעם אינגעווייד.
ער שלאַפּט.

גייען מיר מיטן וועג צו בית-לחם
זאָל דער וועג אונדז זיין גאַר גרינג.
וואַגיק זאָל דאַרט זיין דער אַנקער —
מקריב זייענדיק אַלצדינג.

אונדזער אַלטער ט'אונדז באַגעגענען
מיט מלכות-ברויט, מיט גאַסטיק זאַלץ.
זיינע פלייצעס, היפש געקאַרטשעט,
האַבן שוין פאַרטראַגן אַלץ.

אונדזער האַפנונג וועט אונדז שפרייטן
פרישן לאַרבער פאַר די פיס.

אונדזער גלויבן וועט פארליאמען
דעם סכנהדיקסטן ריט.

— מקריב זייענדיק אלצדינג
טרעטן מיר בית-לחמס טראָט.
ווער עס וויל און ווער עס וויל ניט
גלייכט זיין שאַטן אויס מיט גאָט.

דער הונט איז דאָ דעם באַק אַקאַרשט פאַרבייגעגאַנגען.
די זון האָט דאָ געצערטלט
דעם געבילטן ווי דעם בילער.
עפעס האָט געמוזט פאַרשעמען דעם קודלאַטן
ווי ער איז זיך פאַרגאַנגען אין אַ וואַי אַ שטילן

(וואַסזשע האָט פאַסירט מיט דעם קודלאַטן
ווי ער נאָגט זיך מיט אַ וואַי אַ שטילן?)

דער באַק צעלאָזט זיך אויף די צאַפּנפּיס,
דריגעט קוידערש זיינע באַקנפּיס,
בוצקעט מיט די אַמבער הערנער
אין דעם שאַטן פּונעם גלחן
— נאָר דער הונט ניט וואַוקעט מער:
זיין וואַי וועט באלד אויפוועקן
אַלע טויטע אויפן צווינטער,
ווי אַ שכור, שליים-באַקלעפט, מיטן דער פיציניע.

דער הונט איז דאָ דעם באַק אַקאַרשט פאַרבייגעגאַנגען.

אַך די אויגן הינטישע
און ציגענע חלומות.
זונליכט שייט זיי אַפּ
מיט רויטע עפּלט אַפּשיי.
די בערגלעך דעקט צו

א געשטרייפטער נעפל,
די אויגן ציגענע —
דעם אלטנס ברעמען, וויעס.
דער הונט איז דא דעם באַק
אַקאַרשט פאַרבייגעגאַנגען.

דער הונט
איז דאָ
דעם באַק
פאַרבייגעגאַנגען ווי די זון האָט שטיל געשיינט
מיט ליאַנדע אויגן פון אַ פאַפעליאַטן טאַג.
דער אַלטער חלומט דאָ זיין אַפּשטאַרב
איז דעם וואָי פון הונט. דער באַק
פאַרשטומט זיין לעצטן, באַלד-שוין-לעצטן זאַג.

דער
הונט איז
דאָ דעם באַק
פאַרבייגעגאַנגען
און איז זיך פאַרגאַנגען
אין אַ וואָי אַ ביטער שטילן.
די שאַרפע אַמבער האַק פון זון האָט זיך אַראָפּגעלאָזט
אויף הונט און באַק מיט רויטע ריקעס בילן.
אַ, גאַלדענע קאַנצעפּציעס פון שווערמוט
געהילט אין הימל!
נאָך זענען ניט אין בראַך געפּיצלט
איינערע ווינטיקע בריילן.

טייבל,
בלויז פון דיר וואָלט איך געקלערט אַפילו בעתן מבול.

קילער צויבער פון געפליאַמטער זון:
כ'זאַג זיך וואַיניק אַפּ דערפון.

— וואָס אַ שטייגער וויל אַ ציגל ?
שטיין ביים טייכל,
הייבן ס'עקל,
בלעקען,
קוקן אין שפיגל ?

— אין זאַלבער איין־אַליינקייט
איז דער האַריזאָנט געצירקלט ריין :
דער טייך איז ניט קיין גאַלע וואַקס,
דאָס וועלדל ניט דורכויס קיין שטיין.

קריד, קריך דו אַלטער מיט די בליקן דיינע
צו מיין טייבל
דורכן שייבל.

— איר ווערק — אַ לעבן ערשט אַרויסצומפּאַרן
און די געזאַנגען אין איר שפרודלען אויף
צוביסלעך : זי לויפט, אַ ליכטיקע,
אַ שוויטקע, אין דעם העלן טאַג,
און חלומט אויס די אַרבער פון דעם אַלטנס חלום
אויף די ליפּן אירע, די גבורה
פון דעם ערשטן קרעפטיק זיסן זאַג.

— אַקאַרשט איז ווער דאָ דורכגעגאַנגען
אין שאַטן פון פאַרהאַנגענע פאַרטיערן
און ווער האַט שטיל געפליסטערט
ווי דער באַק איז מיט די נימפּן
נאַענט דאָ אַוועק אין וועלדל :
די מירטן גלאַריע־גריין
ווי מיטנטייך דער יונגינקער שאַוואַר.

— זאַל זיך ברייען אַז דו ביסט דער שענסטער פּאַדים
אין געפלעכט פון צער ?
דו געבליאַקטער אומווערט

פון די לעכערלעכע שאַטנס,
דיינע אומגעזייטקייטן
זענען אַלע פינצטערע מערכות ביז געראָטן.

אויך די זון ווערט מיד פון קרייזן
אַרום דעם אַלטן און דעם באַק.
אַ רויזל האָט אַ וויי געטאַן אין ווינט
און באַטראַכט לבנהס ערשטן צאַק.

וואָס פאַראַ מעטאַמאָרפּאָזן סומנע
טוישן רעגן אויס אויף שניי!
מיינע ליבע אַנטוירויזן,
ס'רייסט מיר ס'האַרץ אויף זיי.

פאַרנט ברעקלען זיך די בערגלעך
אין דעם אַלטנס טונקלען קוק.
בענקען בענקען אַלע צויגלעך
נאָך דעם לעק פון מיאוסטן שנוק.

— אַ קליאַמפע שניי אין שווער געפאַפּטן הימל.
ווי לאַנג, מיין אַלטער באַק, איז דאָ אַרויסצוקוקן
היטנדיק דעם נודנעם פרוודור
צו דיין נודנעם אויסלייז —
קום קריק, נשמה לערקייט פון די אוממאַכט אינזלען,
אַפילו ניט מער ווי צו שטופן טאַביקע
אין נאַזלאַך נאָך נאַזלאַך
מיט געברוינטע פינגער
און טוישן ווונדערווייסע איבער-חלומות
אַ דאַנק ווי סומנע אַ מעטאַמאָרפּאָזן ?

איינס :

זאַל איך טיילן מיט דער קו
וואָס קומט צום וואַסער טרינקען

אַלדי ווייטגענג פונעם גלויבן,
 אַלדי אָפּנויגן פון וועזן ?
 איך ווייס פון איר צווייפאָכיק לעבן :
 אין שטאַל, און דאָ ביים ברעג.
 אונדזערע געהעלפטע גייסטער ווימלען
 אין דעם עראַטיקאָן פון בערגלעך,
 אונדזערע פיס קומען גאַנץ נאַענט
 צו דעם בוימס געצווייג
 ווען די רייפּע הענגען פרוכטבאַלאַדן
 ווי וועלטן פון געשמאַק און אָנריר.
 אַז מיר שלייכן זיך אַריבער
 דעם געצווינטערטן האַלב־שטח
 וואַרפט מיין לעבן אויס פון זיך
 שאַטנס פון טיטאַניק פּחד,
 און זי — דעם אָפּפאַל פון האַדיוולע
 געמעלה־גרהט קור־געדולדיק.

איינס :

עקסטאַז אין אונדזער וועזן :
 פון לעבן, און פון טויט. איינס :
 פאַרגאַנצט : און לושעט זיך
 דער קאַלב גאַנץ מאַגערלעך אוועק
 פון אירע אויפגעדראַלטע אייטערס,
 פילט זי ווי דאָס חיות לושעט אָפּ פון איר.
 דער אַלטער זיצט ווי זיינע בליקן
 דרעליעווען פון אונדז אָפּ אונדזערס,
 מיט ליידנשאַפטלעך גלייכגילט
 זשעברעט ער דעם כאַפּעליאַטן טאַג :
 באַוועג אָן געמיט,
 שטילקייט אָן אַ נאַג.
 נאָר איינס — און אָפּגעזונדערט :
 ווי די איינצלשטאַמען פון דעם טייכס שאוואַר

פלעכטן זיך מיווערנע אונדזערע פריידן
צוזאמען מיט דעם אלטנס צער.

— קאסאקע מאכט אן אויגל אונדז א סקיצע פון דער לבנה

א זויבערער דער פאטריארך
איז הילפלאז קעגן מינדסטן שארף

און שטערן

טויבע שפילקעקעפלעך צירן אויס דעם הימל אין אווארן

שאַטנס צום טייך
פולסירן פון די ביימער אויף די בערגלעך
ארום צווינטער
אין פיטש פינצטער

דער באַק איז וווּ אַנטרווען
אונדזער גאטט איז ווענט
אין די טונקעלע כאַטקעלעך
פלעכטן זיך אין פלאַקט ווערעטענעס

גייט אַ פייערל אויס אין שפיצבוים
אַ גליוואָרעם נאַכגעשפּירט
פון דעטעקטיוו לבנה

די באַערדיקטע שפּאַרן זיך נאַנדיק
אין די ערדענע בעטן
זידלען זיך אַדורך אויף אייביק לשון
טויט־קאַנקרעטן

אין צירקל פון דער איינאויג בלינדער נאַכט
לייגן זיך אויס טאַפעצירטע מעזשעס
דאָזשע וועבט זיך אַ געוועב
שוין פון אָנהויב מיט מערעזשעס

— איבערנאכט פאלט ווו א צווייג אראפ.
 דער ווינט צעבלאזט דאס מעשענע פייער
 פון דעם פירמאמענט.
 אין איין שטייפועזן
 ציען זעמדלעך זיך צונויף.
 קאן דער אלטער זיינע זעאונגען אויסלייזן
 אין די יסורים פון דעם לעצטן
 באלד — גאר־לעצטן לייב־אויפציטער ?
 דער בעזים ליגט ביים שוועל אין ליכטצאנק
 ווי א — — ניטגוטער
 און לויערט אויף דעם שוועלס פארמעסט
 מיט יעדן עכא פון דעם טאגס געטראט.
 אלץ איז איצט שוין אויפגעשטיגן
 אויף דעם חושכס עשאפאט.

איצטער זענען שוין די געטער
 גאנץ געמיטלעך בוכהאלטארן :
 פירן לומינירטע קאנטעס
 אויף א שפראך פון אלטע לארן.

און דער באק איז בלויז פארטאיעט,
 און דער אלטער איז פארשטארט
 און דער ווינט שפאנט אום אויף אויסגעצערטע באקנפיס
 און קייקלט מיטן וועג ווי קוילן שווארצע בובקעס.
 די באדימענטענע הייזער
 שורשען, שארכן אין די ווינטיקע הוליאנקעס
 און זאגן ניט ארויס דאס ווארט
 פון אינטריגירנדיקן סוד.
 די ווערטער סקיצירן זיי אין פארעווע סימבאלן
 ביזן געשווינטן ווינטס געמאך
 ווערט ווי אייטער אויפגעדראלן
 און שפאלט פאנאנדער דעם גאנצן הימלשן גארניטער.
 מיין טיבל שלאפט.

נאָר ניט אַ אויג טוט־צו דער היטער.
געשטאַלטן פון פּאַפּעליאַטן טאַג
פאַרוואַנדלען זיך אין ווינט־שטויב.
אין אַ קויט
זועמען ס'קאַן שוין ניט דערקברן
אוראַרעס אַנזאַג־צויט.

*

זועמען וואָלט געדאַכט זיך אַז זיין דעמבענע לוסט
וועט צעפלינדערן די גרויקייט פון די יאָרן?
איידער ס'וועט דער טויט אים אַנזאַגן די בשורה
פאַרכליגעט ער,
פאַרקייכט ער זיך פון נאַכטווינטס צאַרן.

מיין קיילעכדיקער פּלאַטשיקער שפּאַן
(זאַגט די זון)

ווערט פאַרגעטערט פון דער עוואָלוציע.
רעדוצירנדיק זיך צום אַנבליק פון לבנה
פירט דער הונט אויס אויפן באַק
אַ מזלות־עקזעקוציע.

ביים שער פון מיין לאַזורנע היכל
סקולפּטירט מיכאַל מלאַך (מיקעלאַנגעלאַ)
דינאַמישע געשעענישן, געטלעך אין פאַרנעם,
עסטעטיזירנדיק דעם צודעק, און דעם דנאַ.

עקסטאַז פאַרריגלט אַלע אויפנעם־טויערן
דורך וועלכע עס שפּרייזט אַדורך דער טיגער,
שווימט דורך דאָס זילבערפּישל, —
פאַרצערט צו ווערן אין מויל פון זיגער.

טאַמער קומט אויף אַ פאַרדאַכט
אַז פּייער איז דער אייביק־סימן פונעם פּירמאַמענט.

זענען אלע שייטערהויפנס
שוין אויף קויל פאַרברענט.

רק דער אַלטער אויף דער באַנק
מיט קאַלאַמוטנעם קוק צום האַריזאָנט
קאַנטעסטירט איצט יעדן אייביק
וואָס ניט קיין הייליקשריפט דערמאָנט.

דין זיין קול אין האַלדז אים כריפעט,
יעדער גליד אין אומבאַוועג;
גרויס די נאַכט אים אין זיין אומטאַט,
אומגעציילטע זיינע טעג;
און דער וועג וואָס פירט פאַרויס אים
פלעכט זיין ריקווערטיקן שטעג.

ס'שטראַמט דער טייך מיט פולן אַטעם,
באַיקעס וואַריאירט דער ווינט;
אַ מוטער וועט זיך די י נאַכט קוויינקלען
געבן אירע בריסט דעם קינד.

*

מיין פנים איז איין רויטע פליאַמע
(שעמט זיך ניט די זון פאַרטרויען)
ווייל דער אַלטער איז דער עדות
פון באַקס געלאַף און הינטיש וואַיען.

שווערער איז שוין דער לבנה
אין איר מאַטלעכן דערשרעק
ווי די נאַכט פליקט, צופט די וואַלקנס
פון איר נאַקעטקייט אַוועק.

און דעם אַלטנס פנים שמייכלט
טויזנט און איין יאָר געקניטשט

אין איין מאַמענט פאַרהאַפּט
 אין איין טרער באַהעפּט.
 אַ געשריי וועלכט זיך
 ווי אַ בריק פון ווינט צום טייך
 אויפברוינדדיק דעם אַלטנס קליבעס.
 די פרוכט אויף די צווייגן
 הודושען מיט טאַק
 און קרייציקע פלאַכן
 צעווירען די בערגלעך.
 די ווערים געפינען
 דעם וועג צו די טרוינגעס.
 אין ברוסטקאָספּן ביים אַלטן
 שווימט אום צעלאָזטער בליי.
 מתנה געבער און צינד-איינמאַנער
 קומען און גייען.
 יעדער פאַטשאַטאַק ראַטשקעוועט זיך
 אריין אין אַן אַדיענע.
 דער טוינטפיטיקער שרץ
 דירעקטירט פעלערהאַפּט זיין אַנטענע
 און דער זשאַבעס אייער
 זינקען אין ווינטיקן שטראָם.
 אַ פליגל פון אַ נאַכטמויגל
 צילט צו אַ פרעמדער נעסט
 און אינטריגירנדיקע ווינטפעדים
 פאַרוועבן געלקייט אין דער גרוי.
 די קעלט פאַרקלויצעט
 מאַראַזשענע פון ברעגשוים.

דער באַק האָט זיך צעטאַנצט.
 דער באַק איז הייסגעבאַדן;
 דעם אַלטנס טיר איז אויפן ריגל,
 און פאַרהאַקט די לאַדן.

דער באַק פאַררייטט די שאַפּנפּיס
און לאָזט זיך אין אַ רקוד;
דער אַלטער שיקט זיין האַנט אַוועק
אין הימל נאָך אַ תקון.

זיין אומרו שווינגט טאהער־טאהין —
דער זייגער שלאָגט באַלד דרייצן;
דער באַק איז צייטלאָז: דער אוראַלטער
האַט אים נאַכגעלאָזט די לייצן.

*

דער טייך איז ניט דער קרעטשמעס שרעק.
דער ווינט שפּרייט דושנע טעפּיכער אונטער באַקנפּיס.
דער ווינט אין געפלעכט פון אויסגעפרוּוטע צווייגן.
די סוקעוואַטע ביימער זענען יאָדעשליווע מיט דעם ווינטצוג.
אָוראַרע לייכט דאַסמאַל צו דעם זשום פון קילע שפּריגלעך.
דער אָפּלוס פון די וועלן מיט פּרישן שיין געפּליאַמט.
די בערג צעגרינען קאַלאַמוטנע אין מיסטישן מינימום פון זון.
דער אַלטער, אַ דינאַמאַ באַוירקנדיק פּאַעטישע אַקסעסוואַרן.
די פעדערלאַפע קעמט דעם באַקס צעקוטשמעט בערדל.
אַ געזאַצטער ריח צעפרעסט דעם טיול פון נעפל.
איך האָס אַריינצוברענגען פונקענשפּריצן פונעם שמידס קוּניע.
מיט דער שוואַכקייט פון מיין ריטם צעשטער איך דעם פאַרקאַרקעוועטן
גיפט אין מיין פּולסירנדיק האַרץ.
כּזינג דעם אויפשטאַנד און די וואַכקייט פון דעם אַלטנס קאַרטשעס.
דער טייך אַקאַמפּאַנירט דעם מורמל פון זיין שטיל געבעט.
אָוראַרעס שיין פליט גיך און גרינג איבער זיין קאַפּ.
דאַס האַבן זיך תּכליתים ווען געוואַרימט:
איצט טשיקאַו קאַנטראַסטירט מיט אַפּשניצלעך טעאַל־לאַר.

דער אַלטער און דער באַק
אין צירקל פון אַ צווינטערביים.

דער טייך, פורפור אויפגעבערעט
מיט דעם פורפור פון א פלויס.

דער ווינט איז הויל נבואה
דעם אורשפרינגלעכן קאזא.

ער שליידערט אלע, אלץ,
אין די נעפלען
ווי די כמארעס
היבן רעגנדיק אן פרעפלען.

דער גורל האט זיך אנגעבונדן
שטייף ביים באקן־עק.
אורארע, פארגעלט, פארגרויט —
ניט מער ווי אין א פלעק.

באנקראטירט ווי צעטלעך
אין טיראזשן
ליגן אויפגעהוילט און פיטארעסק
נאטור־פאסאזשן.

דער צווינטער לייגט זיך נכנעדיק ביים אלטנס פיס.
דער ווינט האט אפגעקילט די בראנד אין באק פון הונטנביס.

א באגעגעניש אין אומגעגנט פון אַרקאַדיע

די יידישע דיכטערין ר. פערשטער

אַן אומעט באַצייכנט אָפט דעם איבערגאַנג צווישן צוויי תקופות / שעקספיר — וואַלאַס סטיווענס / די וועלט הייבט אָן אויפסניי צו באַמערקן זאַכן פריש / פרישער / דעם פרימאַרגן און יענעם פרימאַרגן / פאַרשידנקייט צווישן האַמלעטס שאַטן און אַ געבעקל ברויט / סווינבורן אַליין האַט באַמערקט אַז ער איז געבאַרן געוואָרן אַ מפיל / ניט אַ שעה געמיינט אויסצולעבן / דער גאַלדענער אַפאַקריף / „קיניגן מוטער און ראַזאַמאַנד“ זיין ערשט ביכל, דאָס מפילדיקסטע פון אַלע מפילעך / „פון קיינעם ניט געלייענט, פון קיינעם ניט געזען, פון קיינעם ניט געהערט געוואָרן“ / געפאַלענע גיבן אַרויס די פאַטענטן אויף נאַבלקייט

מיסטער וויליאַם (ביג ביל, באַרד, ליטל וויללי) שעקספיר

ניט פאַעזיע איז עס / די מוראַ פאַר פאַעזיע פאַרפלייצט מיט פעטן די פופקעס און די הערצער / שעקספיר האַט בייגעטראָגן צו סטיווענס' פראַגרעס, עגיפטן און קאַרפאַגען — צום מענטשלעכן / עגיפטן האַט אינסטרוירט גריכנלאַנד, שעקספיר סטיווענסן / קאַרפאַגען האַט פאַרויס־געצויגן רוים איינצונעמען אַ וועלט / אַלעקסאַנדער מוקדון קערט זיך אום אין אַפגאַניסטאַן, דורכמאַרשירט די מערבדיקע דורכגענג צו די אַפענע פלייען פון פונזשאַב, וווּ שפּעטער וועלן (האַבן) הורדעס מושטירטע מאַנגאַלן און הינדו סעפּאַיען זיך (גע)שאַגן אונטער רוסישע און ענגלישע עלטסטע פאַר דער אַזיאַטישער וועלט אימפּעריע

מיסטער וויליאַם (ביג ביל, באַרד, ליטל וויללי) שעקספיר

מיר קענען אים פון פריער / וועמעס צען ביכער אויף אַ פאַרוואָרפן אינדזל / און איך ביים מיין פען פאַר פאַרדראָס / כהאָ נאָך ניש' אַנגעשריבן קאַ צען / (ד"ר אינפּרוא, עקס שטראַלן פּיאַנער, וויל זיך ניט פאַרטיידיקן

מיט בליי / הייליקע דאקטוירים באן, וועיאן אין פראנקרייך, פוכאל
אין הישפאניע שענקען הענטפּיס אָוּעק / די הייליקע צירולניע
זוּ י ס נ ש א פ ט)
אַלזאָ: די בלומען און די שטערן און אַלע גוטע שלעכטע זיטן אין מענטשן
זינגען, שווימען אויף, פאַרזינקען

*

געטן העראַ: העראַ מיידל העראַ באַמאַנטע העראַ אלמנה

*

שאַקספור קריכט אַריין דורך אַ לעכל אין סאָד און מאַכט זיך ווי ער
באַמערקט ניט וואָס דאָ טוט זיך, פאַרנויגט זיך פאַרן עולם און גיט אַ זאַג
יבֿהאִי־לשנאִ:

— יאָך ביניט קא פּועט, וויסנזי!

„וואָס זאַגט איר, גלויבן מיר אים? האַ, ווייסיך!
גלויבט איר אים ניט — הייסיך!“

* * *

יאַ קאַנעקטיקוטער:

ביי אונדז בלומען וואַזשנע בלומען,
אויפגערעגטע, ראַטאַרישע,
זונטיק טראַגן זיי באַלוואַנעס אין די לאַצן
פון די פאַרמערשע פיזשאַקן.
זייער שיינקייט, פונקט ווי ווילואַאִרטס,
קאַסט אַ צענער, קאַסט אַ גריווע
אין אונדזער יועסדיקער וואַליוטע.

טאלאפּוּזאַ, וועסטפּאַרט —
 יענקי און באַשיבוּזק —
 חשבונען אויס די אָפּגעטוענע עברות
 און לאָזן פּאַסטאַרן ווי אַנדערע גאַטס אָנגעשטעלטע
 זיי קריכן אונטערן לייבצודעקל.
 מיין ליבע, קום צו מיר פּאַרנאַכט
 אין סעדל עפּלזאַפט אַ נאַש טאַן.
 ל'איך האָבן די השגה
 ל'איך דאַן אַ טרייסט געפינען
 אין צונויפּגעהעפטע ווערטערקווייטן :
 כ'בין אַ וועבער אַ געניטער,
 דער פּראָזאָדיעס אַ ריטער.

א בעסאראביערין :

מינע בלומען ווערן צעריבן אויף זשאָרנעס
 פּאַרמעלטע,
 ראַב ווי מיט פּאַקן

 אָפּגעלייקנט, צעוועכנעט, אַנטוישט און באַליידיקט,
 וויסטע קרייץ-צוגן פון טערנע איסוסלעך
 געטראָגן צום טיך, באַשווענצלט,
 פון פּאַפּן און פויערטשומערקעס געהייליקט
 געאַייליקט
 ווייל מ'דאַרף אין פעלד אַרײַן גיין, הנאַי פירן, טשערעדעס טרייבן, תּבוּאַה
 מיט קאַסעס שניידן, גאַרבן אויסלייגן, סטערטעס צעשטעלן.
 כ'זאַמל אַנטיקן
 פאַר מיין גונסט,
 מיין חוש-השמיעה,
 פאַר מינע בליקן.

סטיווענס (אַן אַדוואַקאַט) :

זאַל דאָ באַוווסט זיין צו אַלעמען אויף

דעם וויסטן פיצל ערד
אז די בירגערין רעגינאָ בת —
מיטן צונאָמען פערשטער
איז לויט איר גונסט, געשמאַק און חוש באַרעכטיקט
צו די פאַפירן און דעם טיטל דיכטער
מיט דער פּריווילעגיע צו געבערן,
און ווען געראָטן צו באַוועגן,
שטימונגען, געמיטן, בלוטנמאַרך באַרוישונגען
דורך נייעם כּשוף, אַלבאַקאַנט און מערווייניקער ראַיעל.
אין צושטים צו וועלכן כּלעג דאָ צו
מיין זיגל.

דורכויס כּשר-וישר.
שעקס אַדוואַקאַט.
אַ סאַרווער אין שעקס מדינה.
עדי-עד.

שטאַקספּיר (ביים שוועל פון אייביקטום):

זאָל איך צי זאָל איך ניט די נאַרישקייטן אייביקעוואַטע
מיט פונדאַמענטאַלערליי דיכטגעלונג אויספּוצן? די רוימען
כּוואַליען זיך דורך מיין אינדולדיק געזין, לאַבאַסעווען
אין מיין אַקטיאַריש געמיט ווי כּוואַלט אָן זייער
פענאַמענאַל באַאיכן גאַר איך ניט געקאַנט זיין.
אַ העראַ.
דרייפּנימדיקע זיסקייט, וואַרטנדיק אויף דעם באַזיר-וונדער
מ אַן, האַבנדיק דעם מאַן באַזעסן און באַזויפט אים,
בענקענדיק נאָך נייער פּרייהייט, נייע לייצן.
העראַ,
פאַר-אימערטע געליבטע, דעכענדיק בלויז מיט „זאָל“,
„איז“ און „וועל“. טאַפּנים אַז די סודות דיינע —
איערע, מיין דריילינג — זענען שוין צעפּויקט אויף אַלע
שטראַזן: וווּ אַ שטומער ט'ער זיי שוין געפּליסטערט
און געשאַלט; ניטאָ קיין טויבער וואָס זאָל האַן פאַרמינערט

פון זיי הערן; און בלינדע, ווייל זייער אויג ז'אויף דעם געפאלן
פארן אומגליק, קלאַגן זיך ניט.

— און דו, קאלעגניאלע בעסאר־ביערין.

בייסט דיר טאַקע גלאַריעס בלוסטיק מויל דיין האַנט —

איר מויל געוואַגט, דיין האַנט קאפּאַבל — אַראַפּצוקראַצן זשאַווער,

ברוד פון לייש אויף מאַסקעס, דעמאַסקירן שטויב,

קורצזיכטיקייט און אומזין? — און וואָס ט'דיר מיין

גאַטזאַג העלפּן?

(דער באַרד גיט זיך אַ כאַפּ צוריק)

כ'לייקן שטיין און ביין. כ'ווייס דעם דעם אמת אַז אַ טראַפּן

אין אַ קליינער סאַזשעלקע איז וואַסער פּונקט ווי אַ טראַפּן

אין גרעסטן ים, כ'האַב פאַרוואַר פון ימים קיין אַנונג

גאַר ניט געהאַט. מיך דערגרייכט אַז איך בין גלאַט אַ וואַריאַט,

אַ קליינקענער, אַ פאַרמאַצעוווט מיט מיקסטורעס,

שפּעצערעיען נישטיקע, בייער סם, גראַז־זאַנפּט, —

פאַרמישונגען און ווירקונגען, אויסקאַכונגען, אַסמאַזיסן

און אַנדערע באַגריפּן פון דער מאַדערנער מאַדנער וויסנשאַפּט

האַבן מיר געפּעלט, און מיין באַדאַרפּניש ניט געסטייעט.

האַב איך דען מענטשן ניט באַהאַפּנט, געזונט און סענסאַציאָנעל,

מיטן גאַנצן קלאַפּערגעצייג פון ווילקירלעכקייט, מיט רויש

און לעבעדיקן כּשוף זיי דען מיט ביידע פּיס אויף דרערד

ניט באַפּלאַנצט? און איז מיר דען צומאַל, כאַטש זעלטענער

ווי ס'לאַזט זיך דענקען, פאַרט ניט געלונגען צו טורעמען וואַלקנקראַצער

וואָס חלומען זיך אַ היינטיקן אַרכיטעקט אין שלאַף ניט

אַפּילו? — אַ די געמעכער שווימלען אין די אַוויאַטאָרישע הייכן,

און בלוז אַ ליבער גאַסט פון אייער וועלט,

וועמען כ'באַגעגן מיט אַ ברוך־הבא, באַזוכט זיי און אומצופּרידן מיט

מיין העכסטן שטאַק, פאַרוזכט צו פּירן די גרענדע ברייטער,

אַנדערע העכער, נאָר דעם לעצטן מין ווערט דער קאַפּ פאַרשווינדלט:

ער פּאַלט. ער האָט מיין מיטלייד, נאָר ניט מיין דיכטונג.

פּערשטער (עטוואָס פאַרלעגן אין אַנהויב):

דו ביסט אַ מאַן, אַ מענטש, אַ העלד. גרויס איז אונדזער דיכטער איקס.

דער שרייבער איפסילאָן, זעט דער זשורנאַליסט — אַ גאַנצער עשאַלאָן —
ווי איך האַלט עס פון די ניקסן! איך לייען זיי
ווען נאָר אַ געלעגנהייט. דיך? אפשר קען איך דיך גאַרניט,
דו דאָן זשאָן פון אַלע העראַס, בגרתלעך, באַמאַנטע,
אלמנות און עגונות — דו ליבער יאַלד פון אַ פאַרשוין
מיט וועמען מ'קאָן זיך מ י ל ד א ו ן ו י ל ד דורכריידן.
דענקסטו ניט אַ שטייגער אָ דער־און־דער איז גרויס?
כ'מיין ניט ווייל ער שרייט ער'ז גרויס. אַזוי גאַר,
אויפן אויסקוק, איז ער מיטל, שטשופלע — כ'מיין אַפילו ניט
דעם דיכטער מיט די ראַכטאַלאַקום סטראַפן וואָס ציען זיך
פון ל י י ד ע ר ב י ז ל י י ד ן (אַ גאַנץ היפשע שטרעקע),
וואָס גיבן אַ ברי צומאַל ווי אַ פּכיק פון אַ הימיש גניפיקל,
וואָס ליולען וויגן שרעקן און וועקן ניט — כ'מיין,
זיי בלעקען אפשר ווי שעפעלעך פאַרזומזעטע דעמס פראַזע
און דעמס סטראַפן — נו, כ'מיין די פּערזן זיינע, מיט די
פאַרחושטע גראַמען, מיטן אַפּקלייב פון מאַנאַטאַנע זילבן,
טאַטראַ טאַטראַ טאַטראַ טאַטראַ
און אַזוי ווייטער — כ'מיין איך ווייס ניט פינקטלעך ווי
אַלץ אַנצורופן, אַבער הער, פאַרנעם, מיין העלד און האַר,
(ווען כ'שעם זיך ניט, אַ שוואַכע פרוי ווי כ'בין, וואַלט איך
געזאָגט, „מיין גאַט“, צום פאַרגעטערן) — אַ ווערטל אַהער, אַ ווערטל
אַהין, זאָג מיר מיט דיין שאַרף און סמאַטשנע און פרינצלעך וואַרט,
זײַא דער זאָגענאַנטער דיכטער ז'גרויס?

און איצט אַז כ' בין מיט דיר,
האַב די זכיה, אַזוי צו זאָגן, זיין אין דיין אימפּעריש אַנוועזן,
ממש אין סאַמע פּעריהעליאַן, וויל איך טאַקע הערן.
אַזויפיל דיך צו פּרעגן האַב איך. און זאַל זיך דיר דאַכטן
אַז איך בין אַ תּם — איר זייט אַלע וואָס דער ים וואַרפט אַרויס,
פאַרדרייער, ציין־פאַררעדער — אַבער הער, וויליאַם
(איך וואַלט דיך גלייכער גערופן ווילגעלם, וואַלאַדיע בעסער),
פאַרקיינדיק מיר, אין וואָס אַן ערך באַשטייט די חכמה פון
דעם אמתן חכמת־השיר? אַט הער איך איבעראַמאַל די מיינונגען
און אינטאַנאַציעס אין ווערטער־לויף צווישן מינע קאַלעגן.

אפאלאנער און אינזיכיסטן, מענטשן מיט שטייפע פאדערונגען
און וויכע ווילנס, צעהעלפטע פון זייער אייגן צופיל פארשטיין
דאָס ניטפארשטיין, צעפערטלטע פון וועלט־טרייבערשע קאסטראיען
אויף זייערע זיטן, האפנונגען, דערווארטונגען,
עטיקבלעטיק און מאַראַלן, פאליגלאַט און גאלימאטיע — כ'מיין
וואָס דענקסטו (בעסער געזאָגט: האָסט געדענקט ווען ביסט
נאָך געווען באַלעבאָס אויף די אייגענע שיריים פון דענק־אפּאַראַט,
נאָך באַהערשט און ווילנפול באַזעסן דיין בינטל געפילן),
כ'מיין וואָס זענען דייע רעאַקציעס אויף זין און זילבן,
ווערטער און גראַמען אין די רעמלעך פון אַ באַנאַלער אויסדרוק
נאָר אמת) וועלט כאַאָס? אַךּ דו ליבער אווגוסטין ווילגעלם,
ווען זאָלט נאָר וויסן, אַזויסט ווייסטו עס ניט, אַזאַ ממזר,
אַזאַ שמדניק, אַזאַ צאַצע און דרייקאַפּ, אַזאַ חקרן ווי דו —
זאָג מיר, כ'בעט דיך, ווייסטו כאַטש וויפל מ'האַט אַריינגעלייגט
אין דיר, כ'מיין אין די צוועלף הונדערט, צי צוועלף, צי צוויי
שורות וואָס געפעלן דעם צי יענעם מבין, ווייל פון דייע עטלעכע
און וויפל ביכער נעמט מען בלויז אַזויפיל וויפל איינעמס קאַפּ
און האַרץ און אַטעם טראַגט — ווען דו זאָלט וויסן אַז —

ט'יווננס (פאלט איר אריין אומדזשענטלמעניש אין די ניין מאָס רייד):

זי איז אליין אַ פּאַעטעסע, ווילי, אין אַ שפּראַך
פון ציקעלעך און הערשעלעך און בערעלעך.
דורך איר קריגסטו אַ זיגזאַגן־גרוס פון קיניג דזשימיס ביבל.
דערלויב צו זינגען דיר גאַנץ פרעציו און ניכטער
אַז ס'איז פון דיין שטאַנד איר וואַרצל:
אין אויסדרוק, מעטאַפּאָר, קאַלאַסאַלן טיגל.
ניט צו פאַרטיידיקן בין איר אַדוואַקאַט,
אויך ניט אַנצוקלאַגן, נייערט פעסטצושטעלן.

פּערשטער (לאָזט זיך ניט שפּייען אין דער קאַשע):

לאָמיר זיך ניט נאַרן: מיר זענען מאַריאַנעטן.
מ'שפּילט מיט אונדז דורך זאַסצישקעס און בענדלעך.

קאלירטע סטענגעס שנורעווען די העלדזער אונדזערע אַרומ.
 אַ צי, און ס'טאַנצט אַ דזשיג צי אַ גאַוואַט,
 קאַמאַרינסקע צי וואַסער טאַנץ, — דו, ער און איך.
 דאָס שטריקל, דאָס שנירל — ווערזשע ציט עס? און וואָס
 איז אונדזער ראַליע?

אַט גיי איך דורך פאַרנאַכט-ווען

ביים אַקוויט-קאלירטן ריטשקעלע וואָס זשורטשעט אינעם סעדל,
 אַ ביימל צעשאַקלט אין מילדן ווינט, דער הימל גרין קרישטאַל.
 דאָס הויז ניט ווייט זעט אויס ווי ס'האַט קיין מענטשנס האַנט
 דערצו זיך צוגערירט. צו נוצן דיינס אַ באַליבט איינזילביק וואַרט.
 ס'אַ „טרוים“, און אַדיע, און איך, מיר שפּרייזט זיך אַנדערש גאַר,
 און אַנדערש קיי איך שוין דעם ביסן יענעם אָונט, און אַנדערש
 בלינצט דער לאַמפּשיין ביי מיר אין אַלקער דאָן.
 כ'קאַן שווערן אַז אַליין בין איך אויף עמיצן פאַרביטן.
 כ'בין גאַלע אויער, נאָר וואָס הער איך? מיין אויג איז אַ געמיש
 פון אַנשטרענג און דאָס מילדסטע צו אַליך אויף וואָס
 איך שטעל עס אָן. די טענער און קאלירן זענען דיק און דין,
 וויברירן, מאַניען עפעס וואָס אַרויס פון מיר ווי איך וואַלט זיין
 פון אַ מאַיאַנטעק די באַזיצערין און דעם מאַיאַנטעק דורכויס
 צעשענקען וועלן — אַך ביג ביל, איך בין ווייט פון סענטימענטאַל —
 אַך וואַלאַס, וואַלאַסיק טיערינקער, איך בין ווייט פון דיינע
 אויסגעצערטע זנאַכעריען—מיין בעסאַראַביע מיט אירע פאַגראַמטשיקעס
 וואָס באַכען—מיין יידיש, די שנעקלעך מיט די זאַידעס ביי די ליפּן —
 מיין קיזעו מיט די קורסיסטקעס שוואַרץ-צעפיקע, קוראַנטע און
 צעשוואַמענע, מיט די חנעוודיקע באַראַשקענע היטעלעך,
 און די סטודענטן מיט די פאַרפירערישע עפאַלעטן —
 וואָס פאַראַ יוגנט! כ'מיין אַט נעם מיין אַלטן זיידן וואָס פלעגט
 קריכן אונטער דער פּאַדווירע און מיט אַראַפּגעלאַזטע הויזן,
 מיושבדיק, מיט פיפקע אין מויל און חשבון אין זין, זיך אַוועקזעצן —
 אויף וואָס וואַלט איך עס דען פאַרגעלטן? אַ ליבע וועלט,
 גיי טו עפעס דערצו — כ'מיין איר זייט דאָך דיכטער,
 קלענער גרעסער, עלטער גייער—דיכטער ווי מ'זאָגט פון גאַטס אייגן גנאָד,
 וואָס און פאַרוואָס איז עס? צי דערפאַר ווייל כ'בין נאָך אַליך

אונטערן איינפלוס פון „מיזערערע“, „די טעג פון אונדזער לעבן“, „גאודעאָמוס“, ווען מיר פלעגן שעפן צרות, טראַגעדיע און פעסימיזם (אייגן פּופיקגרימעניש, ליטעראַריש צוגעפּעפּערט) מיט פּולע צמער, און ס'האַט לפנים גאָר דער פּאַרגעניגן פון טרערנגיסן ניט געקאַנט זיך איבערנעמען?

שעקספיר :

כ'פאַרשטיי, כ'פאַרשטיי. אַ היפש ביטל אומגליק האָב איך שיינט אויס אָנגעטאָן מיט מיינע חברים, כ'מיין פּלוטאַרכן, טאַפּאַקלען און ענלעכע. און בין איך דען ניט גליקלעך מיט מיין טועכץ? ווער וויסט, פון דער געבענטשטער, דריימאַל געבענטשטער בלום, האָב איך אפשר קיין גוואַלדיקע וואַריעט ניט פאַרפּלאַנצט. און אפשר האָט די זריעה דער וועלט צו מזל געטראַגן אין זיך אַלדי פּאַטענצן אויף וועלכע איך פּערזענלעך פּרעטענדיר ניט. ווייל וואָס אַ שטייגער האָב איך דען באַצוועקט? אַ לאַך, אַ טרער, אַ בן-אָדם זאָל אין אייביקן פאַרצווייפל זיך אַריינפּלעכטן, ניט ווערנדיק אָפּגעווישט; ער זאָל אין גרעסטן יובל שטאַרק דער פרייד, דעם הוליעווען ניט טרויען. וויפל האָב איך מיר דעם קאַפּ אויסגעמאַרכט צי פּלאַטאָן איז גערעכט: „דער מענטשהייטס ענין פאַרדינט ניט קיין שום ערנסט, דאָך ליגט אויף אונדז דער חוב צו זיין זייער ערנסט, און דאָס איז אונדזער (ערנסט לעכערלעכער) אומגליק.“

פּערשטער :

און דאָס וואָס פּראָפּעסאָרן רופן דיין גרויסער טאָן, דיין ברייטער זשעסט —

סטיווענס (האַקט איבער) :

עס איז דאָס וואָס עס טראַקטירט דער שאַנסאָן „פלעזיר ד'אַמור“.

„ליבע פּאַרגעניגן געדייט אַ טאַגלאַנג, אַ לעבנלאַנג געווערט דער ליבע-קומער.“

כ'האָב אַלץ פאַרנאַכלעסט
צוליב דער אומדאַנקבאַרער סילוויע :
זי האָט מיר פאַרלאָזט,
אַן אַנדערן געקראָגן.

לאַנג ווי די סאַזשעלקע וועט פליסטערן
צום טייך אומקרייזנדיק די ברעגפלאַך
וועל איך דיך האָבן האַלט' זיגעווען איר שבועה.

די סאַזשעלקע האַלט נאָך אָן איר פליסטער,
איר ליבע צו מיר האָט שוין אויסגעטרונקנט.
ליבע פאַרגעניגן געדייט אַ טאַגלאַנג,
אַ לעבנלאַנג געווערט דער ליבע־קומער."

און דאָס איז די יענטע
וואָס האַלט אונדז אַלעמען ביז שטיקעניש פאַרשלייערט.

פערשטער :

די יענטעס און זייערע מאַנספאַרשויןען האָב איך אַרומגעזוכט
און נאַכגענישטערט, אין איטלעך הויז און סקלעפּ און קאַמער
און וואַרשטאַט, צו מאַכן זיי געניסן פון מיינע ווייבערשע געטרוימען,
אַריינצווועבן וויפל בלייכע שטראַנדן פון פאַרשידענע קאַלירן
אין דער מאַטער זאַרג פון די גראַווע לעבנס.
כ'ווייס דאָך ניט וואָס דאָס איז : מיין זוכן זיי
און זייער האַרטנעקיקע אַפּטריניקייט פון מיר.

סטיווננט :

מיין ערשט ליד „האַוואַנאַ“ איז פתם־ורעמסס.
„פיטער קווינו ביים קלאַוויר“ איז לעקעך מיט בראַנפן.
און פיטער איז אויס מענטש אָן זיין האַוואַנאַ.
האַוואַנאַ איז אויס שטאַט ביז פיטער קומט אָן.

פערשטער :

נאך ווינציקער דרך קאלעגע קען איך ווי אפילו וואלאדיען,
אונדזער זיסן ליבן שפילפויגל. איך הער דו ביסט א דיכטער,
און א דיכטער איז ווירקלעך אנטקעגן דעם פיליסטערישן צעטל
פון דעם באקוועמען דעקאלאג. רעוואלטעריש פערעבענדיעווענדיק...
גערעכט און גערעכט. א געלעכטער, וואָדען ?

סטיווענס :

די יוגנט מיט די שיינענדיקע קנעפלעך
האַט אַזוי אַמאָל גענומען נאַפּאַלעאַנען.
די קריסטן, רוימס דיסקרעדיטירטע קינדער, יעזוסן.
איכ'ל דעם פיליסטער אַנטקעגנשטעלן ציגאַרנרויך
פון דער האַוואַנאַ אין מיין מויל.
איך שווייג, און דער מאַמענט איז שוידערהאַפט.
און שוידערהאַפט געדענקט זיך אַ מאַמענט פון גרויסן רויש —
קעגן דעם וואָס דו זאַגסט, „פיליסטערן.“

„פאָדקאוועס-געבראַזג, טרומייטן-געשאַל.
פענער-געשיין אין מאַרגלאָזן רויט.
און וו אַ ס וועגן קאַרן אין פרוכטבאַרן פעלד
ווען דער מאַן גייט אַנטקעגן דעם טויט ?

שווערד-געבליאַסק, און געזאַנג, און מלחמה-ווירוואַר.
מענטשן-שערענגעס מיט ביקסן אין הענט.
און וו אַ ס וועגן ווייב פאַרבלייביק ביים שוועל,
און טרויבן מיט וויין די זון ברענט ?

פויקן-געקלאַפּ, איבער טרומנע דער פּלאַג.
אונטער צודעק און שייד ליגט דער העלד.
און וו אַ ס וועגן איר אינדערשטיל וויינענדיק,
און די זאַנגען פאַרוויאַנעט אין פעלד ?

די באַלאַדע ביים פענצטער מיר לינדערט דעם ווייטיק.

שעקספיר :

איך פיל די האַרמאַניע. איך הער די מעלאַדיע.

פערשטער :

איך זע דאָס בילד. מיין אויג האָט הנאָה.

סטיווענס :

פאַנטאַזימע. אַקצענטן פון ווערטער.

שעקספיר :

ליד דער אַקטיאָר, זיין אַסטראַלער קערפער
שטראַלט אויס סטימול צו זיין צושויער, מיר.

פערשטער :

אַז וווּיל דיר, וווּיליאַם, וואָס האָסט ניט געוויסט
הלואי וואַלטן מיר ניט געווסט אוינדזער ניט-ווייסן.
דו אויך ביסט אַ גן-עדן קינד, וואַלאַדיע ליבער,
און דוכט מיר אַז דיין גיהנום איז געווען פיל הייסער.

סטיווענס :

טיכאַ בראַהע, קעפלער, ניוטאָן,
פאַראַדעי, העלמהאַלי, מאַקסוועל —
אַבער ווער איז קליגער
פון אַ לעאַנאַרד פון ווינטשי,
אַ געטע,
און ווער טאַזוי געקאַנט בלוט לאָזן
און בלוט פאַרהאַלמעווען ווי
אַ שעקספיר ?

דאָס איז גלאַט-אין-דער-וועלט, ניט קאָנקרעטע לויב.
 גרויס צי קליין, בין איך צו מענטשלעך אויף מיינע אַרעמע פלייצעס
 טראָגן אַזעלכע הורדעס. די קאָנקורענטן זענען אפילו פאַר מיר...
 המממ... צופיל. אויפן דיכטערישן נאָקן לייג איד אַרויף
 גענוג אַחריות. די מעטאָפּאָרן, אימאָזשן קאָנען טראָגן פעלזן, בערג,
 בייטן דעם קורס פון ימים. אָבער וועלטן? צו מאַיעסטעטיש זענען זיי,
 זיי צו דערצערנען. מיט דער האַנט אַוועקצומאַכן?
 אויף קרעמער-בעזמענטלעך
 צו וועגן? — זעט איר, ליב צו האָבן, גענוגט האַרץ אַליין.

פערשטער :

און איך האָב דאָ געזוכט באַשייד.
 איינער זע איך אַ גיגאַנט — מ'זאָגט, אַ גאון.
 איך זע אַ מענטש פון אונדזער צייט
 (כ'מיין דיד, וולאַסיק!)
 און דאָך שווימט ער צוריק צו דיר, מאַנאַרכע!
 אָבער מיין פרעג, ווי פאַלט פון האַמלעטן דער שאַטן
 ער זאָל מיך פירן צום אויסגאַנג פון דיסקוטירבאַרע וואָרן?
 מיין גרייזער זידע ליר — צו וואָס פאַראַ מין וואַרלאָזקייטן פירט ער?
 דיין קוילשוואַרצער מור — דיין אַרקאָדיע — דיין זשאַק:
 וועמעס טרייסט?

איך בין אַ יידישע פאַרפאַסערין פון קלאַגלאַזע תחינות.
 שמאַל מיין קאַליע. די בייטן אין פעלד צעאַקערט פון
 אומפולקאָמער מאַשינעריע. די אַלטע זריעה איז אַ גאַנצע שמיטה.
 ניין, אַ גאַנצן דור פון יובלס קוים קוים אויפגעגאַנגען.
 נו, מוז מען זייען אויפדאַסניי. האָב איך געזוכט ביי דיר
 ביי וועמען ס'נעמט לפנים זיך ניט אויס
 קיין לעבן, קיין געדראַנג, קיין אָנהאַלט און געמיט ניט אויס
 אין קינסטלערישן אַרסענאַל. בין איך אַרויס אויף אַ שפאַציר
 מיט מיינעם דיינעם אַ צייטיקן געצייטיקטן קאַלעגע.

פארבלאנדזשעט צום דעקאן פון אונדזער קינסטלערישער טראונג.

פארגיי אין דייך פראכט וואָס לעבט, און לעבט ווי שאַטנס.

איך קער צוריק זיך צו מיין ענגן שייך-מילזערנעם אַלקער
און דאַרט ביים עדיסאָן קאהאַניצל ל'איך עסן ווי ס'וועט זיך מאַכן
מיין באַשערט דיכטערברויט; אפשר צוגעבן נאָך אַן עטוד
צו די אויסגעווייטיקטע געציילטע „עטודן“;
נאָך „אַ קראַיקע“, ווי אַ קראַיקע ברויט, אַפּשניידן
פון מיין פאַרשטעלונגקראַפט; טראַקטירן וועגן דעם באַגעגעניש
אין אַ „טראַקטאַט אין פּראָזע“, און פירן ווערטערקריג
מיט מיינע איצטיקע חברים; כאַפּן אַ בליק אין אַן אַפּירגעצויגענעם
אַלטן אויסגעבליאַקטן נומער „אַפּאַלאָן“; טראַכטן פון וואָס טוט מען
מיט מיין זון אין צוקונפּט.
מיט צוקונפּט פאַר מיין זון

[צוגעגעבענע רעפּלעקסיע]

„ווען צו די סעסיעס פון זיסן ... אַנגעדאַנק“
שפּילט „פּיטער קווינז ביי דעם קלאַוויר“
און אירע רייך גייען אַדאַזשאַ-מעסיק אויף אין מיר—

[יעקב-פרייד]

פארנעם מיין פישטשנד-הייזערקע שטים מיט גרוס,
מיין יעקב-לערער, יעקב-קומער — יעקב-טרוים!
מיט ערפורכט און דערינערשן גענוס
קוש איך באצילנשטויב אויס פון דיין קליידערזוים.

אין דער אומוירקלעכקייט פון מענטשן, זאכן,
געשעענישן ווירקלעכע דאָ אַרום מיר,
איז ניאָצער טשאַטעווען און וואָכן
ביין דיין רוים-פאַרבאַרגענער און צייט-אַנטפלעקטער טיר.

ווי ביסטו, האַרציקער און ריינער
יעקב-טרוים און קומער — יעקב-לערער?
אַ קינד, ביי דיר — פאַרשאַטנט דיינער —
איצט — דיינער פילפאַכער און קלערער.

ווי ס'ליכטיקט נאָך דיין ישור-בלאַנדקייט מיר,
דיין ליבע פרוי, צוויי קינדער;
דער נס איז דער ניט מער מיט דיר
ביסטו אין מיר אַ ווונדער.

דו לייקנסט אויסגעהאַלטן יעדן שבט-גאַט אָפּ, און
אין טלית, תפילין צירסטו דיין געבלייכטן גוף;
מיט דאַנטען גייסטו דורך דעם גיהנום-היידנטום
און פאַלגסט אינטים נאָך משהס הימלרוף;

זינגסט האַרציק אויס ראַמאַנסן אויף יוניש
און דבק'עסט איבער אייגענע פיוטים;

ביסט אוניווערסום-טרעגער, און ס'הארמאָניש
קינד פון דער ביבלס שבטים ;

טוי-און טויב-ריין לאַכסט מיט דייע זויגלינגס לאַך
און וויינסט מיט פערלטרערן אויף אַ וואַרעמס צער ;
לפנים — איינער פון אַ מענגע, נאָר אין תוך —
אַן אויסדערוויילטער עקזעמפלאַר.

.

איך וויל באַהעפטן זיך מיט דיר נאָך איידער
עס פוטשעוועט אַריין אין האַרבסט מיין אינדיאַנער זומער.
דאַרם, פאַרנעם מיין פייגלש-דינעם אויסרוף, כסדר
מיין יעקב-טרוים און לערער, יעקב-קומער.

מיין אפאלאג

עס צעווייען זיך שיטערע גרייפלעך
פון דעם הימלהויב־שאַצקאמערס פיטער,
ווי די ערד ט׳זיך מחיה זיין פּרילינגש —
ווערן צוגענעצט בלויז מיין גאַרניטער.

גריין פון אַפּגאַן, פון כּראָם און פון יאַשפּים,
געל פון ציטראָן, סיענע און אַקער,
רויט פון קאַנגאַ, מאַראָן און צינאַבער —
זיין קאַלירלאָז וועט בלויז מיין גאַרניטער.

בעת דער פּראָסט האַלט אין סמאַליען — אַ שוידער! —
און אין הרובע זיך אַשן די גאַרבן
וועל איד בילדער־עקסטאַז מיר אויסמאַלן
ביז צו מייקענען גריין־גאַליק, שטאַרבן.

כ׳וועל אין פעלד אַריין גיין און זיך לייגן
(זאַל עס היסן אַפּילו ראַמאַנטיש)
און סיבעלעס אַ פּריסטער מיר ווערן,
דינען פּריגייע ד ו ר ך קאַריבאַנטיש.

און די „אַלטע“ פאַרהאַף איד, טאַנקוועלן,
זיך אַ לאַז טאַן ס אַן ספּאַדניצע, יאַקל!
אַבי יאַנציע טערלייקעט אין צימבל!
אַבי אַרציע פּויקט־פּויקט אויפן פּייקל!

איך מעג טאַקע מיר זיין אַ וואַלינער,
נאַר מוזיקלאָז, „ווי וואַגנערס“, מיין מוזע;

איך און וואגנער — צוויי „אַרימע געבעכס“ ;
מירן אונדזערס דערגרייכן, דורך העזה.

כ'האָב אַמאָל זיך פאַרמאַסטן מיט „טאַלנע“ ;
איצט — איצט וואָג איך אויף „ביירוט“ אַנדייטן.
אַך, וואָלין-מאַנדאַלין-באַלאַלאַיקע
אין סימפּאָניש-אַטאַנישע צייטן !

ווערזויר גאט: פאעמע

וואַרנונג צו די אוראַלטע מוזעס: פראַגמענט

איר, טויטע נשמות, וואָס זייט ניט טויט
ווייל איר'ט קיינמאָל מיט דעם הויך פון לעבן ניט געאַטעמט,
אומבאַקאַנטע, פאַלש-באַגריפענע פייגל פון פאַרנאַס,
וואָס איר מיט אייער וויילן האָבן מענגעס מענטשן
געפונען זייער ענדלעכע רן
אין דער מוטנער גרינקייט פון באַקך-געטראַנק,
אַדער אין די פאַרשמאַלצעוועטע אַרעמס פון
לוסט-צעפרעסענע גלאַריפּיצירטע קורטיזאַנעס,
האַרכט!
פאַרנעמט וואָס כ'ווייל דאָ זאַגן:

פאַזעאידיפּ,
דער עניו, גייסטיק ניט איבערגעשפיצטער זון פון פעב,
וועלכער האָט, לויט טראַדיציע, אייך געדינט,
פאַרשפּרייט אַזוי פיל בלאַטע ליגנס וועגן אייך,
אויס הוילן צייט-פאַרטרייב
פאַפּולער געמאַכט אייער פיקטיווע גרויסקייט
מיט דעם געניטן פאַרשטענדניש פון אַ היינטיגייטקן
גוט-באַלוינטן רעקלאַמע-דראַקער —
פאַזעאידיפּ איז טויט.

ניט פאַראַן מער קיין
„גאַלדענע לוחות פון פאַרצייטן“
אויף זיי אויסצוקריצן אייער גלאַררייכע אומעקזיסטענץ.
איר מעגט אייך רוען
געקרוינט אויף אייערע פעלזן-שפיצן —

הימלשע הייכן, געשאפן
דורך עקסטאטישער איבערטריבנקייט.

איר,

פאַרצייטיקע, פאַרסיוועטע בתולות־טעכטער פון העליקאן,
באַזיצט ניט די קוראַזשע קראַפט
זיך אויפסניי אַנטפלעקן
אין אייער רעוואַטישער אַלטעגלעכקייט,
מיט צעווייטיקטע לייבער,
און צעפליקטע קליידער.

אייערע יינגערע שוועסטער־אין־גייסט
ציילן זייערע יאָרן אין די צענער
און זענען אַ היפש ביסל מער ווי אַ בייזווונדער
און כאַטש צייטנווייז
ווייזן זיי זיך צו זיין נאַזולעך־אומגעניטע
דאָך, פאַרמאָגן זיי, אָן צווייפל, די געראַטנקייט גענדולעך
פון קרעפטיקער פול־בלויטיקער יוגנט.
צינדן אָן אַ פייערל
אין אַ האַלב־פאַרמאַכט אויג,
בלאָזן אויף אַ פלעמל
אין אַן אַשיק האַרץ.
פאַרוואַנדלען אַ קערפערלעכן שוואַכלינג
אין אַ הערקולעט,
מיט דער הילף פון
אַ גימנאַסטישן אַקראַבאַט.

די שטים

פון אייער אַלט־פאַסאַנירטן מייסטער —
איז ניט מער.
ווי איר אַליק,
איז אייער מייסטער קיינמאַל ניט געווען:
אַ שענדלעכער הלום
פון לאַיוואַלדיקע ליידיקגייער.

אייערע ערשטע איבערגעגעבנסטע אָדעפטן —
דער סענטימענטאַלער צוקיק־פּוסיקער מזרח,
די הייוון פון דער ערד,
די תּוּשבים פון די אַלט־באַזונגענע
אַזיאַטישע ברעגעס —
גיבן זיך ניט מער אָפּ מיט דעם אַלימפּ
ווי זיי וואָלטן ניט פאַרשווענדט זייער צייט אויף עפעס אַנדערש
וואָס איז פון קדמונים פאַרהילט,
נאָך לענגער צוגעזאַגט
און קיינמאָל ניט אָנגעטרויט.

נאָכמער,
זיי האָבן ניט דעם מינדסטן פאַרדאַכט
אַז ס'איז ווען געווען אַזא פאַרזעעניש
ווי אַלימפּ.

אַזוינאַך, פאַרנעמט וואָס כּוועל אייך זאַגן :

איר, טויטע נשמות, וואָס האָבן קיינמאָל ניט געלעבט
און זייט דאָך אַזוי צאַרט אַרומגערעדט געווען
פון גראַקעפּיקע,
ווייס בערדיקע,
זילבערוואַנסענדיקע חכמים און נבונים —
פון יענע, וועמעס פאַרגעניגן איז געווען
פון אייך צו ווערן אינספּירירט
אום זיך אויפצורעגן מיט דער גראַבהייטלדיקייט פון פּאַלק —
איר, זאָג איד, אַזוינאַך,
פאַרבלייבט
וון איר זייט ניט
אָדער אַנדערשוו
וון איר קאַנט ניט גלוסטן צו זיין,
מיט ניט־זיין פאַר אייער פעדעסטאַל.

מ מ ו ם

רבותים, ניט אין די פאלייען פון די רייכע,
ניט אין די קעמערלעך פון די אַרימע זשויבט מען
די שטאַנדהאַפטיקייט פון די ש״י (אַבראַמאָוויץ). עולמות.

אין זיידנס רוימלעך בלאַנקיטנער קענסט־קאַנסט־קונסט
קאַיעט ניט אומעסטעטישער עיפוש, געשמאַקלאָזער גונסט.

ווי פעכלען ער האָט עס געמאַכט די קאַבצאַנסקער קופּערפאַנען,
פאַמיניצעס, דייזשעס, מאַקירטעס, טשוהונענע טעפּ,
ווייקשעפלעך, פאַמילעס, רינאַלן, ליאַקן —
אין שפּראַך און דיאַלעקט.

דערימער ט'ער, רבותים, געדייען „אד
קאַלענדאס גרעקאס“ און פאַרבלייבן „עדי עד“
די פאַטיקע פון מאַמע־לשון בינשטאַק.

שייך אים פירוואָרפן דעם געפלוידער דעם איבלדיקן
פון פלוני בן פלוני, הוילואַרטיקן, פילוועזיקן,
געבעכלויב פון זיין־כבוד־וועגן יאַטערנדיקן, טריפנדיקן
בכל תפוצות ישראל, יידישיסטישן, שפת־עברדיקן?

אונדזער חשובער יובילאַר וואַלט געהייסן די אַלע אַנידערלייגן
ביי דער פוטרניע פון צעעפנטן פענצטער
לעם אַלמער ספרים: אַזשע, זאַלן זיי זיך לופטערן —
— ואם־טאַמער האָט ער ניט פירבאַרייט קיין צוקונפט פון
רחבותדיקן גליק־און־זעגן אויף אונדזערע קינסטלערישע וועגן,
ווערן מיר אַפט באַגליקט מיט אַ קאַפּוליער־דעליקאַט אַנצוהער
אויף דיכטונג: „אינטענסטעט פון דעם אומבאַוווסטזיין“.

שוין זעלטענער פאַרפעלט ער הובליעווען די טעמפּקייט מיט דער
„אינטענסטעט פון דעם באַוווסטזיין“: חכמה —

אַט דער שליפער, פוצער, אַרטיפיצירער.

— אָבער 'חכמה' אָהער און 'דיכטונג' אָהין,
למאי זיך נאַרן? ווינציק ווער פון אונדזער מין
פאַרקערערט שעפערישע קראַפט פּליוס שעפערישע דיסציפּלין
און איז קרעאַטיוו זיס ווי דער ערשטער סעלאַנדין.

זיי י. ה., רבותים, פון וואָרע ריון געטריפעט אין מילדע געשעענישן.
און מיר, מילכן מיט בערג געשיכטע אויף אונדזערע רוקנביינדלעך.

זיין אויג פאַרכאַפט אַ רומשאַפט־פּאַנאַראַמע אַרימשאַפט.
טאַראַראַמניקעס, ווייבערשע מאַנסבלעז, מענערשע יידענעס, וכו',
(די טערקיניע אליין ז'ווערט אַ גאַלעריע צאַצקעדיקע מאַליווקעס) —
אַ קאַנטינענטאַ לאַך, אַ דור, אַ גלופסקער וועלט
איז זיין אומשמעקטאַבעקיש געמיט איינגעהילט.

ער — דער שערבלאַט פון יידישבוך.
פאַר אים וועט איר ווינציק־וואַס אויפמישן.

מענדעלע דער פאַרטערטער

זיינע ווערטער

דער יידישער נשמהס באַטשאַפטער

מענדעלע דער אַנזעטער

האַט עמיצער ביי אונדז געפאַטערט אַ לעמל גוליע (ווער?)
אַ עדיפּוס, אום זיך צו האַלטן גדולדיקער?
דאָס אַלץ, רבותים, איז געזאַגט ניט געווייסט־ווי, נאָר מיטן אמת
(און 'אמת' איז אַ טערקיש פּעפּערל וואָס ברייט
יעדן טראַט אין דער אַלייע פון נאַכניט צוגעשטויבטע טריט)
כאַטש איר קאַנט גאָר חלילה זען דערין אַ רמז
אויף: „אונדז לוינט זיך אַ גאַט מענדעלע, דערפאַר־זשע גלויבן מיר.“

” כ א ר ”

(שאל האט זיך אַרויסגעלאָזט זוכן פאַרפּאַלן-געגאַנגענע אייזלען
און געפונען אַ קיניגלעכע קרוין.
מענדעלע האָט זיך אומגעקערט זוכן אַ פּערד-פּידקאַווע, און געפונען
די קרוינשטול אין אונדזער יידיש פאַר זיין לוי.)

איך ברייע ניט אַז קיינער
גייט ניט ווייטער
פון אַמאַליקן פאַרצייטן

נאָר דער (100-ביז-108 יעריקער) זקן, אונדזער
אַלעמענס שטשאַגעל, אין ליסטרינענעם סערדעט
— די באַבע, אין אַ בעזשענער 'פּלאַטיע' ביי דער זייט —
שפּרייזט געלאַסן דורך דער טעטעריווקער גאַס, העט אַוועק
צום אויסגעטרוימטן שלאַמבאַן; איבער דער צעפּלייצטער גנילאַ-
פּיאַטעווקע שווימט ער זיך סטאַטעטשנע צו דער מאַמע-לשון
איביקייט.

פ ר ע ל ו ד

1

אויב פאַלן הייסט זיין אַפּגעשוואַכט
אין מאַנכער פּונקציע פון געזונט
— און וועלוול ליגט אין אַט דעם קלעם —
דאַן איז מיין העלד (נו וואָס איז דאָ
צו טענהן?) אַ פּולקאַמער חלוש.
— כאַטש ס'איז זיין איידל אויסזען בונט,
דער פּולס ביי אים ניט זייער געאַיילט.
איז פאַרט ניט אַלץ ווי עס באַדאַרף
צו זיין מיט אַלע זיינע גלידער.

פאָנאָנדערבליט אין אים זיך ווי
א קראַנקע בלום דער מראַטשנער יאוש
פון יעדן טראַט און־ליג און־צי
און־שטיי און־רייד און־לאַך און־גענעץ,
און בליט פאָנאָנדער זיך גאַנץ שאַרף.
ס'פאַרדייט קוים זיין גערעגט סיסטעם
פון אינדערפרי ביז אויפדערנאַכט
דעם מינדסטן וואַסערשלונג און פענעץ
ווי אים פאַרומערדיק לאַנגוויילט
מינטן זעכציק אויף דער שעה
אין טומלאַרשאַיקסטן האַרמידער.

פון שטאַנדפונקט „טויג ניט“, שטאַנדפונקט „טויג“
שוין אויסגעציילט קוואַדראַטנווייז,
אויף קובן, אַלע מאַכיאַציעס
באַיאַינפלוסטע דורך וואַסער גונסט,
מיניאַנצענדיק פסיכע־צעמאַלן
פון וועלט אַלס מאַטעמאַטישע
עסענץ. די לאַגיק אויסגעלעקט
ביז דנאָ. די קאָנווערזאַציעס —
פאַרצערטע, אַפגענוצטע רמזים,
קווינטיליאַניקע באַדייטן
פון וועלטבאַשאַף און וועלטבאַנעם.
די וואַרסטע טאַטוואַרט ליכטיקייטן —
אָך! ווי זיי ווערן גיך געפלעקט
אין די טורנירן צווישן קונסט
און וויסנשאַפט און אינטוויזיע:
ניט אויף אַ פינטל פון דעם אויג
הערט־אויף די דולע אינקוויזיציע
פון נומענאַלן דלאַטן, אַלן
אין וועלוולס מוח, ושט, בוועם —
ווי פייער הייס און קאַלט ווי אייז —
די וועזנטלעכקייט פון פראַבלעם:

„וואָס איז חיסרון? וואָס איז מעלה?
 פאַרליאַמען ווען ידיעות — וויסן?
 און איז נאַפּאַלעאַן אַ מענטש
 וואָס האָט באַשטימט די וועלט באַרייכערט?
 און קומען מיר מיט עלעקטראָן
 צום לעצטן שטראַנד? ז'דער ייד אַ קלויבער
 געשיכטע וועמען האָט פאַרשאַכערט?
 יא, מאַסגיט גאַלד פאַר יעדער זשמענקע
 מדבריותדיק געפּלוקט, געבענטשט,
 געוויסטיקט שטויב? וואָס — וואָס איז וואָס?
 זאָגט איינער: 'ראַלן מיר זיך אַלע
 ווי אַ געשפינטע ווערעטענקע
 צום אַמפּינאַלסטן אַל־אַגאַרניט';
 אַ צווייטער: 'מ'טאַר ניט לעסטערן
 זיך, לעסטערן קיין באַגריף — מע טאַר ניט
 באַפּלעקן סתּם דעם סדרס זויבער,
 אַ ליאַדע טראַפּנדל פאַרגיסן
 פון דעם געשאַנק־באוילטן כּוּס!'

דאָך פאַלן נאָך דעם אַלעם פאַלט
 (פאַרשטייט זיך אָפט, גאַנץ אָפט, ניט תּמיד)
 פאַרט אונדזער העלד וואָס איז אַ העלד
 אַ דאַנק דעם גרויסמוט אונדזערן (צי
 דערשנאַפּסטו ניט אַמאַל, מיין לעזער,
 אין אים דיין אייגן אָפּבילד? מעלד
 זיך אָן מיט דעם קאַפּירן אַבי
 זאַלסט ניט גלאַט דן זיין לכּף־חוב!)
 ווייל ס'איז דאָס פאַליקע אין אים
 גרימאַסע פעבל, מאַסקע־צעזאַר —
 זינט פּויגלדין האָט אים גאַטס האַנט
 באַרירט, די זלידנע גורל־רוט
 אין איר אונדז קרייצנדיקן בראַנד
 אַנהויפּנדיק אַזויפּיל אוממוט.

צערובנדיק אַזויפיל מוט,
און טרייבט פון וואַרעמסטע היכלים
אין וויסטן לאַך פון קאַלטן הויף
מיט טויער פאַרן וואַלף צעפראַלט.

VENI

גיט לאַנג אויף דרערד דאָ צו פאַרבלייבן
בין איך צעפלינדערן געקומען
אַן קלענסטער מורא, האַר, ס'פאַרמעג
מיר גיפטיק פון דיר אַנפאַרטרויט
אין לוסטבאַזויפטער פרויס געדערים.
בעת יענע יאָרן וועלכע כ'פלעג
צעשאַטענען מיט קייכהוסט, שקראַפּל,
גיט מיידנדיק אין קינדערקרענק
קיין פלאַסטערל, קיין טייגעלע;
ראש-חודש ווען די באַבע טרייבן
מיט ווערעמקרויט פלעגט פון מיר ווערעם —
האַב איך דען אויף אַ רגעלע
אויף וואַס-אַ שטייגער ווי באַנומען,
פאַרדאַכטיקט אַז אַ טיילקראַפט דיינע,
איינציטיק דאָ-דאַרט-אומעטום,
וואַכט איבער מיר, גיין! שפאַרבעריש לוייערט
אויף איטלעך ביינדל, בלוטל, הייטל,
אויף יעדן זשיפ פון מיר, און ס'טויערט
די אינערלעכן-הייפן מיינע
סומאַריש דער ווילקיר-פינאַל
אין דעם באַשערטן חוּק-ראַפּל
פון אַ פאַרוויש און אַ פאַרשווענק?

VIDI

צי זי איז רונדיק אָדער פּלאַך,
די וועלט, דעם אויגס און דער פּאַעזיעס
בריליאַנטער משכון פון גענוס,
האַב איך דערזען און אויסגעדיקט
(וואָס אפשר איז דיזעלבע זאַך):
טעמע, וואַריאַציעס און רעפרען.
— גענוס: יאָ, תּענוג; און פּאַרדראָס,
און לייכעץ אויסגעשפּיגענער
אויף דילן ווענט און טראַטואַרן.
געזען די ביימערס קראַנקע זאַפטן,
פון זייער בלעטער־ווערק דעם קראַך
ווען ס'רירט אַ האַק זיך צו. געזען
די חיה אין דער שטייג פּאַרהאַפּטע,
די פּאַונע אין פּאַרבנרייך, צויטס
מיטמאַכער — פּלאַרע; משונה וויזיעס
פון פּרוי, פון אדמס ריפּ־גענאַר —
— פון חיה, פּאַונע, פּלאַרע, פּרוי
ווי מ'זעט קיין אַנדער אַנדער זאַך
שוין אפשר קיינמאַל ניט אַזוי;
דערבליקט אַמאַל אַן אויג אַ טויטס
אין עקלדיק טיפּהאַרץ פּאַרווייטיקט,
פּאַרזאַטן, אויפגעפּאַלן שטאַרן.

ניט בייגעקומען נייערט בין
איך דיך, דו אומבאַגרייפּטע קראַפּט
פון אַלערמעכטיק נישטיקייט!
נו זיכער זידל כּיזד, וויל בין
דיין שפּאַט־אורטייל, אַ לאמיק שוואַכער,
ניט צוגעפּאַסט צו היץ, צו קעלט.
געפּינסט דערין אַ וויציקייט?
דאַן האַב איך מענטש גאַר מיטלייד אויף

דער פעלערהאפטער וואָג-און-מאַס
 וואָס דיין געהויבנקייט באַזיצט.
 און אויב דיין ווערק איז צערעבראַל,
 אומישנע — ביסטו אַ דבר-אחר!
 איך, יוסטער פייפער, אין געשאַל,
 צעהיצט אין ווילדן מאראפאָן,
 „רייט אויפן סוס!“ און כ׳משפט איצט
 דיך מיט צעגלידערנדער קריטיק
 אַן קימער, פירט מיך כ׳י כאַראַנס
 פאַראַם צו-וואַרלאַז, ס׳י אַ בריק
 פון שטאַל צי שפינוועב — מיט מיין העלד
 וואָס יוירט נאַרציסיש אין זיין זאַפט
 „פאַרקויף איך אויך בלויז וואָס איך קויף“
 מיטנישטערנדיק אין „וואָס איז וואָס?“

די כמאַרע, נעם, וואָס שוועבט אַפיר
 ווי שטיקער אַפגעליישטע וואַטע
 פון כלומרשט אונטער דיינע פיס:
 איר גאַס איז גורם וואַקסן ווי
 פאַרלענד. און אַט דער בלויער הימל:
 ריינבלוי ווי אומשולד אין אַ זיס
 (פאַרווינטער סטערעאָטיפּ) מיידל.
 און טיף ווי הימל דער עקסטאַז
 פון מאַן-און-פּרויס פאַרחושטן פלי
 ווען ליבידאָ אין גנאָד באַהעלט
 דעם דינאַמיזם פון די טאַרסן
 אין אַלקערס שאַרכלאַזן געווימל.
 און דיינע פליגלדיקע משרתים,
 דער סימבאַל פון וואָס זעליק איידל,
 אין בליץ געבליצטע, לויטער פייער;
 אין וויילע וויילסטו מיט אַ וועלט
 פאַרחרובט, מיט אַ וועלט אַ נייער
 (דעמס וועלט-געוויין, דעמס וועלט-פאַרליר):

יא, וויסנשאפטלעך וועלט פון בלאַטע, פאַעטיש — זעסטו — כריזאָפּראַז.

„כלא נצרתִי“. כ'שעם־זיך־מיט
מיט דיר וואָס על־כל־פנים דאַרפסט
געניטער מייסטערמאַן, מיין בורא,
זיין ניט צו שאַפן מייסטער־ווערק
פון מין וואָס אַזוי גיך ווי וואַרפסט
אַרויס זיי פון דיין שאַף־וואַרשטאַט.
זיך איבערנעמען זאַלן גאַר
אַז דו'סט זיי ניט באַשאַפן, אל?
דעם מכשול דו, אויף לויב געכאַרטשט,
מוזט אויסשטיין אין די וואַלווע מערק
(אַזויפיל קאַפּיעס ווען דער
אַריגינאַל איז פול מיט לעכער:
חיסרון נאָך חיסרון טאַרטשט
ווי שטרוי פון פויערשע דעכער)
ווען לייגסט־פיר דיין טאַנדעטנע סחורה
דאַיעל „אין אייגענעם געמעל“.

— זיי מוחל פאַר וויכוחן
(ל. ל. ? דו מיינסט דאָך ניט אַז ס'איז עזות, ?)
מיט דעם צוואַנג־הערשער. סופרות האָט
לפנים ווינציק וואָס צו טאָן
מיט אונדזער העלד, פון אונדזער דיך
ס'געבורטקינד. פאַר־געוויס, דיר שטייט
ביט אַן אַז חתן וועלוול גאַטה
זאַל ליגן אין די הענט פון אַן
אַלט־פּרענקישן חטאים־זוכער,
זאַל ווערן אומפאַרדינט אַ תל.
צו שטוינען, ווונדערן און גאַפן!
מיט וועמען נאָך פאַרטשעפעט זיך?
אַ פיקציע פון וועלכער ס'ווייעט

אַ טוכלער בודאָ-בראַמאַ-מאַזעס-
 אַ ישור־מחמד אַבערגלויב.
 איך צי זיך שוין צוריק און וועל,
 צורו איצט לאַזנדיק דעם צוואַן,
 מיט עמולירטן וואַרק פון טויב
 אזוי גיך ווי איך קאַן און גיכער,
 פריי, פרייער זינגען מיינע סטראָפֿן.
 מיט זשוויצע פון קלעפֿקער גלאַטקייט
 דעם סמיטשיק פון מיין פּערזעריי
 (וואָס איז אַ סמיטשיק און ניט פּידרעך)
 וועל איך אַנרייבן, און די סטרוגעס
 פון מיין אַלימפֿ-און-חורב פּידל
 ווי מע דאַרף און ניט כאַפּלאַפּ
 אַנשטעלן: גוט, נו זאַלן זיי
 אייך טאַן אַ פּיק, אייך טאַן אַ ברי,
 פון אייער האַרצנס דורכשלאַק
 אַרויסדערקוועטשן בנאמנות
 אַ טייוול־טראַמטאַם־טרייל עפעקט.
 מיין העלד פון טינט, פּאַפּיר און פּאַפּ
 ווי קאַלענקאַר (און ניט פון רידל,
 לאַם, אַקעראַיזן, ליידער ווי
 עס וואַלט זיך פּיין געפּאַסט פאַר היינט)
 וועל איך ווייזן ווי ר'האַט דורך
 זיין קורצן לעבנסשליאַך געהיימט
 לויט יעדן גונסט און יעדן סמאק
 אַזעלכע זאַכן אין וועלכע שמדשטיק
 ווי אויך גאַנצע וואַרהייט שטעקט.

2

— גענוג! עס שיינט צו זיין גאַנץ זיכער
 אַז אין דעטאל וואַלט אויסצודריקן

די אמתן אונדז ניט געלונגען
אין ווער וויסט וויפל צענדליק ביכער.
און האָט עס דען בפרט, בכלל
צו טאָן מיט וועלוועלען? — זיינע בליקן,
קוים האָבן זיי זיך שוין צעשוונגען,
זיך אַנדערש-ווענדיק, ציען. דער זין,
זיין לעבנס-זין — כאַטש ענלעך, דאָך
גאַנץ אַנדערש — זוכט אַן אַנדער תיקון,
און זוכט גאַנץ אַנדערשדיקע שטראַזן.

ווי עמיצער איז עוקר פון
דעם אומגעב פון אַ געוויסן מין
וועמיר אין אייל אזוי פאַרלאָזן
דעם אומגעוויכטיקן לאַקאַל,
דעם איבערגוועלטיקנדיקן לאַך,
און ציען וועלוולדיק ווהיין
אַ מיידער וואַנדערער פליט פון
דעם מערדערש גיפטיקן שאַקאַל,
דער אַנגעדראַלטער נאַרמע, און
באַשייד זוכט מ'אייגענעם שאַבלאַן.
עס מערקט זיך טומל אומעטום

.

כאַטש צייט ז'אַ קילע לונג-און-לעבער,
באַוועגט געלאַסן אירע רעדער

.

און וועלוועלען קומט-אויף דער לאַנג-אַן :
דער טויג (א פרייד!) אין ד'רהיים (א ברוי!)
ווי ס'טוט זיך אַרום הויז און שיייער ;
ערד גראַבן ריסקלען ; לאדושן
מיט מילך אין שיקסעס הענט ; אַנטאַן
דער פּורמאַן באַרשט דעם שפּאַק, דעם דעריש
און דעם בולאַן ; ס'מאַלויצען ציפּן ;
אַ שייגעץ גנאַי שאַרט, און אין "קאַשע"

שפילט קליינוואַרג; אַפגענומען שרייט
 אַ גויה צו אַ שנעק: „נאַסעריש!“
 און אילוסטרירט פאַר אים די העוויה.
 די הרובעס ליידיקן זיך אויס
 פון די לעצטווינטערדיקע אַשן;
 אין בראַנפן לייגט מען פאַלין; קריפ
 אין אוגערקעס; מען זויערט שאַלאַטן
 און עפל פאַר דעם ווינטערנאַשן;
 פאַטשיילעס, דאַשקעס — אין אַ זייט;
 דער גאלאגאן פון כוואַטסקן טיפ
 שטוצט איבער די נאַסידעלעס,
 באלטפילעט איבער יעדער שיסל
 און יאַלדט על פי נוסח זשיל בלאז;
 און נאַסטיען פאַרבייגייענדיק
 דערלאַנגט איר חמ'עלע אַ קניפ;
 מיט אַ קולאַק דראַט זי אים, „לאַשעק,
 אַ רוחן דיר אין טאַטנס טאַטן!“
 (פאַרשטענדלעך, מיט געמאַכטן כעס)
 בינדט ווייטער טעמפּערהייט — ווען ס'ביסל
 גערעגט אויפלעבן ווערט אויסגעלאַשן —
 מיט דערע און שפּאַגאַט די פעסער
 מיט דעם געשטעלטן ווינטערקוואַס;
 און נאַטקע, דעם איהומענס זניק,
 טשיקאַווע אויסגעפּוצט אין פּוישן
 און יעדן האַבנדיק „אין קאַשעק“
 פאַרדזשעגעכצט לייצן רייטנדיק
 אויף אַן אומוואַלגערדיקן זאַטל
 און פּראַוועט אַליץ צו מיט אַ מעסער;
 און אויסגעקלאַפט אין לופטערן
 די ווינטערדיקע ווערן שמוישן;
 דער טויער ביים אַריינפאַר קריגט
 אַן אַפּעראַציע מיט אַ דלאַטל;
 אַ פּלאַנקע טעסעט היזעריקלעך

סאָסנאַווע, דעמבענע הילף, ברעטער ;
און פעטש-ווי-ברעטער קריגט אַ-צווישן-
די-פּיס זיך פּלאַנטערנדיקער יאַטל
מיט קנעפלעך, קעסטעלעך און זשוקלעך

.

און דאָ, ערשט שפּעטער, העט העט שפּעטער

.

ווען אַוונט פּאַלט-צו טרייבנדיק
פּאַרדאַרטע האַרעוואַניע-קישקעס
מיט אַנגעמוליעטע געניקס
צו מאַגערע באַרבאַליע-הישקעס

ווערט ברייט באַקאַנט אַז אַנגעהויבן
האַט מען, נאָר וואָס אַ שטייגער קלעקן
די ימען מי ס'זאַל זיך די וועלט
פון דעם פּאַרענדיקן באַלעקן ?

אַ, וועלוול (דאָ איז ניט די רייז
פון זיינע אַנגעהויכטע חקירות,
צעקאַרבט, צעשיילט, צעפעדימט גורל-
קאַלירטע רונדן אין וויסע ווירעס)

האַט ער געוואַלט דיאַגנאָזירן
די סיבה פון דעם דור'ס געווימל
ז'צו דער געדיכטער פּלאַכטע שטויב
בלויז צוגעקומען פּרישער שימל.

און זיין פּאַרווך צו פּראַגנאַזירן
דעם צופּירפונקט פון מאַשינעריע
דערברענגט אומאַרדנטלעכן קאַסמאַס
צו נאָך אַ טונקלער פּעריפעריע.

מיט וואָס איז „גאַנצער“ „איצט“ פון „פריער“ ?
מיט נאָך בלויו, און מיט נאָך, און נאָך
אַ טראַפּן וואַסער אינעם טעפל :
פאַרוויכטיקט זײַט דער ערשטער קאָך.

וואָר. „מאַשינעריע הייבט אָן
מיט טוישן בלויו דעם גאַנג פון טאַג
און ענדיקט מיטן וועלטגאַנג טויש.“*
זײַ אייך טאַקע וויכטיק אַט דער זאַג ?
אַ חכם איז געווען דער אַלטער
זיך שטענדיק צלמדיקער פאַולע :
„מיר זענען גאַרניט. גאָט איז אַלץ.“
און אויפן שטעל דאָס שטיקל טרפה
באַשאַטן מיט אַ סיפקע זאַלץ ;
אַ דרויבל ניט פאַרלירנדיק
האַט ער, זיך קראַצנדיק אין פליכע,
די בילדלעכסטע געדאַנקען וועגן
דער ערד און הימל, מענטש און גאָט
אַרויסגעלאָזט (און אַ נפיחה).
און ווינדער איבער ווינדער ! ניט
געווסט פון פראַנצישק דעם אַסיסער ;
אין וועלוולס טאַטנס הויף געווען
דער שטילסטער פויער, בעסטער שלאַסער.
ניט פון דעם מענערקראַפּטלאָזן,
געדאַנקען־שפרודלענדן זשאַן זשאַק ;
אַריינצוגיסן ליב געהאַט
סיי שפּירט סיי בראַנפן און סיי הליאַק
און הויל פאַר אים די קלאַנגען „טולאַ“,
„פאַליאַנאַ יאַסנאַיאַ“, „טאַלסטאַי“

* דיואַי

געווען, מיט איינעם וואָרט, אַ „העפּ“,
אַ חיה מיט אַ פּלוסל, אַ גוי.

.

און אנשול וואָס פּלעגט וועקן דריי
ביינאַכט מיט „ישראל עם קדושים
יראו נא שמעו נא“, ביי וועמען
אַ יעדע מויד ז'געווען „נאָך שלושים“ —
„און מעג שוין קלעזמער הערן“, פּלעגט ער
זיך ווערטלען איבער זיינע צרות:
„ניט גוט, איר הערט, די גאַנצע וועלט טויג
אויף טישטשע גיינציק ניין כּפרות!
מהיכאַ תּיתי, לערנען, זיין אַ מענטש.
נו, אָבער גאָט איז גאָט! — וואָס מיר,
מישטיינס געזאַגט?“ און מיט דער פּרייטיק-
נדבה אין האַנט איז דורך דער טיר
(קומט וועלוולען אויס איצט ווי אין חלום)
אָוועק אַ מענטש וואָס האָט צו אַלץ
דערפּילט זיך: אויסגעהאָד'וועט האָט עס
אַ מוציאַ ראַזעווע ברויט מיט זאָלץ.
און לעסטערן האָט ער בלויז געלעסטערט
דעם איבערווקס פון זיינע טעכטער —
„נאָר אַלץ וואָס גאָט וויל, איז מיר רעכט,
נאָך אַ מין רעכט, דו גאָט גערעכטער!“

.

און זיסע זיסל, נעגלשניידערין
ביי ווייבער אין באַד, פּירזאָגערין
וואָס פּלעגט די ווייבער מאַכן וויינען
מיט שרהן און מיט הגרן:
געניטע תּחינה-בעטערין
און בראַווע טויטנזיצערקע
און זשעברערין פון כּל'ע מיני נדבות
פאַר ארץ ישראל, יתומשאַפט,

און מער — אפילו „פאר די אבות“,
 ביי וועמען ס'איז געבליבן שטעקן,
 צו הערן שלעכטע מיילער, אן אפתיקא;
 שמעקנדיק מיט טוכלע פיש, קרופניק,
 קארטאפלדיק און קרויטיק —
 די זיסע זיסל אפ- און-אויסגעריבן
 האט אלע שטעטלדיקע ווענט
 מיט איר פירשפיל צום גרעסטן לויב:
 „עך הא' נא' ניש' קא ריינע הענט“,
 א רייב אין וואנט, „געלויבט איז גאט!
 עך ווייס? ניטא זעך וואס צו קלאגן!“

.

ווי ווייניק אריסטאטלען נאכדעם
 פארבלייבט שוין קערנדיקס צו זאגן — —

3

.

נאר ליבער לעזער, איך הער דיין
 געדאנקענגאנג ווי פראטעסטירן
 וואס כ'קאן מיין דורכגעמאכטן העלד,
 דעם העלד פון עקזאלטירטן פיין,
 דערפאלגרייך ניט אימוניזירן
 פון אלטגעבאקענער, כמעט
 פיקטיווער היינט, קליין-ישוב וועלט.
 און ווירקלעך. אונדזער וועלוול האט
 פאררוקט די חושים אויף א זייט;
 אויפמישנדיק אויפסניי א בלעטל
 געזוכט צו קומען צערעבראל
 צום איבערשאץ פון ריינע ווערטן,

און נישט נאָר פונעם דאָרף און שטעטל
באַפרייט קאַפּריזונע זיין געמאַך —
פאַר הערט די ווערסאַטילע פלייט
אַפילו פונעם גרעסטן כרך
וואָס האָט אין אומזין פון איר שקוואַל
פאַרזוכט מיט זיינע חושים פלירטן.

און פאַר זיין גייסטיק וווילזיין האָט ער
אַליין גענומען די קאַלאַריעס
אויסצייילן לויט דער פראַגראַעסיווער
באַשטימונג, יעדן מינימ. פעט
און ברענשטאָף פון ווי, וואָס אַ איז.ס.
פון אַוואַנסירטע ווונק־טעאַריעס
האָט פאַסיק צושניידן פרובירט ער
זיך אויבערשט קליידונג, הינטערשט גרעט
און קעמפן קעגן מאַדערניזם
פאַרפלאַכטן איז געווען באַרייט
טריי צום מהות פון קאַנסערווירטער
און טיפערער מאַדערנישקייט.

גיט איינמאַל ט'ער גערייצט דעם שטן
מיט פסיכאָלאָגיע, פילאָסאָפיע
קאַסמאָס צי אנטראָפּאָסאָפיע
און נאָך אַזוינע שאַלעמויון.
ער האָט זיי אפשר אומגעראָטן
גענוצט ווען אין זיין צוגאַנג־סאַפיע
צו מענטש, וועלט, זון, עפיר און רויון.
איי דאָס וואָס ס'האָט דער גאַנצער שטאַם
באַפרידיקט זיך מיט מלופם־פשטות,
טאָ ווערזשע טראַגט אין גאָס זיך סתם
צעפאַרענע, צעפלעטשטע מעשטעס?

אַ ביסל חוזק צוגעלושעט
האָט ביליק זיך צו אים פון פריער.

ער האָט געזאַמלט דערנער, און
 מיט צוגעפאַסטע יוסטע זיפצן
 זיי אָנגערופן בלומען
 צוריק מיט יאָרן אָן באַראַט;
 מיטשילערינגס אין אויער געשושקעט
 פאַרגאַפט „ווי דליא מעניא וועט מיר!“
 „וואָס וועל איך אָן דיר טייערע טאַן?“
 „כאַט ווידײַט אַקאַ דא זוב נייעמיאַט!“
 אויסדריקנדיק זיין אײַך „אַרטיסטיש“
 פלעגט ער זיך שעמעוודיק צעפלאַמלען,
 פאַרלייענט זיך ביז אַ זייגער פופצן
 ביינאַכט מיט „ראַדינאַ“ און „ניווא“,
 און יונג געשטימונגט פעסימיסטיש
 שוין מיט אַ טשאַפּרינקע און גריווע.

אויך ער געווען דער פּיאַנער
 אַדעקאַלאַן-גערוך פאַרשפּרייטער,
 קאַמאַשן געלע אין דער געגנט
 די ערשטע זיינע פּיס באַצירט,
 דאַרט אויך דער ערשטער אפשר מיט
 אַ „גוטן רוסיש“ מאַנעוורירט,
 און קשיות פרעגן וואָס זיי האָבן
 באַטיטלט אים מיט רעכט „צעדרייטער“.
 געקאַנט די הענט צעפירן זיך
 מיט פּיר פּערד נאַשפּיץ אין אַ קאַטש,
 דיסקאַנטיש וויאַלצעוואן נאַכזינגען,
 און גיט אָן חן, „דישאלאַ נאַטש“.

אין זומער מיט צוויי דאַשיקעס,
 דיאַגנאָלשטאַף שמאַלע הויזן,
 אַ בלוזע פון סאַטין, סאַנדאַלן
 אָן זאַקן אויף די פּיס — געשטוצט —
 געשטוצט — די וועלט ביי זיך אין קאַפּ

האַרע־קאַרע איבערגעקערט.
באַשטענדיק. „אַנגעגורט די לענדן
פון זיין געשליפן צינגל“ מיט
אַ נאַראַטיוו אַ פאַסיקן.
זיין פּאָטער — אַ זלאַטע־ווערסיע
פון פּראַנקפורטער ר' מאיר אַנשל;
די שטימוטער, מיט ברייטער האַנט
ווי ס'פּאַסט אַ דענעשקע־גדולה.
אַרום פּאַרגרויזטע ערטער גיט־אַפּ
דער ריח פון ליפּאָווע צווייט,
אַנריינדיק נאַר אַ געוויקס —
ניט אַנדערש ס'איז גאַר קראַפּיווע.
ער האָט ביים גורל אויסגעבעטן
אַ יתומדיקע סינעקור,
און איידל מאַגנשוואַך, פאַרציאַפּעט,
אין גרעסטער היץ צי קעלט, ניט רויט
געווען ווי אַ צעפּאַטשטער צוויק.
דער ערשטער חלום, ווי ער קאַן
געדענקען איז געווען אין פּערזון,
אַ טרייסט צו נאַדסאַנען, צו פּרוגן,
ניקיטינען, נעקראַסאַוון.
דערזשאַווינס זשע „איך בין אַ צאַר,
אַ שקלאַף, אַ ווערימל, אַ גאַט“
האַט דערנאָך זיין פּילבאַרקייט, לאַנג
מיט וואַנזין, פּאַנטאַמען געדראַט.

געראַטעוועט האָט אים וואָס ער
ז'באַלד, ווי־אַרום, פאַרפירט געוואָרן
פון ווענדן זיינע אינערבליקן
(פאַרשטייט זיך גאַנץ אומדייטלעך)
ניט מער אויף אינהאַלט נאַר געשטאַלט.
ער ווערט־זיך איצט אַלץ מער און מער.
צי נעקראַמאַנס צי מעסמערזים

האַט ווערטער אינגעהילט אין פלערן
פון וואָרהאַפט־אומבאַגרייפלעכע
און מיסטיש פּלאַגנדע אוואָרן
פון מאַדנע קינדערשע געשיקן —
זיי האָבן אים דאָס האַרץ פאַרקלעמט.
זיין זעלנטיר בלייבט צוגעשפּאַרט
אין אַנשוי פון דעם קאַטאַקליזם
פאַר קיין דערפאַרונג ניט צעפּראַלט ;
אַ נייער שטרויכל פּלאַץ פאַרנעמט —
ניט וועלנדיק געשטרויכלט ווערן.
ער דאַרט פון טאַג צו טאַג און קוואַרט.

און וועמען זאָל זיך דאַכטן אויב
דעם לעבנס גרוילנדיקער אומגאַד
אויף יעדן לויערט וואָס פון שטויב
און פּליסיקייט ז'צונויפגעשטעלט ?
רעפּלעקסן רייסן זיך געזענגט,
ווי צאַרטער פּלאַקסוועב אויפן שפינראַד,
פון יאַנטלס יעדן זיסן סוד
און פּאַלן אין דעם אומגאַדס שנוק
ווי ס'וואַלט זיין די באַשערטע נעסט.
און ליכטיקער יסוד פאַרשווענקט
דעם זין פון יעדן מאַרכדורק
און ס'פּלאַכט זיך ס'רוב דער אַלטיטוד
פון פּריידיק יינגלשן פאַרמעסט :
נאָר ס'איז דאָך פאַרט ערשט קיי־און־שפּיי.
אַך ! נאָך ניט אויסגעפרוּווט די קראַפט,
דער אימפעט האַניק זיסער ! א
געדאַנקענוואַגלער זוכט אַ נוסח,
אַ שפּאַגל נייעם. פּלוצים שרעקט
אים דער דערנען־געפּיל „אַט הוסט איך !“
פיטשנאַס פון שווייס, אַ פענכער ביי

די פיס: די קרענק האט אים פארהאפט,
די זנאכארקע האט אים פארלעקט.

דעם צווייטן טאג זיך טויטשען שוין
אויף הארטע רודעס דראַבינקעס
און ברענגען פון פאר ווערסטן ווייט
צו יאנטלען טראַפן פון דעם דאַקטער

.

ל. ל., נאָר חכמות אין אַ זייט:
כ'מיין ניט אַנדרייען די ספרווישניקעס,
די צאַרטע, פון דיין מיטלייד אין
באַצוג צו אונדזער העלד. דער פאַקטאָר
פון הוסט ז'געווען אַ ברודנער רעגן
(און ניט דער שרעקיקער טי. בי.)
וואָס נאָך פון פאַראַכטאַגן גיסן
האַט אַנגעהויבן. דער „קאַרשוין“
האַט אויף אים רעאַגירט מיט ניסן.
איצט מוז ער ליגן גלייך און טאָר זיך
אַ ריר ניט טאָן. זיך אויסצוהיטן
איז ניט גאָר גרינג. ער איז ניט בראַוו.
קאַנאַלן ווייסן אַז זיי מעגן:
מיט פליסיקייט פאַרפולט, אויספליסן
זיי פריי פון אומעטום. דאַרויף —
אַ האַלדזשלונג און אַ נאָז.

אַבי

מע ווייסט די קאַנסעקווענטע אורזאָך
פון אַ וויכטיקער דערשיינונג.
דערהויפּט ווען ס'פירן לעווקאַציטן
און פאַגאַציטן אַ געפּעכט
פון לעבנהונגער, טויטנהונגער;
און דאָ בשכּנות שלאַפט אַ לאו —
געשטאַלט פון טאַטן, טאַטנס פרוי,

א לאָ פון אַ מיליאָן רעגיסטער,
דערצו בשכנות כראַפּעט-אויף
אין ריטם אַקצענטירט, אַנטבלויזט.
די דינסטמויד — וואָסער ליים-און-שטרוי
קאָן ביישטיין דעם נסיון פון
דערהיצטן אַנגריף אויף אַן איינונג
מיט שטרוי-און-ליים, מיט שלאבער זיסן
צורוף-גוף פון אַ צווייט געשלעכט
וואָס זאָל פאַרמידן אין דער גרעסטער,
געהיטסטער פאַרוזיכט בעטס אַ קריץ
ביי דעם אַראַפּגייך, און די פינגער
אַנטיטעוועט אַן אויפגעברויזט
צעפלאַם, און אַנגעדראַלטע ציץ?

דער ווייזער אויפן ציפערבלאַט
פון יינגלדיך זיך רונדלט ניט
איצט מער. ער איז אַנשטרענגט גענויגט
אין יונגער מענערשאַפט באַשטימטקייט
אין שאַטן פון עראַס-נאַש, זשליאַק
פון פרוכטן, וויינען אַלערליי — — —
אַ מאַכיק פיליגראַן געוועלדל — — —
פון אַ זון-זייגער דער שטאַלצאַק.
דאָס אומבאַיאַרטע רוי געמיט
פון קינד איז איצטער פאַניבראַט,
פון קינד איז מענערש וואַכיק ביי
דעם איבער-בגרת תהום. דאָס העלדל
קומט — דעקט אויף — און בויגט —
זינקט זינקט פאַרזינקט אין חשק פון
אַ טוליענד לאַשטשענדיקער רונדקייט
אַ זינדיק זידיק זיסער רונדקייט
אַ וואַיניק פייניק תענוג רונדקייט
אַ אויבערשט זויבערשט פיבערשט רונדקייט
אַ הינטן היפטן גרונטן רונדקייט

אַ גלאַטער פּלאַטער קראַטער רונדקייט
 אַ האַרטער צאַרטער מאַרטער רונדקייט
 אַ קאַליבר־פּלי קני־ברי רונדקייט
 אַ בריסטן יוסטע פּריסטער רונדקייט
 אַ לאַנען גראַנען שוואַנען רונדקייט
 הייסשוויסיק מהיכאַ תּיטיק רונדקייט
 ... די רונדקייטן צעשמעלצן אין
 דעם טשאַדנעם גופים־זשאַר קרומליניק,
 פאַרלירן זיך אויפּסניי אין וואַרטעקס,
 אין נייער פאַרם, ווידער רונדיק,
 העט ביז דער אויסגעלאַדטער לאַגל
 אַריבער גיט די פּירערשאַפט
 אין דעם פּראַגמענט פון מיטאַסן
 צו דעם קאַנטראַל פון שטאַלצן קאַרטעקס
 וואָס איז דער וואַכמייסטער פון רעג,
 און דער פּונקציאָנער וואַכט־אויף
 אין די צעוואַרפענע מקומות
 מיט ליאַרמיק צענוואַרן־רעפּלעקסן
 פון דעקאַלאַג, עטאַסן,
 פון ווימלענדע הן־לאו קאַדעקסן
 וואָס מאַכן אַלע אינסטינקטיווע
 געטעמפטע זיסקייטן אַפּטריניק
 און טאַפּנדיק צוריק אין הולך
 קלויבט ער זיין וועזן שטיל צונויף —
 אין דעם פאַריאַצטן מיטנאַכט־וואַגל
 טראַכט יאַנטל מיט געמישט גענוס פון
 זיין קילן קישן קאַלדרע ליילעך
 אַביסל מיט מאַרטירערשאַפט
 און חלומט שפּעטער אַפט חלומות
 פון אַ בוך־ראוּשאַ מיט נאוּטש־שיקסלעך
 און פּילט אין אַלגעמיין פאַרשיווע.

ביינאכט־פאסיר האָט גרינג פאַרשטערט
 דעם ניכטערפרידן פון זיין טאָג.
 (די עלטער פרוווט דעם דראַנג פאַרליישן,
 אַ קינד קומט שווער אָן זיין סקאַרבאָוע.)
 סיי פון דער נאָענט סיי פון ווייטן,
 פון הינטער יעדן פרויענהעמד,
 וואָס פאַראַ לייבל אַ וואַטאָון
 און וואָסער קליידל, סיך צי טערנע,
 פון אַלטער, יוגנטלעכער פלאַג,
 אים ציען קאַנס-בולטקייטן
 צו זיך אזוי שאַרף קורווען-דראַנגיק
 און ברענען ווי צעגליטע פּרענט.
 ער זוכט מיט גאַרן זשעדינעם בליק
 די קליבע־ליניעס פון אַ מיידל
 מיט וועם ער שפילט אין פישעפיישע,
 אַ זעקסנזעכציק צי אין דריידל.
 ער ווייסט עס איז די שפיל מיזערנע
 און ווערט פון איר דאָך פאַרט פאַרצערט.
 ניט אָפּגעשאַצט נאָך איר געשטאַלט,
 איר בעטלערין, פּרינצעסן־מראה,
 ווי פּלוצים אים באַהערשט דער גוואַלד
 וואָס מאַכט אַ פלינקן טאַפּ אַוודאַי
 טאָן אירע ליטקעס דורכן קליידל
 ווען ער קריגט, „שמאַנדרעק! אין דרערד אַריין!
 עס זאָל פון דיר אַרויס די פאַרע!“
 דאַרין ליגט מער פאַרוויר ווי כעס.
 כאַטש זי פאַרענדיקט די טיראַדע
 מיט שטאַליק, „איך בין אַן ערלעך מיידל,
 דו חמור־אייל, גרוביאַן“,
 דערשנאַפט ער טעלעפּאַטיש אַז
 אין איר וועט קיין מניעה ניט זיין.
 און די מאַנקאַליע ווערט פאַרפיעשטשעט

פון א באדאכט איראָניזירן,
ער פרוווט זי אין געדאַנק פאַרניכטן
אַלס שמאַראָוואָנע פיערעט ;
און פון קליינשטעטלדיקן, פריען,
צו־פריען דאָנשוואַניזירן
באַלד רעזולטירט אַ צעקאַליעטשעט
אַ פּרעך סאַרקאַסטישער סאַנעט
ווי ער באַהאַנדלט מיט אַ פירוואָרף
מ'לאַקאַלן אַרימלעכן עיפוש
קלישירט מיט עסיק־אוויל געאיכטן
און פושקינישן ווינאגרעט :
„ביינאַכט בין איך דער גרעסטער אויסוואָרף,
בייטאַג בין איך דער מיאוסער טיפש !“

שוין טויזנט און איינמאַל געווען
אויף דער באַלאַניע, דער ציגעלניע ;
אין פאַטשט דריימאַל אַ טאַג (אַ זיסער
גאַט) ; אומבאַדינגט פאַרנאַכט שפאַצירן ;
שוין נמאַס הערן בלאַטע מעשהס
פון שעלמע פּורמאַן אויף דער קעלניע ;
פון כוואַטסקייט אומגעשטויגענער
רעקאָרדן נייע עטאַבלירן.
ווייל מער ווי וואָס (און דאָס איז אמת)
איז אַפּולעיוס' „גאַלדן אייזל“,
באַלזאַק און אַרציבאַשעוו און
דער „רוס“ אַש האַן דאַרין אַ חלק ;
גאַרגאַנטוא, דער פּלאַקנשיסער ;
דער סמאַטשנע וויץ פון „פּורים־קעזל“,
און אַ גלייכווערטל פון אַ פעטער
„די בחורטע איז גאַלע ביי־לעק“,
צעטראַגט זיך פּלוצים איבערן שטעטל

א קלאנג אז אן אינטעליגענט
לויפט שוין אביסל צו צו אפט
אין אפטעקארניע נאך . . . יאדינע.
פארעל, קראפט עבינג, וויינינגער
און ביכלעך סתם פון היגיענע
שקראב־שקראבען אונטערן קאשקעטל
אז עס איז פע! ניט שיין! מגובה!
און וועלול זאגט „א רעוואַר!“
מיט א באַנייטער קראפט און האַפט
מיט איינמאַל צו אַ צענדליק טבעס.
פאַרפלאַגטע און פאַרניערעטע

.

— געפונען פלאַטאָ זיין סאַקראַט —

.

ער'ט אַפגעשידן שפעט אין טבת
פון אַלע ביזאָהעריקע
די יונגלייב כוואַשטשנדיקע מעוועס
און אין זיין נייעם מדריכס אַרט
ערשט אַנגעצויגן מולד שבט.

4

דער ווייסער ווינטער האַט געשפּילט
מיט מרה־שחורהדיקע בערעס,
צעהוליעט, אַפן און געהיים.
די פּוּישן, בורקע און באַשליק
פאַרוויעט זענען, טיף פאַרשנייט.
די לעצטע שעה פאַרציט זיך מילד,
נו זיי געזונט מיין ליבע היים!
כּוועל ניט פאַרגעסן דינע לערעס.

פֿאַר יאַנטל פֿאַר געזונטערהייט!

דעם שאַליק אַרום האַלדו פֿאַרבינד
געהאַרכזאַם, פֿלייסיק זיי און לערן
דו ביסט שוין ניט קיין פֿיצל קינד
די אויגן איבערפֿולט מיט טרערן.

מע לאַכט אין פֿאַר-אַפּפֿאַר צעשטריי
ביי יעדן קלאַפּט דאָס האַרץ אומרוק
נו יעדער אַפּפֿאַר איז אַזוי
אַמווינציק ווינציקסטן אַזוויאיק.

אומלויף ניט. קוק ניט אויפן הימל
אין הימל ז'גאַרניטאַ צו זען
און ווינטערהימל יאַגט אָן דרימל
גיי פֿרעג פֿאַרוואָס! גיי פֿרעג פֿאַרווען!

מיט ליבשאַפט יעדנס בליק דרינגט טיף
און איילט אין זיך דיך איינצוזאַפֿן
אָך! ווען ס'איז נאָר אַ בליק צו כאַפֿן
דורך וואָס פֿאַראַ מין סאָרט שפּאַקטיוו

אין מזל-קינפטיקייט, אין „ווערן“
וואָס שטייט אים סומנע דאָרטן פֿאַר,
די מאַמע דיינע, יאַנטל... (טרערן
קויל הייסע...) דיר צו לענגערע יאָר.

און אירע ברעמען, אירע אויגן
דער ווילדער קוק אַפֿילו אירער
ער'ט מיט איר מילך אַריינגעזויגן
דעם זענג און זיג פון אור-מאַרטירער.

זוי אויסגעגאסן שטייף דער פורעם
פארלעצט די רעאגירונג-גאמע
פון ביאלאגישן אפּקלויב
דער שטויב באשאנקען מיט נשמה
אין העלפאנטביינערדיקן טורעם
און אויס נשמה, ווידער שטויב.

אין הויז געשאסן נעכטן האט מען
מיט ווערטער ווערטער ווערטער ווערטער
וואלט ווייל א וואגלער נאָר אַנקומען
בשלום אין זיין רו באשערטער.

די שטרעקעס לויפן באַרגאָרויף
די שטרעקעס לויפן באַרגאָראָפּ
אַט לויפן זיי גאלאַפּ, גאלאַפּ
און ערשט פאַרמינערט זיך דער לויף.

ניט טראָגן וועט דער פינאַכאָד
מיך מער ביז — ביז איבעראַיאָר
די זאך איז מעגלעך טרוימגענאָד
די זאך איז מעגלעך מער ווי וואָר.

אין אוממאַכט פּלאַצט אַ פּייניק בלעזל
ווער איז דער „מאַכער“ אַנפאַרטרויטער?
טראַכט בלינצלענדיק ס'פאַרמילצטע נעזל
דאָס סטרעמפלדיקע און פאַרמלויטע.

די אייגלעך שמייען אום ווי מייזלעך
מיט שרעק... גלייכגילטיק... מיט קוראַזש...
אַ שליאַכטיטש לויפט אָן מיט „קאַזאַקלעך“
אַנטקעגן זיי אין פּליאַצקע סטיאַזש.

דער טאטע שרייט אין פריער, „דזשען דאָברי!“
און יענער פרעגט, „פאָן ייד, וווּהין?“
זיין סטאַסיעקס זאָטל און דער כליסטיק
פון ווּנדערלעכן קומען ווּין.

דער כליסט איז זיידן, ניט סעראַטן
דער זאָטל — לעדער־פּיליגראַן
דער פּליאַקע־שקאַץ פון פּליאַקע־טאַטן
קריגט אין דער פּליאַקע־מאַמע אַריין

אַזוי איז שוין ביי זיי, רק שעלטן
אַזאַ מין גאַט־פאַרדאַמטע אומה —
ר' יואל דעם זון באַגעגנט וואָלט מיט
„כאַליערע טציענזשקי נאַ טיעבע נימאַ?“

מיר זענען באַלד שוין דאָרט, נו זיכער —
טאַטוסיע, זענען מיר דאָרט באַלד?
געוויס, מיין קדיש, ווי מיר קריכן
אַרויס נאָר פון לאַזאַווער וואָלד.

הנאהדיק און פאַר־אינטים
ווי אַנדערש איז דעם לערערס הויז
און זי זאָגט: „יאַשאַ, לאַז־זשע אים
באַוואַסערן די ווינטער־רויז“.

— אַזוי איז דאָס גאָר די מאַראַל
פון פאַבל „ראַק און שוואַן און העכט?“
ווי יונג, און רייסט זיך צום פאַרנאַס —
גאַנץ פּיין, זייער פּיין. גאָר ניט שלעכט,
נו גוט, נו וויל, אין ערגסטן פאַל
וועמיר אַנציען צום פּיפטן קלאַס.
איצט וועמיר טאַן אַ שיק אין שטאַט
נאָך צוקער משה „טאַטעס“ — ס'נאָך?

דאָן וועמיר מאַכן טיי, ר' יואל.
 נו טוט זיך אויס דאָס פוטער, אַט.
 די וועטשערע איז נאָך אין קאָך.
 דאָס דרויסנדל וואָרפט אָן אַ גרויל.
 ביזט יאָנטעלע צופיל פאַרבלאַסט
 צום לערנען דאַרף מען כוחות אויכעט
 נעם טרינק נעם, מוניע זונעלע,
 נעם עס, אַניט וועט דיך דער גאַסט
 ניט נעמען אויף די הענט.
 זע, פּאַליאַ, זע נאָר ווי דער וויכעט
 פון הרובע פאַלט אַרויס און ברענט.
 טאָ וואָס זשע הערט זיך עפעס גייס?
 ווי גייט עס מיט דעם גייעם פריסטאָוו?
 ער שרייבט אַ פּראָטאַקאָל, און מעקט.
 איך גלויב מ'עט דורכקומען מיט אים.
 עס האַנדלט זיך נאָר אום דעם פרייז.
 ער בייסט ניט, כאָטש ער האַווקעט האָוו —
 אַ דאַנק, אַ דאַנק איך רויכער ניט,
 אַך ווי דאָס ציגאַרעטל שמעקט
 נאָר כ'האַלט ניט פון קיין ניקאָטין.
 ווי גייט ביי אייך אין די מסחרים?
 דו שקאַץ, לייג ניט דעם לעפל אָפּ.
 צו וואָס זאָל איך דיך היטן, זון?
 אַ קינד דאַרף עסן וואָס מען גיט.
 (דאָס מילדע מויל איז אַנגעשטאַפט
 מיט און, און אַך, און נו, און און.)

ווען-ניט געזען נאָך אַזאַ טיש
 אַזאַ מין עטאַזשערקע, שאַפע.
 דאַרט וווּ מען קומט אַריין — די פּיאַנע.
 דאָ, אַ געשניצטער טאַבורעט.
 אַנטקעגן זיי, אין בלומענבלעטער,
 די לאַשטשענדיקע אַטאַמאַנע.

אין מח ביי אים אַ ווילד געמיש,
די באַקן ביי דער דינסט, מיט שקראַפּל.
איר פּלאַטשיקייט דערמאָנט אַ ברעט.
דערלאַנגט די טיי, אַביסל שפּעטער
געבראַכט די ערשטע פּאַר געריכטן.
— ניט זאָרגט זיך, גאַספּאַדאַרזשע, אַט —
מירן אים נישקשהדיק אויפריכטן.
אויף דער קושעטקע וועט ער שלאָפּן
מיט אונדז ביי דעם טיש וועט ער עסן
זיין אָפּגעהיט ווי ס'אויג אין קאַפּ,
דער טאַטע זאָגט: נו לאַמיר האָפּן...
.

געשווינט אַרויף, אַראָפּ געפּעסן
.

און ס'עפנט זיך אַ ריגעלע
אין איטלעך קינדערש ביינדלס אינער
און ניט קיין גאַלדן ציגעלע
פאַרווישט אויף ווייטער דעם דערינער
ווי אונטער יאַנטלס וויגעלע
פיק־פיקן (הערט אַ מעשה!) הינער

די הינער לייגן גרינע אייער
צו צוויי — אַ דרייער, דריי — אַ צווייער

די קליינע פּרישע הענדעלעך
צעשקראַבן מיט די ציינדעלעך

ווי שדימלעך אויף טויג דאָס מיסט
דאָס מיסט אויף טויג וווּ לער און פּוסט

און יאַנטל ט'ווערן גרויס און גרעסער
און בויען מויערן און שלעסער

און זיין אַ מאַן אי פרום אי גוט
מיט ליב געמיט און מילדן מוט

אין שול ט'ער שטענדיק לערנען תורה
אין גרויסן נאָמען פון זיין בורא

און גאָט וועט יאָנטלען באַגליקן
אַ שיינע כלה אים צושיקן

עס וועט אים וועלט מקנא זיין
קוש יאָנטל קוש אין טאָכעס אַריין

ק אַ ד ע

פאַרליולע קינד אין צויבערשלאָף
פון איינגענעסטיקט יונגן עוף

זאָפּ איין די לופט, לופט ריין און בלאַנק
פאַר דינע לונגען היילגעטראַנק

פאַרשטיל דעם אימפעט אין אַנריר
פון גאָטזעל מוטער לעבן דיר

דיין הענטל לייג אויף איר בלאַסברוסט
פאַרשטילנדיק אין איר זונלוסט —

5

און אַז דער פיפערנאָטער האָט אויסגעצויגן זיין לאַנגן מאַגערן
האַלדו און זיך אָפגעזאָגט פון ווייטער שפּאַנען, איז דעם
לעמזיק, זיין אַנטרייבער, גיענדיק ביי דער זייט און פעסט
האַלטנדיק דאָס צעמל, איינגעפאַלן צו דערלאַנגען אים מיטן
לאַנגן דראָט ווי מיט אַ בייטש

אַ מעשה אַ ביסל, זיי זענען שוין געווען ווייט אַרויס פון וואַלד,
העשעלע מיט נאַטקען, אַנטאָן דעם פּורמאַנס שייגעצל, אויפן
פּיפּערנאַטערס רוקן, און דער לעמזיק מיט זיי

לעמזיק לעמזיק

מדבריות פאַר זייערע אויגן

דאָס גרינצייג שפּרייט זיך פאַר זיי

דער אומגנאַד פון אַלמעכטיקן אויף אַלע פעלקער, אויף פּאָלק
ישראל

אומעטום איז איצט פּריילעך צום ערשטן חנוכה-לעכטל

ער העלפט דער מומע צביהן אויפסיליען די צעשאַטענע פּערל
צו יויזיפּלס בן-זכר

דער טאַטע האָט זיך אויסגעוויכנעט דעם אַרעם אַרויפקריכנ-
דיק אויף דעם הסב-בעט

דער פּעטער איכל אַזאָ הייסגעבאַדענער, נאָר ער שרייט און
רוגזט

די אַלטע ריסיע אַבישס לויפט לויפט נאָכן פּרייטיקדיקן
איוויניק צו פאַרקלעפּן טשאַלנט

צו אַכפּערן אָן אַלטן יידנס זקנה

די אַקערמעזשעס ווייסגעקאַרבט

בעריש שוסטער שפּריצט מיט אויל אויף יעדן קינד וואָס
קומט צו אים אָפּנעמען די פאַרלאַטעטע שטיוולעטן אויף
יום טוב

די יתומים אין הקדש האָט ניט ווער צו געפאָטערן
צוועלף אַזייגער קלאַפט דער סטאַראַזש אין די גראַטעס
דער דאָזש מיט דער דאָגאַרעסע האָבן זייער יונגן זון אָפגע-
פונען און שוין אויסגעלעבט גליקלעך זייער גאַנץ לעבן
דער וויינריב פלעכט זיך אַרום מגידס טירן
די טולבע קוקעלע שרייט שוין ווידעראַמאַל אויף די ציין
„אוי מאַמע פאַרוואַס האַסטו מיך געלאָזט אַליין מיטן
סאַלדאַט?“
יעדערמען פעלט אויס אַ פינפערל אַ צענערל אַ פופציקער
צום יאַריד, קומט מען דולן דעם טאַטן
אַקסטאַג דרעשט מען שוין אויף דער פּיצניע
האַי-יאַר ניט געראַטן, נאַסע פאַגאַדע
דער שפּאַק רייסט זיך פון דער טשאַרטעפּכאַיקע און זעצט
אַנטאַנען אויס אַ צאַן
דער זשאַנדאַר גיט אָפּ סאַלוט דעם סמאַטריטל
ליטמאַן פעטער צאַליעס פּיעשטשעט זיך און כאַפט פּעטש
ווי האַלץ
די זאַסיקעס פאַרפולן זיך מיט פּויערשער תבואה און די
סטאַדאַלעס מיט פּילוואַריטשנער
אין שולפאַליש גייט אום קיווע דער משוגענער און שרייט
„יידן, משיח קומט אין דר'ערד אַריין זאַלט איר מיר ניט
גיין אויף קאַטאַוועסן!“

בינוש צעלניקער וועגט און מעסט מיט פארגלייזטע אויגן
און רוקט די גראַשנס אין די כאַליעוועס און קראַצט מיטן
זעקסטן פינגער די גוליע אויפן האַלדז

ס'זאָל יענעם צופֿן ביים האַרצן גאַטעניו, שרייט סאַסל שייקעס
צו שייקע ברכהס

דעם באַגדיכאַנס קיביטקע קאַטשעט זיך אַוועק איבערן ברייטן
שליאַך פֿון מאַטושקע ראַסייע

זווי וועט זיין די פעלקער אין טאַג פֿון רעכנשאַפט פֿאַר זייער
טון טאַן שלעכט צום פֿאַלק ישראל

טופ מיטן פוס

קריץ מיט די ציין

דער קורטעזאַנט קוקט אויף איר, אין אירע קאַרע אויגן

דעם טייערן גאַניידעם האָט דער עלטערפעטער יאַשע אַרויס-
געוואָרפֿן, און יענער גוואַלדעוועט: אַט גייט ער נעמט ער
לויפט ער צום „סוד“ מאַנען צוויי יאָר קעסט וואָס אים קומט
אַ רוזן ווייבס משפּחה אַריין

די ערשטע אַניקס פיגורן וואָס ער'ט ווען געזען ביים פֿאַטשט-
מייסטער אין הויז צו ליובאַטשקעס אימעניגעס זענען די
שענסטע אין דער גאַרער וועלט

מע ראַמט מע וואַשט מע שיערט אין הויז אויף פּסח, און
מיכאַלקע גיסט אַריין אין גאַרגל פֿאַר אַפּקויפּן חמץ

טאַמער ט'עמיצער אַ פיפּס טאַן אַז ער וויל אַן אַנדער בעל-
טאַקסע ווי דעם בלויצען לייבוש ט'זיך טאַן מעשים

אין קלוניע האָט זיך פאַרגנבעט די שיקסע און וואַרט אין
דער צוגעפאַלענער נאַכט אויפן סעמינאַריסט

די יידענע ביים רב אין קיך זאָגט מען פאַרמאָגט קלעפיקע
הענט, און ס'וועט נאָך סטייען קליעפקע ביים טאַטן אין
וואַלד אויף גאַנץ אַסיען

דער שלאַמבאַן איז יענע נאַכט געווען פאַרשטעלט און מען
האָט געכאַפט איוואַשקע גנב

די ווייטע קרובה בראַנציע האָט פופיק גרימעניש טאַמער
קריגט איר דן קיין לגאַטע ניט

די שפּאַלן צו דער באַן זענען אַלע פאַרבראַקירט געוואָרן,
און ס'גייט דער טאַטע אום מיט גריזאַטע

די קנעכל בריען ווי פון הייסן פריסיק

ער האָט געוויינט ווען טעמע קאָוקעס האָט אים געקושט
צו איר קנס-מאַל

די חתונה וועט ניט שטאַטזיין ווייל דער סטודענט איז אַ
הולטאַי און אַ פוסטער פיליסטראַנט

אויף סמאַטר שטייען די סאָלדאַטן אין אַ שערענגע און מאַכן
אַ וואַרע און שרייען אויס „זדראַוויאַ זשעלאַיעם“

דער סמבטיון איז אַנטרונען מיט די צען שבטים

דער געצווייג פון די סאָדביימער איז קאַרשנדיק און וויינשל-
דיק און מאַרעלנדיק אָנהייב זומער

דער קאַפעשאַן איז דעם קסיאַנדו קאַמיש פאַרפאַרן אויפן
אויער ביים שווענצלען

וואָס קען שוין זיין שענערס ווי דעם איספראַוויקס פּאַז-
מענט, דעם קיסרס קען שוין שענער ניט זיין

דער הימל איז בליי און צין און די סלאַטע אין-לשער

די דראַבינעס קרעכצן ווי דער אַלטער ציגיינער אין דער
בועד ווען ער אַנטשולדיקט זיך און ברייעט אַז ניט ער האָט
צוגעגנבעט מוני קאַצאַביילעס קו

די סנאַפעס אין פעלד שטייען שיין און שטאַלטנע ווי סאַל-
דאַטן אויסגעדרייגעטע

ביים טייך וואָשן ווייבער וועש און פּראַטשן אויס שטאַטישע
פּליאַטקעס

אַ כאַפּטע קינדער שטייט אַרום קיווען און ווילדעוועט „צאן
קדשים — מע!“

אין פּירהויז גיט אַנטאַן אַ כאַפּ די ראַבע ביי די ליטקעס

וועווע בלעכער, ווען מען פרעגט אים וואָס ער מאַכט,
„געלויבט זיי גאַט עך רייב נאָך אויף די זשאַרנעס“ גיט
ער אזוי אַ זאַג אָפּ

פּאַלאַשקע די קורווע טאַנצט אויס אַ קאַמאַרינסקע אין מיטן
מאַרק ווען זי איז אַנגעשנאַשקעט

איצי בענדעטס גיט תקיעת-כף ביים רב אין הויז, ער'ט שוין
מער זיין ווייב מיט די קינדער ניט מבייש-זיין מיט דער
גויה ביי זיך אין שטוב, נו פטור! אָפּגעקומען מיט אַ
כאַפהייער

אין די קלייטן זענען די ידעלעך צעשראַקן ווען פון יאַריד-
מאַרק קומט דער שכורער געברום פון די נאַוואַסראַנצעס

פישעלע דעם רימערס דראפעט זיך אין סטאנדל אויף דער
גאסנוואנט און פארהילכט גאנץ בראד מיט „כ'וויל קלוצקעס
מיט מילללךךךך”

דער שוחט האלט יאנטלס כפרה, א פרישצאפליק האנדל,
און פארריסט אים ס'קעפל

דער באטשאן אויפן דאך פירט קריג מיט זוגתו היקרה

דער צאפ האט אפגעגריזשעט ווו א סנאפ פון סטריכע און
אויסגעלעקט א האלבע וואנט ביי ירוחם מלמד

פייביש חזן פרוווט און פרוווט די קעל און יעדער פארביי-
גייער ווארפט צום הויז מיטן קאפ און לאזט ארויס מיט
געלעכטער „א קאטשען בלייבט א קאטשען”

יאסי מילקעס מארדעוועט מיט דער מוטער פופצן מאל א
וואך און האווקעט „אז יינגערע פון דיר ליגן שוין ניין איילן
אין דער אדמה און דו — גארניט! אן איין א יידענע!” און
זי פאנפעט צוריק מיט א כריפ „נ-איך נ-זועל נ-דיך
נ-פריער נ-באגראבן, נ-קדיש נ-מיינער, נ-ווארט —
נ-ווארט —” און דליבעט ווייטער מיטן מעסערשאף אין
ווערמיקן עפל

עס קלויצעט זיך אביסל פארן סטאראסטע וויבאר

די שולשניידערלעך שלאגן זיך פארא גאווינע אויסנעמענס-
ציט און קוקן אויס צו מוסף ווי א געממיתטע ארמי

שניידער יונגווארג בוצקעט זיך מינארנע און ווארפט-צו
אינער דעם צווייטן „פאלגוטש”

די קראָוועס אויפן הקדש־דאָך טאַרטשען אַרויס ווי די ריפן
ביים שמאַטעלייניקס פגירה און דער נגיד עליע עפשטיין
פאַרט קיין קראַקע אויף אַ רעפּעראַציע און פּרעגט שוין
גלייכער ניט צי ער קערט זיך אום קריק

עוזרקע באַהעלפּער וואַקסט־אויס אומעטום, וווּ מען זייט אים
ניט, מיט פּעקלעך עסן און קלומיקלעך פאַר די קינדער,
מיט צעטרענטע נאַטן הינטן אויפן לייביק, פון טראַגן קינדער
אין חדר אין די גרויסע סלאַטעס

אַ וואַרשטאַט־געזעל זינגט פון אַרום דאַמסקע קליידער אַרויס
„אוי, טייכן טרערן רינען פון אירע אויגן“ און עס ווערט
אי לעכערלעך אי נודע אי קאַלאַמוטנע אי באַנג אויפן
האַרצן

איזעלע טעסלער גייט פאַרביי און שטעלט זיך אָפּ וווּ אַ
פּידאַשעק „האַט איר ניט אַמאַל אַ ציגאַר טיטון עפעס, צי
אַ שמעק טאַבעק, האַ?“

שמעלקע פּאַהאַניטש שמירט דעם וואַגן און ניסט מיט טרערן
אין די פאַרפאַטע באַרד־קאַלטענעס און וואַנצעס, און זאָגט
נאָך יעדן ניס „אַ צעזעצט זאָל איך ווערן מיינע שונאים ניט
אויף צעפוקעניש“

פאַר צאַליע הענדלערס טויערן שטייען גויישע פורן מיט
מאַן ליאַן גערשטן פּראַסע רעטשקע סימניע האַבער קאַנע־
שינע ווייץ

ביינאַכט האַט מען ביי לייזל ליפּעראַנט שטיל אַרויסגעדור־
מאַשקעט אַ פאַר לאַשאַקעס און סע ניט קיין סוד אַז דאָס
איז יאַנקויליע מסורס שטיקל אַרבעט און וויי וואָס ס'טוט
זיך ווען מען געפינט די גנבה אויף דער באַלאַניע

דער ערל וואָס שוואַרצט אַריבער דער גרענעץ דרייט זיך
שוין ווידער אַרום אין שטעטל און „פּאַמאַהאַיבט“ ביי מערע
קאַנאַפּליע דעם שינקאַר און יעדער וויטעט זיך מיט אים
„יאַק סיע מאַיעש“ און נעמט אָפּ אַ גרוס פון וועזשע אין
דער אויעזדנער שטאָט

סטיסיע דער בעדערנס טראַגט פּאַכירן אונטער די אויגן און
ס'טוט זיך אַ געלאַדעניש ביים רב מיטן מאַן אירן „אַז זען
זאָל איך אים שוין מיט די פּיס צו דער טיר“

דער נייער לערער מיט דער קודלע, זאָגט מען, פּירט זיך אום
מיט ליאַליע וועפּריקס מוידורע, אָט די וואָס צוליב איר איז
דער פּאַטשטאַליאַן לעצטן פעטרע אַנטרונען, נאַכדעם ווי
ליאַליעס שוואַגעריק, איצל ציניעס, האָט אים אונטערגע-
שלאָגן די אויגן

דעם פּערטן שידוך שוין אויך אָפּגעלאָזט מירעלע זאָווליע
— ס'גייט נעבעך ר' זאָוולען פון נומער אַרגער צו נומער
אַרגער, קיין מזל ניט צו אַ שידוך מיט זיין געבולבעטער
בתולה

די ראַבע זיצט אין אַוונט מיט פעקלעך פּלאַקס ביים שפינ-
ראָד און זינגט זיך צו „כל מקדש שביעי“ נאָר ווי אַ יידישע
טאַכטער

דער מאָזר דער ראַנטשאַר פּאַלט-צו צו געליע אַברהמלס
פּיס און שווערט זיך מיט טויטע קללות ביי ווייב און קינד
און דער גניאַדער קאַבילע אַז מער לקחנט ער ניט קיין
ליולקעס פון איר קאַסטן אין מאַרק

ראַנטשע ברהאי שפּאַנט אום ווי אַ פּאַליהאַן, אין איין האַנט
אַ פיזשעלע, און מיט דער צווייטער טאַפּט ער וווּ אַ קו, אַ

טעלעטשקעלע אַ פּערוויסקע ביים אייטער, און אַמאָל טאַקע
די גויה אויך

בונם שמש לויפט פאַרסאַפּעט מיט די קרומע צוויי פּיס און
רוימט דעם און יענעם איין „האַט ניט קיין פאַריבל, משה
פון דער באַינע בעט אייך צו זיך אויפן ברית“

ראַצל גלאַמפּ שפּאַנט מיט דריבנע טריטלעך צו דער אַפּטייק,
און זעט נאָר אַ גאַנג — זי שווימט, ניט זי גייט, יעדער שפּאַן
קלאַפט אויס אין טאַקט „איך בין ראַצל ראַפּשיץ!“ ווער איז
איר גלייכן? דרעק איז איר פעטער

אין וויינשענק צאַקט זיך שוין אורי שרייבער ס'זיבנצנטע
מאָל מיטן אוראַדניק און דערטראַגט קוים דעם קעלישאַק
מיט „פּערציקער“ צום מויל מיט פּוילע פעניעס

דער ניינעריקער עילוי, זוני-לייב שמואל-גיסקעס, פאַרלייגט
אַ פינגער פון איין האַנט אויף אַ פינגער פון דער צווייטער
און שיסט אייך גלייך אַרויס באַסלינעט דעם סך-הכל פון
916.427 582 געכפלט אויף

אַ שייגעצל זיצט אויף אַ פּור מיט צעשויבערט שטרוי און
ליפעט מאַקעך און קאַנדלצוקער, אַ וויסטער הוסט און אַ
פינצטער ביזו באַדאַסעניש אויף אים

אַ פּויערטע פּאַטשט איר קליין שיקסל — זי האַט שוין
פּיטשנאַס געמאַכט די נייע סוויטקע און הערט ניט אויף צו
קיינען אַ זיסלעך ניטדערבאַקן בולקעלע פון סלאָווע סעדע-
כעס מולטער

אַ פּרעמדער היטלמאַכער גולגעט אַ טראַפּן פון אַ גרינבלעך
פלעשעלע, רופט קונים פאַר זיינע צאַצקעדיקע היטלען, אי
זואַרים אי שיק, און נעמט ווייטער אַ טראַפּן

מענדל שפאלירניק קריגט אַ וויסטן פעטשאַטעק פון אַ שטעטלשער באלאָבאַסטע פאַר זיין אויסשפאלירן ביי איר דעם אַלקיר, „און אַ ייד האָט נאָך עזות זיך צו באַרימען אַז ער האָט שפאלירט ביים גובערנאַטער“ (ווען ער איז אָפגע- ווען אין גובערנסקע טורמע פאַר אַריבערשטעלן קיין קיר“ה) „ביי מיינע שונאים זאָלן זיך מאַן און ווייב אַזוי קלעפן ווי אייער שפאליר קלעפט זיך צו מיינע ווענט“

געציע שעפסלס קריגט אַנצוהערעניש פון אַ בינטל לצים אין קלויז אַז זיין ווייב וויל ניט וווינען מיט אים ווייל ער איז שוין מסתם אויסגעוועפט

דער דורכפאַרנדיקער איינבינדער ווייזט דעם בית מדרש גבאי זיין קאַלענקאַר וואָס קומט אַזש העט פון אויסנלאַנד און די קליי וואָס בלויז ער ווייסט ווי צו מישן און דערפאַר טאַקע זעט ער ניט איין פאַרוואָס זאָל מען אים ניט געבן איבערביןדן די ספרים וואָס צעפאַלן זיך שוין שיר ניט אין שמות

אין סאָד וואָסן מירטן, אָבער ווי קומען זיי צו די פאַלעס- טינער! טענהט אַ פאַרברענטער ציוניסט, שייקע שיקעס, וואָס האָט געפלאַנצט ביימער אין יער הרצליה און פאַרקויפט שקלים אויף באַרג. „ווען איר'ט קענען ט'איר באַצאָלן“, און שעמט זיך שפעטער מאַנען, אַזוי אַז מען רופט אים דער עלטסטער קרעדיטניק אין שטעטל כאַטש ער איז נאָר וואָס פטור געוואָרן מיטן פריזיוו

מען פירט שוין פאַרשינעס אין באַד אַריין בייצייטנס ווייל ס'הערט זיך זאָגן אַז ס'עט זיין אַ כליאָפּאָויצע אַסיענציט

פון בתיה דער גבירנטעס סאַלפעטקעס גייט די שטאַט כאַדאַ- רעם, זאָלן זיי טאַקע זיין זאַגראַניטשנע?

דאָס וואָס מען האָט ביים איידעם אירן אין קינעוו אויסגע-
נאַרט דאָס בייטעלע מיטן גאַנצן ת"קער איז אַן אמת געלעכ-
טער! אַ פּלאַטשיקער — און ריפּעט זיך צו די קאַר-
מאַנשטשיקעס

וואָס זאַפרען, ווער זאַפרען?! ס'איז געפּעקלטער טיטין וואָס
פּייסי זאָדיק לייגט אָפּ ביים פּאַליאַק אויף דער ציגעלניע

ביים סלופּ פּאַרעט זיך שטומפּיקלעך דער נייער גאַראַדאָוואַי
מיט אַ שפּאַן איינגעטונקען אין סמאַלע: „511 איינווינער,
319 ווייבערשע, 192 מאַנסבילשע נשמות“

די אַלטע זנאַכערקע מיט די אויסגעקרישלטע ציין כראַמ-
טשקעט פּאַרלעגערטע סעכערעס און שילט די יידן יעזוס-
פּאַרעטער

זאָגט עמיצער אַז דער ערוב איז פּסול און מען טאָר ניט
טראַגן אום שבת, אָבער דער בייגלמאַכערנס זון וואָס אַרבעט
אין דער גראַבאַרניע און לייענט צאַצעליסטישע ביכלעך,
טענהט אַז מע איז דאָ ווילדער ווי אין אַפּריקע

נעכט גאַלדבערג זענען ניט געראַטן די עקזאַמענעס

טאַליען, זלמן ברוך דעם טאַנדעטניקס, האָט ניט אַפּגעגליקט
מיט איר חתן

ביי די גבירים אַדירים ראַפּשיץ האָבן די קינדער זיך ניט
איינגעגעבן

שימעלע טראַסציען איז שבת דער קוגל ניט איינגעגאַנגען

הלואי זאָל עמיצן דאָס יאָר מיט פּאַניען אַפּגילטן

דעם זריב צעווארפט מען ווייל דער פארדארטער טשוכאן,
דער גרוגרת דרב דאציק, דער קרעציקער פרוש, האט זיך
געפעלט

פרייטיק שפילן זיך ארימע נאקעטע פופקעס מיט ציפלעך
טייג

ביי יענער מיידל וואס לויפט אין פאטשט אריין איז דער
פישביין אין גארסעט אויף דער פליצע געפלאצט

אויפן גאניק ביים פראוויזאר קנאקט מען רוסיש, טרינקט
מען טיי מיט קאניאק, איז מען לויז פון זארג

ביים טויער גראכט מען, לאזן דורכרינען דעם זאטאפ

פון יענער זייט גרעבליע הודעט עס מיט האפ האפ, עטלעכע
גוים מאלויצען אויף א דידעטשס אביסציא

דער קאשטאן צעשלאגט זיך מיטן דעריש און דאס הער-
זשעריי פון סטאניע לעכערט די אויערן

אט לויפט ער, אט לויפט ער, אט לויפט

אט פאלט ער, אט פאלט

כ'הא' ניט מורא

סי גארניט

לאז אפ

נאכט

ניט אין דער היים

שלאף

וו

אַט־דאַ
אַהאַ
מוני
לערער
אַהיימפּאָרן
לאַז אַפּ
סי גאַרניט
כ'האַ מורא, טאַטע

טאָג העלט זיך קעגן טונקלען פענצטער
און בלאַנדיק פּאַלט אויף דעם צוקאַפּנס;
פּאַרטויבט אַן אויסגעמוטשעטער
פּאַרכליניען יאַנטלען דרעמל־האַפּן

6

די אויגן זיינע קאַנספּירירן
אין משך פון אַווראַרע פּלירט
מיט דעם ניט־שאַרף באַטאַנטן העל
אַ נעפּלדיקע איצט רעאַלקייט,
צעעפּנט האַלב די דינע לעדלעך,
פּאַרקלעפּטע לעדלעך איבער זיי.
אַרויס פון אונטער יעדן ווינקל
ווינקט, לאַקערט, שמייכלט לויטער נייקייט
זומזומיק, פעכלענדיק מיט בליאַסק
פון גאַלד און שוועריקייט פון בליי.
קאַפּבלענדעניש פון שלאַפּגאַנג פעקלט
זיך אין אַטיטודיניזירן
איבערט אַריבער אין אויפשטיי
מיט פּרישקייט וואָס לעבט אויס באַנאַלקייט.
דאַס לעצטע ווערט טראַנסמאַגריפּירט —
אי דאַס, טראַנסמאַגריפּירט מיט טראַסק! —
אין וואַכיק טויש־אַקטיוו געשטאַלטקייט

גלייך ווי חרטות וואָלטן זעל
אין דעם אַרטיקולירטן טונקל
באָגינען שטיקער־ווייז געברעקלט,
צעביסן, און דאָס נפש — פליי.

דער אַלטער היים האָט ניט געפעלט
אַ מאַרק מיט אייטער־זון פאַרגאַסן
און ביידע, מאַרק סיי און סיי זון,
אינאיינעם סיי און סיי באַזונדער,
ווי אומבאַמערקט פאַרבליגעגאַן
אין כראַמטשען ס'קיכל מיטן צימרינג.
דאָ ברענגען שטראַלן ווייסע טרייסט
ווי אויף אַן אינדזל אַלבאַטראַסן
(איך מיינ פיל מער ווי ס'זאָגן מיינט)
ווען מאַרקגאַס קאַלאַסאַל צעשאַטנט
באַהאַלט אין זיך צייטס צויבערפלאַן.
פון נעכטן כאַטש ניט מער ביז היינט
ווי איין מעת-לעת אין צייטמעסט שפאַן,
האַט פון אַ צויבערפלאַש אַ ווונדער —
ערשט שעמעוודיק און באַלד גאַנץ דרייסט —
ווי דורך אַ לייקע צוגעגאַסן,
צום וואַסער אין אים, ליטערס וויין.
זיין חבר און מיטשילער נתן
איז ניט ווי ער אַ ליאַדע יונגלינג
אין קוניע גיך אַוועקגעשטעלט
אין הוילן כ'בעט-אייד איבער סטאַן,
פאַרטרעמפלט און, ווי ס'פאַסט, פאַרקטנט — —
קאַפּויר, ער איז אַ יונגע־מאַן.

אַזוי-אַ, באַלד, שוין פון דער ערשטער
באַגעגעניש אַרויסוואַקסט צישן
די צוויי וואָס זענען „יושבי אוהל“
אַ פריינטשאַפט פון באַשטימטן ווערט.

דעם יינגלינגס אומבאהאונטקייטן
 אין גרויזאמלעבן זיך פארמישן
 מיט די גענויאיקייטן וואָס זענען
 אין חבר עלטערן פאָרערט.
 ער זוכט און נישטערט; גראַבט און פאָרשט ער.
 אַ פייער ט'ווערן פון דעם טלי.
 אין קלאָרן שיין פון טאָג — מיט מויל,
 ביינאַכט — מיטן געדאַנק באַשווערט
 דער יונגער יאַנטל נתנען
 מיט אלער' קשיות. קאַפּ אין קישן
 (מיט ניט צווייזטיקע באַדייטן)
 איז יאַנטל היפּשלעך דרייסטער ווי
 ווען ס'ליגן פאָר זיי אויף די טישן
 טעקסטביכער: בלאַס, פאָרמאַל, אינערט.

דער נעכטן וועמעס אויב ניט זיינער?
 דער היינט צעברעקלט איידער ער
 פאָרענטפערט נאָך וואָס פאָראַ פּרעג —
 די שאלות-תשובות: איינס מיט גולן.
 אַ צוואַנג דער נעכטן; היינט, אַ קלעם —
 דאָ זוכט ער (זייענדיק אַ לייענער)
 און דאָרט. דערווייל איז נאָך גאַנץ לער
 דאָס פּלאַץ וואָס ענטפער דאָרף פאָרפולן.
 ניין, ניט דאָס בלוז; פיל מער און מער
 ווי דאָס; ניט ענטפער בלוז, נאָר ריינער
 קנאיק זויערער באַנעם
 פון דעם וואָס ליגט אין וועג ווי שטיינער
 (ווי? — ממש שטיינער אויפן וועג!)
 צום ענדציל אַביעקטיוויזירט
 ער אין דעם יינגלשן באַגער.

אזוי איז ער דאָס רוזק צווייגל
 אויף שטילער ווערבע, ס'אומבאַטראַטן

קיל גראָז אין ווינט. די יוגנט בעט זיך
 אויסלעבן כוואַליק דורך די יאָרן.
 מיט שטאַלטנע טריט זיך גנבענען
 פאַרביי די ערשטע לערנטעג
 אין ווינטערדיקע פּריירשניי קיטלען,
 די קורצע אָונטן פון שיין
 אין ליבער וואַרים ביי דער הרובע.
 ניט לאַנג פאַרשטייט זיך טזי געוואַרט
 דאָס מיפּיש סודותדיק געשטאַלט
 וואָס האָט געזעטיקט אין דעם קינד
 אַ מאַן אין לעבלעך הינערפלעט
 מיט אומרו פון אַ טעמפּן הונגער.
 זי'ט סינאַנימיש אַנגענומען
 אַן אַלערווענדיק בלאַסע מראה
 פּוּ דינע ריטלעך, שלאַנקע שפּראַצן,
 אַ פּלינקן אויסריר, ספּריטנעם גאַנג.
 איז ווען דעם טאַג נאָר אַפּגעלונגען
 סטאַטעטשנער וועטערלעכער אויפּפיר
 האָט ער זי דורכשוועבן געזען
 אין פּרעכטיק דורכזיכטיקן אָיר.
 האָן הימלען אַנגעזאַלעט זיך,
 געפּיעשטשעט מיט גאַטס ריינע טרערן,
 האָט אויך אין אים אַ קוואַל צעעפּנט
 דאָן ימים לינדערנדיקע טרערן
 און ער איז ווי אַ קליינע חיה
 אין שטייג פאַרהאַפּט אַרומגעגאַן.

אַך דער ווינדערבאַרער שטויב
 דאַרינטער זיינע מידע פּיסלעך!
 די פעלדער טאַנצן ווי באַזעסן
 ווען ער לויפט דורך זיי אויפּן רייטפּערד.
 דער בליק וואָס וועט היינט אויף איר פּאַלן

זאל אים נאָר שטאַרקן, ביידע מיטלען
ביז סוף פון לעבנס, סוף פון וועלטן!

געשיכטע, מאַטעמאַטיק, שפּראַך,
פּראַנצויז, לאַטיין און אַנדערע זאַכן
אַזויפיל דעקן וואָס מע דאַרף
צו קריגן דעם באַגליקטן איינטריט
אין וויפּלטן גימנאַזיע קלאַס,
באין־אופן זענען ניט קיין הינט —
— און גלייך פון דעם געדאַנק אַוועק —

דאָס איז געווען דער צייטס מאַגיר:
„איך שווער אויף אייביק ליב צו האָבן
(דאָך ניט צו זיין איר אונטערטעניק)
דאָס שענסטע וועזן וואָס איך קען“.
אויף אויסצונעמען, בלויז ביי איר
דאָן חזרט ער אויף אויסנווייניק
אין לידערבוך פון לעקיש־סנאַבן
אַ דעקלאַמאַציע פון רישפען.

די וויפּלטע דאָרט טעאַרעמע,
וואָס־וואָס ער זאל ביי זיך ניט מיינען,
איז קוים מיט צרות צו פאַרנעמען.
אַט שמייכלט ער און טוט אַ קריץ:
„צו וואָסערע טייוואַלים נוצט
דער רוסיש קירכלעכער 'ראַסקאַל' ?“
און וויפל לעזערש גאַפן, היץ
אין יאַנטלען רופט אַרויס דאָס לייענען —
געמיטלעך, זעליק און געפּוצט —
מיט איר פון היינעס „אַטטאַ טראַלל.“

זיי פאַרן אין איר פּאַטערס וואַלד,
די צוציקעס: באַדאַכט, פּראַגיל —

אַן אויסרייד : אָזשענעס צו קלייבן.
עס טעיעט אַן זיין האַרץ אין אים
מיט ניט קיין אַנקוועל פון אַ קינד
פון איר שטאַלץ רייטן אויפן פערד.
אַ פויגל האָט דערביי געשאַלט.
זיי ריידן ניט. זיי וואַרקען שטיל
ווי אויפן טויג אַ פאַרל טויבן
מיט בלוזן אָנהויך פון אַ שטים,
און ס'מומלט זיי אין מילדן ווינט
נאָך מומלענדיק זייד-גראַז אויף דרערד.

פון פיצלעך קינדער ווערן מענטשן,
פון מענטשן ווערן יונגעלייט.
און יונגע קינדער, נאָר צום בענטשן,
אין פאַר דאָ רייטן זייט ביי זייט.
אין קוים נאָר קומט זיי אויס צו ריידן
איז וויל זי וויסן וואָס איז גאָט,
אויך וואָס איז הימל, וואָס איז גליק ;
ער ווייסט בלוזן איינס, אַדאַ זיי ביידע
ביינאַנד דאָ רייטנדיק אין טראַט
זיך זענען זייער אַ גרויס געשיק.
און באַלד צעלאַכט ער זיך (בערוועזן)
אַזוי אַז זי מיינט אַז ער וויינט ;
פאַרטראַכטן ביידע סקאַנדאַליעזן
אַז זיין זאַל, אייביק אייביק, היינט.

אין אַוונט, נאָכן מאַלצייט באַלד,
ווען ס'גייט אַ זיסקייט דורך די ביינער,
פרוועט ער דורך שטאַמל־סקאַסנע וועגן,
באַדאַכט און פרעמד, ווייך און אינטים,
פון נתנען באַשייד צו קריגן
בעת ער פראַלט אום אין גרויס פאַרלעגן —
אַט איז אים הייס, אַט איז אים קאַלט ;

דאָס קול איז ריין, און טוט דאָך קלאַגן ;
 ער צופט די פראַנזשען פונעם קאַטעס :
 „יא, וואָס איז ליבע, חכם מיינער ?“
 און יענער, קורץ און שאַרף, גיט אים —
 אַהער אַ ווענד, אַהין אַ קער —
 צוריק אַ שמיר : „וואָס, דו־אויך־ברוטוס
 האָסט שוין די שווינדלטרעפּ באַשטיגן ?“
 — און יאַנטל ווייסט ניט וואָס צו זאָגן
 און זאָגט „סלאָוועסנאַסט“ איז גאַנץ שווער ...

אַך וואָסערן וואָס שווענקען אָפּ
 אַדלע און טע פון דער נשמה,
 אַך רעגנס וואָס פאַרוואַשן קלאַר
 אומזויבער זאַמל אינעם הימל,
 אַך שטראַמען וואָס אויסשייערן
 געפעסנפלוס פון ימים אומצוכט,
 צעשמעלצטע פערל וואָס פאַרווייכן,
 פאַרצערטלען בלייערנע געמיטער.
 אין ד'רהיים קען איך אַ ווינקל וווּ
 די דריבנע זשוקלעך ווידמענען זיך,
 אַ שפאַרונע אין פאַדערצימער
 וווּ פליגן פאַלן רק קרבנות
 צו שפינען לוייערנדיקע,
 און דאָך : און אַבער ; ביז וואָס ווען —
 זיי פליען זיך דערווייל אַרום
 אין דער מוזיק פון זאַרגלאַז פליען ;
 די קאַץ וואָס וואַרימט זיך באַשטענדיק
 די רעדער־ביי פון שאַראַבאַן ;
 אין מיטן הויף אַ הונט וואָס האַלט
 אין איין אומטרייסטנדיק קאָוווטשען
 כאַטש ס'בייסט אים ניט קיין פליגעלע ;
 מאַניפעסטאַציע פון זיין
 צופרידנקייט, פון הינטיש גליק ;

א סטריכע ווו גאנץ איינפאכע
די ארבעטספייגל הארעווען,
קאלופען, זוכן, שמאיען, דליבען
און נישטערן: זאל זיין א ווארעם,
א שטרוי, א שטענגל גראז, א קניפל
פון מינדסטן מין געלענק צו דויאבען,
א נעסט פאר זיך, פאר ווייב און קינד.

די היים. דער מארק. די זון. די היים.

די ווינטערוועלט ליגט איינגעפאנצערט.
צעווארפן ליגן קווארע בלעטער.
דאס נאך ניט אפגעוועלקטע גראז
אין סאמע עכטן ברען פון וויאנען.
דער גרויסער סוד ווארט אויף זיין רעטער.
אים האבן ניט געבראכן באנען.
אים האבן שיפן ניט געאנקערט.
אנטוישט פארבלייבן עראפלאנען.

דער רעטער טאר ניט זיין קיין האז.

פון וועלוול גאטהס „מאָנוסקריפט“

א.

„וועלוול גאטה ז' אַ בלאַסער שטערן
פון דעם בלויען הימלהויב;
די מזלות פון די ספערן
אין די הייכן הימנען, ערן
אין דעם נאָמען פון זיין לויב
ליכטיק-טונקעלע באַגערן.
פון דעם בלויען הימלהויב
ז' וועלוול גאטה אַ בלאַסער שטערן“.

**

„וועלוול גאטה איז די לבנה
אין אַ בלאַסן שטערנקרייז;
ליכטיקע מזלות אָנען
ס'גליק פון צו זיין אַ מתנה,
שמעלצן פריי ס'לבנה-איין
אין זיין האַרצן, אין זיין גומען.
אין אַ בלאַסן שטערנקרייז
איז וועלוול גאטה די לבנה“.

**

„וועלוול גאטה איז אויך געגליכן
צו דער פייערדיקער זון;
די מזלות זעלטן פלוכן

עמעצן מיט מערער איכן
ווי דער שווימיקן באַלון
אין זיין טונקל-ליכטיק זוכן.
צו דער פייערדיקער זון
איז אויך וועלוול גאַטה געגליכן.

**

„אַפט דערהייבט זיך וועלוול העט אַריבער
די געלענדערן פון מעטאַפּיזיק
בלויז ביים ענדציל צו געפינען מ'ריזיק
גרויסן גאַרנישט פלאַכן אין די גריבער
פון אַבסטראַקטייט אויסגעבעט מיט איבער-
קווינקלעניש פון קאַפּמענטש (ווי אוממעסיק
זיינע פרווון אויסגעפּוצט אין עסיק
און אין האַניק זענען, גאַט דו ליבער !

ר'קערט זיך אום צומאַל מיט פולע זשמעניעס
פליטערגאַלד, געליישטע חסד-רענדלעך
לויטער האַרץ) — דער תכלית: צו וואָס טויגן
די פּראָדוקטן? ווי פאַר וועמען: פעניעס
רופט אַ חסיד זיינער אָן וואָס שפּענדלעך,
נישטיק דרויב איז אין אַ קעגנערס אויגן.

**

„שוין וויפל מאַל (דאָס מיינט צו זאַגן
די צאָל פון קאַנדיצירטער מאַטעמאַטיק)
איז וועלוולען אויסגעקומען פעלשן

מיט פייערווערק דעם וואָרן העלשיין,
מיט פייערווערק וואָס איז געווען אַקוואַטיק
און האָט ניט אויפגעלויכט דאָס מזמור-זאַגן.

מזמור שיר . . . מזמור. זאלן מיינע פעלדער אויפגיין
מיט פילפאכער זשויב־זריעה,
מיין טייג אין ראשטשינע זאל יערן.

ס'שלעכטס פון מיר און מייניקע אַפקערן.
ניט האָבן זאל מיין קינד קיין מיאוסע תנועה,
זאל איבער הונדערט יאָר אַלגוטס מיר ביישטיין.

מזמור שיר' — וואָס איז דאָס, בלויז באַמבאַסטיק
פון אַ דעכעווישנעם קורצזיכטיקן דיכטער?
חלשט ניט אַמאָל פּאַעזיע אויסערהאַלב די שוועלן

פון לידערדיקן טראַף? אַ, וואָרער שיין פון העלן
מזמור־רייך, מיר זאלן זיין באַהיט — באַהיטער
פון פּראָזע אין פּאַעזיע ווי פון פּיינטס סאַרקאַסטיק!

געמיין דער טראַט וואָס ווערט פון אונדז געפּוסט.
אונדז שלעפּט זיך שטענדיק נאָך אַ ניטבאַזינטער שפּאַט:
די קעל איז דורכגעלופּטערט, דער לייכעץ אויסגעהוסט,
דאָך שטייגט די פּליאַגמע אין דער ברוסט פון וועלוול גאַטה.

ב.

וועלוול גאַטה ז' אַ בלאַסער שטערן
(ווי געזאָגט שוין — ער איז דאָס;
עפעס האָט געמוזט פּאַסירן:
ער גייט אַראָפּגעלאָזט די נאָז).

וועלוול גאַטה איז די לבנה
צו דערזעלבער גלייכער צייט:
אין זיין ווייטער נאָענט אָנען
מיר ווי נאָענט ער איז ווייט.

צו דער זון איז אויך געגליכן
וועלוול גאטה אין די מאַנירן :
קאָפּ פאַרהויבן, שטראַליק מוכן
איז ער וואַרימען, קורירן.

מיט דעם צויבערוואָרט אומוואַנדל
איז קאַליאַסטראַ וועלוול גאטה :
ס'גאַלד זיינס וועט זיך ניט פאַרוואַנדלען
אין אַ ליישוואַרג פון קיין שפּאַט'.

„העראַישע קופּלעטן

פון שאַץ צו שאַץ הינקט וועלוול אום זעענדיק, הערנדיק —
אַ שטומער.
מענדעלי, איך שענק דיר אים אומשייכותדיק אַלס צייטיקן
פישקע דער קרומער.

ער וועבט זיך אויס אַ גאַלדענעם שנור פון אַ טאַשמע אין
גאַס, אַ רינשטאַק־בענדל.
האַב מיר ניט פאַריבל, שלום עליכם, פאַר מיין ווערסיע
מנחם מענדל.

אַפּט, קאַפויר, ניט זעענדיק, ניט הערנדיק, צערעדט ער זיך
פונקט ווי אַ מאַגניט
וואַלט אים פאַר דער צונג געצויגן : פּריער — באַנציע שווייג,
איצט — וועלוול שווייגניט.

„אינדערפרעמד

אך, וועלוול האַט צעדיכטעט ניט איין לידערבוך.
ניט ראַטעווען זי געווען די וועלט פון אונטערגאַנג

זיין ציל: געלאַקט האָט אים דער שיינקייטס פלאַטערטוך,
געמאַנט ביי אים זיין גונסט. און אפשר מער דער דראַנג
צו מעצענאַטעווען אַ ייִדיש דרוקעריי
ווי זעצער טון טאָן ייִדישן טעאַטערשפּראַך
אין סעקאַנד־עוועניו פּראָגראַמעס. — נו, אויפּסניי
זיך פּורמען געליעס פּון אַ פּרישער פּערזנאָך.

שוין פאַרטיק ס'בוך, מיט פּאַשקאַס, אַראַנסאַנס, צי מאָדס
אַ צייכנונג. ריווקין, ניגער, אַלגין ווייזן אַ קונץ
צו ברעכן אויפן גאַטשהשליאַך קריטיש רוק־און־לענד.
קאַפּע „ראַיאַל“, „אייראַפּאַ“ טומלען. וועלוול גאַטה
קריגט פּה־אַל־פּה די מיינונג פּון אַ יידן מינץ
און ער ווערט ראַפּטאַם אויסגעמינצט אין צייטונגס־הענט.

„אינדערהיים

ווען הימלהויב צעקרישלט איז אין דעמערפליאַמעס
(געזאַגט מיפּאַפּאַעטיש ווי ווער האָט וווּ וועגן
אומשולדיקן פּאַרנאַכט) קומט אין די ד' אמות
פּון זיינע לידער וועלוול. נעמען זיך אים פּלעגן,
באַוויינען לבנות האַלבעהערנער, לעצטע זונען,
פאַרערטע און פּאַרגאַפּטע מיידלשע לייבטיילן
און וואַלדיק ווונדערלעכע הייכן וווּ ס'געפונען
זיך פּרושים (מענטש און חיה) אין געבערגטע היילן.
און ס'לאַזט זיך הענדום־פענדום די־ן־חשבון מאַנען
אַן אויסגעצערטע זעל געקרייצט מיט ווייטיק־גוף
וואָס כאַפּט בליצאַרטיק אויף — פּון לידערוועלט
— פאַרמאַטערט
אַ חומר־וועלט העל ליכט געקווערט מיט שאַטנאַנען
וואָס אין דעם קרייצן לייטערט זיך אויס אַ באַרוף.
און טיף אין אים אַ שפּאַגל ניי פּראַטעסטליד יאַטערט.

„ באַנעם

האַלט
צו האָבן לעבנסשוים, קאַטאַוועס
צוליב גייסטאַפשווים, מאַטיווירט דעם ליבהאַבער פון גאַלד
ווי אויך די אַנימאַלקולן אין זייער אַקטיוון ווידערשטאַנד דעם מלאַך-המות.

פעלזנבערג זענען נאָך ניט פאַרטיק אין דעם ווקס ווען ס'פעלט אַ שטויבל
בלויז אין דעם מיזאַמען גענענען צו סטראַשידלע-הויך
פון אוממעסטבאַרן שליג-שלאַנג דרויבל
בויך.

„פלי

פון מיטלגרייכנדיקע זאַכן,
צעלנמעסיק קלאַמער זיך צווישן ברען און טלי —
זאָל גאַט געפינען אין דעם צושטאַנד אורזאָך פאַר פאַטעטישן צעקראַכן“.

הוק

און טראַלד — ווי צוגעפאַסט דער פלאַנטער
אים וואָס זוכט האַרמאַניע, ניט האַבנדיק קיין ציין, „פאַרצוק“,
אַ זאַג טוט צו זיין מיטזאַך, ציינלאַזער, די זאָך אַפריער דערמאַנטע.

„ניט זוך מיך אין מיין האַנטס טאַט אומפולקאַמער, פוסטראַט שטרויכל,
מיין מעטעאָרישן געדאַנקפלי. ס'איז מיין קוניע ריין
פון גאַלד, מיסט, כ'בין אַ טשוואַנקע. איכל
זיין“.

„צאַרן און שיינקייט

אַז עס האָבן זיך צונויפבאַמבורעט הידאַמאַקעס
איבער יידן חוכאַ-וטלולאַ פראַווען
איז אין ראַטונעק ווער אַנטלאַפן קיין אַמערינקע
און ווער מיט ושת-נאָכשלעפּ אין אַ שטינק-קאַנאַווע.

ווי עס האָבן וואָיען דאָן גענומען צוויגן
און חזירים מרוטשען ווי אין ערב רעגן
איז אַ העלפט קרבנות שוין געווען געשחטן
און אַ העלפט זאָטראַנעט אויף די וועגן.

קוים נאָר האָבן בלודנע פעמפיק-קוילער
פאַרמאָסטן קלינגלעך אויף דעם עלנטס גוידער
האַט אין אוקראַינעס פעלד- און דאָרף-געזאָנגען
זיך צעבליט אַ וויסטיק פּרופּורדיקער שוידער.

פאַרשעמט געלעגן זענען די אַפּרילן אין די סעדער,
מיט אַ טויטראַסט זיך אַריינגעביסן אין די יונים;
האַר-צעפּאַטלט — טעכטער אין דער מיטשטוב,
כאַרכלענדיק אין גסיסה — יונגען אין די קוניעס.

ניט פאַרלאָרן בלויז דער זידע גלויבן
האַט אין סאַמע ברען פון רעכטן חשכות
און ביים אַרונ-קודש האַט דער רב האַלוביעט
שכינה-בריסט מיט סומאַטאַכעס פון אַ מנין אשריס.

אַז עס האָבן וויינשליצווייגן זיך צעבליטע
גענומען הוידען אין דעם ווינט פון אומלאַסקאוון זשעברען
האַבן מיידלוויינשל זיך אויף גרונט געוואַלגערט
צווישן אויסגעגאַסענע פאַמאַיעס פון די צעברען.

און מרוטש, געוואַי און ריטשע
איבערפאַלבת זיך מיט די גרוילן-לידער אוקראַינעס;
און ערגעץ אויף דער וועלט אין וואַטע, פּליוש געלעגערס
פעלען צירונג-שטיינדלעך אין וויטרינעס.

**

„און מאָל נאָך מאָל אַן אַנדערער מיראַזש־קדושה
האַמיר געבראַכט קרבנות אויף אונדזער וואַנדער־וועג;
די זעגללאָזע שיף איז אַלץ נאָך, אַלץ ווייט פון יבשה
און נאָך דערבליקט ניט אונדזער אויג דעם הייסגעוואונטשטן ברעג.“

**

קינדער לערנען. קינדער שפילן.
קינדער האָבן פאַרגעניגן.
לערנט קינדער ווייל דורך לערנען
וועט איר ווען די וועלט באַזיגן.

אפשר קומען אויס צו שווער אייך
אייערע ערשטע טריט אין לערנען —
זייט זשע פלייסיק ווייל מיט פוילקייט
וועט איר עלטערן דערצערנען.

אַרן זאָל אייך ניט וואָס ס'קומט אייך
ניט זייער לייכט אָן אַלץ אַצינד:
יעדער גרויסער וואָס ווייסט עפעס
האַט געלערנט זיך אַלס קינד.

קינדער לערנען. קינדער שפילן.
האַבן פון דעם אַלץ הנאה,
זיי געדענקען אַז דאָס לערנען
מאַכט זיי רייפער, מאַכט זיי ראוי

„וואַריאַציעס אויף אַ טעמע

פאַרנעם מיט דיין האַנט דעם שווערן גאַרדין
וואָס הענגט איבער דער קוים-צעפּראַלטער טיר
זאָל דיך ניט אַפּשרעקן די געמישטע גרויקייט פון מיטיק
אין מיין לעבן פול מיט אומפאַרענדיקטע קאַלירן

דאָס שטייגל פון פויגל איז פאַרומרייניקט
דאָך האַלט איך עס ביי מיר אין הויז
גיב אַכטונג יעדע ווייל ס'זאָל אַ פאַסיקע היים פאַרן פויגל זיין
די פינגער וואָס רירן אָן בלומען
רירן אָן דעם אַפּפאַל פון פויגל אין שטייגל
דער זשעסט פון האַנט וואָס גיט אַ בילדלעכן בליץ פון אַ ווונק
אויף גריכישן טערפּסיכאַר
באַגלייט דעם אַפּפאַל צום מיסטקאַסטן
זאָל אין דעם אויך פאַרייביקט ווערן אַ באַוועג פון אומשטערבלעכער שיינקייט
דער פויגל איז גענייגט צו עסן
זיינע קערנער פאַר אים צוגעגרייט
גאַנץ פּעריאַדיש באַפאַלט אים אַ דורשט
בין איך דער טרעגער פון קוואַלוואַסער פאַר אים

אַמאַל

ווען ר'איז באַהערשט פון אַן עקסטרעמער עמאַציע

פון גליק

פון פיין

דערשנאַפּנדיק אַ פליג

די קאַץ

עפנט זיך פאַר מיר דאָס שטייגלטרירל
און כ'דערזע דעם פויגל מיט זיינע פעדערן
קאַלירט אין שאַטירונגען פון רעגנבוויגנפאַרבן
עפנט זיך פאַר מיר די טיר פון זיין האַרץ
איך שפּאַציר הנאהדיק אום אין די חדרים פון זיינע געפילן
פאַדקע אַרום דער שוועל פון זיין שפּילפויגלדיקן האַלדז

פאַרנעם די גערוישיקע שטילקייט פון זיין פרימיטיווער מוזיק
 די קאַמפּאָזיציע פּאַלט מיר איין איז ניט שלעכט פאַרפּאַסט
 מיין אויג איז בלוזי באַגרענעצט צו זען די נאַטן
 אויפן פיּופּיטר
 אין דער לופּט
 אין אומזעבאַרער טינט
 אויף די בלעטלעך
 פון דער פאַרטיטור־מיסטעריע

איך הער אַפּרזער טרעלן פון נאַמעטענער

צעברעקלטע

וואַן

אומקאַרדינירטע

די איינפאַכקייט ווערט וואָס אַמאַל אַלץ קאַמפּליצירטער
 פיל פּלוצים ווי ס'אַנדעקט זיך פאַר מיר דער איראַנפּלאטאַ
 כישטיי ביים וויגל פון דער מענטשלעכער וועלט
 גוט ... בליק אַריין

וועסט מיך ניט זען בלוזי

און בלוזי זען מיט די אויגן

כ'ווער פאַר דיר פאַרוואַנדלט

אין עלעמענטאַרע כעמישע לופּטוואַסערלעך

דו קאַנסט מיטן אויער

גאַר ניט אַנגעשטרענגט אין דיין ווירפּלשפּיל

פאַרנעמען די אורוואַלד סודות

מיך טראַנסקריבירטע

דו פּרעגסט פאַרווונדערט:

ער ?

עס

איז

ווי איז דער גוף וואָס פּלעגט מיך באַשטרעבן
 אַפּגעווענדט פון מיר מיך דאָך דערשפּירן
 וואָס פּלעגן מיינע הענט אומבאוועגלעך אַנרירן
 וואָס האָט געחלשט פון אַבצעסיעס
 באַזעסן פון אַ איך־צירקל־קרייזנדיק געפּיל
 זיינס וואָס פּלעגט אַנדייטן: ס'האַט
 די נאָן
 די הענט
 דאָס האַרץ
 דער מוח
 דאָס גאַנצע וועזן
 אַ גאַט

מיך פארוואנדלט אין אן אייביק בענקעניש
 מיך אָנגעשטעקט מיט אומבאַפרידיקטע רוינען
 דעם מאַיעסטעטישן געמאַכט מיך דערשמעקן
 יא :

און מיר ווי אין דער מאַמאַנט ווילדערניש
 פון אַנטיקוואַרן פיראַמיד
 רייסן זיך מיראַזשן צו דערלייז
 איך זוך אױך און שריי ציינגעשטשעמט אַרויס
 די שאַטנס פון מיינע טויטע קיניגינס
 דעם טראַן פון מיינע רעגירער
 איין קיניגין איין רעגירער
 די קרוין וואָס וואַלגערט זיך אויפן שטילבאַרג פון אַ ווילקאַן
 ווו טויטע האַרצלאַווע האָט דאָ ניט לאַנג פאַרזאָטן

דערשרעקסט זיך פאַר דעם אַנבליק? האָסט דאָך איינגעוויילט צו וואַנדערן
 באַקענען זיך מיט די אַנטיקן פון מיין האַרץ
 זאָל עס דיר זיין ניט מער ווי טשיקאַוו; גראַד
 ווי אַלטערטימער וואָס גייען ניט אָן דיינע געפילן
 נאָר מאַכן דיך מישן די בלעטער אין אַ געשיכטע האַלב פאַרגעסן
 זאָל אימפּולס דיר ניט אייגן זיין ווי נאָענט און הייליק געווען
 איז אַמנונען זיין פאַרצערלעך שטרעבן נאָך תּמּרן
 ווי העלאָאיז וואַלט גערין פאַרברעכנס באַגאַנגען און בלוט פאַרגאַסן
 כדי צו האַדעווען דעם אינסטינקט־אומצוכטיקן אבעלאר
 ווי ס'האַט דער געניגעזאַלבטער ווילאַן
 דער דיכטער פון היידנטום געדינט דעם מאַנאַטעאיזם
 ווי נעענטער צו אונדזערע טעג דער ניטווייטער טאַלסטאַי האָט געדראַט
 מיט זעלבסטמאָרד אין פאַל סאָפּיע בערס וואַלט זיין אַנבאַט אַנטזאָגן

כ'דערבליק ווי דיינע טירן צעפראַלן זיך
 און דו דערזעסט מיך מער און מער אין אמתן שיין
 איך האָב אויס צייטפאַרטרייב צעעפנט די טיר אַזוי ברייט
 ווי זאָלסט דערבליקן אָן אַפּשיין פון מיסטאַט און מיסלינג אין מיין הויז
 כ'האַב פאַרטראַכט דיך צו פירן דורכן טונקלען פאַליש
 אין אַ היכל ווו כ'האַלט פון פרעמדע אויגן אַ רואַפּגאַט

א באגדיכאנדל

ניט געזוכט צו דערשרעקן דיך מיט דער דזשעקילהייד קאמבינאציע
וואָס הוינט זייט-ביי-זייט אין מיר
די צווייאיקייט איז לאַנג שוין פאַרטאַפּיעט און געמאַכט אַן אייניקייט פון מיר
די צווייאיקייט וואָלט דיך אויפגעטרייסלט
וואָס געפינסט ביי מיר איין הויז
איז ווי איינער שטעלט זיך אַוועק פאַר אַ צווייטן
הוט אין האַנט
און זיין שטים ציטערט: 'זיי געבענטשט!
ווי איינער לופט אַן אויף אַ צווייטן אין רעש
און פלעט אים צו מיט אַ דרענגל: 'נאַ דיר זיין לוינ!'

איך לייג אַרויס פאַר דיר אַלץ וואָס כ'פאַרמאָג
אויסגעטאָן פון קאַנווענצן
מאָך דיך גאַפן מיט די אַנטשליעקונגען און שטאַמפּ מיין חותם
אויף זיין באַאיינפלוסטער פּטיכע
דו וועסט דערפון זיך שוין ניט באַפרייען.
וועסט איצט ווי אַ פאַראַרעמטע פּרינצעסין זיך שלייכן צו מיר יעדע רגע
אַ קלאַפּ טאָן אין טיר
טיגנאַליזירן מיין אויפמערק
און פרעגן:

'מעג איך אַריינקומען? כ'האַב זיך פאַרבענקט נאָך אַ שטילקייט
מיין האַרץ פרעסט די וואַכיקייט פון הויז וווּ איך געפין זיך
וווּ אייניקט מעג מען
אייניקס איז פאַרבאַטן
דער קורס פון מיינע געפילן איז איינגעאַרדנט
אין אַ פאַרזאַמטער ענגער ראַם
דערלויבט איז מיר די הייל פון 4 אויף 4
אין וועלכער כ'דאַרף זיך באַפרידיקן אַרומשפּאַנען שטענדיק
ווי די 4 אויף 4 וווּ כ'וועל אַמאַל זיך באַפרידיקן צו ליגן שטענדיק
מיין אַטעם שטיקט אין לופט פון צימערן מיט פאַרהאַקטע טירן
נאָר צאַם פאַר ליכט

ווי פענצטער זענען ניט פאר ליכט דער וועג
ווי סטעליעס זענען טעמפ אומגעשאַליעוועט געהילף
ווי דילן זענען מיט אומעטעפיקער באַדעקט
ווי ווענט זענען טויטהויל
אין אַ הויז ווי ס'טונקט זיך זאַטע עכאַלאַזע רי
אַ הויז
אַ שטייג
פאַר פייגל
וועמעס פליגל
זענען אַפגעוויינט פון פליען — — — —

ביסט ס'באַגרענעצטע אין מיר (און רגעס פון אַגאַנישן קלערן
האַבן מיך דערקונדיקט) וואָס איז פאַרוואַנדט
מיט דעם גערוך פון בלומען ביימער ערד און הימל

ס'איביקע אין מיר (דאָס דיקטירט מיר מיין ניטשטאַמלענדער
אינסטינקט וואָס זוכט זיך איינצוראַמען אין דעם פויגלשטייגל
אין אַלטעגלעכער הצטרכות) אין גייסט וואָס קלעטערט
צום הייב און זוכט אים דורכצובויערן

און לייד און בענקעניש פון געפאַטערטן גידערן און שטייגן
(דאָס חלומט זיך מיר יעדע נאַכט) וואָס קלעמט מיך אין דער
פון פאַסיוון גיין-און-קומען צוואַנג

מיין פרייד מיין רושיק גליק
וואָס דערנערט מיין גייסט אַנטפלעקט פאַר מיר
נייע האַרייאַנטן (דערמיט זאָג איך
וועגן זיך) און שייערט פון גלוט אַפ מיינע מוח-געזאַנגען". אַלץ

לעצטע לידער

„וידע נח“

אן אפאסטראף צו די פארגעלטע בלעטער.
א דרויבל צו בלשאצרט סעודה.
מיט טערפקן, הארבן, פריקרען ווארט פון מיין וועזנטלעכקייט
צעהוילן ווינקלדיק און צייטווייליק רעמאנטירן
דעם צעפאלנדיקן בנין.

פלוצים, שנייקאלט אדער בליי-הייס,
טוט ער זיך א יאווע ארויס אין זיין נאמענטלעכער פרשה
און שוין זשליאקעט איר, פארכליניעט פון די
ביז-אימהדיק געפרעסטע טרויבן
אין גאטס אייגענע ווערטער —
זיי וועלן אייך מיט גארניט מאנקירן.
די הימלען אָנגעגאָסן מיט סינקע-בלאָ, מיט פעטן טיפן
שוידערלעך שאַטירטן בלאַען טורקוז.

די פימסנהאַלץ תיבה
האַט ניט געליטן פון טאָנאלער פאַביע: אַ שרעק וויפל גענדז, קאַטשקעס, וועווריקעס, מענטשן, חיות און פלאַנצן — אַלערלייאיק:
טויב און לעמפערט, שלאַנג און פיש און אַדלער,
„בושלען פון די מושלען“, טיגער און פאַווע, פאַזאַן.
נח טרעט אַריין אין זיין קינסטלערשער אַרביטע.
אַט איז ער רעוואָלוציאָנער, ווידערשפעניקער, לייקענער, ניטשויונער
און אַט לעגיטימיסט. ער האָט נאָך פאַר די אום-ציי-גראַדיקע גריכן געווסט
אַז ניט אין שכל, ניט אין האַרצן פויקט די זעלטענע יפיפיה, דיכטונג,

צײערט אין דער בלוטיקער קאַכיקער לעבער.

ווילגערוכיק דאַרט

מיט זאַפרען, אניז, טימיען, טערפענטין און טשאדנעם לאַטוס-נאַכשפיר;
מיט געל און גרין גאַלד, סארדאַניקס און קארנעל קארשנבוים,
מיט כאלצעדאָן און פאַרשידנאַקאָליריקע שיכטן. ניט נאָר האָבן דאַרט
געהויזט

די דואליזמען, צווילינגס, טאַפלען און פאַרלעך
געפיטערטע לאמען, טעקאטע, געפלעקטע,
און פייגל טשאטעסווייז, נאָר אויך די פאַרלויפער פון

דאַמאָן און פיפּיאַס

דוד און יונתן

קאַסטאָר און פאַלוקס

און די הערט-באווארטע שאָף מיט געטראַסקעטע און גאַנצע פעל,
מיט זייער וויאלן גאַנג, פאַרניערטע באזיעס,
ריזן, קארליקלעך, גוג ומגוגס, וווּ אַ האַיהנהנהם, אַ זשוזשנדיקע פליג,
אַ מוילוואָרף.

...און "היט זיך פאַר אַ ביס, אַ ריס!" רעוועט ס'ווילדע דרויב.

אין אַן אַנפאַסקודעט ווינקל, אַ מאַמע נעבעך,

אין פריצייטיקע ווייען, האַט-אַפּ אַ קינד.

פון אַלע ווילדע צענישטשענישן און אויגנשטעכערישע ריזן

אין מילבן (און איינער דעם צווייטן פאַרפאַרט אין פּיסק,

אין די בני-מים) איז דער זיבנגרייזיקער זידע-קיניג, לאַצמאַן, הויפט —

ער אַליין די פאַרנעמסטע דערשיינונג, דער חידושלעכסטער עקזעמפּלאַר.

(וואָס-וואָס האָט זיין מוטער צערעברירט, שמירנדיק זיינעטוועגן

אַזישע האַלבגעבאַקענע פּידפאַלקעס מיט סאַטע-האַניק?)

און אַרומגיין האָט ער געמוזט — רעטער, דערלייזער

פון די אַלע אויף אים אַנגעוויזענע —

מיט נאָזלעכער פאַרשטאַפטע, אויערן דיטאַ; מחמת:

עיפּוש, ווי צייט אַליין, איז פאַרצייטיק, אַלצייטיק, אומפאַרענדערלעך,

פאַסט-אינשטייניש. „בלויז איגנאַראַנץ און טיפּשות ענדערן זיך.

„מעכטיקייט פאַראורזאַכט אַנדערונג אַרום זיך —

„איבערזיפּנדיק די וועלט אין טאַט לעולם-ועד, אין גוס.

טויש-כוואליעלעך פון נישטיקייט.

און אלץ: ברואים

אויף דער טאָליקע פון מענטש און חיה און ווידמעניש:
הילך און סווישטש, וואָי, גרילץ, ברום און רעווע,
שמוצער, קוואַקע, קראַקע —

ווידערהאַלט זיך אין נאַטור און איז ווידער ניי,
אַפירמירט דעם אומפאַרענדערלעכן געהער פון וועלט,
באַלייט פון ליד און פזמון, וויץ און שפרעכוואַרט,
סגולה, זאַבובאַנע, ביזקל לעצטן אַהיימגאַנג.

„און מיר אויך

„וועלן אַהיימגיין, פאַרגיין אין מערב

„ווען דער יאמא-צווילינג וועט אונדז אויסגעפינען“.

דער באַשעפער האָט מאַגנאַטעוועט אַרום נחן, דורך אים געזוכט
צו ווענטילירן טעאַגעניש דער וועלטס דושנע אַרימקייטן.
די תיבה האָט באַפרידיקט זיין טאַט-דורשטיקייט, זיין
צודרענגלעכע פראַגמאַטישקייט, חומר'ס אומפאַרנישטבאַרקייט.

און ער, אַ הויכער טענענבוים אויף אַ באַוועגלעכן געהיגל,
אַ גאַט-באַווירקטער מאַסט אויף אַ פימסן-שווימגעפעס
האַט אויפגעהויבן זיין קול און אזוי געזאָגט
צו זיין באַוועגער: „איך געפין דיין פינגער אויף מיר
„און געפין דיך פאַר פולקאַם“. און אַ זיפץ
באַגלייט האָט דעם פרומען קאַמענטאַר,
ווייל חם... חם... „ווי קען איך דיר דאָס מוחל זיין, מיין האַר?“

אַן קאַליזיעס

שוין ביים שוועל, פון יענזייט טיר,
שפאַנט-מיט, אַריינזעגס, דער קאַלער דרויסן
(אַנומלטיקער בואַי, אומדערבאַרימלעך אַ שטיר,
פון פעררויסקעס אַנטמאַנט, פאַרניגט, צעשטויסן).

גרינגער ווערט איצט יעדער שאר און ריר.
מ'איז קיין שום זאך, סיידן אלקער, אויסן.

נון, צעפראלט אריינגאנג מיט א סקריפ.
א גריליך: אפהילכנדיקער ברוך-הבא
(דער שטיר פארקעט מיט פארדריפטע טלאג
אין טראקטאון קרעמען, שארפט זיי פאר א ריפ).
פארסאפעט מיט אנאטעמדיקן זשיפ
אנט מען אונטערטעניק אינעווייניק דא:

דער שאטן. — ער נאכגענגלט איינמאסיק, אן הוך,
לינקס א טראנק, רעכט-צו א באוועג
(יופיטער טאר ניט, א שטיר מעג —
בפרט ווען ס'פלאטערט רויטער טוך);
באגלייט פאלצעטא יעדן שארף און סקרוד
פון אוועקשמייענדיקע מייזלעך: טעג.

אויסטוענדיק דעם ראק, טוט זיך דאס ניט אפ
אז האפט פון טעאריע באזיגט אפט מאטעריע.
(וויזן ז'דער שטיר פארקראכן?)
פארזיכטיקער נאכקלער שטעלט אזוי דעם טראפ:
קעגן אינערלעכע פליכטן, דרויסנדיקע יאכן,
שירמט נ י ט שטויביקע היסטאריע, נאר שטויביקע היסטעריע.

אין אלקער, גוטגעמיטיק, פארגעסט-זיך שוין
(פון שטירס אנמאכטיקייט דער תוכן)
אין יוגנטס העל-בלאנד, אין עלטערס שטאר-גרא —
דאך ווי ליב דער אומאפווענדבארער לויף!
מוחמת קעגן פארפוטשעוועטע טעג-נוואכן
באשטייט, ווי א גדולה, די ראיעלע שעה.

היים. היים. — און דו, ברודיקער באשיידער,
שררה אין פיר איילן גרענעצדיק דאזיין

דער שטיר איז אויס־זיך: אים גענולט
לאַנקע, פאַשע, טעלעצעס, מאַליאַס (כסדר)
ווי ניט „אינפראַ דיג“, וועבט זיך דין און פיין
פּריוואַט אַ פּיצל וועלט, אומזיכער, בלאַס געפּענולט.

ווינקל אויסגעריטמט צום האַרצקלאַפּ פון פּאָ טשו
אין לאַנד וווּ פּראַקלאַמאַציעס ווערן גראַווירט
אין אידעאָגראַפישן געציקל (פּאַרטאַן אין פּלירט
דער שטיר מיט אַן אויסמאַרדעוועטער קו),
לויב אייך, יואַן טשען, לי פּאַ, או־יאַנג סיו
פאַר מוסטערן דערפאַרונג דורך זיטלעכקייט פּילטרירט.

ווענט, די טאַוילען צווישנווו ליד הוילט אין בוך,
די שורה ווי אַ פּייל איז בויגן פונם ליד
(צומאַל געלונגט דער דאַנקלאַזער פּאַרווך
דעם שטיר צו ברענגען אויף יאַריד);
פון דעליקאַטסטן צונג־געלענק אַן איבערברוּך
הוילט פּרימע וואַרט אין געדאַנקס סובטילסטן גליד.

אַזאַ האַרבּעריק הילט יערונג, רייפט חושים
פאַר דרויסן פון שוין גאַר אַן אַנדער מין
ווען אויסגעפּוצט — אַז גאַט טוט אים אַ בענטש! —
(דער שטיר צעפּאַכט די נאַזדרעס אויפן עזרת־נשים)
אין בוים, בלום, קלעטערפּלאַנץ, אַרום פּאַרענטש;
קאַמילפּאַ פון „זיין“ איז שעטנו־דיק געזין.

און תּכלית טוט אַ ברעך דעם צוואַן,
און טערפּקייט לינדערט האַרבן פיין,
און אַ פּרשה חומש, צי אַ סוראַ אין קאַראַן,
ניכטערט, רייניקט ווי אַ שוימיק אַלטער וויין,
און מתּיקות, חדוה, חסד פּלייצן דורך די שפּונטן
וואַס צאַמען געוועקסטע פעסער אין קעלטער גרונטן —

איצט ערשט רייסט דער שטיר, געטלעכער פראפאן,
זיך צו זיין שאטינער אין שטאלכל אריין!
פארגאנגען די מינוט פון אונטערשיידן אין געווימל
צווישן איינזאמקייט אין שאטנדיקן הויז
און מערזאמקייט אונטערן הימל
און לעבן בליט, וועלקט, ווי א ווערמדיקע רויז.

פון פאליאטיוון

מין מענטש איז דער מענטש אינדערהויפט
דאָס איבעריקע גלאַט אַ טפּל
וואָס יערט נערט און צערט אַרום פּלויט
דעם צווייפל אין תהום פון פאַרצווייפל

ווי ציטעריק פלאַטערט זיין קעל
צעהעשעט ביים סאַמע באַגינען
בעת ער באַטרעט אויף באַפעל
די איביקע כמאַריקע בינע

אין שפּיל־שפיגל טענצלט דער מענטש
אין מאַסקע און גרים: פּריידנליידן
לייגט שטיל זיך אַוועק ביים פאַרענטש
אַ גיהנום־געקנויל פון גן עדן.

דערהויפט איז אוי! מענטש גאַר אויסמענטש
ביים פּלאַדיען פון שימל און שקראפל
וואָס קלעפט זיך רוטין ביים פאַרענטש
ווי ס'ריטשעט די מוטער פון מפּיל

זי יאַמערט און אַכצט אין פאַרביי
באַגערנדיק וועמען צו זויגן

איין ברוסט אַשיק פאַרבט אַ לישאַי
אַ צווייטע פאַרדארבן גוטאויגן

דער צווייפל פון יענערזייט פלויט
שטרעקט אויס דענערוויקע בליקן
זיין איינהיל — די תהומיקע צויט —
באַצירן פאַרשליימיקט אַנטיקן

דערעיקרשט איז פאַרט דאָך דער מענטש
שוואַכקעפיק האַרצשלאַבריק קאַליעאויגיק
באַוונדערט פאַרשאַלטן געבענטשט
דער האַסטיקער ראַסטיקער שמויגער

ער שושקעט פאַרטייעטע רייד
און חלומט חלומות טשיקאַווע
אים הונגער צענאַגט ס'אינגעווייד
איינגלידיק באַזיצט אים די תאווה

הויזט אום אין פאַרפליעסנעטן קרייז
פון זשאַווער־ספרוזשיניקע בורא'ס
זיין סוף אין קלימאַקסישן אייז
שוואַרץ־טינטיק אויף וואַסערדיק ווייס
גלימאגעט ער אַן לדור־דורות

מין מענטש ביים פאַרענטש אַנגסטיק ליגט
אין צאַפל ביים מפיל די מוטער
אין קראַטקע־וויג אַלע פאַרוויגט
אין יאטער פון טריפיקן בלאַטער
די ליריקע פון פיפערנאַטער.

פאסטאראל פאר אטאמישן דור

איבער אונדז, אין איר, זשומען מוקן, בינען :
עמאנאציעס פון קאסמישן האַרמידער.
פערלמוטערדיק אין דאכטעניש צערינען
טויב אין בלאַנדן וואַרקען, קראַ אין שוואַרץ געפלידער.

ביים פאַרגרויזטן פאַשע־וועלדל גלאַצן לעמער,
פערד און רינדער; צופן ריטמיש ס'גרינע פיטער.
אויפן האַריזאָנט טויכט־אויף אַ מאַן־מיט־עמער
פליכיק אין דער זון, אַ מיטנטאָג־צעגליטער.

לאַנקע לאַקט אויג, אויער, כוואַליעדיק צעצונטערט,
קראַנט ווי האַפּנונג וואָס ווערט קיינמאָל נישט מקוים.
פּלוצים זינקט דער עמער־מאַן געשווינט אַרונטער
פון געהיגל — בלוז אַ גלימצער און, ניטאָ אים!

מיט זיינס־זיכיקן ווהין ער איז אַנטרונען
אין נאַטור־געוואַקל, דרויבלדיק צעשטויסן,
קרישלען זיך לבנות פון פאַרקוילטע זונען. —

נידעריק דער פּולס קלאַפט אין אַנטמענטשטן דרויסן.

אַ בלעטל פון אַ פּנקס

נאַכאַמאָל: כדי ניט צו פאַרגעסן
די פאַרשווענדישקייט פון מעת־לעתן —
זיי וועלן אייך ווי בוציע־בערן סוף־כל־סוף אויפעסן.

אַנקעגן: משה וואַנערס שטוב.
הינטערן שפייכלער, אַ גרוב —
רויער זרוב

אויף צו באהאלטן מיסט, צואה.
א חנעוודיקע שכנה, די ספריטנע לאה

סודעט זיך זייטיק מיט דער מומען. — דער פעטער
(אייגנהענטיק פארפארעט טייסעניץ)
נעמט-אויף אונדזער שכן ר' נחמן שניידער מיט טיי און איינגעמאכץ.
מ'רעדט פון וועטער, היתר. — בלעטער

„דער פריינד“, „מאמענט“, „בירזשאוקע“ הויפן-אן דעם טיש.
א זאג א ווארט און מיטן לעפעלע די טיי א מיש.

ביי יעדן שטיקל צוקער-אפבייס גיבן ר' נחמנס דויאבעס צוויי —
א קריץ.

דרויסן ליאפעט. דונער און בליץ
צעווערטלעך זיך צום זען און הערן.
א צוציק. זיך איך אין פארמאכטן גאניק, לערן
פארטאן אין הלכות הימל, זון, שטערן;

גאט און זיינע וועגן;
אונדזער ערד ווו טייבל סענדערס פרישט ווי שפריי פון רעגן.

אט דערין איך דורכן קנוילנדיקן געפל
איר אכטיעריק פלאקסן-צעפל
איר סאפראנעלעס געפרעפל
אין א בארעזשענער בעבעזשקע
קעזיש טריטלענדיק אויף א צוגענעצטער סטעזשקע

ס'לויכט איר פנימל (מיר שיינט)
עלעהיי די זון נעכטן צי די בליצן היינט.

און רעפלעקטירנדיק מיט פאראומערטן געמיט
נישטער איך און זוך די פארווייטע טריט.

איצט — נאָך אַ יאָרשדיקער מענגע אָפגעפלייצטע יאָר
ווערט ווי די נאָר-אינמיטן-פנים קלאָר
דער פאָרוויש פון לעצטן שפּאַר.
דאָס אַלץ. אפשר נישט טשיקאָווע
נייערט: כך הוה.

גליווערשיין

ציקאָדעס גרילן פון יענזייט פענצטער, אין סאָד.
העסעס שלומערן אויף די ווענט.
לייכטער אויפן טיש בלינצלען מיט לעכט האַלב-דערברענט.
די שטוב-ניטגוטע טאַנצן אין אַ ראָד.
איך און דו, מיר טאַנצן ווי באַזעסן.
איך דיך געדענק. דו מיך — פאַרגעסן.

איצט וויינט כביכול און וואָלט פאַרפולט דעם בעכן
נאָר דער ניט-גוטער טריקנט די טרערן מיט זיין פערנטוך.
„די וועלט איז פול מיט ווידערשפרוך,
ווי זאָל זי זיך ניט ווידערשפרעכן?“
אונדזער געשפרעך ווי אונדזער לעבן.
ווער פון אונדז וויל אַלץ נעמען? ווער — אַלץ געבן?

גרויסע קונסט
אמתע טראַגעדיע
צישעט צישן מאַרד און האַרץ
און זוכט ביי קיינעם קיינע לגאַטעס
און ביליקע שלאַגט אונטערן גאַרטל
און קינסטלער בלייבט קינסטלער

אַ נאָז אַ באַדניע
אַ נאָז אַ פאַצידראַליע

אלע זינגען אין אוניסאָן מיטן וועלט־אַל
איך בין דרויב, דו — אוניווערסאַל.

לאַמיר איינשטיין אין די פיינסטע אכסניות.
צווינגען יעדן אונדז מאַכן אַ וואַרע.
לאַמיר זיך ווינטשעווען די פריינטלעכסטע ווינטשעוואַניעס:
מונטיפיורי'ס יארע און ראַטשילדס בארע

נאָר ווען עס האַלט ביים געבן
גיט ניט אַוועק קנין־מיט־מנין
סיידן אַ פּאָטאָ־אַפּאַראַט רעפּאַרטער געפינט זיך דאָ דערנעבן.

אַבער נישט דאָס צו געווינען פאַרוועט
איך זיך; ניט דאָס טו איך באַשטרעבן;
אַ געליבטע געפינט מען אין וווּ נאָר אַ בעט —
דיך זוך איך אויף אלע שליאַכן פון לעבן.

נאָך מאַרינאַ צוועטאיעוואַס אַ מאַטיוו

בוידעמשטיבל, מיין פּאַלאַץ, מיין אַרעם געצעלט
מיט זיין גאַנצן פאַרמעג: מאַנוסקריפטן אַ הויפּן
פון וואָס מעגלעך פאַרלויפן זיך קען אין דער וועלט
און פון וואָס נאָר אַ מעגלעכער וועלט קען אַנטלויפן

זע, שמאַראַגדן פון שימל אויף ווענטלעך פיטשנאַס.
ווינקלעך, באַלקנס מיט שפינוועבס־אוזאָרן באהאנגען.
איך הער ברייען: ס'איז ליכטיקע שיין אויף דער גאַס
נאָר דאָס מוזן זיין שאַרף איבערגעטריבענע קלאַנגען.

ווי מע לעבט? אַפט אין פריידן, גאָר אַפטער אין ליידן.
צו אונדז קומען צופליען אין שלאָף, אויפדערוואַך,

צוגאסט מלאך און שד און דער הערשער פון בידן,
מחמת: ווי ווייט איז גאר פונעם הימל צום דאך?

הכלל, קינדער, א בוידעמדיק כנופיהלע לצים
מיט מיין מווע גאר פיינטשיק איך וועלן פארוויילן
בשעת איכ'ל דעם אויוון געהעריק איינהייצן,
לכבוד איך, ליבע געסט, מיין מאַלצייט צואיילן.

„וואָס־זשעט זיין ווען ס'עט אויסגיין באַהייצונג, פּראַוואַנטוֹ“
דעמלט בלייבט נאָך דעם דיכטער די ווערטער־מתנה,
דאָס גליקזעליק געווערק פון גאַטס גליאיקער האַנט.
הייסט, לעת־עתה באַדראַט בלויז אַ האַלבע סכנה.

שוין לאַנגאַניק מוז פּלונג־אלמוני — פאַרפּאַלן! —
ווי אויך זיינע קינדער אומגיין בעטלען ברויט.
און פאַרווערט מען אונדז, דיכטער, געוויסע קוואַרטאַלן
צירט געשימל דעם צער פאַרשפינוועבט די נויט.

טאַמער ווערט זשע דער דיכטער פאַרלייט און פאַרבאַרגט
ביזן לעצטן קונסט־קנעפל אין ווילדן געווימל
און מוז אייננעמען שטומעניש — ז'אַלץ ניט געזאַרגט:
סע דאָך אַיין שפּאַן אַ גאַר פונעם דאָך ביזן הימל.

ווערטיע: קומט פאַר דער לעצטער סטראַפּע

זאַל פּאַסירן דעם דיכטער דערגייט גוט צום האַרץ
אַזאָ סדר־העולם, און ווילדער געטומל
איבערמאַסיק אים פייניקט — ז'נאָך אַלץ ניט קויל־שוואַרץ.
צי געשעט סע באַשלאַגט אים צומאַל אַ חלשות
פון דעם וויסטן וועלט־פירעכץ און אין דער מהומה
מוז ער הונגערן נאָך — ז'ניט סכנות־נפשות.

ארצינו - הארצעניו

אונדזער לאַנד — דער וויפלסטער חידוש
אונדזער לאַנד — ערשטער און לעצטער חידוש
אונדזער לאַנד — זיסטער האַרצקלאַפּ פאַר יום־טובדיקן קידוש

מיר אַנען אין הימל זיין הייליק געזין
פילפאַך זיין מיין, איינציק זיין מין
ס'פולסירט אין אונדזערע טעכטער און זין

קעגן אונדזער אומקום — וואָרער קיום־טאַניק
ס'רינט אייביק פאַר אונדז מיט מילך און האַניק

ווער זאַגט אַז מיר שטעקן ביים אונטערגאַנג־ראַנד
ווער זאַגט ס'שטייען שונאים צווישן און דעם לאַנד
ווער זאַגט אַז אַן אויסזיכט איז אונדזער שטאַנד

און אויב ווי משה מוזן מיר בלייבן אויסן
און אויף גלותדיק דרויב ווערן צעשטויסן

אַפילו מיר רופן פאַרן לאַנד מיטן לאַנד אינעם לאַנד
מיר וואָס האיען מחוץ להארץ
און קושן די רוט פאַרן גאַלד פון פריץ

מיר שטארן אַריבער די צאַמיקע פלויטן
באַפאַרבט מיט אַדערדיק־קוועליקן רויטן
צו כאַפן אַ בליק פון אונדזער לאַנדס צויטן

אַפילו ביי יענע וואָס פאַלן פון גלות־שווערד
צאַנקט זייער לעצטער ווונטש
קלאַפט זייער לעצטער אַטעם
אויף אונדזער
פאַר אונדזער
מיט אונדזער
אין אונדזער הייליקער ערד.

ביצה שנולדה ביום טוב

יום-טוב: פּעריאָד פון אויפלעב, סימבאָל פון בלי — נאָר
לאו דוקאָ

גרינג ס'געמיט. ווי בלוי דער עפיר, ווי בעז-צווייט אויפן האַרצן העל
און מאַגן-זעט, זעליק ווי סאָק פון אַ זיסער טרוסקאווקע,
געבורט אַנטלייזט פּיינלעך דעם אויפפלאַץ דערגרייכטן צופלייס
פון צווייאיק לייבנזעל
פאַרריגלט געאַנקערט צעקייטלט.
ניט ווייסל באַזונדער, ניט געלכל באַזונדער,
נאָר רייף פאַררונדלט שאַלעכץ, שאטירט ברויך, ווייס;
קילעך אין שיכט קילעך, אין איינציק-אַרטיק הייטל:
איי — ניט מינדער פון פאַזימקע, בעז, געבורט — אַ ווונדער.

מ'וועט שטענדיק טראַקטירן אין פאַליאַנטיקע ביכער
פאַר זעלבסטפאַרטיפונג און פאַר איבעררייד ביי אַ גלעזל טיי
בעת אין סעדער און גערטנער בליט אויפסניי בעער און בעז
אַז ווי שטירן ווערן אויפגעדראַלט פון רויטע פלאַטערטיכער
אַזוי פאַרשאַרפט זיך אונדזער אַמפּער-לוסט ביים סינטעז
פון יום-טוב געבורט און איי.

ביצה שנולדה ביום טוב

(2טע ווערסיע)

מ'וועט שטענדיק טראַקטירן אין גראַבבייכיקע ביכער
פאַר זעלבסטפאַרטיפונג און פאַר איבעררייד ביי אַ גלעזל טיי
בעת אין סעדער און גערטנער בליט אויפסניי דער בעז.
אַז: ווי שטירן ווערן אַנגעדראַלט פון רויטע פלאַטערטיכער,
אַזוי: שאַרפט זיך אונדזער אַמפּערלוסט ביים סינטעז
פון: יום-טוב געבורט איי.

יום-טוב. — פּעריאָד און סימבאָל, נאָר לאו דוקאָ
איז דאָס געמיט גרינג ווי בלויער עפיר; ווי בעזצווייט אויפן
האַרצן העל;
און מאַנגנעט, מחיה'דיק ווי סאָק פון אַ זיסער טרוסקאָוקע.

געבורט — אַנטלייזט פיינלעך דעם פלאַצפונקט דערגרייכטן צופלייס
פון צווייענדיק לייב און זעל
פאַריגלט פאַראַנקערט פאַרקייטלט.

איי. ניט ווייסל באַזונדער, ניט געלכל באַזונדער,
נאָר רייף פאַררונדלט שאַלעכץ, שאַטירט ברוין, ווייס;
שיכטיקלעך אין שיכטיקלעך, אין אַן איינציק־אַרטיק שאַל.
ניט מינדער פון טרוסקאָוקע, בעז, געבורט — איז איי אַ ווונדער.

און מיט שפינוועב־סאַפיסטן, האַרשפאַלטער שטודירער
מאַנגלט ניט ביי יידן
אויך אין די לייבגרוילנדיקע צייטן.
זיי, די פּריערדיקע ראַמאַנסירער,
עטיק אויסגלעטער, גערעכטיקייט רעמאַנסירער,
האַט זעלטענער אימפּאַנירט דאָס זשאַווערן אין פּלעבעאישן פּרידן
איידער אַ מינדסטן אינטעלעקטועלן שוואַכפונקט צו באַשטרייטן.

אויך איצט פּליעסקעט זיך וווּ אַ דאָגמאַטישער טאַנדעטניק
אין די וויספעס פון פּאָליטיש ברודנעם אַמפּער
בעת אויפן עקאַנאָמישן סמעטניק
ווערט געבורט יעדן פעסטטאָג ווי אייערשאַלעכץ צעטראַמפּלט.

דער בעז וועט ווייטער בליען,
מיט סאָק זיך אַנפילן די טרוסקאָוקע,
און מיר זיך ווייטער מיזען.

שאַדנווינקלדיק

„מיט באַזינגנדיקע ווערטער איינצונעמען וויליקע הערצער“
(מילטאָן)

איך מיכל שאַיע-אידלס פון ביליזערקע
אַ העלד אַ שטרויענער
פאַבריציר דאָס אַזאַ-נאַזאַ סאַרט טרוים-צוקערקעס

אדרבא, נעמט, טוט אַ קוק און זעט
מיט וואָס פאַראַ גענגעלעך אונדזער קונסט געט:

יעדער קינסטלער אַ שטערן
(דעם אַ סטיסאק, יענעם אַ פליק)
שיסט מיט מעטעאָרן
(און „לעאַנידן“ שיסן אויף קריק)

אונדזערע ליטעראַרישע נאַטאַבעלן
ווער אין גאַטיעס און ווער אין קאַלסאַנען
יעדער מיט זיינע פאַטשערקעס און קרעלן
אויפן פאַראַזאַנג
און שלאַבעריקן שאַבלאַנעס
אַנגעפרינדלטן געקלאַנג

אַמאַל מיט אַ זיפן און צומאַל מיט אַ גענעץ
ס'האַט ניט קיין סוף ווייל אַן אַ גרענעץ

שטומפיק דער פּראָדוקט, 'קיטש'-מעסיק אַמוזאַנט
ווי אַן אַרעם-מיידלס בריוו צו איר „טייערן קורטעזאַנט“

מאַכט זיך אַ פּריץ דעראַביעט זיך צו עוולאַגיע
פאַרזוכט אויסצודריקן פּילוסופּיה, וכו', אין פּאַעטישער טערמינאַלאַגיע

אן אנדערער — מגולגל אין „קאסמאפאליטיקער“ און אויס קאסמאפאליט
(פון אזא מיחוש באַוואַר, גאַט, און באַהיט)

ווער עס טוט זיך גאַר אַ שליידער (ניט בוכשטעבלעך עקזאטעריש)
פון אהרן הכהן (לויב, שטאַלי, תמימות, אייפער)

צו לוי (דעם פאַרפייניקטן לערמאס לערער)

ביז ישראל סבא, אייביקן אַסקעט, אומפאַרענדערלעכן העדאַניסט

וואָס העשעט, ליאַרעמט, הרודעוועט: „וואָס זשע־ט זיין

„אַז משיח וועט קומען?“ — „פון אַלעמגוטן: פלייש און וויין!“

כל ישראל חברים! — אַלע זיינען פריי און גלייך!

(דערווילע־זש „דאַרט וווּ די צעדער“

דרייט מען אויף פאַרויס די רעדער

דרייט מען אויף צוריק די רעדער

דרייט מען אויף פאַרויס די רעדער)

און אַרעמער ווערט אַרעם, און רייכער ווערט רייך

און איך מיכל פעסיע־חנהס פלימעניק

אַזאַ־נאַזויענער

קיט, בוצים, טייג פאַר נעווראַסטענישע צאינה־וואַרעניקעס

(היינט האָט נאָך, סטאַטניע, דער הימל די שטערן פאַרזיגלט

פון לעכטיקן ליילעך ווערט אַ בלינדינקע טאַרבע)

רק בטחון! כאַטש פאַרהאַקט די טיר,

פאַרהאַקט און פאַרריגלט,

דער עמער פאַרזשאַווערט, און קאַליע די קאַרבע!

— מילא: ער וואָס פיטערט שפאַרבער און שפערל

וועט מיך מיט טראַפּייען פון מיין שלאַכט דערנערן

ברקעטל מיט סטענגעלעך מילד מעלאַנכאַלישע

4 צווייגלעך, 4 בלימלעך, 4 זינלעכע ציר
אין פאַרם אין אינהאַלט, גאַלאַנץ ווי מאַניר,
דעם דרויסנס מתנה צום שטוביקן מיר,
צייט־שיבער, רוים־דריידלער.

דאָס גלאַז קוועלט מיט וואַסער. פון דאָרטן דער צווייט
צעשמיכלטער בלינצלט מיט צנועהדיקער זיט,
פעטאַלן - גן־עדן אוואָריק אין שניט
וואָס שטרענגער, אַלץ איידלער.

געוועסט איך ווי זיי מיר געטאָן אַ צעבלי
מיט פולקאַמען גרינגעלן שימער און גלי
וואַלט איך דען געמאַכט שבמינדסטע באַמי
צו קוואַסיען וואָס לענגער?

ווער טונגט פאַרמאַגט
מעת־לעת אים גענוגט:
פערפעקטייט פאַרצוקט.

נאָר איך, גליווערשייניק, צערין און צעפליס,
פון פוסטן אין לידיקן רק איבערגיס,
מערעזשע מיר אַן באַראַט קאַנטיקסטן ריס
פון קויטיקן שטיגער —

ווען מיר קאַנפּינירט ניט, ניט עמיצער דאָרף
ביים אינטואַיטירן חלפישן שאַרף
דאָס צימבלען און רימפלען אויף ציטרע און האַרף
ביז „דרייצן אַ זייגער“.

אויפגעריסנענער זיגל

מכתב לידידי המפורסם מר' שמואל יונתן
סעם: דזשאנסאן בלע"ז

אין אַט די פירקאָנטיקע אותיות שיקט דיר אַ גרוס אַ וועלק שפראַצן ביי אַ צעבראַכענעם פאַרקאַן אין אַ גראַ ווינקל גערירט האַט מיך (דו מענטש, דו ציטעריקער גערוו, דו אויסגעשטרעקטע דלאַניע; טשערעפּ גע'ניזוק'טער, ממשות'דיק פון היינט אַ דאַנק דעם גוטנבערגער יאַהאַן גענדזנפליישס מאַכינאַציע-מח) דיין קוויטל, פון דיין שפראַך דער אומענדלעכער חן, צו דיין אשת-חיל'דיקער מאַמען:

„טייערע געאַכפערטע מוטער,

דיין שלאַפזיין קרענקט מיך איבערמאַסיק, מער ווי כ'האַב חשק דיר מיטצוטיילן. איך האַלט ניט אַז ביסט ניט ראוי אַנצוגעגענען דעם טויט. איך ווייס פאַרט ניט ווי טראַגט מען איבער דעם געדאַנק פון צו פאַרלירן דין. זע, טו אַלץ פאַר זיך וואָס ביסט אימשטאַנד. עס וויפל קענסט נאָר פאַרדייען. איך בין אַפט מתפלל פאַר דיר, טאָ טו דו תפילה פאַר מיר. כ'האַב גאַרניט צוצוגעבן צום לעצטן בריוו. איך פאַרבלייב, טייערע טייערע מוטער דיין געהאַרכזאַמער זון“

(ווען איך בין קראַנק געווען, ניט איצט געדאַכט, האַב איך מיינע ליידן נאָך ווי ס'איז געקאָנט איבערטראַגן. נאָר אירע יסורים זיינען פאַר מיר געווען אומבאַגרייפבאַר שווער. דערהויפּט צוזעענדיק ווי זי שטרענגט זיך אַן מיט אַלע כוחות צו באַהאַלטן איר צער. דו, הויכגעשעצטער סעם: דזשאַנסאָן, ווייסט, גאַנץ פריקער קומט אויס פירצוברענגען ס'היימישע בינטל צרות. מען ווייסט אָבער פאַרט בלויו וואָס די אייגענע הינטישע הויט האַלט איינגעליאַמעוועט — ביז מען דערדענקט זיך:

כ'האַב אַמאָל ליב געהאַט אַ מיידל. זי מיך — ניט. אַזויפיל טרערן האַב איך צעגאַסן (יוגנט!) געטראַפן פון אומגליק.

א צייט גענומען אויסצוגעפינען און:

„נײַט לײַבע — נײַערט לײַרע!“

און שפעטערבאלד, אין אייביקן אָנגעדענק, פאַרגעסן אין שאַדנווינקל.
דערפון איז אַפּצולערנען אַז די מבול'ס טרערן זענען בלויז געווען

רעפּלעקסן.

ווערטלאָז ווי אַ מאַניפעסטאַציע פון אמת'ן קלאָג, טרויער און

האַרצווייטיק.

אַבער דאָס וואָרט, דער געדאַנק — דיין געשייט וואָרט

צו דיין מוטער; מיין דערצאָרנטער

געדאַנק וועגן אירע יסורים; זיי בלייבן אומפאַרגענגלעך)

ס'דערמאָנט מיר לײַענענדיק דיין האַרצציטער „פאַר וועמען, פאַר

קײַנעם“

אַז „שאַץ און שאַצבאַרע ווערטער דאַרפן גיין אינאיינעם“.

„צו רײַדן מיט די קלוגע און עסן מיט די רײַכע“

גילט אויף העלפט איצט ווען מוחות צאָלן צינז צו בייכער

סאַראַ כאַפּ פון דיין צײַט צו מײַנער

ווען האַפט פון וואָרט האָט ווערט אַ שבועה בײַ ציגײַנער

אַ פאַרבּרעך איצט סיסטעמאַטיש „פאַר זיך פּילאַזאַפּירן“

וואָדען? צווישן מענגעס פּיצניקע מוז אַ גרויסע זיך פאַרלירן

איצט רײַטשעט אײַטלעך ביסל גערעכטיק בלוט

נאָך טאַט און אומטאַט פון אַלץ וואָס טויג און טוט

און איך האָב אַזאַ מײַאוס'ע טבע

קוים ווערט מיר ענגלעך אין היסטעריש היסטאָרישן היינט

פאַרשליאַנדרעך גיכגעשווינט אין די פאַרפוטשעוועטע רײַכן פון מיין

זײַדן

און מחמת ער האָט שטאַרק געשווינט גאַטס וואָרט און ניט געשווינט

גאַטס פּײַנט

ריכט איך זיך אים אַנצוט־רעפן (ווי קום א יך אהין!?) אין ליכטיקן
גן - עדן

טרעפן זיך מיט דיר אין אַ קינסטלער־שאַצער־ישער פּערספּעקטיוו
האַרציקט מיך דיר וואָגן ראַפּסאַדירן אַט־דעם לויז־ריטמדיקן בריוו
כ'האַלט ניט אַן עולם ומלואו — פאַרוואָר, בין צו ווייט
פון דיין „הבל הבלים פון מענטשלעכע באַגערן“ ווי פון יעדער
אַנדער דיין אַפֿ־געהאַטער איילבירטיקייט

פול מיט עמאַציע, ביסט דאָך ניט געווען אַן האַרץ
בריליאַנט, און פאַרט מיט אינטעלעקט
און כאַטש פּאַליטיש שוואַרץ
האַסטו (א סוד זאָל עס בלייבן!) מיין גרויס רעשפּעקט

דיין דור האַסטו היפש און לייטיש געלעסטערט
נאָר וואָס באַשטייט „האַק“ ווערסוס „שלייף און פּליר“?
„די איצטיקע צייט איז אַ שאַרף פון אַ מעסער
פאַר דעם וואָס קעמפט קעגן איר“

דיך פרייט שוין מער ניט באַסוועלס אַ פאַרצייל
פאַרהילט פון דיר דער סדר פון יאָר־פאַרגאַנג נאָך יאָר
האַסטו פּראַווענדיק וואַזשנע שטיק, אַנגעוויירן די מרת טרייל
און זי — איר לויטן און שור־הבור

כ'מיין ניט „מאַן, ווייב“ ווי כ'מיין — אַטמאַספּער
געוואַקסן אַ בלום און געהויכט אַראַמאַט
אַ וועלט אַ פּאַנטאַזם אַ טאַט אַ כימער
געדייט נאָך די וועלט? ווירקט אַלץ נאָך די טאַט?

אַ ברכה צעטרענצלט אויף דיכטערש געוועב
זעטיק ס'געמיט ווי דעם הונגער דאָס ברויט
— — — צוריק צו דער נאָרם פון לויב ליב לעב
ווי זיס איז אַנען אַז ווו גרוילט דער טויט

פֿאַר יעדן בלימל אַ פייגלס זינגעוודיקער האַלדו
פֿאַר יעדן כּוּית אַ שטשעפקעלע זאַלץ

נאַר: אַסור צי ס'לוינט זיך טרייבן קאַטאַוועס
מיט גרילץ און גרעפֿץ און צעיושעטע וואַרגעס
ווי מיר זוכן צואיילן ביאת מלאַך המות
מיט געמעל שניצערײ מאַנפֿלעזיר מאַניפֿאַרגעס

וויפל פֿלויטן און ראַגאַטקעס גנבנדיקער טראַט פֿאַרצערט
ביז אַ לעבן־רעקאַרד ווערט ווי ג'וואַנט־באיקע אויסגעריבן
ערשט — האַט אַ בלינדינקער געזען, אין געאײל
אַ טויבער נאַכדעם פֿון עדות פֿאַלשינקע גיך־גיך געהערט
און לסוף ווייסט קינד־און־קײט פֿונדעם — ווייל:
אין ספרים איז עס קלאַר ווי רעטעך־לעמעשקע פֿאַרשריבן

דער אַבעליסק

If the red slayer thinks he slays
Or if the slain thinks he's slain
They know not well the subtle ways
I keep and pass and turn again
"Brahma", Emerson

1

ווען אַלץ אַרום הענגט אויף אַ ציטער
געשאַטנט אין אַ שאַרלעך אַטמאָספֿער
ווי אַ נפש צימבלט אַ זומזענדיקע זיטער
אַ נפש באַמבלט זיך מיט טעכניק געניטער
פֿלאַטערט וועלק אָן פּוכיק געפֿליטער
די אויגן שפּיגלען אַפּ שפּיצאַסט און עפעמער
דער קײט־האר, ברויט־געביטער

2

(צומאָל זיין שעפּעריש, אָפּנייגט מען זיך פון געדאַנק צו שאַפּן)
 Pour arriver à Dieu, il faut détourner de Dieu

אויבערהאַרן, שקלאַפּן גאַפּן
 ציען העלדזער גלייך זשיראַפּן
 און ווערטלדיק פיפּפּאַפּן
 חכמים אויף צו זאָגן: נאַראַנים שאַ - געשוויגן
 אין צווישטרייט אַנטצווייט זיך ניט דער ליגן
 (איז כאַטש דאָ אַ באַרג וווּ זיך אַנצושלאַגן אין אמת?)
 אויף די אַלע פריידן באַהילפיק אונדז אין רעסטאורירן
 באַהילפיק אונדז צו פאַרלירן?
 טרינקען בראַנטוויין און זיך אַנקוקן אין בראַנשפיגל?
 ליטעראַטור איז אַפּט נישט פאַרשפיגל נאָר אַפּשפיגל).

3

אַן אַפּקומעניש:
 פאַרשווינדן ז'אויך קיין עסק נישט
 אוודאי וויל אונדזער מין נישט איינעמען פען-קריץ שטומעניש
 דער שטויב פון אונדזער וואָרט פאַרווייט די נויט-צויט טריט.

4

שיפלעך ספּראַוואַדיען באַרושעס געלאַדן מיט פידל-ניסמיק,
 שושען ס'קלאַנגיק האַבנגוטס האַריזאָנטאַל אַוועק
 פון ברעג פאַרבלאַסערט אין וואַסער. אין נאסער שטויך-מוזיק
 שוימט מיט שימער, פרינדלט פראַכט. כ'שפיי מיט בלוט, שפיי קלעק.

5

אני הגבר מי דערמיט זיך טיילווייז טישען —
 אַז וויל און וויי מיר, פיל-גאַרנישטיקן אַנאַנים! —
 וואָס רויט-טויט מיך טוט ווולגאַר פּרילישען
 בעת איך, „סוב ראַזאַ“, פליאַסקע אים.

ס א נ ע ט

(לויט רוסישן אַריגינאַל. אַוטאָרס נאָמען, ליידער, פאַרלוירן)

ווי וואָלט איך זיך דעם ווינטערטאָג געבאָדן
אין ים פון שטראַלן ס'אַנבליק איר צעשטראַלט;
די זויערקראַפט, וואָס פון איר וועזן קוואַלט,
געשלונגען, און אַזוי מיין האַפט אַנלאַדן.

כ'וואָלט שפּילן זיך אין צאָם פון צויבערציין
צוויירייען - וואַכיק הינטער ליפּנטאַלן;
מיט מיינע פינגער וואָלט איך קריפּטיש מאַלן
אין איר געמיט געמעלן פון אויפגיין.

ערשט דעמלט, קריק זיך טובלען אין שוואַרצאַפלען
באַזוימט פון וויע-מאָך; פאַרשייטערהייט
אין ליבן וועזן; אירס — אַ רויזנבייט —
אומשמייען; רעכט געניסן; זיך צעדראַפלען.

דערנאָך, אין באַדטוך פון איר האַרצעפלעכט,
זיך הילן און אויסלאַדן דאָרט די געכט.

דער דעמער

א

דער דעמער, אומטוגנטהאַפט, אומעטיק געוועב, באַזוימט מיט
קודלעוואטע פערנז פון שליים און שימל,
איז קאַפּאַבל אַנצויאַגן אַרץ-און-בליי צעשמעלצטן שווערמוט אויף דער
איזנסטער פּסיכיק;
דאָך בלויז אַן אויפגעטויכט צעפינקלט מונטער שטערנדל אין אַלע געטאַ-
מענטשנס, אַלע לייטנס געטערס הימל
רעסטאָורירט אייך ציטעריק, צוטרויאיק, אַן אַדעקוואַט געפיל פון דער
אַפגעלעבטסטער פרישטער באַבע-מעשה: גליק.

מיין דעמער, זונדערלינג, מצת-לעת געמעסיקטער און פיינלעכער פארפירער, אהיים-אפפירער, מלאי און אויסגעשפיגן. שווארצט זיך דרויסנארויס האַרביק ווי אַ גרענעץ-גנב'ער; און לויכט — אַ פעטע מומע, נחת'דיק געפרעגלט, פערלשייניק — צוריק צו מיר אַריין;

דער דרויסן, יעדע שוואַרצקייט נאַכטיק אויפבאַוואַרט, שיקט מיר זיין גרויס געהיימנישדיק אומהיימלעך פאַרגעניגן, און איך אים — אומגען דיסקאַנטירנדיק זיין וואַר-פאַרשפראַכן, שטערן-היעראַגליפירטן וועקסל — מיין יאָמערלעכן פּיין.

און ביידע: ער און איך (און שוואַרץ און ווייס, און רויט און טויט) גלגולים פון אַנטאַגאָניסטישע סטאַטיסטן, יאָגן ווי אויסמושטירטע האַלב-פאַריאַצטע פונקציאָנערן, אין אונדזער טואונג. נישט פאַרשטייענדיק

הלמאי אַטדער, קיינמאַל נישט צוריק צו כאַפן אויף קיין כּישוף-ווענטקע, אי צו באַשערט אַנגסטן, גורמ'ט פּלאַגן און אַ רגע שפּעטער: אַלדאַסגוטס וואָס וויגקיןדער (קאָן זיין), פאַרסיוואַלן-נאָך-דער-פרוּוו (מסתם) און טיף-באַזעלטע (זעלטנ-ווייז) דערשיטערט: גליק.

ב

כ'ועל מיט גאַטס צודרינגלעך אַל-סופּרעמער הילף אויפהויפן אַלע מדבר-צערנדיקע זאַמדן און טאַבון-דערצערנדיקע זאַמען און אין זייער קרישליקער צעברעקלטיקייט, אַ פרא-אַדם, אַ רייטער פון מיין פערד פאַראַטענער, זיך טיף באַזעצן.

ביז דער העכסטער שטופּע פון דינאַמיש פראַגרעסיווער שליוון-בויערשער טעכניק וועל איך פאַרהאַלמעווען די זיבן סווערענע, געאַגראַפיש-אַפּישירטע ימים

און אויף זיי, געצאַמטע, מיין מעסמעריזם אונטערוואַרפענע, פאַרוואַרפן די געדיכטסטע, אין מיין וואַרשטאַט באַדאַכט, באַזאַכט געשפּינטע, נעצן.

די פוסטע, בעל-דברס קרוינאָרט, באַלדורס קרוינלאַנד, וועט זיך קרויזן אַרום מיר מיט איר אומפרוכטבאַרקייט, און בלאַסערן און בליאַקעווען, מיט זון צוהילף און מדבר-אייגנשאַפטלעך, די טהאומאַ-טורגיש העליקסטע קאַלירן.
און מיט די שוים-געוועלן (וואָס וועלן עס ניט וועלן) פון אַלע זינדיקע, מיך צו יעדער צייט פאַרשרייענדיקע, וואַסערן וועל איך מיט גאַטס-נאַר-הילף, להכעיס בעל-זבובעס שטער, געמיטלעך אַ געשפרעך (איך: סאַלאַ — אַבליגאַטאַ: זיי) פאַרפירן.

קיינער פון די אַפטריוניקע, אַנוועזנד ווען ניט נויטיק, ט'ניט אַנען אַז אַט און פונקט און דאָ צעפלאַטערט און צערוישט האָט זיך געהעשעט אין לעקישעוואַטער מי אַ האַרץ, אַ זידנדיקער מאַטאַר פון אַ פאַרזאַטענער מאַשין, מיט זעלטענע פאַרלאַנגען, לסוף צו לאַזן ווי מען לאַזט אויף קיין באַראַט, אומאַפּרעגעריש, ענדגילטיק, שטאַרק אַנטוישט זיך ליידיקן באַהיטלאַז אויסגעשאַטענע, נאַכלעסיק צעטראַטענע, כאַטש ווונדערלעך געראַטענע, געריפטע זאַנגען.

לייגט נישט צו, (ווייל ס'עט ניט העלפן) קיין מאַגער הינדלס פעדערל צו מיין פרעג-צייכן - סטאַרטשנדיקער נאַז!
ס'נאַרט איך ניט, ווי ס'נערט מיין גוף ניט מער. מיין פלוצים באַנקראַ-טירטער אַטעם;

פאַרזאַמלט צו מיינע אורעלטערן, בין איך אַוועק פון דאַנען ווי אַ האַז וואָס ווי ער שאַלט און וואַלט און 'שרעקט די גענדז, שרעקט ער זיך סך-הכל פאַראַ מינדסטן שאַטן.

ס א נ ע ט

די פרייד קער אונדזער דור אַן אַ שטיפקינד.
דער דור ראַצט מיט אַ קאַנטשיק פון בעטאַן,
יאַגט פרידלעכקייט דורך קרעציקן סקאַדראַן
אין שייך פון העלערליכטער — מידט זיך בלינד

פאַר יעדער בלודנער שאַף, געמיטלעך רינד;
וועבט גורל-אומגליק גלייך פון אָנהייב-אַן
און מ'דאַרף גאַר גאַרניט וויסן וואָס צו טאָן
אַבי צו דאַרבן אַלץ מיט דאַרבערס זינד.

דער תכלית באַמבאַרדירט אין אומגליק-שטייג
זיך גופא, ערשטנס; צווייטנס, אַלץ וואָס לעבט.
דער מלאַך-המות, אומווערדס טשיטשיסבעי,
בשפע מאַכט חיונה — און אַ שווייג.
דער יאַמער וואַקסט מיט יעדן קלאַנג פאַרוועבט.
דער עלנט שטייגט מיט יעדן האַנס געקריי.

דער טויט איז אַן אויסוועג

„דער טויט איז אַן אויסוועג פון וואָס-סאָראַ צושטאַנד
„נאָר צושטאַנד פון וואַנען קיין אויסוועג ז'ניטאָ*
איצט, בקיאים, חריפים, זעמיר בלויז אימשטאַנד
זיך לויזן אין פינצטער מערכהקער שעה.

לאַמיר פאַרקריצן די ציין און ניט מרעיש
עולם זיין מיט אונדזער קלעמיקן וויי
אַלץ איז פוסט פּריוואַל און נאַריש
און האַט ניט ווערט קיין אויסגעבלאַזן איי.

אַ באַק געפייניקט פון אַ טשעריק
דער יאכנפלאסטער — קיין פעולה
אַ פאַלק געבייטשט פון אומגליק
פאַרמיטן קומען די גאולה!

*) “Смерть — выход в любом положении, но положение, где выхода нет”.

Илья Сельвинский “Уляляевщина”.

פֿאַרכט ניט מער די היץ פון זומער
ניט ווינטערס שטורמיקן ווירואַר
האַסט דורכגעשטופט ס'באַשערטע קומער
איצט טראַג זיך אָפּ און קריג דיין שכר

פֿאַרן רייכנס צאָרן ביסט אומדערשראַקן
דאַרפסט קיין צודעק מער, קיין זופּ, קיין בראַקן.

אויף שטענדיק אַנשלאַפּן

צווישן שפּרינגענדיקע ראַצן
און אומשמייענדיקע מיין
שפּילט אין חרובע פּאַלאַצן
די קאַץ אויף פּיר טיין

(האַב דערבליקט אַמאַל אַ מויז
גריזשען אותיות אין אַ סידור
אין בילזערקער טריסקער קלויז
ווהיז איך קער און ווענד זיך ווידער)

זינגט, אימפּולסן איינגעטוליעט,
זינגט פון אייביקן גענעזן
און צעהוילט זיך, ווילד צעהוליעט
אין דער טבעס וועזן

אַ 1/3 דריבן, אַ 1/3 נערוון, אַ 1/3 בלוטדרוק
נערט דעם האַס אין דארבערס פּאַנטאַזיע.
איצט רייפט אויף דער ליבשאַפטס באַשטאַנדטיילן אַ קוק;
אַ 1/3 מיאַפּיע, אַ 1/3 האַלוצינאַציע, אַ 1/3 אפּאזיע

פֿאַרשטעלונגס־קראַפט פֿאַראידלט די חושים
די חושים צעפּלאַמען דעם מוח

איי־איי, פאסטום! די יארן פליען
אוי־וויי, פעסטון! די יארן שווינדן
וויפל מיר זאלן זיך נישט מיען
וועט ס'פיער מער זיך ניט אַנצינדן

איך, ווען מיין קריזש איז פון טונגסטן שטאַל
כ'האַ'ניט קיין רינדער, ניט קיין שעפסן
קרעדאַ: אין דעם מיף ישראל
דוביטאַ: אין ניט־דישע עפעסן

טאַ גייט אייך, הימלען, אייער ענדלאָן דרך
איך וועל זיך טאַפטשען אין מיינע כזיתלעך וועגן
ביז מיין לעבן וועט נידערזינקען ווי קורח
און מיין זעל זיך צוריקקלאַמערן אין אייערע ברעגן

לאַנג־לאַנג באַוואַכט, אַרומגעפאדיעט
גענוג געווען ס'געהיטס, אי היטער
ביז צום רייכן גערעטעניש זאנאדיעט
זיך דער וויסטער שניטער

אַזוי לאַנג היט מען פלייש און ביין
ביז ס'באַוואַכטע ווערט ס'גענאַרטע אַליין

נון, ער אָבער וואַרט נישט אויף קיינע אַוואַציעס
און קומט ניט „אין מופטי“ און ניט אין דער אָפן
און אָן שום איבערגעשפיצטע אַסאַסיאַציעס
ווערט מען ביי אים שוין אויף שטענדיק אַנשלאָפן

און קומען קומט ער שבת־ראַפטום
מיט כריפ און ווערג אויף זיין גליווער־וועג באַגלייט
און אין דער רעכטער צייט — דער וואַטלאַמאכער כאַפט אים —
גלייכט ער אויס די דיכטאַמיע צווישן אייך און אייביקייט

„יתגדל ויתקדש האדם העברי“

(י. ח. ברנר)

באפאנצערט אין פחד, שוינלאָז פון נויט,
פאַרשפינוועבט אין נעצן פון קלאַגיקער צויט,

דערציטערט פאַר קיום, זיין שפע און פרייד
שפינט האַמאָ סאַפיענס מיט מי און לייד

אַן מינדסטן מיטלייד, זיין שיקזאליק קבורת-חמור.
זשאַווער פון שטאַל און אייזן, געשטאַנק פון טכור,

האַפט פון נעגאַטיוון, אומווערט פון אומקרויט
נערט אים, צערט אים ביזן דערקייקלען צום פלויט.

פון אַלע שקראַפלען, מידע טעותים וואָס ער שאַפט
מוז אַרויסטויכן אויסלייז, פאַרטיליקונג-קראַפט,

וואָס וועט אים פאַרדייען, בייקומען עלעהיי אַ גיפט.
ענדגילטיקער עיפוש לזיערט און הויערט צעטריפט

אויף אַלע באַראַטן וואָס העקלען זיין קלאַגיקע צויט
און צינדן און לעשן ס'געמאַך אין גבול פון זיין הויט.

נאָר דו, געלייטערט און געזאַלבט דורך אומענדלעך פיין,
זאַלסט, י'דמענטש, לעולם, דערהויבן און געהייליקט זיין.

אשרי ...

„מערקווירדיק וואַרהאַפט איז די מאַכט פון קול“

און דער בלויער טייך רינט בלוי
נאָר דאָס רויטע בלוט רינט רויט

רינט, פליסט, רינט.
גוט ווען ס'רינטפליסט אין פארמאכטע אָדערן,
אין די געדיכט-טונקלע רערן אין לייב
אָנגעליינט אויף גרין גראָז
אין לייב אָנגעליינט אויף לייב.

צעעפנט די רויטפליסיקע שליוון,
לאָזט זיי פריי מיט שרויט,
מיט האַמער, מיט פלומפע שווערע זאַכן,
שפריצן זיי ווילקירלעך און וויסטיקן דאָס לעבן
מיסטיקן שטאַט, פעלד, טאַל, פלוין,
מאַכן שווייגיקע קעלבער שטוינען
אין זייער אָנמאַכט, וויסט געפרעפל.

ערד זאַפט-איין אַלט בלוט
נאָר יונג רויט בלוט
רינט רויט אויפסניי אין יונגע עלאַסטישע רערן
צעקנאָדערטע אָדערן, פאַרעלטערט בלוט
שוואַרץ לייב, טונקלער גורל

ווייס דורכזיכטיק אין יעדן טראָפן רויט
ווי וואַסערשושק, ווי וואַסערפליעסק
ווי פערל געשייניקט אין דעם צעשטראַלטן נימב
פון הימלס ציטערשפילקע —
זון

קוֹניע כּוואַסקל

ווען קוֹניע כּוואַסקל איז אין הימל אַרויף
איז אים מלאך מיכאל געקומען אַקעגן
אים אָפגעשטעקט אַ ברייטן „שלוֹם עליכּם“
און אויף דער וועלט זיך גענומען נאַכפרעגן

„ס'מאכט אַ ייד? ס'הערט זיך ביי אייך?
„געבראכט מיט זיך אַ פעקל מצוות אויבגאַן?
„אלא ניט, קוניע, האַסטו דיך ניט פאַרנומען
„אין דער רעכטער זייט ביים אַנווייז פון שלאמבאן“

קוניע כוואַסקל באַקוקט זיך. פון אַלע זייטן
זעט ער יידן מיט בערד אין אַטלעס באַקליידט
זיי זיצן געמיטלעך און שמועסן סטאַטעטשנע
די לופט אַרום געבאָדן אין אומשטערבלעכקייט

„וועמען זעסטו, קוניע?“ פרעגט דער זקן דער מלאך,
„וויילסטו אפשר זען אַדם הראשון אַדער משה רבינו?
„ביסט מסתם טשיקאָו אַ קוק טאַן אויף אהרן הכהן,
„מוטער שרה צי רחל אַדער אַלע אַבות און אימהות אינאיינעם?“

אַבער קוניע כוואַסקל באַאויגט אַלץ ווי אַ פויער אין שטאַטגאַס
איבעראַשט פון אַרום, אויגאַנעס אויפגעריסן פון גרויס ווונדער
ער זעט גאַרניט ניט און זעט דאָך אַלצדינג
זעענדיק אַלעמען און באַגערנדיק צו זען אַלץ באַזונדער
„מייך טאַטן...“ שטאַמלט קוניע מיט ישובניקס געמיט

די הענט פון זשאַן-מאַרי

רענבאָ. איבערגעזעצט ממש ווערטערלעך פון לייאַנעל
אייבעלס ענגלישער איבערזעצונג אין „פאַרטיזאַן
ריוויז“, נומער דריי, פּרילינג, ז. 76, 1939

דאָס זענען די הענט פון זשאַן-מאַרי,
דאָס זענען די הענט פון זשאַן, ניט פון זשאַנאַ —
דאָס זענען טונקלע הענט, סודותפולע,
און מעכטיקע, און געלברויך ווי זומער.

ווי אזוי זענען די הענט פון זשאן־מארי
אָפגעברענט געוואָרן ביז צו אַ ווונדערלעך ברונעט?
אין סאַראַ קאַסמעטישע ימים האָבן זיי געטויכט?
פון סאַראַ טונקלע סאַזשעלקעס זענען פאַרבשטאַפן דרענירט געוואָרן?

זענען זיי געשווומען דורך באַרבאַרישע הימען
מיט ווייכע רודער־שטרייך פון הנעוודיקע קני?
האָבן זיי געקייקלט און געקייקלט ציגאַרן,
באַהאַנדלט דראַסטישע דימענטן?

אויף די וואַרעמע בריסט פון מאַדאַנעס
האָבן זיי געבלעזלט גילדענע בלומען
דאָס בלוט פון בעלאַדאַנעס שלאַפט זיכער
און פולסירט אין זייערע דלאַניעס.

יעגערינס פון צוויי־פליגלדיקע מינים?
עקספּערימענטירערינס פון אַוואַרעס
פון דעם אינדיגאַ פון נעקטאַרן?
האָבן זיי געדינט ווי פלעשעלעך פאַר גיפטן?

אַ, סאַראַ אייביקער חלום האָט זיי פאַרכאַפט
מיט זאַנדערבאַרע פאַנדיקולאַציעס?
סאַראַ קיינמאַל־ניט־געפאַנגענער חלום פון אַזיעס,
פון אינוואַזיעס, כאַנען, ציונס?

האָבן זיי אפשר געוואָשן און געפראַטשט
די מייטקעלעך פון זניקעס?
ביין, די הענט האָבן ניט פאַרקויפט קיין געטשקעס,
ווילגערוד, פייגן, מאַראַנצן!

דאָס זענען נישט קיין קאַנגעניאַלע פינגער
ווי אַ מאַנכער אַרבעטאַרערינס, אַנגעדראַלן, רוי,
גוט פאַר וויטיען־זיך — ווי באַהיטזאַם
זיי זאַלן ניט זיין לאַקירט אין סמאַלע

דאָס זענען די הענט פון זשאַן-מאַרי
געמאַכט לשם ביינער-ברעכן, מאַכן סיניאַקעס,
צו שפּאַלטן רוקנביינער און שוואַרצע שאַרבנס,
ווי מאַשינעס אַט-אַזוי פינקטלעך.

קאַרבאַנירנדיק ווי אויונס
אַוועקרייסנדיק און שטורמענדיק שוידערונגען
זינגט זייער פלייש די סודות
ריטמירט פון דער מאַרסעליעזע!

די הענט וועלן נעמען אייערע איידעלע
ווייסע עלנבויגנס, מיינע דאַמען, אין זייערע הענט!
זיי זיינען דערשטיקערינס, זיי עקזאַלטירן
ווי אַטעלאַס ביי אייערע העלדזער!

גלימצערנדיק, הערשעריש
אין זייערע עקסקוויזיטע פינגער-געלענקן,
פלעקן זונליכט געזעצט ווי רובינען
שרעקן אָפּ משוגעים, אַנטציקן קינדער.

הענט געברוינטע, ניקאַטינטע
פון העפטיקע בריסט, רויכערנדיקע ליפּן,
פון די ליידנשאַפטלעכע, גרינגהאַרציקע
רעוואַלטירנדיקע פאַריזשער מענער!

אַמאַל זיינען זיי געווען ווונדערלעך בלייך —
ווען די זון פון ליבע האָט אַראַפּגעקוקט
איבער די אומזיכערע באַריקאַדן
און האָט באַלויכטן דאָס בראַנז פון די קאַראַבינערן

אך, צומאַל הייליקע הענט,
ביי אייערע האַנט-געלענקן, וווּ אונדזערע ליפּן

שעפטשען מיט פארצווייפלונג און שטאלץ
אַ קייט פון קלאַר־געהעקלטע געשרייען

צומאָל, הייליקע הענט, חלומען מיר
אַז ניט טויט און ניט געשיכטע
קען אַוועקבלוטיקן אַן איינציק זומער־שפרענקעלע פון
אייערע פולקאַמע פינגער, דערשעפט פון בלוט.

ראַבערט פרוטץ: די פאַמפע וואָס האָט מער קיין פיפּס ניט געטאַן

דער אויבערהויפטמאַרשאַל איז עס געווען
וואָס האָט בכבודו ועצמו צוגעזען
ווי מען ראַמט און שייערט דעם קייסערס הויז,
ווי מען לאָזט קיין ווינקעלע ניט אויס
צום קנ־מאַל פון קייסערס טעכטערל
וואָס גייט אום אויפגעלייגט און זאַגט מיט אַ געלעכטערל:
„איבער דיל און טרעפּ, באַנק און טיש
„מיט בעזעם, לאַנטוך, פלעדערוויש —
„איר דינער און דינסטן! לעבעדיק, פריש!
„קיין שטויבל, קיין שפינוועב זאַל ערגעץ ניט בלייבן!
„ס'מיסט אַרויסטראַגן, די פליגן אַרויסטרייבן!
„קיין קלאַפּ ניט טאַן זאַל אַ פאַרטקע, אַ טיר —
„אַלצדינג אויף מאַיעסטעטישן מאַניר.
„דערהויפט פאַרלאַנג איך פון היינט אָן
„זאַל די פאַמפע מער קיין פיפּס ניט טאַן —
„איר הערט? די פאַמפע —
„איר הערט? די פאַמפע —
„די פאַמפע — איר הערט? — זאַל קיין פיפּס ניט טאַן“.

אַט זעט נאָר דאָ, טוט אַ קוק, אדרבא,
סע ניט גערייניקט, סע בלויז געשקראבעט!

וואָס גרילצט אַ-דאָרט? — אַ שאַנד און שמאַך,
 און פונקט ביים קייסערס שלאָפגעמאַך!
 יעדן פרימאַרגן ווען דער זייגער שלאָגט פיר
 פילט-אָן דער לאַקאַי דעם עמער ביים טיר
 און ווי ער פאַמפעט וואַסער פון ברוינען
 הערט זיך אַ פייפן, הערט זיך אַ זשומען,
 אַ קוויטש און אַ פישטש, נאָר אַזוי באַטריבט
 ווי פון אַ קאַטער וואָס איז פאַרליבט!
 אַן ענין אַ ביסל, ס'מוז נעמען אַ סוף:
 אַט אַזוי צעשטערן דעם קייסערס שלאָף?
 אי דאָס דעם מאַרגנשלאָף, דו זענד - א - וועסטע,
 פון יעדן שלאָף דער סאַמע בעסטער!
 גיך, באַרשט און זייף און אויל און שמירעכץ
 און מאַכט אַ סוף צו אַזאַ מין פירעכץ.
 זאָמיר אַלע אַזוי לעבן אַז פון איצט אָן
 וועט די פאַמפע מער קיין פּיפּס ניט טאָן
 אַזעכער, די פאַמפע, —
 אַזעכער, די פאַמפע, —
 די פאַמפע ט'אַזעכער אַ פּיפּס מער ניט טאָן.

איינעראַליין אין גרויסן הויף
 שטייט דער קייסער צומאַרגנס אויף
 און ער וואָס איז שטענדיק מילד און גוט —
 אַ חיה-רעה איז איצט אין ערגסטן מוט!
 אומזיסט פאַר אים געדעקט דעם טיש,
 אַז ס'שמעקט אים גאָר קיין מאַכל נישט!
 ער ברומט און זשיפעט, פול מיט פאַרדראָס —
 און ווייס דאָך אַליין גאָר ניט פאַרוואָס?
 און לייגט זיך קריק אין בעט און וואַכט
 און בורטשעט און שילט-זיך די גאַנצע לאַנגע נאַכט.
 נאָר ווען פיר פאַרטאַג שוין ענדלעך שלאָגט
 און דער לאַקאַי דאָס וואַסער טראָגט
 גיט דער קייסער, אין בעט, זיך אַ דריי און אַ קער

און שיסט־אויס: „די פאָמפע פיפסט שוין ניט מער!
— אוי סטייטש, די פאָמפע —
— אַי גוואַלד, די פאָמפע —
„די פאָמפע — אַן עוולה — פיפסט שוין ניט מער.“

אַזוי גייען די טעג, זעקס, זיבן און אַכט.
דעם קייסערס פנים — שוואַרץ ווי די נאַכט.
אַט קומט אים אַ וואַרט אויף דער צונג — און אויס:
ס'בלייבט שטעקן אין קעל און קען ניט אַרויס.
די גאַנצע שטאַטסמאַשין האָט זיך אָפגעשטעלט:
דער קייסער וויל ניט הערן פון קיין זאַך אין דער וועלט.
די פּרינצעסיק, די טאַכטער, רייבט האַנט אין האַנט,
דער איידעם שטייט, בלייב ווי די וואַנט,
סע וויינט און קלאַגט דאָס גאַנצע לאַנד
ביז מיטן ניינטן טאָגס אויפשטייגן
ברעכט פּלוצים דער קייסער זיין טשיקאוו שטילשווייגן
און מורמלט אַרויס: „מממ... ניימאָדנע זאַכן...
„יונגוואַרג... טויג אַפילו ניט עפעס צורעכט צו מאַכן —
„ניט צום שלאָפן ביינאַכט... אַלצדינג איז קאַפּויר —
די פאָמפע, עהע! — זי פיפסט שוין ניט מער!
„די זיסנקע פאָמפע —
„די טייערע פאָמפע —
„מיין פאָמפע — אַן אומגליק! זי פיפסט גאַר ניט מער.“

און קוים נאָר דערהערט מען דעם קייסערס אַ וואַרט —
דער הויפּמאַרשאַל — פּוק! איז אויף פון אַרט,
נאָך אים די סוויטע אין מושטירטע רייזן —
דער גאַנצער פּאַלאַץ פון גרויס ביז קליין,
מיט בערשטלעך, קראַצערס פון יעדן סאַרט,
דער נוצט די פינגער, און דער די באַרד,
און ווישט און קראַצט און שאַרט און נאַגט
און רייבט און צירט און דרייט און יאַגט
די צוואַנג און שטאַנג וואָס די פאָמפע טראַגט!

אַט-אַט און ס'שאַלט אַרויס ס'געזאַנג — —
אַבער נישט! קיין פיפּס, קיין מינדסטער קלאַנג.
די פּאַמפע פּאַמפעט — נאָר אַזוי שטיל און זאַכט
ווי הירשנטיט אין אַן אויסגעשטערנטער נאַכט.
ווי לבנה-שטראַלן אויפן גלאַטן ים —
אומזיסט! — פון דער פּאַמפע, אַ פיפּס אַן טעם,
בליץ און דונער —
יאַמער און קלאַג —
פון דער פּאַרדאַמטער פּאַמפע — אַ פיפּס אַן טעם.

און ווי דער קייסער ווערט — גאַט אים בענטש! —
מיט יעדן טאַג אַלץ מער אויסמענטש,
באַשליסט שוין ענדלעך אין העכסטן שמאַרץ
דאָס מיניסטעריום מיט אַ געבראַכן האַרץ
און שיקט מיט ענדגילטיקן אנטשלוס
צום אויבערהויפטמעכאַניקוס:
„מיר ווענדן זיך צו דיר ווי צום קלייער ס'קליין
„זע אונדזער נויט, פאַרנעם אונדזער וויי!
„העלף דו מיט אַ כישופדיקן שמיי — דריי!
„דער הויפּמאַרשאַל האָט וווּ-אַרום פאַרזען.
„דער קייסער וועלקט, ט'פון דער וועלט נאָך גיין
„סיידן דו'סט אונדז אין דער נויט באַשטיין.
„דיין באַלויבן וועט זיין אַן אַן עק, און אַ צאַל
„קוים מאַכסטו די פּאַמפע פיפּסן נאַכאַמאַל
„די פייניקע פּאַמפע —
„די לייטישע פּאַמפע —
„די ווילינקע פּאַמפע זאַל פיפּסן ווידעראַמאַל“.

דער אויבערהויפטמעכאַניקער
אַ געשיקטער פּאַמפּפּאַליטיקער
האַט באלד דערשנאַפט ווי אַ דערפאַרענער מאַן
דעם שאַדן וואָס מ'האַט דאָ אַפּגעטאַן.
וויאמער: „מיינע הערשאַפטן, מיט וואָרן גונסט

„איז דאָ פאַרלאָרן די גאַנצע קונסט.
 „זאָל אַפילו מיין לעבן זיין איינגעשטעלט
 „און איבערקערן זיך די גאַנצענע וועלט,
 „שווער איך, די פאַמפע וועט פיפסן, פאַרוואַר,
 „ווען אויף דער דלאַניע ט'וואַקסן האָר!
 „דרום ראָט איך, צוליב דעם קייסערס לעבן,
 „אַ מעכאַנישן פיפסער דאָ אַרויפשרויפלען אויבן,
 „אַזאַ וואָס ט'פיפסן און געבן אַ מרוק
 „ווי נאָר מע גיט ביים צווענגל אַ דרוק,
 „און כדי דעם קייסערס לעבן זאָל ניט זיין פאַרביי
 „וועט די פאַמפע פיפסן אויפדאַסניי —
 „די פאַמפע ט'פיפסן —
 „וואַדען, זי'ט ניט פיפסן —
 „די פאַמפע וועט טון־טאָן פיפסן אויפסניי.“

געזאָגט און געטאָן. מיט גרויס געצווערג
 באַפּוצט דאָס אַרט איצט אַ פיפסגעווערק
 וואָס פיפט אַזוי זאַנפט, פיפט אַזוי לינד
 פאַרגייט זיך צערטלעך ווי אַ וויגנקינד,
 קען סקריפען, קוויטשען, מאַכן מהומה
 ווי קיין קאַטער טוט'ס ניט בעסער, מסתמא!
 און פיר פאַרטאָג, ביים ערשטן קריי,
 הערט דער קייסער אַ פיפס. — ער טוט זיך אַ דריי
 אויף דער צווייטער זייט, שלאָפט ווידער איין,
 שנאָרעט אין וויסן טאָג אַריין,
 עסט, טרינקט, רעגירט אין גוטער רו,
 באַגליקט זיין לאַנד און זיך דערצו,
 איז הויכגעשעצט, זייער שטאַרק באַליבט,
 גיט ביד רחבה וואָס גיבן גיבט,
 באַגריסט אַיעדן, איז אַל־געגריסט,
 פיין שיין ווויל — און אַלץ, ווי איר שליסט,
 דערפאַר וואָס די פאַמפע — די פאַמפע פיפסט!
 אונדזעריקע פאַמפע — —

אייעריקע פאָמפע — —
הידד! אונדזער אַלעמענס פאָמפע פּיפּסט!

מ ע ר כ ה

אין פעלדער און וועלדער פלאַמען
טשאַד פאַרמוטשעטע סעזאָנען

הלמאי זיך זאָרגן פאַר געבעטלט ברויט
לעכצן נאָך וואַסער פון געשענקטע לאַגלען
דער שונא זאָל אַהינצו ניט אַריינשמוגלען
ס.ם. צאה — דירעקטן, אומדירעקטן טויט

איטלעכער אַ משה — פון גאַטס קוש באַגליקט
פּיענטעט אין פינאַל ווי געבלעזלט ים־שוים
ליגט מען מיט די פּיס צו דער טיר שוין
ווערט מען אין וואַרער שליחות געשיקט

דער שונא מיינט זיין דאַרב און מאַרד
איז פּרעכטיקדיק אַזוינס און זעלטענעס אַזעלעכס
מע נעמט אַרויס די ניס און מע לאַזט די שאַלעכץ
ווי פעדערונג צו טאַט פאַרשפעטיקט דיך צום וואַרט

נאָר ס'טוט זיין ווייטאַן וויי און ניט
ס'עקלט אָפּ דער שווייס אין זיינע מערדער־טריט
שטעפט נאָך וווּ אַ פּויגל אויס אַ זוימ

מיט פאַרוונדיקטן פּלעדער אין זעלישן פּיזאָזש
מיט מינדסטן נאָגל קריצט אַ קאַמופּלאָזש
מיט שנאָבל קאַרבט בלוטסטראַפּנדיק אַרום דעם רוים
קיניזאַך רירט זיך ניט אַווי
אַלצדינג גליווערט. אַלצו — רו

אויף אונדז קומט איצטער אַ מערכה
שאַנד און שפּאַט, און לעבן — אויס
קיין ווינקל אַנשפּאַר, קיין ליבעשוים
ס'איז לעבנס לעצטער טויט־געשאַנק.

צו איר

האַסט מיר אַזוי האַפטיק צעגרינט מיין יוגנט
אַ די עלטער האַט קיין שליטה ניט איבער איר

מעגן אַלע טירן זיין אָפּן, בין איך אַ פאַרהאַפּטער
ווייל צוגעהאַקט איז דיין טיר.

אַ חלום אַ וויסטער אַז זי איז געשטאַרבן
און אין מיר טל־עט־אויף דער זשאַר פון איר לעבן

דערפאַר ערשט גיי איך אַזאַ ווייטן מהלך
ווייל וואַגלענדיק קום איך צוריק צו איר

כ'זע שוין ס'דם ווי ס'רינט פון מיר
און יעדער בייז צישעט פון מיר
און ס'טאַגט דער טאַג פון רעכנשאַפט

ס'איז אַלעמען באַשערט
ווערן נידריקער פון דר'ערד

כ'בין אַ טיגער און בראַדזשע אום
כ'שפּרייז אַהין און שפּרייז צוריק
ווי אַ פערפעקטער פּאַלינדראַם

אפשר נאַריש, מעגלעך חוצפּהדיק
נאָך איינער אַזוי־אַ יאָרן בענקען.

אפשר גלאַררייך

ווי וואַרצלט מען אויס די שפורן פון מיין געדעכעניש
ווען איר געדעכעניש טראַגט מעגלעך קיינע שפורן

קאַלט — און ס'קלאַפט דיר צאָן אין צאָן
כ'בין פאַרצווייפלט און ווייס ניט וואָס צו טאָן
סיידן דיר צוצושמיכלען

אַ סימן, כ'האַב דיר אויסגעטראַכט.
אַ סימן ביסט ניטאָ.

דיין האַרץ איז אַ טאַיגע
דיין האַרץ איז אַ תענוג
סע ניט קיין רויך, סע פערלמוטער

זי ווייס ניט אַז איך לעב גאַר אויף דער וועלט
ווייסט זי'ס יאָ — וויל זי דערפון ניט וויסן.
(אפשר איז עס טאַקע ניט קיין גרויס פאַסיר)
נאַר ס'קאַכט דאָס בלוט נאָך איר געזין
אַז א יך ב ין ד אַ און אַז באַ ג ע ר ט ר י ל ע ר ט

י"ז תמוז

ווען שבעה עשר בתמוז געפאלט אום שבת
קרעכצן און אַכצן די אַלטע באַבעס

קוים פאַלט עס אַבער אויס אַ פרייטיק
זעצט מען די חלה אין אויוון פאַרצייטיק

מאַכט זיך אַ דאַנערשטיק שבעה עשר בתמוז
פאַרקאַנן מילכיקס שטעטלשע מאַמעס

קומט אין א מיטוואך דער טאָג אויס צופעליק
איז אויפן האַרצן סומנע און גרעליק

שבעה עשר בתמוז געפאלנדיק דינסטיק
איז פאַר אַ חתונה זייער ניט גינסטיק

ווען ס'פאלט שבעה עשר בתמוז מאַנטיק
איז, וווּ נאָר יידן, טרויעריקלעך קאַנטיק

אויף מיר וואַרפט דער טאָג אַן אַ שטיקל גרויל
ער ציט פון מיר פאַסמעס קאַלירלאַזע יאָרן
ווי אַ קונצנמאַכער סטענגעס קאַלירטע פון מויל

אַז גאַט וויל ניט...

אויך ער האָט אָנגעהויפט זשמעניעס פול מיט ווערטער,
ווערטער: יאָדעס צעשיילטע
צום באַטועמען אונדזער לשונס לעקער,
נאָר צו זיינע, מ'שטיינס געזאַגט, 28-ער
צעהושען זיי זיך ווי יתומדיקע פייגל-סטאיעס

ווער קען אים, ווער ווייס אים אין דיסטאַנצירטן אַפשייד
— — — צייט באַשטויבט אים מיט פאַרגעסלעכקייט.
הילט אים איין אין הערמעטישער אָפגעשלאַסנקייט,
און זיינע ווערטער, אויב אַפילו ווען-אַמאָל פליגלדיקע
פלעדערן-זיך אין צייטס צעלעכצטע אונטערדעכלעך און פאַרשאַטנטע;
געמעכער.

די טינקע שיילט זיך פון די ווענט, סטעליעס;
ס'געהילץ צעשאַטן אין פאַרפּוילטן ניוועץ,
אַט דאָס איז — געביי? תכלית? יידישלעכע פאַרזאַרג?

מיין זיידע ביים גלאַז וואַרעמס, וואַלט געשמייכלט
אין זיין בכבודיקער באַרד אַריין

און צוגעוואָרפֿן אַ וואָרט־צוויי מכוה דעם
וואָס „אַז גאַט וויל ניט, הייסט ניט, באַשטימט ניט,
טאָר דער מענטש עס גאַרניט וועלן“ — — —

אויך זיינע אָנגעהויפטע ווערטער - זשמעניעס
טוליען זיך צו צעלעכצטע סטריכעס
פון געוועזענע
„סדר עולם“.

צו חוהן

ניט גלאַריע פון 34 יאָר
צו זינגען וויל איך איצט באַווייזן
נאָר אַ לעבן וואָס האַלט זיך אויף אַ האָר
און שטאַרקער איז פון שטאַל און אייזן

דאָס שטאַרקע דאָס ביסטו מיין קרוין
וואָס גיט מיין כרופקעקייט אַ זינען
מיין גענוספולסטער באַלויין
ווייטער אונדזער צווייזיין שפינען

די צייט — — — אומגליק פון יידן
פאַר דערוואַקסענע און קינדער
כ׳טו זיך דאָך מיט איר גאָר בענטשן
ווייל דו ביסט אויך מיין טרייסט אַצינדער

די ליבע יובלט. דאָס ליד — — — אַ קלאַג.
ליד - ליבע - לעבן — — — איין געמיש
„רייפקייט איז אַלץ“. און שעקספירס זאָג
איז היינט דער וויין אויף אונדזער טיש

ווי תענוגדיק צו ציילן יאָרן
און רייפן זיך אָן שום פאַרזען.

יעדער יאָר מיינט „ניי־געבאָרן“ :
יוגנט ווייס אז עלטער קען.

אין די אייגענע 4 ווענט — ווי ווונדערלעך צו זיין...
ווי דורכן פענצטער קוקט אריין א זון א דרויסן
א שטיק נאָכט א טייך
גענוס און פיין געמישט מיט
בעטהאָוען מאַצארט באַך

לעצטע רגעס...

מיט אַ געזונט האַרץ, גיט מען זיך אַן עצה:
מע זאָגט דעם, און מע הייסט דעם — — — און עס פאַלגט.
דערגייט מען אָבער ניט דערמיט קיין טאַלק — — —
דערלאַנגט מען זיך גוטברודערש אין פלייצע.
נאָר וואַס־זשע טוט מען מיט אזאָ „קאַראַנע“,
וואָס גליווערט ס'בלוט און רינצלט הויט
אויסשעפּן דעם באַצייטנס האַפט און צויט?
דאָ העלפט דען שכל מינערן סכנה?

דו קאליע פולס: די האַרינטע פון בלומען,
וואָס סקלעראַטירן בלוי אין יעדן אַדער,
לינדערט, יאַטערט, לינדערט וויי אין געמיט צערודערטן;
זי קומט, זי קומט ניט, אַט איז זי געקומען.
איר קול שפּרייט זאַלב. היילונג ברענגט איר בליק.
נאָר אויס מיט קור. זי ציט זיך באַלד צוריק.

כ'באָגער צו לעבן...

כ'באָגער צו לעבן. כ'באָוויל עס אזוי שטאַרק
ווייל צו דעם טויט ציט מיך נאָך אפשר שטאַרקער

ניט מחמת כ'בענק נאך פרישן שטיקל קרקע
נאך ס'גלוסט זיך גלאט פארלאזן דאָס געמאָרק
פון מאַטערדיקן טומל. — ס'צוקט די וויע
פון אַפּזאָג אירן, מאַלצייט מיט מיר טיילן;
זאָג איך זיך אָפּ פון איינלאַד פון אַ צווייטער
וואָס גאַרט מיך זען. נאָר מיינע אויגן — — די ע.

פאַרבאַרג איך זיך אין קלעמענדיקע איילן.

דו אומזאַט האַרץ — נאָך אַלץ ניט צו דער זעט?
(גענוגנט ניט ס'ווייב, וואָס פיעשטשעט, וועמען צערטלסט?
די אַפּגעזאָגטע: זיסער טערטל-מערטל...)
וואַלט ס'בלוט פאַרלאַנגט פאַרצערונג פאַרן בעט
וואַלט מיר נאָך איצט געראָטן יונגער פלירט.
נאָר גיי זאָג עדות דעם האַרץ: עס העשעט נאָך איר
ווען אירע ליפן פרום מיין באַק באַרירט.

אַש און שטויב

פון יונג און אַלט, אָן איבערקלויב
ווי פון קוימענקערערס, ווערט אַש און שטויב

גאַלדענע יוגנט, אַלטער דרויב
פון אַלעם ווערט רק אַש און שטויב

די טיפע שרעקן, דולע באַגערן
פרעסן דעם גוף, די נשמה פאַרצערן

ס'האַרץ צאַפלט צו גאַרן נאַכדעם

באשר ס'איז ביטער צו לעבן? גו, לעבט מען ניט

דערשיטער מיד, מיין הארץ

דערשיטער מיד, מיין הארץ,
מיטן לעצטן גרויסן שטויס,
דערצאפל מיד, מיין לעבן,
מיט קארקעס טיף פארפראפט,
צעפיר ווי וואסער מיד, נאטור,
אין דיין כאאס-שויס,
רק, טוט עס נאר פאמעלעך,
ניט געכאפטערהייט.

TABLE OF CONTENTS

I. EGOEMEN	15
II. A VASE OF FLOWERS	79
III. PROCESSIONS	123
IV. VELVEL GOTH	277
V. LAST POEMS	347

ESTE LIBRO SE TERMINO DE
IMPRIMIR EL DIA 30 DE ABRIL
DE 1957 EN LOS TALLERES
GRAFICOS "ZLOTOPIORO HER-
MANOS", SAN LUIS 3149, BUE-
NOS AIRES, REP. ARGENTINA.

MICHEL LICHT

COLLECTED POEMS

*OBSEQUIO PARA USO PARTICULAR
SIN FINES COMERCIALES.*

BUENOS AIRES

1957